

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KANBALAKZÂDE
HAZMÎ DİVÂNİ

(İnceleme - Metin)

(Yüksek Lisans Tezi)

Hayrettin AYAZ

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

ELAZIĞ - 1987

İ Ç İ N D E K İ L E R

Transkripsiyon Sistemi	IV
Önsöz	V

B İ R İ N C İ B Ö L Ü M (İnceleme)

G İ R İ Ş	2
A - H A Z M İ ' N İ N H A Y A T I - E S E R L E R İ - S A N ' A T I	
Hayâtı	4
Eserleri	6
San'atı	8
a - Dinî - Tasavvufî Karakterli Şiirleri	9
b - Didaktik Karakterli Şiirleri	9
c - Lirik Karakterli Şiirleri	9
B - D İ V A N ' I N Ş E K İ L B A K I M I N D A N İ N C E L E N M E S İ	
1 - Vezin	11
2 - Kafiye	13
3 - Redif	15
4 - Nazım Şekilleri	16
C - D İ L v e Ü S L U P	
1 - Kelime Hazinesi	20
2 - Gramer Şekilleri	20
3 - Dilin Kullanılması	20
4 - Mahallî Söyleyişler	21
5 - Darb-ı Meseller - D e y i m l e r	22
6 - Edebî San'atlar	23
7 - Anlatım Özellikleri	26

a - Nasihat ve Hitap Tarzı	26
b - Tahkiye Tarzı	27
c - Tasvir Tarzı	28

D - M U H T E V A

1 - Din	30
a - Allah	30
b - Hz. Peygamber	31
c - Diğer Peygamberler	32
d - Din Büyükleri	34
e - Dinen Kötü Sayılan Huylar	36
f - Dinen Kötü Sayılan Kimseler	37
2 - Tasavvuf	38
Tasavvuf Büyükleri	41
2 - Sosyal Düşünceler	42
Sosyal Tenkid	44
Coğrafi Mekân ve İsimler	45

İ K İ N C İ B Ö L Ü M (Metin)

Metin	47
Genel Bibliyografya	365

TRANSKRİPSİYON SİSTEMİ

Eski alfâbede bulunup da günümüzde kullanılan alfâbede yer almayan bir kısım işâret ve harfler şu şekilde tesbit edilmiştir:

'	hemze	
Š - š		ش
H - h		ح
H - h		خ
Z - z		ز
S - s		س
Ž - ž		س
D - d		د
T - t		ت
Z - z		ب
c		ج
G - g		ج
k - k		ک
-	n̄	ن

Ö N S Ö Z

Divânı üzerinde tez hazırladığımız Karıbalakzâde Abdulhamid Hazmî Efendi, klasik tarzdaki şiirimizin son temsilcilerindedir. Şâirin vefât târihi olan 1928 yılı göz önüne alındığında, gerçekten de kendisinden sonra bir başka şâir tarafından divân tertiplendiğine şahit olunmamıştır. Hazmî Divânı, bu yönüyle bile tek başına bir tez konusu olmaya değer görülmektedir.

Eserde, bir divânın sahip olması gereken hususiyetlerden iki istisna ile karşılaşmaktayız. Bu konuda Hazmî'nin hangi maksatla yaptığını anlayamadığımız bazı tasarrufları söz konusudur. Bu tasarrufların başında, divânın "tertip" ölçüsüne riâyet etmeyişi gelmektedir. Diğer istisna ise, bazı nazım şekilleri standartlarında görülen tasarruftur.

Metin kurmada bazı usullere başvurduk. Müellif hattı olma özelliği taşıyan divânı, şâirin tertibi doğrultusunda hareket ederek mürettep hale getirmekten kaçındık. Divân tek nüsha olduğundan edisyon kritik yapılmaması, sadece transkripsiyonlu metin tesbit edilmiştir. Bu itibarla manzûmeler rakamlarla bölümlendirilmemiş, ancak bunlara ayrı ayrı numaralar verilmiştir.

Metnin diliyle ilgili bazı tasarruflarda bulunduk. Şöyle ki: Şâirin dilini günümüz Türkçesi fonetiğine yaklaştırmak maksadıyla bazı gramer şekillerinde bir kısım değişikliklere başvurduk. Bunlardan biri, bazı kelimelerde yer alan yuvarlak ünlülerin imlâsını darlaştırmak oldu. Bir başka tasarrufumuz da, yapısında dar ünlü bulunan bazı kelimelerin imlâsını tesbit ederken söz konusu ünlüleri genişletme şeklinde oldu.

Metnin transkripsiyonunu tesbit ederken Türkçe kelimelerde sadece nazal n (e) karşılığı olan işâreti kullandık. Söz konusu kelimelerdeki diğer harflerin karşılığında herhangi bir işâret kullanmadık.

Metinde okunamayan bir kaç kelimeyi, parantez içerisinde aynen koma yoluna gittik. Vezinde çok seyrek rastladığımız bazı eksik cüzleri ise, yine parantez içerisinde ses değerlerine tekabül eden işâretle gösterdik.

Özellikle inceleme kısmında yararlandığımız bir kısım kaynakları dipnotta göstermeyip, metnin sonunda "Genel Bibliyografya" başlığıyla toplu halde verdik.

Hazmî divânını tez konusu olarak seçmemdeki tavsiyeleri ve danışmanlığımı üstlenerek değerli yardımlarda bulunmasından dolayı Yrd. Doç. Dr. Naci Onur'a teşekkürü borç bilirim. Hazmî Divânı'nın elimize geçmesinde emeği bulunan Turgut Okay'ı da rahmetle anarım.

Hayrettin AYAZ

BİRİNCİ BÖLÜM

İNCELEME

G İ R İ Ő

Asırlarca geniş Osmanlı coğrafyasında üstün san'atkârlar elinde işlemip kıvamını bulan klasik edebiyatımız, kendine has bir görüş, düşünüş ve estetiğın ürünüdür. Bu edebiyatın mümeyyiz vasfı, sosyal dokuya nüfuz edip hemen her kesimdeki insânın ilgi alanına girmiş olmasıdır. Bu sebebledir ki, divân şiirinin ulaşmadığı diyâr hemen hemen yok gibidir.

Klasik şiirin rağbet görüp işlendiği bir diyâr da Harput'tur. Uzun târihi geçmişle bir çok kültür ve medeniyetin kesiştiği bir belde olan Harput, idrâk ettiği Osmanlı asırlarında divân şiiriyle yakından ilgilenmiştir. Bu vâdide yetişen şâirler, klasik tarzda şiirler yazmışlar, divânlar tertiplemişlerdir. Harput'ta klasik şiirin son temsilcisi Kanbalakzâde Abdulhamid Hazmî'dir. Hazmî, aynı zamânda ülke coğrafyası genelinde de divân şiirinin son temsilcisi sayılabilir. Zirâ, şâirin vefât târihi olan 1928 yılından sonra yazılan bir divâna rastlanmamıştır.

Hazmî'nin bir divân teşkil edecek kadar şiir yazması, san'at gücünün yanısıra, Harput'ta varolan zengin san'at ve edebiyat birikimine de bağlanabilir. Bilindiği kadarıyla, bu yörede divân tertipleyen ilk şâir, aynı zamânda büyük bir âlim olan Omer Nâimî Efendi'dir.¹ Bu zât, ünlü "Kaside-i Bürde" nin şâiri olarak da tanınmıştır. Daha sonraki yıllarda, Harput'un ilim, san'at ve edebiyat açısından üstün bir mevkiye ulaşmasında payı bulunan birçok şâir yetişmiştir. Bunların başında, Harputlu Rahmî, Hacı Hayri ve Köse Sefer Hacı Reşit gelmektedir. Şüphesiz Hazmî de şiirini kurarken bu şâirlerden yararlanmış olmalıdır.²

1 - İshak Sunguroğlu, Harput Yollarında, c.II, İstanbul, 1959,

2 - a.g.e., s.294.

Hazmî'nin san'atına te'sir eden diger bir faktör de tasavvuftur. Harput, şairin yaşadığı dönemde bir tasavvuf hâlesiyle kuşatılmıştı. Yörede yetişen mutasavvıflar, aynı zamanda bu yöndeki düşüncelerini şiirle de kaynaştırmalarını bilen şahsiyetlerdi. Hazmî de şiire yönelirken şüphesiz, duyuş, düşünüş ve tahassüslerini tasavvufla yoğurup işlemiştir. Bu itibarla, Hazmî Divânı, tekke şiirinin de son nümünelerinden sayılacak bir özelliğe sahiptir.

A) H A Z M İ ' N İ N H A Y A T I - E S E R L E R İ - S A N ' A T I

1 - H a y a t ı ¹:

Kambalakzâde ünvânıyla anılan Abdulhamid Hazmî Efendi, 1272 / 1856 yılında Elâzığ'ın eski yerleşim merkezi olan Harput'ta doğmuştur. Babası tüccar Mehmed Efendi'dir. O devirlerde Harput'u çevreleyen ilim, sanat ve tasavvuf ikliminin havasını teneffüs ederek yetişen Hazmî, öğrenimine medresede başlamış, sırasıyla dönemin ileri gelen âlimlerinden Büyük Kâmil Hoca, Müftü Dellâlzâde Mehmed, Beyzâde Hacı Ali ve Abdulhamid Efendilerden ders okumuştur. Bu öğrenimini 7-8 yıl kadar devâm ettiren şâir, hayâta atılmayı zarûrî kılan sebeplerden ötürü medreseyi terkedip memuriyete başlamıştır.

Dürüst ve çalışkan karakteriyle memuriyet hayâtında başarılı bir grafik çizen Kambalakzâde, uzun yıllar sürdürdüğü üstün görev anlayışından ötürü, başta âmirleri olmak üzere pekçok kimsenin sevgi ve saygısını kazanmıştır.² Şâirimizin başarılı hizmetleri en çok eğitim-öğretim alanında görülmüş, çeşitli okullardaki hocalıkları esnâsında pekçok öğrencinin yetişmesinde büyük emeği geçmiştir.

Hazmî Efendi, sırasıyla Mâmüretü'l-aziz (Elâzığ), Argını (Ergani) ve Keban adliyeleriyle Nafaa Dairesi'nde kâtiplik ve başkâtiplik; iki kez Harput Belediye Reisliği, Askerî Rüştüye, Harput Darü'l-Hilâfe Med-

1 - Hazmî'nin hayâtına dair bilgiler, şairin torunu Ziyaeddin Kambalakoğlu ile İshâk Sunguroğlu'nun "Harput Yollarında" isimli eserinden alınmıştır. (Bkz. İshak Sunguroğlu, Harput Yollarında, c.2, İstanbul, 1959, s.292-298.)

2 - Şâir, yaşadığı devrin devlet ricâli üzerinde bıraktığı müsbet intibâdan dolayı, görevi olmadığı halde Malatya Mutasarrıfı ile Arapgir Kaymakamı'nın yolsuzluklarını araştırmakla görevlendirilmiş ve bu yolda büyük başarı sağlamıştır. (Bkz. a.g.e. s.294)

resesi ile İmâm-Hatip Mektebi'nde Türkçe, Farsça, edebiyât, imlâ, malûmât-ı hukukîye ve medeniye hocalıklarında bulunmuştur.

Hocazâdelerden Müderris Mehmed Hilmi Efendi'nin kızı Rabia Hanımla evlenen şâirin beş çocuğu olmuş, bunların dördü kendisinin sağlığında vefât etmişlerdir: Küçük yaşta ölen bir erkek çocuğunun ardından 12 yaşındaki kızı Senihâ'yı kaybeden şâirin evlât acısı devâm etmiş, oğlu Doktor Yüzbaşı Ahmet Rasim katıldığı I.Cihân Harbi'nde Erzincân'da vefât etmiş, diğer oğlu Mustafa Fuad ise aynı yıllarda Kanal (Süveys) Harbi'nde kaybolmuştur. Dört evlâdının bu trajik kayıpları, Kambalakzâde'yi derinden etkilemiş olup bunun izlerini şiirlerinde görmek mümkündür.

Hazmî, İmâm Efendi nâmıyla tanınmış mutasavıf Osman Bedreddin Efendi'ye¹ intisap etmiş, yıllarca bu zâtın yakınında bulunmuştur. Bu yakınlık, şâirin hayâta ve hâdiselere bakışında önemli bir açı oluşturmuştur.

Kambalakzâde bir ara yerleşmek maksadıyla Mısır'a gitmiş, fakat burada kalamayarak yeniden memleketi Harput'a dönmüştür. Hazmî 1928 yılında 72 yaşında iken vefât etmiştir.²

1 - Osman Bedreddin Efendi (1858-1924) aslen Erzurûmludur. Âlim ve fâzıl bir zat olan Efendi'nin tasavvuftaki ünü ülke çapında bir yaygınlık kazanmıştır.

2- Şâirin vefâtı üzerine, devrin önde gelen âlimlerinden Müftü Kemâleddin Efendi aşağıdaki tarih kıtayı yazmıştır:

Abdulhamîd Hazmî Efendi muhterem bir zâat idi
 Hizmetler etti şıdkile cidden bu mülk ü millete
 Kâmil ü edîb olduğün kâl ü kalemle her zamân
 Bezl-i himem eyler idi nef^c-i'umûma hizmete
 Hüsn-i hisâl-i pâk ile cilm ü edeb bâbında da
 Hayrân idi ehl-i kalem gösterdiği ehliyete
 Zehr-âb-ı mevti nûş edip eyvâh fevt oldu bu sâl
 Mağfûr olup mazhar ola yâ Rab Cemâl-i Hazret'e
 Târîh-i tâmin söyledi Müftü Kemâleddîn hemân
 Azmeyleyüp gitti bu yıl Hazmî Efendî cennete
 4 x Müstef^cilün 1344/1928

2 - E s e r i :

Ömrünün olgunluk çağlarına kadar şiir vâdisinde görülmeyen Hazmî, bu döneme kadar sadece nesir (kitâbet) sahasında ün yapmıştı. Böyle olmakla beraber Karbalakzâde'nin uzun süre şiirle uğraştığı, bilâhare kendi eliyle yazdığı divânının ortaya çıkmasıyla anlaşılmıştır.

Hazmî ve eserleri hakkında derli toplu bilgi veren tek yazılı kaynak İshak Sunguroğlu'nun " H a r p u t Y o l l a r ı n d a " isimli eserdir. Bu kaynakta, elimizde bulunan divândan "Eser-i Hazmî" olarak söz edilir. Sunguroğlu adı geçen eserinde, Hazmî Divânı'nı Lâtin harflerine çevirtip İstanbul'da neşretmek maksadıyla şâirin oğlundan aldığını, fakat buna muvaffak olamadığını belirtmektedir.¹

İshak Sunguroğlu, Divân'dan başka Hazmî'nin iki eserinden daha bahsetmektedir. Bunlardan biri " M e c m u a - i H â t ı r a t " isimli manzûm eserdir. Nitekim şâir de divânın 216 ve 219. sayfelerinde bulunan iki adet manzûmenin başına koyduğu "Mecmu-i Hâtırat'dan" ibâresiyle bu durumu teyid etmektedir. Eserlerden diğeri ise, Muhammed Bahaeddin-i Aslî'nin Hac yolculuğu esnasında telif ettiği bir mesnevinin şair tarafından tercümesidir.²

Anılan bu eserlere ilâve olarak şâirin torunu Ziyâeddin Kambalakoğlu, dedesinin bir eserinden daha söz etmektedir. Bu eser, Hazmî'nin kendi hayâtını anlattığı otobiyografik türden "B i r İ h t i y â r ı n M â-

1 - a.g.e., s.295.

2 - Şâirin İzmir'de ikâmet eden torunu Ziyaeddin Kambalakoğlu ise, dedesinin nayâtına dair yazıp gönderdiği mektubunda, sözkonusu eserin müellifinden "Muhammed Bahaeddin-i Amilî" olarak söz etmekte, eserin ise "Sevâe's-Sebîl" ismini taşıdığını belirtmektedir. Kambalakoğlu ayrıca, adı geçen eserin dedesi tarafından tercüme değil, şerhedildiğini de ifâde etmektedir.

c e r â - y ı H a y â t ı "dır. Gerek Sunguroğlu, gerekse Kambalakoğlu, Hazmî'nin adı geçen eserlerinin matbu olup olmadıklarına dair bir malumat vermemektedirler. Bu bakımdan şâirin incelenmeye esâs teşkil eden tek eseri "Divân"ıdır.

D i v â n :

Tezimize esâs olan Divân, Hazmî'nin elimizde bulunan yegâne eseridir. Aşağıda tavsifini vereceğimiz bu eser, bizzat Hazmî tarafından çok güzel talik bir yazıyla kaleme alınmıştır. Bununla, şâirin aynı zamanda hattatlıkta da hüner sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

T a v s i f :

Cild: Kenarları hafifçe yıpranmış, siyah bezle kaplı olup üzerinde herhangi bir ibâre bulunmamaktadır.

Yaprak adedi: 1'den 240. sahifeye kadar numaralanmış, fakat bunun sadece 235 sahifesine kadar olan yapraklar yazılı durumdadır.

Cild ebâdı: 14,5 X 21

Yazı ebâdı: 10,5 X 15,5

Kâğıt evsâfı: Beyaz, parlak.

Yazı stili: Güzel talik.

Bir sayfadaki satır adedi (ortalama): Her satırda bir beyit olmak üzere ortalama 22 satır.

Yazılış tarihi: Buna dair bir kayıt bulunmamaktadır.

İlk beyit: Haqıqatle İlâhî beni de kıl âgâh

Bu hasbihâli ki başladım be-ism-i Allâh

Son beyit: فراق یمدی از سالها بورا افزون هزار ساله صالی ز میسن کوتاه

Ö z e l l i k l e r i

Başlıklar kırmızı, metin kısmı ise siyah mürekkeple yazılmıştır. İlk sayfadan başlamak üzere bütün sayfalar kırmızı çift cetvel içe-

risine alınmış. Mısralar kalın kırmızı bir sütunla birbirinden ayrılmış olup manzumelerin son beyitleri de ayrıca kırmızı cetvelle çerçevelenmiş durumda. Divânın ilk sayfası " İ f â d e " başlıklı bir dibâceyle başlamış, manzûmelerin bulunduğu ilk sahifede ise "besmele" ile hemen altında "ve billahi't-tevfîk" ibâresi yer almış. İlk manzûme tevhid konulu bir kıt'adır. Divânın ikinci manzumesi olan kaside formundaki tevhid, elif harfli kafiye ile başlamış. Divân mürettep değildir. Klâsik edebiyatın nazım şekillerinden birçoğunun yer aldığı divânın "mürettep" olma özelliği, şâirin hangi maksatla olduğu belli olmayan tasarrufuyla ortadan kalkmış vaziyettedir. Şöyle ki: Bir kıt'a ile başlayan divânda, kasidelerle musammatlar esere serpiştirilmiş durumdadır.

3 - S a n ' a t ı :

Divânının başına koyduğu "İfâde" başlıklı dibâcede poetik görüşlerini açıklayan Hazmî, bize san'at anlayışıyla ilgili bazı ipuçları da vermektedir. Dibâcede, şiiirin ne gibi vasıflara sahip olmasını belirten şâir, kendine ölçü olarak "İnne mine's-şi'rin hikmetün / Şiirde muhakak ki hikmet vardır." hadîs-i şerîfini almıştır. muhtevâda hikmeti benimseyen şâir, bu yolda öylesine pazarlıksızdır ki, gençlik yıllarında yazmış olduğu şiirlerini bu ölçüye uymuyor diye divânına dahil etmediğini belirtiyor.

Şiiri, sözün süsü, ifâdenin kusursuzluğu ve yepyeni anlamlarla yüklü mazmunlar örgüsü şeklinde tanımlayan Hazmî, divânında bunu gerçekleştirmenin cehdini ortaya koymaktadır. Gerçekten de şiirlerinde kusursuz bir dil kullanmaya muvaffak olan şâir, yer yer orijinal mazmunlar da denmiştir. Klâsik edebiyâtımızda "elsine-i selâse" diye tabir edilen Türkçe, Arapça ve Farsça'yı, bu dillerde şiir yazacak kadar iyi bilen Hazmî'nin mülemmâ ve müstâkil Arapça ve Farsça manzûmeleri de bulunmaktadır.

Şâirimizin san'at cihetini değerlendirmemize esas olan manzûmeleri,

sadece divânında bulunanlardır. Söz konusu manzûmelerinde çok cepheli bir şâir görüntüsü veren Hazmî'nin şiirini üç kategoride toplayabiliriz. Bunlar; dinî-tasavvufî, didaktik ve lirik karakterde olanlardır.

a - Dinî - Tasavvufî Karakterli Şiirler:

Şâirin, divândaki manzûmeleri arasında çokluk bakımından ilk sırayı dinî - tasavvufî karakterli şiirleri yer almaktadır. Samimî bir mümin tavrında, dinî kaygılarını yoğunlaştırdığı şiirleriyle kendine has bir dünyâ tahayyül eden Hazmî, bazen derin bir ahiret endişesi duyar:

Ben fenâ-i fevtine endîşe etmem Cümürümün
Dehşet-i yevm-i cezâdan haşyet eyler ağlarım

(289)

Bizzat tasavvufa bağlanacak kadar bu yolda samimî davranan şâir, bir çok manzûmesinde varlık - yokluk meselelerine mutasavvıfâne yorumlar getirir:

Bildim ki bütün varlığımız vehm imiş âhîr
Kendisine verdim yine her varımı dehrin

(124)

b - Didaktik karakterli şiirler:

Hazmî bu tarz şiirlerinde daha çok cemiyet davâsında misyon yüklenmiş bir nasihatçi üslûbunda görünmektedir. O kendince doğru bellediği hakikatleri başkasına da kabul ettirmenin cehdini taşır:

İşinde gâbit ol Caksi mukadder olsa dahî
O yolda Câkîbet ölmek mukarrer olsa dahî
Özünde doğru ol ayrılma istikâmetten
Saña o yüzden eger halk muğber olsa dahî

(425)

c - Lirik Karakterli Şiirler:

Hazmî'nin şâirlik yönünü en iyi aksettiren, onun lirik karakterli şiirleridir. Şâirâneliğin gözleendiği bu manzûmelerinde şâir, lirizmin

coşkulu derinliklerinde dolaşır:

Koy yıkılsın zevkten hâlf olan meyhâneler
 Pârelensin andaki hep câmlar peymâneler
 Bir gönül ki anda dem-sâz olmaya Cankâ-yı Caşk
 Koy hevâ-yı gamla virân olsun öyle lâneler
 (119)

.....

Ey sâki-i melâhat Caşkın şarâbı yok mu
 Bu teşneye o bahrin bir katre âbı yok mu
 Oldum gam-ı firâkın bir mest-i ser-girânı
 Bir düşmüşe el atsan cânâ şevâbı yok mu
 (422)

.....

Bir nigezle sâkiyâ mest-i müdâm ettiñ beni
 CÂleme bir Caşık-ı âşufte-nâm ettiñ beni
 (423)

B - D İ V A N ' I N Ş E K İ L B A K I M I N D A N İ N C E L E N M E S İ

1 - V e z i n :

Hazmî, divânında bulunan 633 manzûmenin tamamını arûz vezniyle yazmıştır. Muttarid, yarı muttarid ve muhtelit olmak üzere toplam 17 vezin kullanan şâir, bunlardan en çok "remel" bahrinden "fâ^cilâtün / fâ^cilâtün / fâ^cilâtün / fâ^cilün kalıbını tercih etmiştir. Bunu "hezeç" bahrinden 4 adet "mefâ^cilün" takip etmektedir.

Şâirin şiirlerine uyguladığı vezinlerin kullanılış sayısına göre sırası şöyledir:¹

Fâ ^c ilâtün / Fâ ^c ilâtün / Fâ ^c ilâtün / Fâ ^c ilün	135	manzûme
Mefâ ^c ilün / Mefâ ^c ilün / Mefâ ^c ilün / Mefâ ^c ilün ...	114	"
Mef ^c ülü / Mefâ ^c ilü / Mefâ ^c ilü / Fa ^c ülün	109	"
Fe ^c ilâtün / Fe ^c ilâtün / Fe ^c ilâtün / Fe ^c ilün	69	"
(Fâ ^c ilâtün	Fâ ^c ilün)	
Mefâ ^c ilün / Mefâ ^c ilün / Fa ^c ülün	41	"
Mefâ ^c ilün / Fe ^c ilâtün / Mefâ ^c ilün / Fe ^c ilün	38	"
Fe ^c ilâtün / Fe ^c ilâtün / Fe ^c ilün	16	"
Fâ ^c ilâtün / Fâ ^c ilâtün / Fâ ^c ilün	14	"
Mef ^c ülü / Mefâ ^c ilün / Fa ^c ülün	13	"
Mef ^c ülü / Fâ ^c ilâtün / Mefâ ^c ülü / Fâ ^c ilâtün	9	"
Mef ^c ülü / Fâ ^c ilâtü / Mefâ ^c ilü / Fâ ^c ilün	6	"
Müstef ^c ilün / Müstef ^c ilün	5	"
Mef ^c ülü / Mefâ ^c ilün / Mef ^c ülü / Mefâ ^c ilün	4	"
Fe ^c ilâtün / Mefâ ^c ilün / Fe ^c ilün	3	"
Müstef ^c ilün / Müstef ^c ilün / Müstef ^c ilün / Müstef ^c ilün ...	1	man.
Mef ^c ülü / Mefâ ^c ilün	1	"
Mef ^c ülü / Fâ ^c ilâtün	1	"

1 - Şâirin sadece Türkçe manzûmeleri değerlendirilmiştir.

Çeşitli okullardaki hocalıkları esnasında edebiyatın teorik yönüyle de ilgilenen Hazmî, arûz veznini ustalıkla kullanmıştır. Yaşadığımız çağda, Tefvik Fikret, Mehmed Akif ve Yahya Kemâl, arûzu Türkçe'ye en iyi uygulayan şâirler olarak kabul edilirler. Geç yaşlara kadar şâirliğini bile tevazuyla saklayan Hazmî'nin, bir taşra kentinde şiirin tekniğini maharetle kavrayıp arûzu ustalıkla Türkçe'ye uygulaması, onu da bu alanda pay sahibi yapmaktadır. Aşağıdaki örnekler, şâirin arûz veznindeki ustalığının göstergesidir:

Küyunda seniñ bir yerim olsun da benim tek
Toprak döşegim taş başımın yastığı olsun
(620)

.....
Dilde ancak bir seni bulmak içindir sevdiğim
Kim bütün nakş-ı ta^calluktan anı dūr eylerim
(314)

.....
Her dem birer sitemle gönlüm evin yıkarsıñ
Ey mâh yıkma Hakk'ın bu muhteşem binâsın
(347)

.....
İhtiyâr etti seni bu hâdisât-ı dehr-i dün
Elde kuvvet dizde kudret gözde nûrun kalmadı
(497)

Yukarıdaki misâllerde de görüldüğü gibi Hazmî, ünlü şâirlerde bile rastlanan bir iki imâleyle büyük kısmı Türkçe kelimelerden teşekkül eden şiirine arûzu uygulayabilmektedir. Bunların yanısıra şâirde bazı arûz kusurlarına rastlanmıyor değil; bir kaç manzûmesinde vezin aksamaktadır:

Ğamhâne-i Caşka bunca hizmet
Pîr (-..) intisâb içindir
(95)

Bugün ey hükm-i sevdâ bu temâşâ (--) Cibrette
Yine bu gönlüme bir başka mihnet yâdigâr ettiñ

2 - K a f i y e :

Hazmî kullandığı kafiyelede itinâlı davranmıştır. O, kafiyele-
nin hem kulak, hem de göze hitap etmesinden yanadır. Şâirin kullandığı
kafiyelelerin büyük kısmı tam ve zengin türdendir. Cinâsın pek görülmedi-
ği manzûmelerde, yarım kafiyelede de seyrek rastlanmaktadır.

a - Zengin Kafiye:

Zevk âleminin her yeri gamhâneye döndü
Bilmem neden idbâr bu kâşâneye döndü
Evvel ne tarâb-nâk idi ma^cmûre-i sînem
Şimdi elem artırıcı vîrâneye döndü
Eyvâh o geçen zevklerin yâd-ı hazîni
Her biri bir ağlayacak efsâneye döndü

(418)

.....
Usanma zulmet-i şebden nehâre muntazır ol
Şikâyet etme şitâdan bahâra muntazır ol

Mukayyed olma eserle müessiri fikr et
Ne gül ne gonce ne gülşen ne hâre muntazır ol

(288)

.....
Felek bu sînemi pür-yâre kıldıñ
Ciger-gâhımı pâre pâre kıldıñ
Giriftâr-ı belâ-yı firkat ettiñ
Beni her vechile âvâre kıldıñ
Ne öldürdüñ ne kurtardıñ bu gamdan
Ne bu derd-i dile bir çâre kıldıñ

(266)

b - Tam Kafiye :

İşinde şâbit ol ^caksi mukadder olsa dahî
 O yolda ^câkibet ölmek mukarrer olsa dahî
 Özünde doğru ol ayrılma istikâmetten
 Sana o yüzden eger halk muğber olsa dahî
 Sen eyle tab^c-ı dilin şâf ü sâde kaşvetten
 Bütün tabâyi^c-i ^câlem mükedder olsa dahî

(425)

.....

Bir sine-i hicrâne ki eyleser eger ^caşk
 Koymaz o mihen-hâne-i sūzişte keder ^caşk
 Yâ nûru yâ hod nârı eger etse tecellî
 Bin Tûr'u bir ân içre eder zir ü zeber ^caşk
 Feyz-i seher eylese bir câna ta^calluk
 Tâ ^câlem-i bâlâya kadar anı çeker ^caşk

(236)

.....

Zamânenin diyemem ben ki merd-i kâbili yok
 Faqat hakîkatte doğru gider ^câmili yok
 Fünûn-ı felsefenin ehli yok değil ammâ
 Me^câd ü mebd'ini fark eder bir ^câkili yok
 Bütün münâzara-i şarfa mübtelâdır halk
 Elinde hiç birinin mu^cteber delâili yok

(239)

c - Yarım Kafiye:

Sivâ naşsı ile âdem ^cabestir âşinâ olmak
 Hatâdır zıllan cüyende-i mihr ü vefâ olmak
 Başîret ehline ^cayn-ı denâ'ettir hakîkatte
 Hüdâ varken esîr-i kayd-ı naşs-ı mâsivâ olmak
 Cihândâ ^cârif olmak isteyenler zevk-i vicdâna
 Sadâ-yı kalb ile dâim gerektir hem-sadâ olmak

(237)

Çekildik ^câlemin biz şimdi cümle ân ü eyninden
 Ferâgât eyledik hep hey'et-i zıst ü bihininden
 Yorulduk reng ü bû-yı gonceyi tasvirden artık
 Usandık bülbülün bahs-i enininden tanîninden

(353)

.....

Dünyâ evi bî-bekâ değil mi
 İnsâna mihen-serâ değil mi
 Aldanma vücûduna cihânın
 Encâmı anın fenâ değil mi
 Her nesne ki varlık eyler izhâr
 Yokluk ana müntehâ değil mi

(421)

3 - R e d i f :

Hazmî, önemli bir ahenk unsuru olarak gördüğü redifi, manzûmelerinde bolca kullanmıştır. Tabii pekçok divân şâirinde olduğu gibi, Hazmî de rediflerinin büyük kısmını Türkçe kelimelerden seçmiştir:

Hakk'ı sevmek başka ana ^câşık olmak başkadır
 Tâlib olmak da hoş amma şâdik olmak başkadır

(150)

.....

Eyâ göster âfitâb-ı hüsnün ibcâl eylesin
 Nûr-ı vechinden yüzü nûrunu ikmâl eylesin
 Nokta-i vahdet-nümâ-yı hâlin ^carz et halka kim
 Kalmasın kesrette bu tafsili icmâl eylesin

(366)

Şair, bazen de rediflerini eklerden seçmektedir:

Bilmedim ey dil seni hâlâ ne mahiyyettesin
 Cevherin ne asla tâbî^cdir ne keyfiyyettesin
 Rûzgârın söyle gördünse eger bir neşvesin
 Çok zamândır sen de bu kâşâne-i mihnettesin (254)

4 - N â z ı m Ş e k i l l e r i :

Hazmî Divânı, klâsik şekil ve türlerde bir takım aykırılıklar arz etmektedir. Herşeyden önce divân mürettep değildir. Divânların standart ölçüsü olan "tertip" esprisini şâirin divânında görmemekteyiz. Başında bir kıt'anın yer aldığı divân, elif harfli kafiyelerin teşkil ettiği tevhid, münâcât ve na'tlerin oluşturduğu kasidelerle devâm etmektedir. Divân boyunca, gazel, kaside, kıt'a ve musammatlar karışık biçimde sıralanmış durumdadır. Divânın son bölümünde ise, bizzat şâir tarafından "Mesneviyyat", "Kıt'caât", "Rübâiyyat" ve "Müfredât" başlıklarıyla bu nâzım şekilleri bölümlendirilmiştir.

Hazmî Divânı'nda karşılaşılan şekil problemlerinin başında gazel ve kaside ayırımında ortaya çıkan karışıklık gelmektedir. Şöyle ki; benzer biçim özellikleri arzeden bu iki nâzım şekli, şâirin tasarruflarından ötürü birbirinden ayırt edilemeyecek durumdadır. Sözü edilen karışıklıkların başında, bu nâzım şekillerine tayin edilen beyit sınırı gelmektedir. Divânda yer alan ve konusu itibâriyle kaside diyeceğimiz manzûmelerin çoğu 5 ile 9 beyit arasında değişmektedir. Hele son zamânlarda biraz da mutasavıf şâirler elinde gazelin konusunda meydana gelen genişleme ve değişmeler durumu daha da karmaşık hâle getirmektedir. Bununla beraber bu iki nâzım şeklini ayırt etmede başvurduğumuz ölçü yine de muhteva oldu.

Divân'da karşılaştığımız bir diğer şekil problemi ise musammatlarda görülmektedir. Şâir, özellikle terkiib-i bend ve terci-i bendlerde şekil yönünde bazı tasarruflarda bulunmuştur. Söz konusu tasarruflar en ziyâde beyit sayısında ortaya çıkmaktadır.

Hazmî Divânı'nda yer alan nazım şekilleri, özellikleri ile şöyle sıralanmaktadır:

a - Kaside:

Divânda bu nâzım şekli çerçevesinde mütalâ edilecek 74 parça man-

zûme bulunmaktadır. Bunlardan 12'si tevhid, 6'sı münâcât, 27'si na't, geri kalanlar ise, başta "Çar-yâr-i Güzin" olmak üzere bazı din büyükleri vasfında yazılmış olanlarla diğer konuları ihtiva etmektedir.

b - Gazel:

Hazmî'nin divânında yer alan şiirler arasında çokluk bakımından ilk sırayı 245 parçayla gazel almaktadır. Arap alfâbesindeki bütün harflerin yer aldığı kafiyelemlerle mukaffa olan bu manzumelerin konusu şâir tarafından hayli genişletilmiştir. Bunun başında tasavvuf gelmektedir. Bu gazellerin beyit sayısı genellikle 5 ile 9 arasında değişmektedir. Ancak bazıları daha fazla beyitten oluşmaktadır.

c - Müstezâd:

Şâirin iki de müstezâdı bulunmaktadır. Bunlardan birinin başlığı Hazmî tarafından konulmuş olup 14 beyitten oluşmaktadır. Diğeri ise kıt'aların bulunduğu bölümde yer almakta ve 4 beyitten teşekkül etmiştir. Her ikisi de müstezâd vezniyle yazılmışlardır.

d - Mesnevi:

Şâirin "Mesneviyât" adı altında ayırdığı bölümde 7 mesnevî bulunmaktadır. İlk mesnevî "Mi'râciyye" türündedir ve 31 beyit tutarındadır. Diğerleri ise tevhid, fahriyye, medhiyye ve şâirin tabiâta dair tahassüslerini ihtiva edenlerden oluşmaktadır.

e - Musammatlar:

Hazmî Divânı'nda musammatların bir çok şekli yer almaktadır.

Bunlar şöyle sıralanmaktadır:

aa - Murabbâ:

Şâirin bu nâzım şeklinde 5 manzûmesi bulunmaktadır. Bunlardan 3 tanesi 5'er, diğerleri ise 10'ar bendden oluşmaktadır. Kafiyelemler yönünden her 5 murabbâ da aynı karakteri gösterip "müzdevic" şeklindedir.

bb - Muhammes:

Hazmî'nin 5 muhammesi bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla 5, 6, 9, 13

ve 14'er benden teşekkül etmişlerdir. Bunların bir kısmı "müzdevic" bir kısmı da "mütekerrir" şeklindedir.

cc - Tahmis:

Hazmî'nin bu nâzım şeklinde 3 manzûmesi bulunmaktadır. Bunlar, Erzurumlu İbrahim Hakkı ve Osmân Bedreddin Efendilerle Sezâî Gülşenî'nin kasidelerinin tahmisleridir.

dd - Müseddes:

Hazmî'nin iki de müseddesi bulunmaktadır. Her ikisi de 5'er benden oluşan manzumeler "mütekerrir" kafiyevidir.

ee - Müsebbâ

Klâsik edebiyâtın teorisiyle uğraşan müelliflerce varlığı kabul edilen, ancak örnek göstermede sıkıntı çekilen bu nâzım şeklinde Hazmî'nin bir parça manzûmesi bulunmaktadır. Söz konusu şiir, "Bir Muhtazıra Karşı" başlığını taşımaktadır. 8 benden oluşan manzûmenin kafiyeleşmiş şekli "mütekerrir" tarzdadır.

ff - Terkiib-i Bend:

Şâirin divânda 6 terkiib-i bendi bulunmaktadır. Bunlardan ikisi 5, üçü 7, biri de 9'ar benden oluşmaktadır. Manzûmelerin hane beyitleri 5'le 7 mısra arasında değişmektedir. Terkiib-i bendlerin ikisinde vasıta beyti yerine tek mısra bulunmaktadır.

gg - Terci-i Bend:

Şâirin şekil özelliklerine riayet etmediği bir nâzım biçimi de terci-i benddir. Divânda 3 tane terci-i bend bulunmaktadır. Bunlardan iki tanesi 5'er, diğeri ise 13 benden oluşmaktadır. Manzûmelerden birinin bendleri 2, birinin 4 beyit, diğerrinin ise 7 mısradan meydana gelmiştir.

f - Kıt'a

Şâirin divânında gazelden sonra çokluk bakımından ikinci sırayı 150 parçayla kıt'a almaktadır. Divânın 1 numaralı manzûmesi kıt'a'dır. Bunlardan bir kısmı divân boyunca diğerr manzûmeler arasına serpiştirilmiş olup di-

gerleri ise "Kıta'ât" başlığı altında yer almaktadırlar. Söz konusu manzûmelerin bir kısmı tarih/kıt'a şeklindedir.

g - Rübâî

Hazmî'nin divânında "Rübâiyyat" başlığıyla ayırdığı bölümde 26 parça rübâîsi bulunmaktadır. Yalnız bu manzûmelerin hiçbiri rübâî vezinleriyle yazılmamışlardır.

h - Müfred

Şâirin "müfredât" başlığı altında yer alan 50 adet müfredi bulunmaktadır. Ayrıca 1 adet müfred de diğer manzûmelerin içinde bulunmaktadır.

ı - Tazmin

Hazmî'nin iki de tazmini bulunmaktadır. Bunlardan ilki Farsça bir beyte yazılmış, diğeri ise Şeyn Galib'in:

"Âcizâna zâhirdir Allâh
Çekme gam dest-gîrdir Allâh"

beytine yazılmış tahmistir.

i - Arapça - Farsça Manzûmeler:

Hazmî Divânı'nda toplam 54 parça Arapça ve Farsça manzûme yer almaktadır. Bunların 37 adedi Farsça, diğerleri ise Arapça'dır. Manzûmelerin bir kısmı kıt'a, diğerleri ise kaside ve gazel şeklindedir.

C - D İ L v e Ü S L Ū P

1 - K e l i m e H a z i n e s i :

Mutasavvıf bir şâir olan Hazmî'nin kelime hazinesi hayli geniştir. Devrinin önde gelen aydın bir simâsı olan şâirin din, tasavvuf ve genel kültür konularına dair geniş bilgisi, onu zengin bir vokabüler kullanmaya götürmüştür.

Bu konuda şâirde görülen kelime çeşitliliği en çok tasavvuf alanında göze çarpmaktadır. Bu alanın geniş mazmûn ve motiflerini Hazmî'nin şiirlerinde bolca kullanıldığına şahit olmaktadır. Bunun yanısıra, şâir sosyal konulara dair kullandığı "hürriyet", "cumhuriyet" v.b. kelimelerle de bir divân şâirinin vokabüler dünyâsına yeni boyutlar ilâve etmiştir.

2 - G r a m e r Ş e k i l l e r i :

Şiirlerini klâsik çağırda yazan Hazmî'de, bir kısmı Eski Anadolu Türkçesi'ne uzanan bazı kelime ve gramer şekillerine de rastlamaktayız. Şâirin bu alanda kullandığı kelimelerle gramer şekilleri daha çok bazı işâret zâmiri ile sıfatlarında görülmektedir: Ol, olar, anda, şol, öz, bular, anlar, anı v.b.

Hazmî edat olarak da velî, lîkin, velîkin, cün, kim, ü-vü, eyâ ^caceb v.b. kullanmıştır.

Hazmî'de gözlenen eskiye ait gramer şekillerinin başında bazı yuvanlık ekler gelmektedir. Şâir günümüz fonetiğinde imlâsı darlaşmış olan gelip, alıp gibi gerundiumları gelüp, alup şeklinde kullanmaktadır.

3 - D i l i n K u l l a n ı l m a s ı

Hazmî'nin kullandığı dil, manzûmelerine göre değişkenlik arz etmektedir. Tasavvufî ve hikemî tarzdaki manzûmelerinde bol terkipli bir dil kullanan şâir, sosyal konulu şiirlerinde ise nisbeten sâde bir dil kullanmaktadır. Bu arada sade Türkçeyle söylenmiş mısra ve beyitlere de rast-

lanmaktadır. Şâir çoğu manzûmelerinde terkiplerin sayısını ikiye, üçe hat-
ta dörde çıkarmaktadır:

Ne esîr-i elem-i silsile-i imkân ol

Ne de bend-i kafes-i dâire-i zindân ol

Ümîd-i Kâ'be-i kurb-ı vaşl-ı yâre düştükçe

Münkâd-ı reh-i şer^c-i Resûl-i medenîdir

4 - M a h a l l î S ö y l e y i Ő l e r :

Hazmî'de bazı mahallî söyleyişlere de rastlanmaktadır. Bunların bir kısmı kelime sahasında görülürken, bir kısmı da bazı eklerde göze çarpmaktadır:

Yetişir ^cilmile şiştin vâ^ciz

Yetişir bunca eşiştin vâ^ciz

Cennetisen sana tahsis ettin

Bu hayâlile meriştin vâ^ciz (225)

.....

Vaşf- zâtında daha ben ne bulup ne diyem

.....

Kor gider ahiri bu lâne-yi ^cankâ-yı hayât

.....

Bu cihetle anlanırdı ma^cnâ

.....

Bünyâdımızı sarsıdacak zelzeledir

.....

Yem-i Hak'dan içem dersen eger su

.....

Beni kayd-ı siyeh-kâr-ı zülüfen müptelâ ettin

Sen tekyede ey zâhid-i hod-bin dedelen dur (594)

.....

Yemeden dâd verir mi o sana (546)

.....

Bak derd-i dil-i nınânan ağla

...

Geldi bu dem hazânan ağla

...

Ahvâl-i ^cac-z-i nişânan ağla (395)

.....

Hâşıl biri nâr ehli biri cisr-i¹ cehennem (440)

5 - D a r b - ı M e s e l l e r - D e y i m l e r :

Şâirimiz, bir kısmı Harput ve çevresiyle sınırlı bazı darb-ı meseller ve deyimler de kullanmaktadır.

Bakar körler gibi zâhirde hiss-i^cibret kalmaz (202)

.....

Çingâneler imâni gibi olsa da bâri (48)

.....

Çogunu hâne-harâb eyledi kambur felek (58)

.....

Çarşıda revâcın bulamaz evdeki pazâr (603)

.....

Meseldir sevdiğim bu yıkamazlar kan ile kanı (619)

- 1 - Arapça asıllı olan "cisr" kelimesi, bu dilde köprü manâsına gelmektedir. Harput ve çevresinde ise kelime, toprakla örtülü damlarda tavanı destekleyen kalın ağaç karşılığında kullanılmaktadır. Mecâzî olarak da cehennem yakacağı odun anlamındadır.

Sözün vâ^ciî özünden söyle çünkü söz bir Allâh bir (256)

Velev doğru da olsa kimseyi fi^clinde ta^cn etme
Ki meşhûrdur düser kazdığı kuyuya esen bir gün
(536)

Hudâ'ya kesb-i kurbet halğa ibrâz-ı şefkat et
Mücerredir cihâna bir daha gelmez giden bir gün
(536)

6 - Edebî San'atlar:

Diğer divân şairlerinde görüldüğü gibi, Hazmî de manzûmelerinde edebî san'atlara çokça yer vermiştir. Şâir, özellikle mecâz san'atlarında, klasik şiirin bir nevi müşterek kalıpları olan söz gruplarına başvurmakta-
dır. Söz konusu san'atlara, şâirin divânından seçtiğimiz örnekler veriyoruz:

Teşbih-i Belig :

Rûh emr-i ilâhî'dir emânettir o sende
Bu lâne-i tende
(49)

Yakma yâ Rab beni bu nefis-i güneh-kâre sebab
Gül-i cömürümü tebâh eyleme bir hâre sebab
(17)

Tenâsüb:

O kim etmez buhâr-ı Caşktan bir katre su peydâ
Bahâr-ı bâg-ı Cîrfânında olmaz reng ü bû peydâ
(10)

Muhabbet zewkini ey dil dönen peymânelerden sor
Mey ü meyhânenin keyfiyyetin mestânelerden sor
(100)

Tezat:

Çerâg-ı talîc-i söndü mutîc-in ahşamdan
Sabaha dek yanakaldı çerâg-ı baht-ı uşat
(42)

Niçin ayrıldım ol vüs'at-sarâydan
 Bu mihnet-gâh-ı teng ü târe düştüm
 (291)

Telmih:

Bilenler nefsinin mahiyetin ^cirfâne ermişler
 O ^cirfân ile kurb-ı Hazret-i Yezdân'e ermişler
 (79)

Şâir, yukardaki beytinde, "Nefsini bilen, Rabbini bilir." hadîs-i şerîfini telmih etmektedir.

Mübalâğa:

Hâdisât-ı devrden Hazmî erirdi şüphesiz
 Taş eger düçâr-ı gam olsaydı vicdânım kadar
 (73)

Tevriye:

Gir niyet-i hâlis ile bir cami^c-i câşka
 Uy andaki mihrâba geçen hazır imâma
 (386)

Yukardaki beyitte Hazmî, "imâm" sözüyle Osman Bedreddin Efendi'nin lakabı "imâm Efendi"yi kasdetmektedir.

^cÂlem hep anın bedr-i kemâlinden alır nûr
 Hazmî anı görmez misin a^cmâ mı nesin sen
 (337)

Bu beytte şâir, "bedr" kelimesini tevriyeli kullanmaktadır. Bununla uzaktan Osman Bedreddin Efendi'yi telmih etmektedir

İştikak:

Gürûh-ı Nakşiyânın nakışla nakkaşı birdir hep
 İmâret-gâh-ı kudretten verilen aşî birdir hep
 (23)

Hasîd-i derbederi hırş-ı hasedle mahvet
 Ki bütün muğlak u mesdûd kala ebvâb-ı hased
 (551)

İrsâl-1 Mesel:

Hırsı terk eyle zühür-ı kadre muntazır ol
 Hele bak ne doğurur leyle-yi hablâ-yı hayât
 (55)

Günâh ettimse ben şâyed c'afvınla mücâzât et
 Meseldir sevdiğim bu yıkamazlar kan ile kanı
 (619)

Nidâ:

Sen eyâ insân o gizli kenz-i kudretsin ki bil
 Güher-i hikmet yem-i zâtında meşhûndur
 (261)

Bizden yüzün ey gül demedik bunca nihân et
 Bülbüllerini nâle-ger-i âh ü emân et
 (42)

İktibas:

Söyle pes ü bâlâda mı "Ķavseyni ev ednâ"da mı
 Vahdet-geh-i Mevlâ'da mı perverdesin gönül gönül
 (278)

Şâir, Kur'an-ı Kerim'in "en-Necm" Sûresinde geçen "...fe kâne Ka-
 abe kavseyni ev ednâ" âyetinin bir bölümünü iktibas etmiştir.

Tekrir:

Ney ki ne şadâ verir o ma^clûm
 Mey neş'esi zâten emr-i meczûm

Ney bâ^cis-i zevk ü şevk ü şâdi
 Mey râh-ı şavâb-ı c'aşka hâdi

.....

Ney nâ'ib-i mülk-i sırrü'l-esrâr
 Mey bâ'is-i feyz-i bezm-i ahyâr
 Ney sâ'ik-i zevk-i üns-i maḥbûb
 Meyde dahi hem o emr-i maḥlûb

(551)

7 - A n l a t ı m Ö z e l l i k l e r i :

Hazmî Divânı'nda göze çarpan yeniliklerden biri de anlatım özellikleridir. Şâirin manzûmelerinde en çok kullandığı anlatım yolları nasihat-hitâp, tahkiye ve tasvir tarzlarıdır.

a - N a s i h a t v e H i t a p T a r z ı :

Şâir, kendince doğru bellediği değer ve hükümleri başkasına da aktarma endişesiyle nasihatlarde bulunur:

Rind-i Hâk-cû olagör tek der-i meyhânede yat
 Sen hemân vahdeti derk eyle de büt-hânede yat
 Seni zevk ü huzûrundan ayırmaz keşret
 Diler ağıâr ile git mavtın-ı bî-gânede yat
 Râhat ı mihneti bir görmegi hâl eyle sana
 İster cizzet evi isten ise vîrânede yat
 (39)

.....

Kalma bu cehâletle ey âvâre-i nahvet
 Kıl fehmi hakîkat
 Hâk'dan seni maçcûb eder encâmı bu gaflet
 Bu nefis ü tabîat
 Bu cömre bekâ sanma ki maçdûdedir enfâs
 Hep fânî olur nâs

(49)

.....

Sen ey zâhid belâ-yı nefis-i bed-kirdâra düşmüşsün
 Esîr-i harbsin sanki yed-i küffâre düşmüşsün
 Acep tabc-ı müşevveş-meşreb-i süfliye meftûnsun
 Ki gül-şevkin bırakmış ârzü-yı hâre düşmüşsün
 Unutmuşsun gönül vîrânesin taçmir esbâbın
 Cihânın bu harâb-âbâdını icmâre düşmüşsün
 Mücerred bu fenâ-yı mümküni müdrîk degilsin sen
 Ki cemc-i mâla fikr-i câha kayd-ı câra düşmüşsün
 (258)

b - T a h k i y e   a r z ı :

Hazmî'nin bir kısım manzûmelerinde hikâye yollu anlatımın bütün unsurlarını görmekteyiz. Özellikle mesnevî formundaki manzûmelerinde şâir, anlatımda tahkiye yolunu seçmiştir:

Resûlullâh'a ki bir şeb serâpâ
Küşâde oldu nâgeh Bâb-1 İsrâ
Gelip Cibrîl bâb-1 haşmetinde
Edâ-yı hizmete oldu müheyyâ

....

İcâbet eyleyip bindi Burâk'a
Memân-dem etti  azm-i semt-i Akşâ
(545)

.....

Birgün ki tecelliyât-ı esrâr
Etmîşti bahâr devrin izhâr
O devrden istifâde ettik
Bir bâğ-ı ferağ-fezâyâ gittik

.....

Gördüm bu garîb inkilâbı
Bu hâli bu mânevî hitâbı
Arattı dil-i zâre bir te'sîr
Sardı beni bir başka bir tahayyür
Bu hâl ile Hazmî ettin  avdet
Kaldı yine dilde tâb-ı hasret
(551)

.....

Yâdımdadır ol zamân ki bir gün
Geçmişti dem-i şebâb içinde
Bir gün idi ki hazîn sinem
Ateşli bir ıztırâb içinde

.....

Bir maşşadı  azm edip de çıktım
Haylî yürüdüm şitâb içinde

Lâkin yolumun uzaklığından
Kalmıştım caceb c'azâb içinde

Şeb geldi cihânı sardı zulmet
Kaldı bu zemîn hicâb içinde

.....

Bir köylü evinde âh meger kim
Kalmak var imiş hesâb içinde

Kalmak bana emr-i mübrem oldu
Ol mesken-i pür-harâb içinde

Kaldım faķaķ anda nerde râhat
O ki ola âsiyâb içinde

.....

Hâşıl o ribâķ-ı köhnedense
Yatmak hoş idi türâb içinde

Sarmıştı beni kemâl-i hayret
O dâr-ı keder-meâb içinde

(553)

c - T a s v i r T a r z ı :

Şâirin tahkiye yollu manzûmelerinde tasvir unsurlarına da bolca rastlamaktayız. Özellikle tabiâta ait tasvirleri renkli ve cânlı bir nitelik arz etmektedir:

Asâr-ı zuhûr-ı hüküm-i kudret
Vermiştî fezâ-yı cârza ziyet

Güyâ ki sicâl-i feyz-i Mutlak
Yagdırmış idi zemîne revnâķ

Bu sâhire-i bedîca-pîrâ
Ziynetlere gark idi serâpâ

Ķudretle bezenmiş idi eşcâr
Nûr âyinesiydi sanki enhâr

.....

Kuşlarla dolu bütün hiyâbân
Bir velvele-gâh idi gülistân

Her kuşta birer lisân-ı sevdâ
Her nâlede başka nağme peydâ

Her meşcerden gelir bir âhenin
 Her manzara gösterdi bir renîn
 (551)

.....

Kapkara kesildi şahın-ı Câlem
 Her bir tarafı sehâb içinde
 Estâr-ı zalâma girdi encüm
 Mihr-i felek igtirâb içinde
 (553)

Bir Çiçeğe

Pek sevimli bir dil-i ârâm-manzarın var ey çiçek
 Bu dilârâlık o meh-rûdan mı Caks etmiş sana
 Tiynetinde âteşin bir reng-i şafvet var senin
 Söyle o gülden mi sebûdan mı Caks etmiş sana
 Bir Cacep mest-i humâr-âlûdesin nergis gibi
 Çeşm-i mahmûrluk o âhûdan mı Caks etmiş sana
 Nûkhetin bir gül kadar eyler meşâmi-i Cıtr-nâk
 Söyle bu nûkhet o hoş-bûdan mı Caks etmiş sana
 (543)

D) M U H T E V A

1 - D i n :

Yaşadığı devirde Harput ve çevresinin önde gelen bir münevveri olan Karbalakzâde Hazmî, aynı zamânda dinî ilimlerde de söz sahibidir. Divânındaki manzûmelerden dinî muhtevalı olanları, şâirin bu yönünü teyid eder niteliktedir. Hazmî, bu yoldaki şiirini kurarken dinî ilimlere dair bilgilerini de manzûmelerinin örgüsüne katar.

Dindâr bir şahsiyete sahip olan Hazmî, Kur'an ve Sünnet ile mezhep kurucusu imâmın bu iki kaynağa dayalı yorumlarıyla çevrelenen sünni bir din anlayışına bağlıdır. Şâir, yaşadığı dönemin de özelliklerinden kaynaklanan bir görüşle dinî kaygılarını ön planda tutmaktadır.

Hazmî Divânı'ndaki manzûmelerin bir kısmı, tevhid, münâcât, na't ile diğer din büyükleri vasfında yazılmış kasidelerden oluşmaktadır. Şâir başta Allah olmak üzere, mukaddes şahıs ve değerleri saygıyla anmaktadır.

a - A l l a h :

Sünni bir inançta olan Hazmî, Allah'ı bu anlayış çerçevesinde kavramaktadır. Şâir tevhid ve münâcâtlerinde samîmi bir özle Allah'ı yüceltmektedir. Hazmî, Allah'ı "Zât" isminin dışında diğer isim ve sıfatlarıyla anmaktadır. Bunların başlıcaları şunlardır:

Hû (543), Yaradan (593), Hâlık (611), Hallâk (616), Hâk (629), Hâkîm (4), Mübdi' (4), ilâh (463), Kerîm (18), Vâcibü'l-Vücûd (222), Müste'ân (404), Hayy (404), Kadîm (404), Lâ-Mekân (404), Mecîd (188), Mevlâ (263), Zât-ı Baht (263), Baht-ı Zât (68), 'Azîmü's-Şân (390), Yezdân (99), Zât (102), Cemâl (105), Sübhan (137), Celâl (137), Hüdâ (138), Kird-Kâr (341).

Şâir, Allah'ın sonsuz kudret ve hikmetlerinin hesâba gelmeyecek ölçüde geniş olduğundan söz eder:

Kimdir o ki kudretlerini eyleye takdîs
 Kimdir o ki bu hikmet-i Zâtın kıla ihşâ
 (2)

Yerin ve göğün sahibi olan Allah, aynı zamânda dünyâ ve ahiretin
 de hâkimidir:

Ey Cenâb-ı Hâlık-ı Carz u semâ
 Ey Hâkim ü mübdî-i her dü serâ

Allah başlangıç ve bitimi olmayan sonsuz bir kudrettir:

Sen pâdişeh-i taht-geh-i Lemyezelîsin
 Vaşf-ı kadîmindir ezeliyyet ebediyyet

Allah'a karşı kendini mutlak bir acz ve ihtiyâç içinde gören Haz-
 mî, samîmî bir ruhun derinliği ile yakarır:

Yakma yâ Rab beni bu nefis-i günâhkâre sebep
 Gül ömrümü tebâh eyleme bir hâre sebep

.....

Bütün günâh ise de ic'tiyâdımız yâ Rab
 Kerîmsin sanadır ic'timâdımız yâ Rab

.....

Eğer senin bize ermezse Cavn u imdâdın
 Eninle fâide vermez cihâdımız yâ Rab

b - Hazret-i Peygamber:

Hazmî, başta Hazret-i Muhammed olmak üzere peygamberlere de man-
 zûmelerinde yer vermektedir. O, saygılı bir üslûpla peygamberlerden söz
 etmektedir. Islâm Peygamberi'ne ayrı bir ehemmiyet atfeden şâirin çeşitli
 nâzım şekillerinde yazılmış na't ve medhiyeleri bulunmaktadır.

Hazmî Peygamber'i, "Levlâke levlâk vemâ halaktü'l-eflâk"¹ kudsî ha-
 dîsinde ifâdesini bulan bir anlayışla kabullenen Hazmî şu beytiyle bunu

1 - "Sen olmasaydın, sen olmasaydın felekleri yaratmazdım."

telmih etmektedir:

Ey mühtedâ-yı hilkat ey sırr-ı Zât-ı Mevlâ
Allâh seninçün etti bu mümkünâtı peydâ
(8)

Şâir, Hazret-i Peygamber'e, varlıklar âlemini manâlandırıp ona kıymet kazandıran bir gözle bakmaktadır:

Âlemle âdem ancak bir lafz-ı bî-meâldir
Nûr-ı zuhûr-ı pâkin oldu o lafza ma'ânâ
(8)

Hz. Peygamber zamân zamân diger peygamberlerle de mukayese edilir. O'nun güzellikte eşi yoktur; bu hususta Haz. Yûsuf ona rakip olamaz:

Hüsn-i Yûsuf gerçi şöhret-yâb-ı Âlemdir fakat
Sana mişl olmaz melâhatte anın sermâyesi
(416)

Mucizeleri itibâriyle de Hz. İsâ, İslâm Peygamberi'ne yetişemez:

Hâsiyyet-i ihyâ ki verilmişti Mesih'e
Ol dem senin Caks-i nefes-i hoş-terindir
(145)

Şâir, Hz. Peygamber ile ilgili manzûmelerinde, sık sık O'nun mu'cizelerinden de söz eder, Bunların içinde en çok zikredilenleri; "Şakkü'l-kamer" ile "Mi'râc" mu'cizeleridir:

Âlemleri tenvîre sebep oldu ser-â-ser
Ol mu'cizeler ki biri Şakkü'l-kamer'indir
(145)

.....

Mi'râcına ebvâb-ı semâ her dem açıktır
Ervâh-ı kuds muntazır-ı reh-güzarındır
(145)

c - D i g e r P e y g a m b e r l e r :

Şâir, manzûmelerinde diger bazı peygamberlere de yer vermektedir. Bunlar, çeşitli özellikleriyle insânlara örnek olmaları bakımından ele

alınmaktadırlar.

İnsânlığın babası olan Hz. Adem yasak meyveyi yediğinden cennetten çıkarılmıştır:

Âdem ki hebûş eyledi bu Câlem-i kevne
Bir hikmeti vardı sebebi dâne değildi
(454)

Hz. Nûh:

Nûh Peygamber, adıyla bilinen tufânın kahramanıdır; insânlara tedbir ve temkin yönünden örnektir:

O bahre seyr ü sefer etme tâ ki Nûh gibi
Yanında keşti-i emniyet-âverin yoksa
(381)

Hz. İbrâhim (Halîl):

Halîl İbrahim Peygamber, Allah tarafından kendisine ihsan edilen mu'cizeyle anılmaktadır:

Nârı nûr etti Halîl'e muktezâ-yı hibretin
Yûsuf'u zindân-ı miñnet içre gam-hâr eyledin
(265)

Hz. Eyyûb:

Dert ve mihnete sabırla göğüs geren Hz. Eyyûb'a, Allah'ın yardımı gecikmez:

Nûh'u tufân-ı mu'sibetten çıkardın sâhile
Dûd-ı miñnetle ten-i Eyyûb'u âzâr eyledin
(265)

Hz. Yûsuf:

Yûsuf Peygamber, bir yandan güzelliğın sembolüdür; öte yandan zindan hayâtının sabırlı bir eridir:

Çarşû-yı Caşka kâlâ-yı vücûdun Carz eden
Yûsuf'u mutlak o pâzâr-ı melâhatten görür
(158)

Hz. Süleymân:

Süleymân Peygamber, ihtişâm ve saltanatın sembolü olarak zikredilmektedir:

Mülk-i dili dildârına teslim kılanlar
Ol taht-gehe başka Süleymân aramazlar
(107)

Hz. Mûsâ:

"Kelimullah" ünvanıyla anılan Hz. Mûsâ, Tûr Dağı'nda Allah'la konuşmaya mazhar olmuştur:

Tûr-ı dile bir nûr-ı tecellâ mı nesin sen
Yâ Tûr-ı tecellîdeki Mûsâ mı nesin sen
(337)

Hz. İsâ:

Şâir, Hazret-i İsâ'yı, ölüleri dirilten mu'cizeleriyle anmaktadır:

Sırr-ı feyz-i nefhâya say^c eyle sâlik sen de er
Kim Mesîh ol nefh ile emvâtı ihyâ eyledi
(460)

d - D i n B ü y ü k l e r i :

Hazmî, peygamberliği kesin olmayan Hızır başta olmak üzere, birçok din büyüğünü de manzûmelerinde anmaktadır. Bunlardan bazılarını çeşitli özelliklerinden dolayı bir teşbih unsuru olarak kullanırken, bazılarını da doğrudan övmek maksadıyla zikretmektedir.

Hızır:

Zamân ve mekân kayıtlarından uzak olan Hızır, darda kalanların hemen yardımına koşmaktadır. Hızır'la birlikte "Çeşme-i Hayvân" da zikredilmektedir:

Leb-teşne yeter gezme bu gam bâdiyesinde
Ol Hızır-lebin çeşme-i hayvânına ^cazmet
(461)

Çâr-yâr-ı Güzin:

Şâir, Hazret-i Peygamber'in yakın ashabından "Dört Halife"yi, ya

ni Hz. Ebu Bekr, Ömer, Osmân ve Ali'yi doğrudan yücelterek anmaktadır.

İlkin "Şeyheyn" ünvânın sahipleri Hz. Ebu Bekr ve Ömer anılmaktadır:

Efdâl-ı ümmet iki neyyir-i ferhunde-şîfat
 Ya^cni Şeyheyn-i ^cAzîm şâhib-i a^cle'd-derecât
 Biri şîdk ile müeyyed Rađiyallâhu âhad
 Birisi ^cadl ile ser-nâme-i birr ü hasenât
 (34)

Şâir, daha sonra dört halifeyi tek beyitte birlikte övmektedir:

Nûr-âver-i dü çeşmim Ebû Bekr ü ^cÖmer'dir
 Mihr-i dilim ^cOsmân meh-i tâbânım ^cAlî'dir
 (170)

Ehl-i Beyt'e karşı büyük bir muhabbet duyan Hazmî, Hazret-i Ali ile oğullarını, değişik nâzım şekilleriyle yazdığı manzûmelerinde övmektedir. Şâir Hazret-i Ali'yi tasavvufî mazmunlarla yüceltmektedir:

Künûz-ı vahdetin ^carrafıdır Cenâb-ı ^cAlî
 O sırrın âyine-i şâfidır Cenâb-ı ^cAlî

Be-^cavn-i kudret Haydar-ı Mücâhid ol nefse
 Yerinden oynat anı Bâb-ı Hayber olsa da^hî
 (425)

Hasaneyn (Hz. Hasan ve Hüseyin):

Beyt ehlinin önce gelen bu iki rüknü, şâir tarafından çokça anılmaktadır. Özellikle Hz. Hüseyin'in zulme uğrayıp şehid olması, bir çok divân şâirinde olduğu gibi Hazmî'yi de bu konuda müstakil manzûmeler yazmaya sevketmiştir. Şâir bir manzûmesinde her iki kardeşi "Hasaneyn" üvânıyla birlikte anmaktadır:

Gül-i gülzâr-ı vefâdır Hasaneyn
 Güher-i kenz-i velâdır Hasaneyn
 (339)

Hazmî, Hz. Hüseyin'i müstakil manzûmelerle ele almaktadır. Bu ara-

da Hz. Hüseyin'i "Şah-ı Şehid" ve "Şah-ı Kerbelâ" ünvanlarıyla yadeden Hazmî, Kerbelâ olayını sık sık telmih ederek olaydan duyduğu üzüntüyü dile getirir:

Bu mâh odur ki o Şâh-ı Şehid yâda gelir
Felekte gördüğü gam-ı kalb uerd-i nihâd
Ana cefâ-yı felek sanma kim C adâde gelir
Elem bu mâhı düşündükçe bî-irâde gelir

.....

Bezetti hûn-ı şehidânla Kerbelâ'yı felek
O mâh-ı rif^cata gördü revâ cefâ-yı felek
(341)

Bilâl-i Habeşî:

Bilâl, gür ve güzel sesin sembolü olarak anılır:

Kör olanlar göremez pertev-i nûr-ı güneşi
Sûd vermez sağıra şavt-ı Bilâl-i Habeşî
(458)

e - D i n e n K ö t ü S a y ı l a n H u y l a r :

İnanmış bir kişiliğe sahip olan Hazmî, dinen hoş karşılanmayan tavırlara karşıdır. Bunların başında riyâ, hased, nifâk, fîsk ve kibir gibi kötü huylar gelmektedir:

Riyâ:

Sor tâ vaz^c edegörünen ehl-i riyâ
Sireti câhil ü bî-gâne-i nâmûs çıkar
(133)

Hased:

Menba^cından n'ola yâ Rab kurusa âb-ı hased
Tâ ki devreylemeye bir daha dolâb-ı hased
(69)

Nifak:

Nifâk erbâbının ki hıfz-ı dinde gayreti kalmaz
Tabî^cidir yüzünde nûr-ı İslâmiyeti kalmaz
(202)

Kibir:

Gönülde kibr ana benzer ki fi'l-miğl Iblis'e
Binip sefine-i Fir^cavn'e nâ-Hüdâlık eder

(96)

Fısk:

Mugân-ı mey-gede fısk ehli sâkîsi gammâz
Şarâbı müflis-i ahlâk nuklı semiyât

(54)

f - D i n e n K ö t ü S a y ı l a n k i m s e l e r :

Hazmî Divânı'nda, çoğu, insanların ibret almaları maksadıyla yerilen bazı tarihî sîmalara da rastlamaktayız. Bunlardan Firâvun, tevhid mücâdelesinin karşısına çıkıp inanan kimselere yaptığı zulmüyle anılır. Karûn, dünyâ malına karşı olan aşırı düşkünlüğü dolayısıyla zikredilir. Ebû Cehil, Hazret-i Peygamber'e karşı olanların reisidir. Haccâc, dinî ilimlerdeki geniş bilgisine rağmen kan dökücülüğü ile; Yezid ve komutanlarından İbn-i Ziyâd ile Şımr ise Kerbelâ'da Hazret-i Hüseyin'e revâ gördükleri zulümleriyle sözkonusu edilirler:

Karun - Firavun - Nemrut:

Haqq'ı bırakıp gayre Cubüdiyyet edersin
Kârûn'a halef olmak için gayret edersin
Fir^cavn-şifat-ı kibr ü enâniyyet edersin
Nemrûd'a bütün fi^clin ile sebkat edersin

(160)

Ebû Cehil:

Ey emîn-i sırr-ı Haq kim ki inanmaz kavline
Sıdkına taşdik eden Bû Cehl'den alçaktır o

(52)

Haccâc:

Fünûnu kendine Haccâc gibi müfid olmaz
Kelâm-ı Haqqı velev hıfz u ezber etse dahî

(540)

İbn-i Ziyâd - Şımr:

Güyâ biri fışk askerinin Şımr-ı lâ'ini
San biri Yezid ordusunun İbn-i Ziyâd'ı
(441)

2 - T A S A V V U F

Bir divân şâiri olan Hazmî, klasik çığırdaki şâirlerin çoğunda görülen sathî mutasavvıfâne düşüncelerin ötesinde, tasavvufu bizzat şahsında yaşayan bir simâ olarak temâyüz etmiştir. Bu bakımdan Hazmî'nin tasavvufî yöndeki düyüş ve düşünceleri kalbî bir yönelişin samimiyetini aksettirmektedir.

Hazmî bir cephesiyle divân şâiri görüntüsünü verirken, diger bir cephesiyle de tekke şâiri kimliğinde ortaya çıkmaktadır. O, tasavvufî görüş ve düşüncelerini yoğunlaştırdığı manzûmeleriyle, bu vâdinin başarıllı şâirleri Sezâî Gülşenî, Niyâzî-i Mısırî ve Erzurumlu İbrâhim Hakkî'nin bir muakkibi olarak kabûl edilebilir.

Mutasavvıfâne düşüncelerin yer aldığı manzûmelerinde kozmoloji ile insân münâsebetlerini araştıran Hazmî, bunlara tasavvufî açıdan yorumlar getirmektedir. O, bu yoldaki düşüncelerini, çok geniş bir mazmûn ve motif örgüsüyle süslemektedir. Sözü edilen mazmûn ve motiflerin başlıcaları şunlardır:

°Ayne'l-yakîn (4), sivâ (5), kayd (6), merâyâ (8), nakş (17), nakkaş (23) meyhâne (28), peymâne (28), sâki (28), bâde (28), mest (28), âyine (28), kesret (39), sûret (41), esmâ (54), sır (61), perde (105), pîr-i mugân (108), vahdet (158), şucunât (167), zıll (171), pervâne (313), şem° (313), mâsivâ (331), ene'l-Hak (337), zikr (407) v.b.

Hazmî tasavvufî görüş ve düşüncelerinde hayli serbest ve cesûr bir üslûp ortaya koymaktadır. O, bu hususta, dinî açıdan büyük tartışma konusu olmuş bazı meselelere el atmaktan çekinmez. Bunların başında "Vahdet-i Vücûd" düşüncesi gelmektedir. Günümüzde de hâlen yeterince anlaşılammış

bu meselede şâir, tavrını ortaya koymaktan çekinmez. Hazmî ilkin, söz konusu düşünce uğruna başını vermiş Hallâc-ı Mansur'u yüceltir. Bilindiği gibi Mansûr, bir mecliste "ene'l-Hak / ben Hakkım" der. Bunun üzerine devrin din otoriteleri, bu sözünden ötürü Mansûr'u dâra çekerler. Daha sonra Muhyeddin-i Arabî ile Mevlâna Gelâleddin "Vahdet-i Vücûd" düşüncesine yeni yorumlar getirerek İslâm dünyasında yaygınlaştırırlar.

Şâirimiz, olanca tartışmalara rağmen, manzûmelerinde bu düşünceye geniş biçimde yer verir. Hazmî Hallac-ı Mansûr'un durumunu da telmih ederek söz konusu düşünceyi şöyle desteklemektedir:

Halâvet-yâb-ı zevk-ı vaşl olanlar hamr-ı vahdetten
Ene'l-Hak sirrile dem-sâz olup meydâna ermişler
(79)

Şâir, Mansûr'un Allah tarafından konuşturulduğu görüşündedir:

Sen idin Mansûr'dan bî-şek ene'l-Hak söyleyen
Yine sen hükmünle ol Hak-gû'yu berdâr eyledin

Hazmî, "Vahdet-i Vücûd" düşüncesiyle ilgili kıymet hükmünü de şu manzûmeleriyle ortaya koymaktadır:

Düştüm o kayda ki edem terk-i mâ vü men
Tâ ki vücûd-ı vahdet için söyleyem sühnen
Birlik hakikatini şerh edeyim dedikçe ben
Tevhîd edeyim der iken "lâ" açıp dehen
Bir lokma eyledi dü cihânı ol ejdehâ

.....

Bî-şüphe sensin aşl-ı cemî^c-i ta^cayyünât
Nûrun Cukûsudur bütün ^câliyyât ü sâfilât
Kevnin fenâsı müberhen değil midir bu nâkât
Sen Vâcibü'l-vücûd ile mahvoldu mümkünât
Ol mihrsin ki zerrelendir bu mâsivâ

(6)

Bu düşüncenin de tesiriyle şâir, dünyâya iyi gözle bakmamaktadır. O, bu husustaki düşüncelerini başkalarınca da kabul görmesinden yanadır:

Düşme ey gâfil imâret kaydına
 Kim bu câlem bir muvakkît-hânedir
 Sen garîb bir murgsun câlem evi
 Sanki çöpten yapılmış lânedir
 Mâl ü mülke câkîl etmez ic'timâd
 Mâl fâni mülk ise vîrânedir
 (121)

Hazmî, bu yoldaki düşüncelerini şöyle sürdürür:

Sanma bu bâğ-ı cihân seyr ü temâşa yeridir
 Menzil-i derd ü gam u mihnet ü sevdâ yeridir
 (93)

İbâdetin, hiç bir karşılık beklenmeksizin edâ edilmesinden yana olan şâirimiz, bu yönüyle Yunus Emre'yi hatırlatır:

Ne Tûr ne nûr iste
 Ne cennet ü hûr iste
 Sen sâde huzûr iste
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat
 (38)

O kim sâde şalât ü şavm ile Hâk'dan liqâ bekler
 cAbes fikre düşer az bir metâca çok bahâ bekler
 Bülend-pâye-i cennet umanlar şürî tâcatla
 Ana benzer ki hâ-huşktan neşv ü nemâ bekler
 (120)

Bir çok divân şâirinde olduğu gibi Hazmî'de de rindâne kaygılardan kaynaklanan zâhid, vâiz ve sofî taşlamalarına şahit olmaktadır:

Zâhid:

Tehî dest-i metâc-ı ma^crifetken zâhid-i hod-bin
 Rızâ ister fenâ gözler fenâdan da bekâ bekler
 (120)

Zâhir-i zâhîde bakma içi sâlûs çıkar
 Yüzü Hâk ile özü halk ile me'nûs çıkar
 (133)

Vâiz:

Yeter bahsetme vâ^ciz pîş ü pesten
 Usan geldi bana her bir hevesten
 Sözü ki Hakk'a c^ait bir özü yok
 Ne farkı var anın bang-ı ceresten

.....

Çemen-zârı sana kalsın cihânın
 Naşîbin otlanır bu hâr ü hasdan

(356)

Sofu:

Bâğ-ı vaşlına gülün sen giremezsin sofu
 Sırr-ı vahdettir o nokta nice ma^cnâ yeridir

(93)

a - Tasavvuf Büyükleri:

Şâirimiz, tasavvufî düşüncelerinin yer aldığı manzûmelerinde yer yer bazı ünlü mutasavvıflardan da söz eder. Bunlardan İbrâhim Edhem, Belh hükümdârı iken sülûk ettiği tasavvuf yolunda tâc ve tahtını terketmesiyle ünlüdür. Hallâc-ı Mansûr, "ene'l-Hak / ben Hakkım" demesi ve bunun üzerine dâra çekilmesiyle meşhûr olmuştur. "Şeyhü'l-Ekber" olarak da bilinen Muhyeddin-i Arabî, aynı zamânda bu yolun teorisyenidir. "Gavs" ünvanı sâhibi Abdulkadir Geylânî ise adıyla anılan tarîkatin ulusudur:

İbrâhim Edhem:

Bulanlar zevk-i vaşlın cümle İbn-i Edhem olmuşlar
 Çıkıp kayd-ı mecâzîden hakîkî âdem olmuşlar

(142)

Hallâc-ı Mansûr:

Hakk'ı var etmese isnâd-ı kemâl ehlullâh
 Sırr-ı hâl edemeyip dâra çıkan Mansûr

(

Abdulkadir-i Geylânî:

Tecellî eylese bir dilde C'aşk-ı Gavs-ı Geylânî
Dolar elbet o kalbe feyz ü imdâd-ı firâvânî
(485)

Muhyeddin-i Arabî (Şeyhü'l-Ekber):

Sana serâ'ir-i vahdet açılmaz el-hâşıl
Şeyh-i ekberdi o pîr'aşrında Muhyeddîn idi
(578)

3 - S O S Y A L D Ü Ş Ü N C E L E R

Harput ve çevresinde, devrinin önde gelen aydınlarından olan Hazmî, Osmanlı Devleti'nin çöküş ve dağılma sürecini yaşadığı döneme bizzat şahit olmuştur. Kırım Harbi'nin bittiği yıl, 1856 yılında dünyâya gelen şâir, son 5 pâdişah dönemi ile cumhuriyetin ilk yıllarını idrâk etmiştir.

Bir yandan gelenekçi/muhafazakâr yapının sür'atle değişmesinden kaynaklanan sosyal platformdaki çalkantı ve yozlaşmalar, diğer yandan birbiri ardınca süregelen savaşların doğurduğu maddî ve mânevî sıkıntılar, şüphesiz Hazmî'yi de etkilemiştir. Ancak, ülkenin yaşadığı I ve II. Meşrûtiyetler, saltanat değişiklikleri, o devir için yeni ve orijinal sayılan fikir ve san'at hareketleri ile II. Meşrûtiyet sonrasındaki gelişmelerin Hazmî'nin şiirine yeterince aksettici söylenemez. Şâir, divânındaki sosyal temalı manzûmelerinde, bazen açıktan bazen de üstü kapalı bir üslûpla bir takım sosyal gelişmelere dair düşüncelerini belirtir.

Bununla beraber, klasik edebiyat çığırında divân ortaya koyan bir şâir için yine de yeni ve orijinal sayılacak bir takım sosyal düşünce ve tenkidlerle karşılaşmaktayız. Hazmî'yi klasik tarz şâirlerden farklı kılan yegâne husus, onun sosyal temalı şiire de yönelmesidir.

Divân'da yer alan 561 nolu manzûme, şâirin bu yolda yazılmış şiirlerinin en orijinalidir. Hazmî, söz konusu şiirinin başına: "Mülgâ Har-

put Dârü'l-Hilâfesi Türkçe-Edebiyyat mu^callimi iken yazılıp talebeye ezberlettirilen bir manzûme-i mahsûsadır" ibâresini yazmıştır. Bu itibarla manzûme, şâirin adı geçen mektepte çalıştığı 1919-1923 yılları arasında yazılmış olmaktadır. Şiirde geçen "cumhuriyet" kelimesiyle de, bunun 1923 yılında yazıldığına hükmedilebilir.

Şâirin bir marş üslûbuyla yazdığı manzûmenin eksen motifi "mektep"-tir. Bu eksenin etrafında ise vatan, hürriyet ve cumhuriyet kavramları yer almaktadır. Mesnevî formundaki manzûmede şâir, ilkin mektebi yüceltiyor:

Seni cândan severiz ey mekteb
Bize her vechile sensin matlab

Hazmî, mektebe duyulan saygı ve hürmetin pek yüce olduğunu, bu yolda ebeveynle kardeşlerin de ona yetişemeyeceğini belirtir:

Hürmetin pek yücedir mâderden
Peder ü dâder-i hem hâherden

Mektep, aynı zamanda hürriyetin hocası, millet irfânının da anasıdır:

Çünkü sen hâce-i hürriyyetsin
Mâ der-i ma^crifet-i milletsin

Hazmî, mekteple hürriyet arasındaki münâsebeti cumhuriyetle de irtibatlandırmaktadır:

Yaşasın meslek-i cumhûriyyet
Parlasın kevkebe-i hürriyet

Hazmî'nin sosyal düşünceleri arasında yer alan diğer bir kavram da vatan'dır. O, bu yönüyle Namık Kemâl'i hatırlatmaktadır:

Vatan ey cevher-i cân-ı millet
Vatan ey rûh-ı hayât-ı ümmet

Şâir, yeri geldiğinde vatan uğrunda her türlü fedekârlığı göstermenin gereği hususunda ise şöyle der:

Yoluna terk ederiz cânımızı
Uğrunda dökeriz kanımızı

Sana düşmen uzatır sa elini
Süngümüz ile kırarız belini

Şâir, vatan hususundaki düşüncelerini diğer bazı manzûmelerinde de ortaya koymaktadır. O bu yolda pazarlıksız bir fedekârlıktan yanadır; bunu görmediği kişileri kinamaktan geri durmaz:

Yıkıl sa yansa câlem kimsede ta^cmîre gayret yok
Zamâne ehlini âzâde-i hubbu'l-va^tan gördük
(275)

S o s y a l T e n k i d :

Şâir bazı manzûmelerinde, çeşitli sebeplerle cemiyet hayâtında ortaya çıkan ve kendince olumsuz telakkî ettiği değişmelere karşı çıkar. Bu yönüyle Mehmed Akif'i hatırlatan şâir, sık sık devrinden şikâyet eder:

Bir öyle devre-i nâ-sâza girdi ki câlem
Beliyesi mütevâli muşîbeti kat kat
.....
Edeb çerâğını söndürdü rüzgâr-ı zamân
Hayâ tecemmülünü eyledi felek gârât
(54)

Hazmî, dinî yaşama ve düşüncesinde başgösteren sapmalara da itiraz eder:

Soyundu ekşer halk kisve-i diyânetten
Vefâ çekildi ne âdâb kaldı ne tâ^cat
.....
O rütbe kara sürüldü ki dâmen-i dîne
Ne Dicle ol lekeyi pâk eder ne mâ-i Fırat
(54)

Şâir itirazlarının sınırını genişleterek bazı sorumluları suçlar:

Gözün açsın felek bîdâdı görsün
Nasılmış devr-i istibdâdı görsün

Hazmî'nin "devr-i istibdâd" dediği, bilinen Sultan Abdulhâmid devri olmayıp II. Meşrûtiyet sonrası olduğunu da şu beytinden anlıyoruz:

Uyansın makberinden ehl-i imân
 Frengistân-ı nev-icâdı görsün
 (363)

Hazmî, cemiyetin yapısındaki hiyerarşinin bozulmasından da şikâ-
 yetçidir:

Bütün esâfil-i halk çıktı şadr-ı tevkîre
 E^câzımın yeri hep oldu esfel-i derekât
 (54)

Devrinin ilim çevrelerini de eleştiren Hazmî, onları gerçeği gör-
 memekle suçlamaktadır:

Fünûn-ı felsefenin ehli yok değil ammâ
 Me^câd ü mebd'e'ini fark eder bir ^cakili yok
 (239)

Şâir, yeri geldiğinde otokritik yapmaktan da geri kalmaz. Kendisi de
 bir mutasavvıf olmasına rağmen tekkeleri kıyasıya eleştirir:

Mürîd ü müntesib-i tekve ser-te-ser ^cayyâş
 Ne pîr belli ne erkân ne resm ü ne ^câdât
 (54)

C o ğ r a f î M e k â n v e İ s i m l e r :

Hazmî, manzûmelerinde çeşitli münâsebetlerle : bazı coğrafi mekân ve
 isimleri de zikretmektedir. Bunlardan Batha (Mekke) ve Yesrib (Medine) İslâm'ın kutsal beldeleridir. Hayber, Yemen, Aden, Kerbelâ, Necef ve Erzu-
 rûm ise birer din büyüğü ile olan alakalamından dolayı söz konusu edil-
 mektedirler. Fırat ve Dicle nehirleri de mecâzî yönden çirkinliklerin gi-
 derilmesinde temizleyici bir unsur olarak geçmektedirler:

Hâk-i Bathâ'dan eyâ bād-ı şabâ lutfeyle
 Çeşm-i giryânıma bir sürme-i ihsân getir
 (146)

Nahl-^kaddin şeref-efzâ-yı riyâz-ı Yesrib
 Gül-ruhun bâ^cis-i pîrâyiş-i bâğ-ı Bathâ
 (7)

Hayber:

Be-^Cavn-ı Kudret Haydar-ı Mücâhid ol nefse
 Yerinden oynat anı Bâb-ı Hayber olsa dahî
 (425)

Necf - Kerbelâ:

Gâh olur sultân-ı kaşr-ı ^Cârifândan bahş açıp
 Gâh Şâh-ı Kerbelâ gâh Necf'den söyleriz
 (195)

Yemen - Aden:

Şeh-i iklim-i Yemen Hazret-i Veys-el-^Caranî
 Güher-i bahr-i ^CAden Hazret-i Veys-el-^Caranî
 (488)

Erzurûm:

Erzurûmî Şeyh Bedreddin Efendi kim bu zât
 Sâha-i irşâdda bir pîr-i pür-temkîn idi
 (578)

Fırat - Dicle:

O rütbe kara sürüldü ki dâmen-i dîne
 Ne Dicle ol lekeyi pâk eder ne mâ'-i Fırat
 (54)

^CArağ-ı zâtında kimin ki ola çirk-i ifsâd
 Yusalar âb-ı Fırat ile yine pâk olmaz
 (631)

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

İ f â d e

Cenâb-ı Vehhâb-ı Kudret'in tabî^cat-ı beşeriyyeye bir neşve-i tecellîsi olan şîr^c ziynet-i elîfâz selâmet-i ifâde hüsn-i zemîn bikr-i mazmûn gibi havass-ı mezîyyetten sâde ve bilhâssa " ان من الشعر حكمة " ¹ hadîs-i şerîfi-fine mâşadağ olmak hayşiyetinden âzâde olursa tabî^cidir ki o şîr^c zevk-aşnâyân-ı edeb ü hikmet nazarlarında kıymet ü i^ctibârı hâ'iz olamaz işte bu meziyyât-ı esâsiyyeden hiç birisini muhtevî olmadığına mu^cteref bulunduğum bu defteri anî için şimdiye kadar şîr^c sırasında carz-ı enzâr etmege cesâret edemezdim, lakin nasıl olsa bunlar yine bir kalbin tercü-mân-ı maqsadı bir hiss-i tabî^catın mahşûl-ı merâmı ma^cnevî bir incizâbın semere-i zevki bulunduğu cihetle doğrusu ziyâ^cına da kıyamazdım, teşekkür ederim ki feyz-i muşahabetlerinden, hüsn-i müvânesetlerinden lezzet-yâb olduğum ihvân-ı kirâmımın bir vakitten beri bu defteriñ tab^c ve neşri emrinde izhâr ü isbât ettikleri şamîmî bir ârzû, ciddî bir mu^câvenet ve cale'l-huşûş cazîz-i muhteremimiz ve mürşid-i a^czamımız Efendimiz câ-nibinden istihsâle muvaffak oldukları izn-ü işâret bâna te'min-i cesâret etti, binâ'en-caleyh tab^c-ı beşer her devre-i hayatiyyesinde bir türlü âmâl ü hissiyatı ta^ckîbe meftûn-ı meclûb bulunduğundan gençliğin cahd-i bî-kaydiyyesinde tabî^catın hiss-i nevzâdiyle yazmış olduğum hayli yazıları bi^cl-îcâb bu defterden çıkardım yalnız cömürümün bulunduğu şu devresinde yazdıklarımıdır ki bu defteri teşkil etti, hülâsa demek isterim ki bu defteriñ neşrinden² maqsadım böyle kıymetsiz bir şahs-ı bî-mikdarımı erbâb-ı edeb ü cîrfân seviyesinde görmek ve göstermek değil mücerred ih-

1- Hadîs-i Şerîf: "Şiirde muhakkak ki hikmet vardır."

2- Şâir, "neşr" kelimesini yayınlamak anlamında değil, divânını yazıp tertipleme karşılığında kullanmaktadır.

vân-ı kirâmının bu bâbda vâkı^c olan ârzü ve ihtâr-ı hâlişânelerine bir
kayd-ı hürmet ve inkiyaddan münba^cis bir cür'et olduğunu ^carz etmek ve
hadsizliğime erbâb-ı ^cirfândan ricâ-yı ^cafv u şafh eylemektir

H Hazmî

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
وَبِاللّٰهِ التَّوْفِیْقِ

1

Kıt'ca

Mefâ'ılün / Fe'ılâtün / Mefâ'ılün / Fe'ılün
Ḥaḳıḳatle İlähî beni de kıl âgâh
Bu ḥasbihâli ki başladım be-ism'Allah
Hużûr ü ma'rifetinden ayırma bir lahza
بقول آیت ان لا اله الا الله

HARFU'L-ELİF

2

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün

سجانه يا مبدع الافلاك والاشياء
سجانه يا من بسط الارض على الماء

Hep 'aks-i tecelli-i kemâliñdir İlähî
Mir'at-ı ta'ayyünde ne kim oldu hüveydâ
Sırrıñ ile kıldın bir avuç ḥâki mükerrerem
سحبت كبر آدم علمته الا سماء

Luḫfûñ ile ettiñ anı mescûd-ı melâik
Kıldı keremiñ ḥal'-ı ḥilâfetle mu'allâ
Hep taht-ı zamâniñdadır eşnâf-ı ḥalâik
يا من خلق المخلوق فاحصا هو عدا
في صنعك يا رب تجلّد حارت الا وراك
في قدرتك صارت الا قهام كاري

Kimdir o ki kudretlerini eyleye takdis
Kimdir o ki bu ḥikmet-i Zât'ıñ kıla iḥşâ
Ḥazmî kim olur ki seni tebcil ede ancak
Hadsizliginiñ şa'ibesidir bu ḥaḫâyâ

Yâ Rab bu yeter ki bize tevhîdîni verdiñ
 حمدك يا منعم الایمان علينا

3

Fâ^cilatün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Şafha-i efkârıma sernâmedir hamd ü şenâ

Nâme-i ezkârıma ziynettir ism-i Kibriyâ

Revnağ-ı dîbâce-i levh dilimdir rûz ü şeb

الحميات على روح النبي المجتبي

Dergeh-i rahmet-penâhîndir îlâhî melce'im

Bar-gâh-ı ^cizzetiñdir baña yâ Rab mülteçâ

واغفر اللهم ذنبي واهداني خيرا السبيل
 والهم اللهم لي فعل الكريمة الا نصيا

Verme fırsat bir dem olsun nefis-i bed-endîşime

رنيا عن ليدها واحفظ و باعد بنتيا

Ziynet-i nâ-pâyidâr-ı ğayrdan kes meylimi

واحترس من سوءة الطبع ومن ميل الهوا

Pertev-i envâr-ı ^caşkıñla münevver-bağın et

Olsun ol mir'at içinde nûr-ı vechiñ rû-nümâ

نور اللهم عين حالي من نور الشهور
 رنبا ادخل الي دار المحضور واللقاء

Senden özge olmasın vâkıf günâh-ı cürmüme

واتر اللهم عيب الخرم في يوم الجزا

4

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Ey Cenâb-ı Hâlık-ı ^carâ u semâ

Ey Hâkîm ü Mübdi^c-i her dü serâ

Sen ol Allah-ı ^cażimü'ş-şânsın

Kim saña yok iptidâ vü intihâ

Zâtına ^cankâ-yı idrâk eremez

Nerden ersin ki mekân yoktur saña

°Akl taqdîr edemez keyfiyyetiñ
Na^ct-i *عالمك عندها*

¶Kudret ü Cizziñ şenâsıdır faķaķ
الرجن على العرس استوس

Varlığın bürhânıdır her şey veli
Görmege nerde o çeşm-i rûşenâ

Feyz-i faẓlıñ göremez elbet seniñ
Çekmeyen °ayne'l-yakîne tütüyâ

Hep şifâtınpertev-i azlâlıdır
°Âliyât ü sâfilât-ı mâsivâ

Cümle kilik-i kudretiñ âşârıdır
Levha-i imkân ki olmuş rû-nümâ

Derk-i evsâfında yâ Rab °aciziz
جل حق قدرك عن فسينا

Eyle tevhîd-i haķîkiden habîr
Hazmî tâ senden seni etsin şenâ

5

Kıt^{ca}

Fâ^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fa^clün

¶Koyma yâ Rab beni bu tîre-geh-i ğaflette
Gönlümü meş^{ca}l-i °aşkıñ ile pür-nûr eyde
Sil sivâ naķşını bu şafha-i dilden sâde
Anda sevdâ-yı ğam-ı °aşkıñı mestûr eyle

6

Tahmîs-i Kaşîde-i Cenâb-ı İbrâhîm Haķkî Kaddese
Sırrehu's-Sâmî

Mer^cülü / Fâ^cilâtü / Mefâ^cilü / Fâ^cilün

a

Ey her şenâyâ lâyıķ olan Zâk-ı kibriyâ
Ey vaşf-ı pâkine ğâyet olmayan Hudâ

Mümkün midir şenâ-yı cemîliñ eylemek edâ
 Haddim değil ki hamd ü şenâ eyleyem saña
 Lâyıktır eyleseñ yine sen kendiñi şenâ

b

Düştüm o kayda ki edem terk-i mâ vü men
 Tâ ki vücûd-ı vahdet için söyleyem sühen
 Birlik hakikatini şerh edeyim dedikçe ben
 Tevhîd edeyim der iken 'lâ' açıp dehen
 Bir lokma eyledi dü cihânı ol ejdehâ

c

Vakta ki kalktı gönüldefi gussa vu şubâr
 Şems-i vücûduñ ile oldu leyl hep nehâr
 Gösterdi yokluğun ol dem bugün bî-medâr
 Çün nûruñ oldu mesned-i 'illâ'dan âşikâr
 Setretti vech-i câlemi cümle nikâb-ı 'lâ'

d

Bî-şüphe sensin aşl-ı cemi^c-i ta^cayyünât
 Nûruñ cükûsudur bütün câliyyât ü sâfilât
 Kevniñ fenâsı müberhen değil midir bu nikât
 Sen Vâcibü'l-vücûd ile mahvoldu mümkünât
 Ol mihrsin ki zerreleriñdir bu mâsivâ

e

Yâ Rab bu cacz u fakrla benim kudretim nedir
 Sen kâdir ü kavîye karşı irâdâtım nedir
 Yâ emr-i cîbâdetiñde seniñ gayretim nedir
 Haddim ne ben kimim kesel ü tã^catim nedir
 Sensin hemîşe mu^ctemed ü müttekâ baña

f

Uns ü huzûrun ile beni c^abd-ı hâş kıl
 Kurb-ı vişâlini baña me'vâ vü menâş kıl

Zâtiñ ile yâ Rab hâiz-i ihtisâş kıl
Benlikte koyma hâb u hayâlden halâş kıl
Tâ senden olmaya bir nefis cudâ

6

Ta'mire 'inâyet edip bu gönül harâbını
Ref'ceyle andaki bu keşret nikâbını
Ta'allüm kıl Hazmi'ye de 'aşkın kitâbını
Feth et cihân-ı 'aşka bu dil beyti bâbını
Cezbeyle Hakkı bendeñi kıl 'aşka âşinâ

7

Fâ'îlâtün / Fâ'ilâtün / Fâillâtün / Fâ'ilün

Ey şeh-i muhterem şadr-ı serîr-i isrâ
ای شه طالع صدر حرم او ادنا

Nahl-kaddin şeref-efzâ-yı riyâz-ı Yesrib
Gül-ruhuñ bâ'is-i pîrâyış-ı bâğ-ı Bathâ

Hâne-i halvetiñ evreng-i serây-ı lâhût
Kürsi-i şaltanatıñ 'arş-ı berîn-i a'lâ

Sen o gül-ğonce-i nâzik-ter-i fıtratsın kim
Seni gül-zâr-ı melâhatte yetiştirdi Hudâ

Tâ ezelden yed-i kudret ile perverde idiñ
Olmadan bâğ-ı nübüvvette henüz cilve-nümâ

Gerçi şürette şeref-âver-i inkân olduñ
Yine kurb-ı ehâdiyyette idin fi'l-ma'nâ

Nür-ı pâkiñ ile bu silsile-i mevcûdât
Sâha-i 'âlem-i imkânda oluptur peydâ

Şeref-i tal'atıñ oldu sebab-i icâdı

Halk olunmaz idi yoksa bu zemîn ü bu semâ

Serv sâde bu kadar gösteremezdi kamet

'Ayn-ı ihsânıñ anı eylemeseydi irvâ

Şems-i rüyuñ eger 'aks etmese kurs-ı kamere

Nereden hâşıl olurdu aña bu tâb u ziyâ

Münkeşif olsa idi zerre-i nûr-ı hüsnün
 Bahçe degmezdi Yusûf'da olan hüsn ü bahâ
 Hâsıl ol mihr-i cihân-tâb-ı melâhatsiñ kim
 Na't-ı hüsnün ile her zerre oluptur guyâ
 Vaşf-ı zâtında daha ben ne bulup ne diyem
 Söz mü var ki şeref ü şânıñ olsun ahrâ
 Şerh-i esrâr-ı kemâliñde hayâlim bi-tâb
 Bahs-ı evsâf-ı cemâliñde kalem bi-ser ü pâ
 Sen mu'in ol baña ey mefhâr-ı mülk ü melekût
 Bar-gâh-ı keremiñden budur aksâ-yı recâ
 Reh-i ma'âbda baña feyziñi rehber eyle
 Tâ ki dilden gide şüret kala aña ma'nâ
 Hazmî bir 'âşık-ı haşret-keş-i didâriñdir
 Künc-i firkatte koma eyle aña keşf-i likâ

8

Mef'ûlü / Fâ'ilâtün / Mef'ûlü / Fâ'ilâtün
 Ey mübtedâ-yı hilkat ey sırr-ı Zât-ı Mevlâ
 Allah seniñçün etti bu mümkinâtı peydâ
 İcâd-ı kâinâta mahz-ı sebep sen olduñ
 Yoksa kalırdı her şey ketm-i 'ademde hâlâ
 'Âlemle âdem ancak bir lafz-ı bi-meâldir
 Nûr-ı zuhûr-ı pâkiñ oldu o lafza ma'nâ
 Sen nûr-ı Zât-ı Hâksın senden cihân münevver
 Ey cism-i cân-ı 'âlem ey rûh-i cümle eşyâ
 'İlm-i Hudâ'ya sensin ancak kitâb-ı nâtık
 Ey nükte-dân-ı esmâ ey mazhar-ı müsemmâ
 Nezd-i Hudâ'da öyle bir mazhariyetiñ var
 Kim sen Hudâ'ya oldun Hudâ sana merâyâ
 Ezcümle kim semâya da'vetle etti ta'zim
 Hep sırr-ı Zâtın aña etti saña hüveydâ
 Ol dem ki kurb-ı vuslat gelmez lisân-ı kâle
 Ta'rif-i mücmelidir "Kavseyñ yâ 'ev ednâ,"

'Ulviyyet-i kemâliñ pek yücedir hayâlden
 Evşâf-ı 'âlü'l-'âlin hiç olmaz add ü ihşâ
 Zâtıñdır 'ayn-ı rahmet haşdır sana şefâ'at
 Ey nûr-ı 'ayn-ı ümmet ey mâh-ı evc-ı a'la
 Bi'l-cümle halk sendeñ isterler ihtiyâcın
 Yâ a'zemü'l-halâik yâ eşrefü'l-berâyâ

Hep 'âciz ü fakîriz bâb-ı şefâ'atinde
 از ما نیاز رحمت از طرف تو عطا یا

Hazmi kuluñ yanıptır bu tâb-ı ma'siyetten
 Bahr-ı şefâ'atinden aña da eyle irvâ

9

Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilâtün / Fâ'ilün
 Nâle-kârlık cilve-i 'aşk u muhabbettir baña
 Derd u miñnet şive-i hüküm-i tabi'attir baña
 Ben ferâğ-ı dil ümîd etmem bu bâğ-ı dehrde
 Her nihâli çünki bir hâr-ı felâkettir baña
 Öyle âzâr-ı felekten izdirâbım var kim
 Şanki 'âlem ser-te-ser zindân-ı miñnettir baña
 Çarh mecbûl-ı fiten devrân cefâ-endîşedir
 'Âlemin her semti guyâ kabr-ı vahşettir baña
 Ey gülistân-ı kemâliñ gonce-i nâzik-teri
 Ateş-i hicriñle yanmak 'ayn-ı minnettir baña
 Devlet-i sermed ser-i kûyunda cân vermektedir
 Ka'be-i kûyunda hâk olmak sa'âdettir baña
 Sen o 'allâm-ı serâirsin kitâb-ı sineden
 Her ne ki söylersin ol aqvâ-yı hüccettir baña
 Sen o Hızır-ı 'aşksın ki bahr-ı feyzin katresi
 Reh-nümâ-yı Âb-ı Hayvân-ı haqîkattir baña
 Sen o hürşid-i melâhatsin ki nûruñ zerresi
 Rüşenâ-bahşâ-yı şeh-râh-ı tarîkattir baña
 Sen o şarrâf-ı haqâiksın ki her nutkuñ seniñ
 Dilde mahfûzdur birer dürr-i emânettir bana

Sen o âyât-ı İlâhîsîn ki 'aşkıñ nüshası
 Her belâya karşı ta'viz-i selâmettir baña
 Ben ne mümkün bahs edem hüsn-i kemâlindeñ seniñ
 Bu edeb fevkinde Hazmi bir cesârettir baña

10

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
 O kim etmez buhâr-ı 'aşktan bir katre su peydâ
 Bahâr-ı bâğ-ı 'irfânında olmaz reñg ü bû peydâ
 Kuru bir 'âdet-i zühd ü 'ibâdetten ne hâşıldır
 Gönülde olmadıkça bir ilâhî arzû peydâ
 Gönül oldur ki ol vâreste-i teşviş-i fetrettir
 Eger olsa da aña her taraftan bin 'adû peydâ
 Hüviyyet sırrına âgâh olur mu zâhid-i hod-kâm
 Ki bilmez olduğıñ her bir deminden lafz hüveydâ
 Dili bir vechile Hazmi arıtmaz jeng-i kasvetten
 O kim der-gâh-ı Bedreddin'e etmez serfürû peydâ

11

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün
 Geh harîm-i hüsnün ol dil-ber nihân eyler baña
 Geh cemâliñ zîr-i zülfündeñ 'iyân eyler baña
 Remz eder geh hâl-i hicriñ geh zevk-i vuşlatın
 Faşl-ı 'aşkı hâsılı bir bir beyân eyler baña
 Gamzesinden biñ füsûn ü fitne icâd eyleyip
 Muttasıl tefhîm-i bahs-ı hüsn ü ân eyler baña
 Ne tem'iyül eyler ol ta'dîl-i rûz-ı firqate
 Ne vefâ-yı vaşla ta'yyin-i zamân eyler baña
 Hâşılı bu luţf u kahrından müberhen ki o mâh
 Vaşl için teklif-i terk-i cân eyler bana

12

Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün

Bu inķilâbına bir diķķat ile bak 'acabâ
 Sebât ümid edecek yer midir bu dâr-ı fenâ
 Ne gül yetişti ki âhir hazâna uğramadı
 Bu lânedede ne vefâ gördü bülbül-i şeydâ
 Ne vardır ańda ki me'mûl ola beķâ egeri
 Ne vardır ańda ki yoktur içinde derd u belâ
 Uzun emellere insân düşer de bilmez kim
 Bu fâni müddet-i 'ömrü müsâ'id olmaz ańa
 Bakılrsa bir nazar-ı i'tibâr ile Hazmi
 Bedihîdir bütün işyâda sırrü'l-lâ yebķâ

13

Kıt'a

Fâ'cilâtün / Fâ'cilâtün / Fâ'clâtün / Fâ'cilün
 Görmedim bir dem ki dil-hvâh üzre devr etsin felek
 Artık anıñ bûd ü nâbüdundan ikrâh eyledim
 Defter-i hâtırdan anıñ ben de sildim kaydını
 Her bir âmâli bıraktım terk-i dil-hâh eyledim

14

Fâ'cilâtün / Fâ'cilâtün / Fâ'cilâtün / Fâ'cilün
 Öyle bir bîmâr-ı 'aşkıñ ki devâ olmaz bańa
 Tâb- ğamdan derd-i firakatten rehâ olmaz bańa
 Ben o murg-i nâle-kârım ki bu bâĝ-ı dehrde
 Bülbül-'amiz o hasret hem-nevâ olmaz bańa
 Bir 'acib pervâneyim bilmez bu zevķ-ı sūziřim
 Meslek-i 'aşk içre ol kim âřinâ olmaz bańa
 Künc-i dil-i derd ü belâdan hâli olmak istemem
 Çünki bî-derd olmadan a'zam belâ olmaz bańa
 Hoş-mizâcım ben mey-i 'aşk ile Hazmi bir mehiñ
 İçmem özge bâde kim ańdan řifâ olmaz bańa
 Sûk-i şürette egerçi bir metâ'-ı nâçizim
 Lik pâzâr-ı hakikatte bahâ olmaz bańa

Kıt'a

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
 Olaydı iktidârım teng-nâ-yı dehre gelmezdim
 Cihân-ı sermediyyetten bu fânî şehre gelmezdim
 Beni sevķ etmeseydi kuvve-i hükm-i kader Hazmi
 Bu mihnet-hâneye bu kâr-gâh-ı kahre gelmezdim

HARFÜ' L-BÂ

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ûlün

سجانتك يا خالق الاقوام والاضراب
 سجانتك يا مبدع الانسال والانساب

Siyyândır 'adlinde bütün şunûf-ı halâik
 يا عدلك عمت على الاعداء والاحباب

Keyfiyyet-i şun'unda hayâl 'âciz ü hayrân
 الفلرة في درك كما لا تنك قد خاب

Her vaşf birer hüccetidir vahdet-i Zâtîñ
 يا عما ليا عن ثابثة المثل والاعراب

Mâhiyyet-i künhünde bütün müdrike kasır
 في صفة العقل له لا فصل ولا باب

Tevhîd-i sıfâta kimi ettinse muvaffak
 فاز هو بالعلم ولا يحان وألا زاب

Va'd eylediñ a'mâle göre cennet-i vaşlîñ
 سجانتك من قدر الامال في الاسباب

Ben de el açıp der-gâh-ı gufrânıña geldim
 يا واسع الاحسان وما الرولحن تاب

Hazmi'ye de sen bir kapı aç ma'rifetiñden
 يا كاشف الاسرار ويا فاتح الابواب

الهي انت غنيتي وصاحب الكرم
كلن الخلائق قد اليك محتاج

وان عصيت كنت بالجهنم ناغفري
فان بركك بانفقرن سواي

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Yağma yâ Rab beni bu nefis-i güneh-kâre sebep
Gül-i 'ömrümü tebâh eyleme bir hâre sebep
Nağş-ı mevhumuna aldatma beni dünyânın
Gönlümü yorma bu bir mübhem olan dâre sebep
Rûhumu nefis-i bed-endişime mağlûp etme
Şıf-ı ihtiyâre 'azâb eyleme eşrâre sebep
Fikrimi fitne-i ikbâle hevesten sakla
Beni o kayd-ı hevâ olmasın âzâre sebep
Hazmî'yi bî-kayd-ı ğam-ı ğayre muqayyed etme
O ğamı ver ki ola vuslat-ı didâre sebep

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
Bütün günâh ise de i^ctiyâdımız yâ Rab
Kerimsin sañadır i^ctimâdımız yâ Rab
Ne ma^csiyet ki cehâletle işledik ânın
Mücerred 'afvine var i^ctikâdımız yâ Rab
Sa^câdete kalem-i kudretinle tebdil et
Şekâvet ehli yazılmışsa adımız yâ Rab
Temenni eyleriz ancak kemâl-i fażlıñdan
Muñi'-i emr ola tab^c-ı 'inâdımız yâ Rab
Ümidimiz kereminden budur ki 'ârif ola
Seni bu nefis-i cehâlet-nihâdımız yâ Rab

Eger seniñ bize ermezse 'avn-u imdâdın
 Eniñle fâide vermez cihâdımız yâ Rab
 Budur tazarru'muz Zât-ı Pâk-i Kudsüñden
 Kim ola cennet-i Zâtın me'adımız yâ Rab
 Budur niyâzımız ancak seni bulup bilelim
 Kesile hak ile dâd u sitâdımız yâ Rab
 Nevâl-i merhametiñden budur ahass-ı taleb
 Huñûr-ı ma'rifetiñle zâdımız yâ Rab
 Ferağ ver dil-i Hazmî'ye nakş-ı imkândan
 Ki sâde sen olasın her murâdımız yâ Rab

19

Mef'ûlü / Mefâ'ilü / Mefâ'ilü / Fa'ûlün
 İnsânlığını kim ki ola bulmağa tâlib
 Göñlünden anıñ çıkmalı her türlü me'tâlib
 Mutlak açılır aña serâ-perde-i esrâr
 Bir tâlib-i Hak ki ola her demde murâkib
 Bu 'unsur-ı fâniye vücûd verme ki hiçtir
 İnsândaki sırdır nazar-ı diqqatı câlib
 Ol sır ki anı etmedi dağlar da tahammül
 İnsân o emânet yüküne oldu merâkib
 Hazmî niçe bin hikmeti var Hâlık-ı kevnîñ
 Sıgmaz bu 'ukûle o garâib o 'acâib

20

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fa'ûlün
 a
 Benim bir 'âciz kim geşte-i ma'tlab
 Perâkende-sıfat mahzûn-ı meşreb
 Humâr-ı derd-i gâfletle mu'azzeb
 Beni terk etme bu gâflette yâ Rab

b

Dilinden mavh kıl meyl-i hevâyı
 Sil andan büsbütün nakş-ı sivâyı

Çıkar bi^cl-cümle bu ^cayb ü bu riyâyı
Gider yâ Rab bu hulq-ı nâ-revâyı

c

^cUyûn-ı mâ-^careften eyle irvâ
Vücûdum zenbini kıl maḥv u fenâ
Bütûn a^czâmı et zikrinle gûyâ
Dil-i mahrûruma ve âb-ı ihyâ

d

Bu mürde cismime ver tâze bir cân

بقی نورش عین الاعیان
اه چار یار شاه عدنان
بب شمع جمع قصر عرفان

e

Yeter Ḥazmî için bu devr-i firkat
Yeter yâ Rab bu hicrân u bu ḥasret

برای صریت ارباب و صلیت
بزدوق سالکان قرب و صوت

21

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Zikr ile fetḥolunur bâb-ı mu^callâ-yı kulûb
Tard-ı ḡafletle doğar nûr-ı tecellâ-yı kulûb
Maḡhar-ı nûr-ı şuhûdî olamaz Allâh'ın
Tâ ki pâk olmaya mir ât-ı süveydâ-yı kulûb
Yücedir âdemin endâze-i idrâkinden
Vüs^cat-i dâire-i ^calem-i ^calâ-yı kulûb
O nazar ki ḡam-ı ḡafletle ola nâ-binâ
Ana mahfî kalır elbette dil-ârâ-yı kulûb
Ḥazmî bir dil ki ola sû- yı sivâya meclûb
Keşf olunmaz aña her söz ile ma^cnâ-yı kulûb

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Kitâb-ı kevnî seyret ser-te-ser ^cibret-fezâdır hep
 Ki her harfînde bir ma^cnâ-yı ^cibret rû-nümâdır hep
 Ögüt al sûziş-i pervânenen feryâd-ı bûlbûlden
 Ki bunlar hiç tükenmek bilmeyen bir mâcerâdır hep
 Şu^cûn-ı ^câlemi sen şamma hâlidir hakîkatten
 Ne kim gelse zuhûra hükm-i takdîr-i kazâdır hep
 Havâdis-gâh-ı ^câlem meşher-i kâlâ-yı hikmettir
 O kâlâ-yı hakîkat şamma ki bâd-ı hevâdır hep
 Gönül kayıtsızlık etme hâdisât-ı dehri tedkîk et
 Deme bu hâdisât beyhûde bir bey^c ü şirâdır hep
 Bırak bu gafleti ayrılma Hazmî fikr-i vahdetten
 Göz aç her zerrede şırr-ı İlahî rûşenâdır hep

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Gürûh-ı Nakşiyânîñ nakışla nakkâşı birdir hep
^cimâret-gâh-ı kudretten verilen âşî birdir hep
^cAref dersinden özge ^cilme râğbet eylemezler hiç
^cUlûmüñ anlar için ahîri bir başı birdir hep
 Vatan içre seferdir anlarıñ ^câdât ü erkânı
^cAcep ol kârbânın yol ile yoldaşı birdir hep
 Okurlar nükte-i hükm-i kazâyı levh-i kudretten
 Bu halkıñ anlar için ^câlim ü ^cayyâşî birdir hep
 Bu dünyâ malı yoktur gözlerinde hâşılı Hazmî
 Cihân yâhûd cihânıñ dâne-i haşhaşı birdir hep

Kit'a

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Hazmiyâ dünyâ için çekme ta^cb

İste hakki Hak'tan aç dest-i talep
Çünkü maksad Zât-ı Hak'tır tâlibe

اذ ي طلب عليك ما وجب

HARFÜ'T-TÂ

25

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün

Ey hüküm-i revâ-yı Câzâmet-hâne-i vahdet

Ey şaltanat-ârâ-yı serîr-i ehadiyyet

Sen pâdişeh-i taht-geh-i Lemyezelisîñ

Vaşf-ı kademîndir ezeliyyet ebediyyet

Bir varsîñ ol varlığa idrâk yetişmez

Çekmez anı mizân-ı Cukûl-ı beşeriyyet

Zâhirken C'avâlimde vücûduñ bu Cacep kim

İsbât edemez kimse saña keyf u kemiyet

Hayret-dih-i fikr-i beşeriyyettir İlahî

Bu hikmet ü bu kudret ü bu sırr-ı ma^ciiyyet

Bi'l-cümle seniñ hüküm-i kazâ vü kaderiñdir

Bu levh-i zuhûra gelen aşâr-ı meşiiyyet

Keşf eyleyemez sırr-ı kazâyı dil-i dâna

Kufl-i kaderi feth edemez eydi-i himmet

Sen Hazmî hemân fazl u C'inâyet dile Hak'tan

Tâ sana açılısın bu serâ-perde-i hikmet

26

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün

Kim ki ola âzâde-i sevdâ-yı muhabbet

Bilmez nedir C'âlemde mezâyâ-yı muhabbet

Bir sine ki vâreste ola dard ü belâdan

Zâhir mi olur aña tecellâ-yı muhabbet

Bir dide ki o muhtecîb-i nakş-i sivâdır

Görmez nedir ol sırr-ı hafâyâ-yı muhabbet

Mir^cat-ı dili koyma mükedder kala yâ Rab
 Kıl mazhar-ı ma^cnâ-yı merâyâ-yı muhabbet
 Bir feyz ile benden bu sivâ meylini nefy et
 Kim kala fakat andaki illâ-yı muhabbet
 Bu dîdeme bir kühl-i cilâ-sâz ^catâ kıl
 Bilsin neresi olduğunu cây-ı muhabbet
 Mecnûnluğ ile şöhre-i âfâk ola gör kim
 Hazmî görüne tâ saña Leylâ-yı muhabbet

27

Kit'a

آن دیده که از رهبت حق کبره ندارد کی باغ دلش قطره احسان بیارد
 ان سینه که از درد طلب سازه وصالت
 بر صفحہ آن فیض الهی کندارد

28

Mer^câlû / Mefâ^cilû / Mefâ^cilû / Fe^cûlûn
 Açı der-i esrârını meyhâne-i hayret
 Mest etti dili sâki-i peymâne-i hayret
 Anlattı bize neşvesini bâde-i ^caşkın
 Ta^crîf-i ma^câni-eden efsâne-i hayret
 Âyine-i hayrette tecellî eder ^cirfân
 Ol zevke sezâ olmadı bî-gâne-i hayret
 Bezm-i ^caref içre yeri yok ehl-i rûsûmun
 Dil ehline hâş oldu o kâşâne-i hayret
 Var yanmada ^caşk ehline bir zevk muhak^kak
 Beyhûde degil sûzîş-i pervâne-i hayret
 Bir gül-ruha meftûn olalı Hazmî-i dem-sâz
 Feryâd-dih-i muştardır o mestâne-i hayret

29

Kıt'a

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Ey teraḥḥum eyleyen aḥvâlime
 Şorma ṭab^c-ı nâle-mu^ctaḍım nedir
 Ben de ḥayret eylerim feryâdına
 Çünki bilmem vach-i feryâdım nedir

30

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Hâce-i Caşkı bul ey dil mekteb-i irşâde git
 Der-geh-i feyzinden anıñ durma istimdâde git

Sen ne buldun bilmezim bu ḥâne-i virânedən

Koy bu miḥnet-gâhı var bir kişver-i âbâda git

Bir dem evvel derd-i ḡafletten ḥalâs olmak için
 Âsitân-ı devlet-i pîr-i kerem-mu^ctâde git

Nefse maḡlûp eyleme şulṭan-ı rûhu el-hazer

Cünd-i himmetle o mazlûma yetiş imdâde git

Hazmiyâ her bir ta^calluktan dili şaf eyleyip

Bar-gâh-ı Hakka bu kayd-ı sivâdan sâde git

31

Kıt'a

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Edenler istifâde Hazmiyâ nûr-ı tecelliden

Bisât-ı râḥatı vakt-ı seherde terk edenlerdir

Erenler gevher-i ma^cnâya hep kenz-i ḥakaikten

Kelâm-ı mürşidi diḡkatle fehmi derk edenlerdir

32

خ احسن صفت عشقت عشقت
 حقیقت معرفت عشقت عشقت
 دین مغفرت عشقت عشقت

جمال بی جهت عشقت عشقت
 طریقت جمله آداب شریعت
 ازین کراهی تا چندان خوری غم

سال زرنجش بیمار کی چون دواى ما نیت عشقت و عشقت
 که ذرات عشقت مبدأ معادهم عاقبت عشقت و عشقت

مراحمی درین بازار قهری
 مدار سلطنت عشقت و عشقت

33

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 Per ü bâl açtı ^cankâ-yı muhabbet
 Yüceldi murğ-i şeydâ-yı muhabbet
 Temevvüc etti dilde şevk-i vuşlat
 Hurûşa geldi deryâ-yı muhabbet
 Gönülde neşve-i ^caşk oldu peydâ
 Dem-â-dem arttı sevdâ-yı muhabbet
 Beni bir başka vâcd ü hâle koydu
 Şarâb-ı nâb-ı şahbâ-yı muhabbet
 Bu meyde başka zevk olduğun anlar
 Koyan bu kişvere pâ-yı muhabbet
 Beyân etti bana esrâr-ı ^caşk
 Rumûz-ı mîm-i ma^cnâ-yı muhabbet
 Erer Leylâ-yı vaşla bir gün elbet
 Edenler geşt-i sahrâ-yı muhabbet
 Ne hâlettir bu Hazmî ben de bilmem
 Ki oldum nağme-efzâ-yı muhabbet

34

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Efdâl-ı ümmet iki neyyir-i ferhunde-şifat
 Ya^cni Şeyheyn-i ^cAzîm şâhib-i a^cle'üderecât
 Biri Şıdk ile müeyyed Rađiyallahu ahad
 Birisi ^cadl ile ser-nâme-i birr ü hasenât
 Biri ^cizz-âver-i cemiyet-i ehl-i İslâm
 Birisi yâr-ı vefâdâr-ı şeffi'ül-^carasât

İki de eşref-i halk ki birisi kenz-i hayâ
 Birisi mazhar-ı gencine-i Cilm ü âyât
 Birisi hâiz-i mesned ki bezl ü isâr
 Biri düşmen-şiken-i fâris-i meydân-ı sebât
 جمع الله به نورس ile buldu biri
 Şeref-i kurb-i Resûlî ve Caleyhi's-şalavât
 Birisi şahib-i esrâr-ı Nebi-yi Zî-şân
 Ya'ni kim mahrem-i sırr-ı harem-i vahdet-i Zât
 Hele sıbteyn o iki dürr-i girân-kıymet kim
 Hâmede anları yok vaşfa muhâl-i harekât
 O iki gönce-i nev-reste-i gülzâr-ı kerem
 Kurre-i Cayn-ı Betül hâiz-i Culvî-derecât
 Hazmi-i kemteri kıl anlarıñ işrinde müdâm
 Ola tâ yâ Rab aña vâsıta-i fevz ü necât

35

دلی چه سود که در دور او دومی نیست	اگر چه زینت کلز ارا کلامی نیست
چه قدر دارد که شیوه خرامی نیست	بلند قامت سرد چین خوش است اما
کجا طبع امید که در دهر حرامی نیست	کجا مرامی که ز دام غم خالی است
چه حسرت حالت از آن مجاسی حاجی نیست	چه دم چه نشود چه شادی بزم بی ساقی
مرا ز باد صبا خرمیا چه فائده است	
اگر ز محفل بانان در رو پیا می نیست	

36

Kıt'a

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün

Hangi gam var ki beni ol gamla gam-nâk etmedik
 Söyle o hangi keremdir benden imsâk etmedik
 Derd-i firqatle yeter yaktıñ beni ey mâh-rû
 Bak şu sinemde daha yer kaldı mı çâk etmedik

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cflü / Fe^cülün

Ebnâ-yı beşerde bir iken mâye-i hilkât
 Yâ Rab nedir anlardaki ezdâd-ı tabî^cat
 Kâşâne-i ğamda biri meftûn-ı mihendir
 Bir digerine yâver olur baht u sa^câdet
 Râhat yüzü görmez biri sevdâ-yı emelde
 Bir başkası âzâde-i sırr-ı kayd-ı meşakkat
 Nâlendeliğiñ vechi nedir tab^c-ı hezâra
 Pervâneye nerden geliyor âfet-i hurkât
 Meh-rûlara bu hüsn ü melâhat neredendir
 Yâ anlara bizden ne içündür bu muhabbet
 Yâ Rab bu serâ-perde-i kudrette neler var
 Sıgmaz bu hayâlhâne-i idrâke bu hikmet
 Her Cakl edemez Hazmî bu esrârı ihâta
 Bu kudret ü hikmetlere hayret yine hayret

Mef^cülü / Mefâ^cilün

a

Ey dil yetişir ğaffet
 Ağyardan et ^cuzlet
 Der-encümen et halvet
 Keğrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

b

Geç meyl-i halâikten
 Çık kayd-ı calâikten
 Kesme dili Hâlık'tan
 Keğrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

c

Şa'ye eyle koy ihmâli
 Terk eyle her âmâli
 Dil beytini kıl hâli
 Kesrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

d

Ne Tûr ne nûr iste
 Ne cennet ü hûr iste
 Sen sâde huzûr iste
 Kesrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

e

Nefsiñ hevesin terk et
 Allâh yolunu tut git
 Var menzil-i ünse yit
 Kesrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

f

Geç Cakl ile dâniştin
 Her maksada h'vahiştin
 Kork mahşer-i müdhiştin
 Kesrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

g

Takdirden ol âgâh
 Teslîmde ol her-gâh
 قل كل من عند الله
 Kesrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

h

Gel terk-i cefâ eyle
 Ahdiñde vefâ eyle
 Nakzından ibâ eyle
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

i

Her katrede deryâ var
 Her Kâf'da Cankâ var
 Bil bunda ne ma^Cnâ var
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

i

Kat katreyi deryâya
 Kâf et dili Cankâ'ya
 Vâkîf ol o ma^Cnâya
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

j

Geçtiñ ise ğafletten
 Doyduñsa hakikatten
 İçtiñse o şerbetten
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

k

Bir mürşide hâdim ol
 Her emrine kâim ol
 Allâh ile dâim ol
 Keşrette budur vahdet
 Allâh'a budur vuslat

l

Cândan âna dil bağla
 Dergâhına var ağla

Ol bahre girip çağla
Keşrette budur vahdet
Allâh'a budur vuslat

m

Hak yoluna kıl ^cazmi
Yok olmağa et cezmi
Tâ var olasıñ Hazmî
Keşrette budur vahdet
Allâh'a budur vuslat

39

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
Rind-i hak-cû olagör tek der-i mey-hânedede yat
Sen hemân vahdeti derk eyle de büt-hânedede yat
Seni ki zevk u huşûrundan ayırmaz keşret
Diler ağıyar ile git mavtın-ı bî-gânedede yat
Râhat u miñneti bir görmegi hâl eyle şaňa
İster ^cizzet evi ister ise virânedede yat
Bülbül-i bâğ-ı kemâl olmağa bak ^câlemde
Tek gel maksadı bul köhnece bir lânedede yat
Bul hayât-ı ebedî mazhar-ı ism-i Hayy ol
Doğrusu Hazmî ne hâne ne de kâşânedede yat

40

دردان گل رخ و عنجه دهن نیست	چه زون از گلستان که یار من نیست
چمنزاری که آن سرو و سمن نیست	ز خارستان غم فرقی ندارد
که دروی نکست و بس القرن نیست	چه سود از نغمه سمن بیان
در آن جا که رقیب اهرمن نیست	ببارک محفل و فرخنده عشق است
بجا آن ره که بیم را هزن نیست	درین صحرای مقصد سالکانرا
او که در سینه اش حب الوطن نیست	جمال اصل خود هرگز نبیند

مکن حزمی امید روی راحت
چون آن دولت درین دارمخ نیست

Tazmîn-i Mîsrâ^c-i MeshûrMefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün

دل گاهي نشان مؤمنانست ^a شدن با حق تعالی عارفانست
 حضور و انس و ایک ملامت تفکر از سلوک عاشقانست
 وفا کاری رسوم محسنانست کوه عدل بن معنی عیانست
 که میگفتند حقیقت انجانست
 فراموشی نه شرط دوستانست

b

Unutma Hakkı ana kıl rükûnu

Olasın mazhar یا نار کونی

Sivâdan yıkayıp pâk et derûnu

Bırak bu hâdisâtü bu şü'ûnu

Te'emmül eyle nass-ı فاذا کونی

Bu rütbe-i gafletin olma zebûnu

که این غفلت نه کار عارفانست || فراموشی نه شرط دوستانست

c

Hayâle ey gönül olma rubûde

Bekâ zannetme bu zıll-ı vücûda

Şakın yorulma başka cüst ü cûda

Fenâ-yı muhlaka er sırr-ı Hû'da

Bekâ erbâbına ol ser-fürûda

Çalış ermek için nûr-ı şühûda

شدن با ذلت هستی زیانست فراموشی نه شرط دوستانست

d

Gönül agyâr ile kesrette kalma

Enis ol yâre gayrette kalma

Harîm-i vasla er firkatte kalma

Yeter bu nakş u bu sûrette kalma

Bu insâniyyetin zillette kalma

Rücû^c et aşla fer^cdiyyette kalma

که غیرت لازم بیرون جوانست || فراموشی نه شرط دوستانست

Yazık tevhid-i Hak'dan gaflet etme
 Koyup Mevlâ'yı gayre hizmet etme
 Vücüd-ı fâniye emniyet etme
 Bu yokta fikr-i mevcûdiyyet etme
 Nevâtın bul şimâre râğbet etme
 Hüdâ'dan gayre Hazmî hicret etme

جهان کبری بقا این عمر زمانت || فراموشی نہ شرط دوستی نمانت

42

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün
 Bizden yüziñ ey gül demedik bunca nihân et
 Bülbüllerini nâle-ger-i âh ü emân et
 Açılmadıgñ vechi ne ey gonce-i ümmîd
 Feryâdda bir eksigimiz varsa beyân et
 Bir kere açıl arz-ı cemâl eyle bu halkıñ
 Cîbret gözüne kudret-i Hallâk'ı Ciyân et
 Sen pâdişeh-i memleket-i hüsn ü bahâsın
 Çık hükümünü bu Câlem-i hüsn içre revân et
 Hazmî sen o nûr-ı ruhu taşvir edemezsiñ
 İster güneş isterse anı mâh-ı kemân et

43

Kıt^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ey Süleymân-ı kerem mür-ı za^cife nazar et
 Bir nighle anı âzâde-i derd ü keder et
 Bu kadar reh-güzer-i cevr ü cefâdan geçtik
 Bir de ey meh ne olur semt-i vefâdan güzer et

44

ان من احتار حب خلوة
 و انقطع القلب عن استبنا الهوى
 فد يكون غالباً عن فسوة
 لازم البيت دم في عزلة
 في الحديث : انه الذين الهوى
 ايها الاخ واجتنب من آفة
 فاتبه من قول نجر المسلمين
 امته خير كل امته
 چون با خود گفت از خير البشر
 خشية الله رأس كل حكمة

خزيبا خالی مباحش از دگر حق

: لا تكن غفلاً ولو في لمحنة

45

Kit^a

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Fa^cûlün

Dili ğaflet ile etme mükedder

Kıl anı zıkr-i dâimle münevver

Resûlullâh buyurdu çünkü Hazmî

شفاء القلب في كرا لله اكبر

46

کار با نهها که درین صحن زمین آمدورفت
 نه ز کل خنده شنیدم نه ز بلیل راحت
 بهیچ کسرا ندهد صید اصل دست و فا
 نه گرفتند درین خانه قانی آرام
 شغل بنامده است خاطره چون و چرا
 کس نه آگاه شد از معنی محقق که چرا
 تا یکی ای دل غفلت نه در مشغول باش
 چون بعالم غرض از آمدن عرفان خداست
 خواه این معرفت از ذات جناب بدی

همگی باغم و اندوه و این آمدورفت
 اینچنان که همه ممکن و خیر آمدورفت
 بس نهمیان که درین کنج کین آمدورفت
 همه پیران و جوان زشت بهمان آمدورفت
 او که از حکم خداوند چنین آمدورفت
 موج این بحر کف افشان همین آمدورفت
 مطلع شو که غرض چیست ازین آمدورفت
 عالمان در ره این فکر متین آمدورفت
 هر که ان دست که رفت مطلق این آمدورفت

بهیچ پیدا کنم خرمی درین دور فلک

که چنان صاحب ارشاد و مکنین آمدورفت

47

بارکاهیکه می معرفتش شیرینست
 یعنی هر جا مردای سالک حقایق بیاید
 ان حکیم دم قدسی که دواخانه او
 نفس فیضه سانش با همه داروی حیات
 خانقاهیکه ابلخمش است آن اینست
 بدرقیص که آن در که بدزد نیست
 مرجع خسته دلان بلجاره مسکنست
 نظرش عافیت درد دل نمکینست

من دران سده اگر باقیه ام ردی قبول
 آن مرا خوی نجات و شرف تا اینست

48

Kıt'ca

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Bende-i der-gehiyim Hâzret-i Bedreddin'in
 Şimdi dil kişverinin Hâzmi Süleymân'ı odur
 Feyz-i enfâsı hayât-ı dil ü cândır zirâ
 Âlem-i ma^crifetiñ e^câzımâı sultânı odur

49

Müstezâd

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülünMef^cülü / Fa^cülün

Kalma bu cehâletle ey âvâre-i nahvet

Kıl fehm-i hakikat

Hak'dan seni ma^chûb eder encâmı bu gafletBu nefis u tabi^catBu ^cömre bekâ sanma ki ma^cdûdedir enfâs

Hep fânî olur nâs

Hakkiñ şifât-ı hâşşidir ancak ebediyyet

Hükmi ezeliyyet

Koy dağdağa-i dehri bırak bûd ü nebûdu

Da^cvâ-yı vücûduHep ^cariyyedir sendeki bu kudret ü kuvvet

Bu hiss-i hüviyyet

Bu cism nedir sâde o bir şekl-i gümâni
 Bir heykel-i fânî
 Terkîb-i beden-i maḥz o bir ^cunşur-ı sîklet
 Bir bâr-ı kesâfet
 Ten câmesi merhûn yed-i peyk-i eceldir
 Makrûn-ı halêldir
 Cân cevheri bir emr-i muvakkâten ^cibâret
 Ma^crûz-ı felâket
 Rûḥ emr-i ilâhidir emânettir o sende
 Bu lâne-i tende
 Bir gün uçar elbette o ^cankâ-yı emânet
 Bu gün gibi müsbet
 Hazmî yeter âyine-i idrâke cilâ ver
 Tâ^catle şafâ ver
 Tâ ^caks ede envâr-ı cemâl-i Ehâdiyyet
 Vech-i Şamediyet

50

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Kimiñ bu tekyede bir pîr-i dil-i âgâhı var elbet
 Anıñ kûy-ı vişâle muntehî bir râhı var elbet
 Şecerden nûr-ı Ḥaḳ sâde Kelîm'e ihtisâs etmez
 O nûruñ her gönülde bir tecellî-gâhı var elbet
 Mürîd-i hân-kâh-ı ^caşḳ u şevḳ ol sen hemân ey dil
 Tûlû^c eyler bu burc-ı maḳşadıñ bir mâhı var elbet
 Kitâb-ı hâtîrât hâli olur mu kayd-ı maḳlabden
 Tabîî herkesiñ kendince bir dil-h^vah var elbet
 Cenâb-ı Pîr-i Bedreddîn bu ^caşrıñ gavşıdır ancak
 Nasıl ki her zamânın Hazmî ehlullâhı var elbet

51

این چه سود که درین سینه ما پنهانست | این چه محنت که از آن خانه دل و روانست

این چه خوانا که زین دیده جان برزانت
 مقبل مدبر ازین دوز فلک کربانت
 بیل از عشق بهر وقت سحر نالانت
 کل پراکنده و پزمرده و بی خندانست
 سنبل از افت غم سرسم و سرگردانست
 ابن عجبتر که همه خلق جهان سکرانست
 مگر این مرحله فانی باز ندانست
 گفت این جذبۀ سودای جمالانست
 آن جمالی که شناخوانی او قرانست
 سب رابطه سلسله امکانست
 نابذره ز چرخ رخ او تابانست
 نقطه و احرف وسطه سور فرغانست
 ای که میکلرخ پرتاب ترا جیرانست
 ناشک از طائفه ملحدی پاکانست
 هر که از قدر تو آکر نه بی اذعانست
 ای که ذکر ت هم از درد دل من مهانست

این چه انش که بصحرای جگر در اقسند
 خنده روی بدین دهر ندیدیم مام
 شمع از تابلم سوخته دل در مام شب
 غنچه در پرده اندیشه و محنت پنهان
 لاله از داغ جگر مضطرب و آزرده
 در میان از معنیجهانۀ نشان نیت ولی
 یارب از تنگدلی جان محفوم آمد
 زین پریشانی حال ز دل خود پرسیدم
 آن جمالی که جبهتا عشق و حیرانی اوست
 آن جمالی که همین خلقت نور پاکش
 آن جمالی که همه روشنی موجودات
 آن جمالی که خط و خال و رخ کلکوشش
 ای که خورشید فلک حسن حیات مقنون
 حست شرعش نیت که نداد آن کس
 نمکبری نظرات آن که کلمات شناخت
 ای که از مهر و خصال همه روزم روشن

خرمی خواننده الطاف در دولت تست
 رحم کردن بکدا واجبه شاهانست

52

Kıt'a

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ey emîn-i sırr-ı Hağ kim ki inanmaz kavline
 Şıdkını tasdik iden Bü-Cehl'den alçaktır o
 Şer^c-i pâkiñ hükümünü tağyir edenler yâ Resül
 Şüphe yok İblis gibi her luğata elyaktır o

53

بیا ای ساقی دل از غم خرابست
 جگر از سورش زرق کبابست
 ز حسرت سینه ام در اضطرابست
 بیار آن اب فیضی که شرابست
 شفای درد دل زان آب تابست

بیا ای ساقی مردانه سیرت بسی زارم ز خارستان کنز
کلی بر من بختش از باغ وحدت ازین کلزار بلیل راجه راحت

که سگانش با هم یوم و فرابت

بیا ای ساقی آسوده دوران وداع که دندار من صبر و سامان
دل پر دردم از هر سو پریشان در دلم چاک چاک دیده که بیان

ز مالده سینه مانند رباب است

بیا ای ساقی فرخنده کوکب که بیزارم ز چرخ تند مشرب
بمن که در کجا آن ماه مطلب مگر صبحی نمی آید درین شب

که افان امیدم پر سخا است

بیا ای ساقی تا بنده رخسار تو حم کن مجال من گرفتار
بجای حق صحنه ای جای آر توقف بهم مکن ز بهار ز بهار

که بر در ماندگان رحمت ثواب است

بیا ای ساقی مسعود اختر بده بگنجد جام روح پرور
چه خدشت از کده اندا کبر که عفو شس توبه کار انرا مقرر

چون این وعد لرم نول کتاب است

بیا ای ساقی خوش طبع خوش خو که در در بجم این بخت جفا جو
حدیث حسن جانانم مرا کو ازان جانان که روی انور او

ضیاء بختی فرصت اوست

بیا ای ساقی از غم خسته باشم اسیر طالع اسلخته باشم
نه بندارم بیجانان رسته باشم وصالش از کجا شایسته باشم

که من سینم او عالی جناب است

مدار ای ساقی از من جام می دور که از فیضش بیاید دیده ام نور
چنان سرگشته ام جبران در بخور که شب از هر جهت تار یک و من کور

نه امید هم ز بر تقاب است

بیار ای ساقی جام ارغوانی رها یابم ز رسم باری زمان
نانه اخر این عهد جوانی چو عالم فانی من فانی تو فانی

خدا باقی سوا خلیا و خواب است

همه نقش است این دنیا و عالم خیالت اخر این مستی به به
بیا شس ر عاقلی زین نقش خرم چه انیت که این ترکیب آدم

هوادشش اب و تراب است

کسی در این جھان باقی نماند / خیال مطلق است این رفت و آمد
اگر چند روز رویت خنده دارد / ازان پس بر سرست صدغم بیارد

که چون در صورت آب اما سرابست

نیم بارب دی از غصه خالی / نه پای قناده ام از بی مجالی
کجا رفتم کجا گفتم ز خالی / مگر از حضرت کردم سؤالی

که در نزدت دعا مطلق مجابست

همیشه صفحه خاطر شوش / خیال هر جایی شرب نفس برکش
بگر بر زخم حزمی سینه آتش / عجب در جبرتم از این کشاکش
که اقلیم دل از پیر سو مصابست

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Ne gülşeninde şafâ ne gülünde kaldı gebât

Riyâz-ı ^câlemi yıktı te^câkub-ı âfât

^cAle'd-devâm sitemi ^câdet eyledi gerdün

Cefâya başladı çarç-i muhâlifü'l-harekât

Bir öyle devre-i nâ-sâze girdi ki ^câlem

Beliyesi mütevâli muşibeti kat kat

Soyundu ekşenî halk kisve-i diyânetten

Vefâ çekildi ne âdâb kaldı ne tâ^cât

Edeb çerâğını söndürdü rûzgâr-ı zamân

Hayâ tecemmülünü eyledi felek gârât

O rütbe kara sürüldü ki dâmen-i dîne

Ne Dicle ol lekeyi pâk eder ne mâ-i Fırât

Bütün esâfil-i halk çıktı şadr-ı tevkîre

E^câzımın yeri hep oldu esfel-i derekât

Çerâğ-ı tâli^ci söndü mu^ciⁿ ahşandan

Şabâha dek yana kaldı çerâğ-ı baht-ı ^cuşât

O kim ki da^cvâ-yı 'irfân eder söz anıdır

Daha ne hüccet aña kâr eder ne hükm-i berât

Diyânete yaraşır ʿilm ü hikmetiñ yeri yok
 Kabûle mazhar olur lîk bir takım hurâfât
 Mürîd ü müntesib-i tekye ser-te-ser ʿayyâş
 Ne pîr belli ne erkân ne resm ü ne ʿâdât
 Bütün eʿâzım ile ʿâmil ü emîrinden
 Ferâgat eyledi cümle vekâr ü haysiyyât
 Ekâbirinde bakarsıñ ki sâhte bir varlık
 Esâgirinde meʿânîsi yok nice bu türrehât
 Mehâfil-i ʿulemâ zîkr ü fikrden maʿzûl
 Mecâlis-i ümerâ sanki mecmâʿ-i haşerât
 Muğân-ı mey-gede fısk ehli sâkısi gammâz
 Şarâbı müflis-i ahlâk nuqlı semiyât
 Felek felek olalı görmemişti böyle zamân
 Cihân cihân olalı sürmemişti böyle hayât
 İlâhî der-geh-i luţfünden eyleriz ümmîd
 Ki göstere bize fazlîñ tarîk-ı fevz ü necât

55

Hayât

Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilâtün / Feʿilün
 Ğam u miñnetle harâb oldu mebnâ-yı hayât
 Döndü bir lâne-i virâneye me'vâ-yı hayât
 Nâr-ı dil-süz-ı taħassür ile yandı cigerim
 Tîğ-ı firkatle delindi bütün aʿzâ-yı hayât
 Sînemi tîr-i firâk eyledi pâre pâre
 Elini çekti müdâvâdan ettibâ-yı hayât
 Bâd-ı hicrân ile gül-zâr-ı merâmım soldu
 Hâr-zâr oldu çemen-sâha-i sahrâ-yı hayât
 Gitti hep zevk eşeri gülşen-i âmâlimden
 Kalmadı çâre-i tedbîr ü tesellâ-yı hayât
 Nûrunu aldı felek kevkebe-i bahtımdan
 Baña zulmet-geh-i ğam oldu bu süknâ-yı hayât

Öyle âzürde-dilim ki baña bundan sonra
 °Ayn-i bir bâr-ı sakıl oldu heyûlâ-yı hayât
 İ°timâd eyleyemem zevk ü sebât-ı °ömre
 Çünkü ma°dûdedir enfâs-ı tecellâ-yı hayât
 İstemem olsa müyesser dahî °ömr-i sermed
 Etmem artık bu çürük cisme temennâ-yı hayât
 Ey olan devlet-i çend-rüz-ı hayâta mağrûr
 Saña da °âriyedir kisve-i kâlâ-yı hayât
 Su gibi câri müdâm yel gibi çâbü-k-revdir
 °Ayn-ı hülyâ gibidir müddet-i rü'yâ-yı hayât
 Âgeh ol mezlakâ-i hân-kâh-ı °âlemdе
 Cây-gîr-i ebediyet olamaz pâ-yı hayât
 Dâne vü dâm ile tevkîfine yoktur imkân
 Kor gider âhiri bu lâneyi °Ankâ-yı hayât
 Pençe-i kahr-ı ecel bir nefes imhâl etmez
 Yâveriñ olsa da bi'l-farz Mesîhâ-yı hayât
 Yûsuf-ı Mısır-ı Melâhât dahî olsañ bir gün
 °Âkîbet yüz çevirir saña Züleyhâ-yı hayât
 Tâb u fer zâil olur °unşur-ı mevhumûndan
 Bozulur kuvve-i mecmû°a-i eczâ-yı hayât
 Nûr-ı rü'yet çekilir dîde-i idrâkinden
 Silinir levh-i şu°ûrundaki tuğrâ-yı hayât
 Ne kadar şa°şa°a-pîrâ-yı felek olsa da
 Dağılır encümen-i °akd-i Süreyyâ-yı hayât
 Ne kadar evc-i enâniyete yükselseñ de
 Düşürür hâke seni âhirî ferdâ-yı hayât
 °Ömrü tēhîr edemez havf u recâ da zirâ
 Yed-i kudrettedir işbât ile imhâ-yı hayât
 Her gelen gitti giden gelmedi bu meşhûr
 Çünkü dünyâda müyesser degil ibkâ-yı hayât
 Olma zâil olacak şûri hayâta mesrûr
 Seni aldatmasın âlâyiş-i simâ-yı hayât

Bir hayâtîñ ki muvakkat ola zevk ü tarabı
 Bu ne gaflet bu ne gayret bu ne gavgâ-yı hayât
 Seni halk etti Hüdâ varlığına hüccet için
 Sen ise gâfil-i mâhiyyet-i fehvâ-yı hayât
 Gafleti koy nazâr-ı dikkatiñ aç bak kimdir
 Eyleyen bu bir avuç hâkte peydâ-yı hayât
 Mahrem-i râz-ı hakâik olayım derseni eger
 Piş-i âmâle düşüp eyleme ifnâ-yı hayât
 Hırslı terk eyle zuhûr-ı kadre muntazır ol
 Hele bak ne dogurur leyle-i hublâ-yı hayât
 Vehmi terk eyle yürü bir yed-i irşâda yapış
 Ki saña feyz-i nefesle ede ilkâ-yı hayât
 Çıkamaz çünkü kalır mühlike girdâbindan
 Nâ-Hüdâsız yürüyen zevrak-ı deryâ-yı hayât
 ما هو المسقى şarf eyle nükûd-ı cömrü
 Ki saña da açla sırr-ı muammâ-yı hayât
 Nefs-i bed-kâmı çek al dâ'îye-yi hestiden
 Gel o şirk ateşine eyleme ilkâ-yı hayât
 Vâdi-i caşka düşüp Kays-şifat ol ki seni
 Yetüre da'ire-i vaslına Leylâ-yı hayât
 Mahv-ı esmâ vü rüsûm et ki gönül levhinden
 Ola meşhûduñ o mir'âtte müsemmâ-yı hayât
 Ya'ni bul sa'y edip ol zevk-i hayâtı ki ebed
 Seni mes'ûd ede ol neşve-i şahbâ-yı hayât
 Bir degil şûri hayât ile hayât-ı ma'nâ
 Gerçi bir nâm ile yâd olmada esmâ-yı hayât
 Çünkü bu şekl-i hayât lafz-ı mecâzîdir hep
 Başkadır levh-i hakikattaki ma'nâ-yı hayât
 Dide-i hiss ile o sırr-ı hayâtı bilemez
 Etmeyen c'ayn-ı basîretle temâşâ-yı hayât
 Hurde-binân-ı hakâik olan anlar ancak
 Ki nedir rütbe-i mâhiyyet-i c'ulyâ-yı hayât

Hâk-dân-ı ten-i süflide degıldir vaṭanı
 Bildiginden yücedir ʿarş-ı muʿallâ-yı hayât
 Mey-i ʿirfân ile sermest-i huṣûr ol Hazmî
 Ki olasıñ ebedî mazhar-ı naʿmâ-yı hayât
 Cennet-i Zât'a gider sâlik-i şâdık muṭlak
 Böyledir zübde-i mefhûm-ı fetevâ-yı hayât
 ʿAbd-ı mahz ol saña cennet ü rü'yet vardır
 Mutazammındır iki yesri bu ʿusrâ-yı hayât

HARFÜ'S-SA

56

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Faʿülün

Açıktır herkese kâşâne-i ğavs
 Der-i ihsân-ı mihmân-hâne-i ğavs
 Fakîr ü bâya bezl-i niʿmet eyler
 Nevâl-i sofrâ-i şâhâne-i ğavs
 Revâk-ı ʿarş aña hem-pâye olmaz
 Daha andan yücedir lâne-i ğavs
 Ererler ʿâkıbet semʿ-i vişâle
 Olanlar sıdık ile pervâne-i ğavs
 Yanarlar nâr-ı hüsrâne nihâyet
 O kim Hazmî olur bi-gâne-i ğavs

57

Mefʿülü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Faʿülün

Ġark etti bütün ʿâlemi tûfân-ı havâdis
 Aldı yürüdü seyl-i hurûşân-ı havâdis
 Amma ki hakikatten eser yoktur içinde
 Hep dopdoludur kizb ile ebnâ-yı havâdis
 Bir şüret-i zibend-i edâdır görünüşte
 Lâkin erasañ yok eser-i cân-ı havâdis
 Bir kaṭre yalan damladı ver semʿ-i ʿavâma
 Az soñra olur koskoca ʿummân-ı havâdis

Mâhiyyet-i kizb öyle açık oldu ki artık
 Çekmez daha anı kef-i mîzân-ı havâdis
 Zîrâ yapılırken yıkılır çünkü temel yok
 Çöpten yuva dersem nola bünyân-ı havâdis
 Çingâneler îmânı gibi olsa da bârî
 Andan da zâif şimdiki îmân-ı havâdis
 Yâ dâm-ı hiyel yâ eser-i mekr ü fitendir
 Bu milleti igfâl eden i'ân-ı havâdis
 Her harfi velev cayn-ı hayâttır deseler de
 Olmam yine ben Hazmî varak-h^Van-ı havâdis

58

Kıt^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Muşdarip etti bizi bezm-geh-i câlemde
 Günde bir nağme-i diğer ile şanbûr-ı felek
 Nice cân yaktı şu bir kaç yıl içinde halkıñ
 Çogunu hâne-harâb eyledi kanbur felek

HARFÜ'L-CİM

59

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Vefâ tarîkine takrîbe anlâdık yok^cilâc
 Edince nabzını ebnâ-yı dehrîñ istizmâc
 c^cilâc-ı terbiyyetin hiç olur mu te'sîri
 Aña ki hükm-i kazâdandır inhirâf-ı mizâc
 Sebâtı olmadığın biz bu çarh-i devvârın
 Te^câkubât-ı şu'ûnundan istizmâc
 Yanardık âteş-i gayretle vermeseydi zamân
 Gehî gönüldeki âmâl-i ihtimâle revâc
 Şahîfe-i dile Hazmî gelir mi zevk u sürûr
 Anı ki hâme-i takdîr eylemiş ihrâc

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

^cAmelde eyle beni behre-yâb-ı nûr-ı şalâh
بضیض نور نبی یا کریم و یا فنا ح

Kitâb ü sünneti et kavlı u fi^clime rehber
Rızâ vü tâ^catın eyle refîk-i fevz ü felâh

Lisân-ı hâlimi gûyende eyle zikriñle
ایا مقرب ارا الصلوب والا روا ح

Çerâğ-ı ma^crifetiñ yak harîm-i sînemde
Münevver eyle bu mişkât-ı kalbi ke'l-mişbâh

Nigâh-ı rağbetimi kes bu fânî ^câlemden
Ki zıll-ı mağzıdır ancak bu hesti-i eşbâh

Reh-i talebde bütün mâni^c-i hakîkattir
Cihân-ı cihâтта olan bu nûkûş u bu elvâh

hakîki feyz-i hayâtı bulur gönül Hazmî
Eserse semt-i keremden eger nesîm-i şabâh

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Sırr-ı Hak mâye-i keyfiyyet-i hilkattir rûh
Nefha-i Hazret-i Zât-ı Ehadiyyettir rûh
Fıtrat-ı âdemi teşrîfe delâlettir rûh
Şeref-i ^cunsur-ı insâna ^calâmettir rûh
Vech-i tekrîm-i vücûd-ı beşeriyettir rûh

Sanma rûhuñ bu vücûd içre mekânı vardır
Bütün eşyâda fakat nûr u nişânı vardır
^cÂlem-i emr-i bekâdan leme^canı vardır
Lâkin insânlara başka serreyânı vardır
Zât'a mensûb u muzâf özge hakîkattir rûh

Oldu o zîver-i tâbende-i eskâl-i beşer
Oldu o cilve-ger-i şafha-i her nakş u şüver

Her neye baksan odur muṭlak eden celb-i naẓar
 Doğrudur kendini kendi sever dense eger
 Öyle bir cāzibe-i mihr ü muḥabbettir rūh

d

Başka bir cālem-i bālâ-ter-i vaḥdettir o
 Başka evreng-i muḥallâ-yı ḥilâfettir o
 Başka bir mertebe-i sırr-ı hüviyyettir o
 Ne mişâl ü ne de elfâz ü cîbârettir o
 Özge maḥnâ-yı müfîd özge cîbârettir rūh

e

Fikr-i cāciz varamaz nükte-i keyfiyyetine
 Cākl-ı nâkıs yetemez mebde vü mâhiyyetine
 Murg-i idrâk eremez evcine rifcetine
 Giremez ḥâsılı herkes ḥarem-i cîzzetine
 Sözüñ en doğrusu bi-keyf ü kemiyettir rūh

f

Nūr-ı taḥkîkiñ eger var ise Ḥazmî saḥy et
 Mebde-i rūh olan ol Ḥazret-i Peygamber'e yet
 Bir nefes durma hemân vaktile ol aḥlîna git
 Cāyn-ı rūh nefis-i hümâyûn-ı Muhammed'dir işit
 Añla kim saña Ḥüdâ'dan ne cînâyettir rūh

62

Kıṭca

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Sarf-ı saḥy etzâhidâ imân ile iḥsâne er
 Sâde İslâmım demek çünki kifâyet eylemez
 Gir ṭarîk-i cāşka bir pâre mürîd-i muḥliş ol
 Yoksa bu zühdün seni ṣâhib-kerâmet eylemez

HARFÜ'L-HÂ

63

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Her dem açıktır der-i der-gâh-ı feyz-âbâd-ı şeyḥ
 Rû-nümâdır nerde olsa sâlike imdâd-ı şeyḥ
 Ḥâke nûrundan nasıl pertev salarsa âfitâb
 Öyle caks eyler cihâne nûr-ı istiḥdâd-ı şeyḥ

Şohbeti takrîr-i hikmet ülfeti tezkir-i Hak
 Çünki halkı Hakka da^cvettir bütün mu^ctâd-ı şeyh
 Vâridât-ı nakd-i ^cirfânı tükenmez kenzdir
 Anlaşılmaz bir hesâbdır masrâf-ü îrâd-ı şeyh
 Gezme ser-girân bu yolda pîr-i ^caşkî rehber et
 Pey-rev-i ^caşk ol saña elbet erer irşâd-ı şeyh
 Fasıldan vaşla terâkkî eylemek bir şey midir
 Sıdk u himmetle olanlar bende vü münkâd-ı şeyh
 Nûr-ı feyz-i himmetinden her giz olmaz müstefid
 Her kimin ki Hazmiyâ gönlünde olmaz yâd-ı şeyh

64

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün

Ṭarîkat şâh-râhıdır meşâyih
 Hakikat kible-gâhıdır meşâyih
 Me^câni vü hakâik kişveriniñ
 Der-i feyz-i iktinâhıdır meşâyih
 Gören anlarda gördü nûr-ı Zâtı
 Ki mir'ât-ı İlâhıdır meşâyih
 Fenâ esrârını anlardan öğren
 Anıñ ^câl-i güvâhıdır meşâyih
 Nigâh-ı feyzini celbet ki Hazmî
 Hakkın ^cayn-ı nigâhıdır meşâyih

65

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün

Yenâbi^c-i hakâiktir meşâyih
^cUyûn-ı bahr-ı râikdir meşâyih
 Der-i şohbetlerin gûş eyle zirâ
 Lisân-ı Hakla nâtıktır meşâyih
 Mürîd-i ^câlem-i seyr-i fenâdan
 Bekâ mülküne sâiktir meşâyih

Varıp der-gehlerinde yüz yere koy
 Ki her ta^czime lâyıktır meşâyiğ
 Hemîşe Carz-ı hürmet eyle Hazmî
 Ki mümtâz-ı halâiktir meşâyiğ

HARFÜ' L-DÂL

66

Me^cülü / Me^fâ^cilü / Me^fâ^cilü / Fe^cülün
 Şeh-râh-ı Hüdâ'dır bize iklîm-i Muhammed
 Düstür-ı necâttır bize ta^clîm-i Muhammed
 Çün ma^crifet-i tîlsım-ı gencine-i Zât'a
 Feth âyetidir ahsen-i takvîm-i Muhammed
 Meşûr idi tâ mazhar-ı küll olmadan evvel
 Ser-safha-i levh-i ezele mîm-i Muhammed
 Dîbâce-i levlâke mukayyedâi ezelden
 Ünvân-ı şeref-nâme-i tefhîm-i Muhammed
 Mâ^clûm degilken daha gül-zâr-ı hafiyât
 Ser-sebz idi gül-gonce-i tekrîm-i Muhammed
 Mûsâ'yı fakat mazhar-ı nûr-ı şîfat etti
 Zâtı ile hak eyledi ta^czîm-i Muhammed
 Bir olmaz o ednâ ile hiç Tûr-ı tecellî
 Bir başka muhabbet idi teklîm-i Muhammed
 Cür'et edemez n^cat-ı kemâlâtına Hazmî
 Feyz-âver-i dil olmasa tesnîm-i Muhammed

67

Kı^tca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ey Hüdâ'nın sevgili Peygamberi
 Ey hakîkî binbir ismin mazharı
 Zulmet-i gaflette kaldım kıl beni
 İştigâlât-ı havâdisten berî

68

Müstef^cilün / Müstef^cilün

a

Gel ey dil-i ğaflet-nihâd
 Etme cihâne i^ctimâd
 Zîrâ bu kevn-i pür-fesâd
 Fânîdir etmez imtidâd

b

Dünyâ evi vîrânedir
 Bir aşlı yok efsânedir
 Baştan başa ğam-hânedir
 Hîç kimse olmaz anda şâd

c

Günler geçer devrân döner
 Bu cem^ci bu şem^ci söner
 Kalmaz bu ^cilm ü bu hüner
 Hep hîç olur dâd u sitâd

d

Vaktinde terk et ğafleti
 Hâk ile kıl ünsiyyeti
 Derk eyle sırr-ı vahdeti
 Yâr iken olma Hakkâ yâd

e

Bir pîre peyvest ol gönül
^cAşk ile hem-dest ol gönül
 Ol mey ile mest ol gönül
 Kim fethola bâb-ı murâd

f

Açıla dersē saña yol
^cAşk ile ol ^caşk ile dol

Bir mürşid-i ^caşka kul ol
Her emrine kıl inkiyâd

g

Varlık gâmin sil sîneden
Sür gayrı ol gencîneden
Gör Hakkı ol âyîneden
Eyle huzûru i^ctiyâd

h

Tâ feyz-i zât-ı Mustafâ
İmdâd-ı aşhâb-ı vefâ
Enfâs-ı kudş-ı evliyâ
Ede seniñle ittihâd

1

Her ârzüyu dilden at
Mañlûbuñ olsun baht-ı Zât
Eyle huzûrunda sebât
خاذكر بصدق الاعتقاد

i

Ey Hazmi-i ^câtıl yeter
Eyle bu gafletten güzer
قل كل ليل في السر
فاغضبي يا رب العباد

69

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fa^clün
Menba^cından nola yâ Rab kurusa âb-ı hâsed
Tâ ki devreylemeye bir daha dolab-ı hâsed
Hâsid-i der-bederi hırş-ı hâsedle mahv et
Ki bütün muğlak u mesdûd kala ebvâb-ı hâsed
Tâb-ı hirmân ile sen teşne-leb eyle anı kim
Çark-ı zâti ola şlûde-i çirk-âb-ı hâsed
Dileriz yerlere geçsin unutulsun nâmi
Halka enzâr-ı hâsedle bakan erbâb-ı hâsed

Ne ^caceb kim ^hased ehlini edersen ta^czîm
Hâzmi anlarda ziyâde olur esbâb-ı ^hased

70

عارفان آشنای دلدارند	عاکف خجمله گاه دیدارند
طائر آشنایه وحدت	طوطی کلستان اسرارند
کهر کبج حکمت و معنی	زرخالص عیار بازارند
در نظر کرچه خفته صورت	در حقیقت درون بیدارند
باطنشان مستی مستغرق	ظاهرشان ندرند و میخوارند
این عجب که درین دمستی	دائمی اکهند و میسپارند
ز شئون زمان آسوده	ز قیود تعلق احرارند
نه بچاه طبیعت افتاده	نه بقید هوا گرفتارند
نه بمال و نه مال بسته امید	نه متاع امل خریدارند
نه مقید برشته امکان	نه اسیر دیار و نه دارند

فانی بالجمله از صفات وجود
حزمی با ذات حق بقا دارند

71

Kıt^{ca}

عارفان عبد فلائق نشود
سینه قبده لائق نشود
ظاهر باطن ایشان یکبیت
همچون آئینه منافع نشود

72

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Bu kadar mu^ztarip etti beni sevdâ-yı ümid
Yine keşf olmadı didâr-ı dil-ârâ-yı ümid
Hüsni ta^cbiri gibi etmedi ^carz-ı endâm
Dide-i ^hâbe gelen şâhid-i rü'yâ-yı ümid
Şahn-ı gâmda bu kadar dâne-i eşkim döktüm
Lâne-i tâli^ce konmadı ^cAnkâ-yı ümid

Bunca girdâb-ı felâkette dolandım kaldım
 Keşti-i kâme geçit vermedi deryâ-yı ümid
 Nice günler bu gül-istânda feryâd ettim
 Açmadı ol gül-i nâzik-ter-i ra^cnâ-yı ümid
 Bekledim bunca çile-hâne-i tarîk-i şebi
 Nûr-bağş olmadı ol şem^c-i şeb-ârâ-yı ümid
 Şubh-ı hayrette gözüm evc-i semâda kaldı
 Hâliyâ dogmadı hürşid-i ziyâ-sâ-yı ümid
 Ğam-ı Caşk ile yanan sine-i âteş-nâke
 Hâşılı etmedi te'sîr müdâvâ-yı ümid
 Der-i ihsânına döndürdüm İlâhî yüzümü
 Keremiñle beni kıl mazhar-ı ma^cnâ-yı ümid
 Sensiñ ol Mün^cim-i Muṭlak ki simâṭ-ı ni^camâ
 Ser-te-ser sâil ü muhtâcıdır ebnâ-yı ümid
 Saña ikbâlde imiş râh-ı necâtı sorduk
 Öyle tefhîm-i me'âl eyledi fetvâ-yı ümid
 Başka yok melce'im ey Hâdi-i Tevvâb ancak
 Bâr-gâh-ı keremiñdir baña me'vâ-yı ümid
^cAyn-ı idrâkime bir kühl-i şühûd ihsân et
 Tâ ki meşhûdum ola maḳşad-ı aḳşâ-yı ümid
 Hayli demdir baña bir ^cukde-i müşkil oldu
 Piç-tâb-ı ser-i gisû-yı muṭarrâ-yı ümid
 Zülf-i zulmet-eger-i rû-yi emelden kaldır
 Tâ münevver ede bu didemi simâ-yı ümid
 Kâbil-i nûr-ı tecellâyı kemâl eyle yeter
 Koma muğber kala bu vech-i merâyâ-yı ümid
 Ye's ile sâkıṭ olan eski revâcın bağş et
 Tâzelensin yine pes-mande-i kâlâ-yı ümid
 Reddolunmaz bilirim bâr-geh-i fazlıñdan
^cAcz ile her açılan dest-i temennâ-yı ümid
 Dil-i mahrûrı susuz kor mu ^cuyûn-ı keremiñ
 Ne kadar sudan ^carî olsa da feyzâ-yı ümid

Bîm-i bî-tâbî nedir râhile-i Caşkın için
 Olsa dünyâca velev vüs^cat-i şahrâ-yı ümîd
 Her kimiñ faẓlîñ eger olsa refîk-i emeli
 Fetholur aña der-i sırr-ı mu^cammâ-yı ümîd
 Olma me'yûs yeter evc-i kaderden bîr gün
 Hazmî elbette dogar kevkeb-i ferdâ-yı ümîd

73

Kıt^ca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hâdisât-ı devrden Hazmî erirdi şüphesiz
 Taş eger düçâr-ı gam olsaydı vicdânım kadar
 Ben bu devre başka bir türlü felâket istemem
 Târ ü mâr olsa yeter fikr-i perîşânım kadar

74

بنا هر صورتم مستانه گوید	مرا هر سخن دیوانه گوید
که ذوق عشقرا پروانه گوید	پیرس از ننگران احوال خویش
چون او مردم ز دام و روانه گوید	چه داند ذراغ از عشق و محبت
اگر بیل هزارانسانه گوید	حدیث کل بر او خوابیده
که هر چه گوید او فرزانه گوید	سخن از پرینجان بیاموز
تو طالب شو ترا دیوانه گوید	چو زیر خاک هر کسجی که دارد

خفی کن خرمیا در کنج سینه

ترا آن راز که جانانه گوید

75

ز حال عشق معنایی ندارد	دلی که درد لیلایی ندارد
درد دلدار ماوایی ندارد	دلی که از غم عشقت خالی
او که در سینه سودایی ندارد	نه شایسته بزم وصل جانان
هوا می صید غنقایی ندارد	او که از ناز قریب دست دراز

نیاید کوی مقصد هر که در دست
 چراغ نور پیمایی ندارد
 خیام لیلی کی دیده باشد
 اگر چون قیاس صحرائی ندارد
 او که مجنون نباشد مرغ نسی
 بیالای سرشس جای ندارد
 نمی داند چه جوهر دارد این خاک
 کسی که فن کیمیا بی ندارد
 با آگاهی بیا انی نفس غافل
 که این دنیا سر و پای ندارد
 محقق ضایعست این قصر فانی
 که محکم هیچ منبایی ندارد
 جهان ظلت مردان خردمند
 برو عین تماشایی ندارد
 بلی صاحب نظر زین ظلمات
 ابد فکر تمنای ندارد
 هر عقل کامل از این نقش فانی
 خیال پست و بالایی ندارد
 بیاید از شوائب طبع سفلی
 که این خواب خوش رویایی ندارد
 او که در دار دنیا کور باشد
 بفرود چشم بینایی ندارد
 چنان مستانه افکند شوکه
 او از دارین پروایی ندارد
 چنان پروانه شوکه بجا بسوزد
 ز جور شمع شکوایی ندارد
 نداند قد خود آن کس حزی
 چه بدری پیردانی ندارد

بجهد اند دلی دارم که هرگز
 ز غیر حق مولایی ندارد

76

Kıtça

ان صحیفی بالعصین مشروح
 فاغفر الهی ذنوبی است سبح
 انی ذلیل ایت باب رحمتک
 وقت بای فلفلحیح مقصوح

77

یا نور من نور الاحد
 یا کاشف کثر العقده
 یا منشاد ستر الجیات
 یا فخر من کل الجهات
 یا اقدم جیش الرسل
 یا هادی اعلی السبل
 یا ستر من ستر الصمد
 سنک العیاش والمدد
 یا مبداد المکونات
 والوصف ذک لا یعد
 یا افضل الوجود کل
 لا غیر فینا المستند

قلت بقول المستطاب	يا خير اناس العرب
يكفى لنا هذا السند	المراد مع من احب
انت الرسول المجتبي	انت حبيب الكبريا
المسرة فيمن حمد	انت نبي لامرا
يا جابر كسر القلوب	يا ملجأ اهل الذنوب
انت الشفيح المعتمد	انا مصاب بالعيوب
في قلبي خوف الاقتران	في عيني دمع الاشبهان
داشدة نار في الكبد	في جسمي جور الاحتران
جئنا الى باب الرجاء	من شدة شوق اللقا
والسا تكون لا يرد	ما للكريم الا العطا
والعون منك مطلقا	يا ساكن روض الوفا

للخزعي مسدده يدا

يا معجزا بالمد يد

78

Kıt'ca

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

Nöla esse nesîm-i cân-fezâ küy-i Muhammed'den
 Meşâm-ı mu'at'at'ar olsa hoş-bû-yı Muhammed'den
 Ne devlettir bu Hazmî iktibâs-ı nûr-ı feyz etmek
 Tecellî-hâne-i dil-pertev-i rû-yı Muhammed'den

79

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

Bilenler nefsinin mâhiyyetin'irfâne ermişler
 O 'irfân ile kurb-ı Hazret-i Yezdân'e ermişler
 Kemâle erdirenler şıdk ile imân ü İslâmın
 Reh-i Hakke'l-yakînden rütbe-i ihsâne ermişler
 Halâvet-yâb-ı zevk-ı vaşl olanlar hamr-ı vahdetten
 Ene'l-Hak sırrile dem-sâz olup meydâne ermişler

Hakikat anlayan vücûd ile esrâr-ı esyâdan
 Vücûd-ı Vahdet-i Zâtı bilip ikâne ermişler
 Silenler kasvet-i kayd-ı cihânı levha-i dilden
 Mesâfât-ı firâkı tayy edip cânâne ermişler
 Mey-i kevser içerler çeşme-sâr-ı feyz-i akdesten
 O hak-cûlar ki Hazmî kâmil insâne ermişler

80

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hırş-ı şervet âdemi muṭlak kanâ^catsiz eder
 Bi'n-netice mesleğinde istikânetsiz eder
 Düşme fikr-i şervete zirâ mücerredir bu kim
 Servet ekser ṭab^c-ı insânı mürüvetsiz eder
 Servet ancak ol Kerîmü't-ṭab^ca şâyândır ki o
 Halka ibzâl ettiği ihsânı minnetsiz eder
 Âşra uy yoksa zamân enzâr-ı ümmette seni
 Kâbiliyyetsiz başîretsiz hamîyyetsiz eder
 Kendi öz nefsiñ için te'mîn-i râhat isteme
 Öyle bir râhat ki o mahlûku râhatsiz eder
 Koy sivâyı nûr-ı Cîrfân ile çeşmiñ rûşen et
 Çünkü cehl insânı Hazmî kâdr u kıymetsiz eder

81

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ey bu mecmû^ca-i imkânı eden yoktan var
 Ey bu ecrâm-ı semâvât kılan râbıta-dâr
 Eremez şun^cuna bir vechile bu Cakl-ı beşer
 Yetemez mertebe-i kudretine bu efkâr
 Varlığın evzâh-ı bürhânıdır icâd-ı zemîn
 Kudretin şahididir ṭâk-ı semâ vü seyyâr
 Varamaz ma^crifet-i Zâtına kimse nitekim
 Etti Peygamber-i Câlem bile Caczin izhâr

Sen o Vehhâb-ı Kerimsiñ ki kemâl-i faẓliñ
Ehl-i C'isyânı bile garka-i ğufrân kılar

“Afvile rahmetiñ ol rütbe şümülü var kim
Ne o deryâ-yı Cinâyâtiñe had var ne kenâr

Kesmez anlar bile ümid ki Kur'ân'da dedin

الذين كفروا انهم اصحاب النار

Bahş et C'uşâtımı ol şâfi^c-i zi-rif^cate kim
Şeref ü hürmetini naşş ile kıldın ihbâr

O Şeh-i Fahr-ı Risâlet ki zühür-ı şerefi
Oldu zib-âver-i mesnediñe temkîn-i vekâr

O Şeh-i Kişver-i İklîm ü ما ارسلناك
Ki odur eşref-i halk ekmel-i şımf-ı ahyâr

82

و با قابل التوب العبد المعذر	ايا من عفو الذنبين المكدور
وما صالح النفس الذي المحقر	وما زال عن طبعي هو الشفاوة
داود اري عن رمل البريات اكثر	فان ذنوبي كالجبال عظيمة
لان جميع فعلى فسق و منكر	ولا قد يارت بسود سفاوتي
فوادى بالاذناس الخطيئة مغبر	ضميرى بالفكر الفضوح ملوث
كما لا بعد التعم بل منهم اوفر	ولا يمكن العدي عيوب و اثنامى
وانت عزيز و اجل و اقدر	وانى دليل مستهام و عاجز
وتبت ايك يا عفو و عفر	ندمت تصدق بالان عن كل تقوة

الهي ترحم و تجاوز عن الحزمى
بحق النبى الهاشمى المطهر

83

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Her gedâ vahdet-i Mevlâ'yı ne añlar ne bilir

Sırr-ı lâ-ma^cnî-i illâ'yı ne añlar ne bilir

Vahdet erbâbını ta^cn eylese zâhid yeri var

Çünki tevhîdi o hercâyı ne añlar ne bilir

Hadd-i zâtında kimiñ tab^c-ı bülendi yok ise
 Pâye-i ^carç-ı mu^callâyı ne añlar ne bilir
 Emr-i idrâk-i me^câlîde o kim nâkışdır
 Nûr-ı berki-i tecelâyı ne añlar ne bilir
 Rızık-ı ma^csûmuna ol kimse ki olmaz râzî
 Hikmet-i ^cahîsînâ yı ne añlar ne bilir
 Ma^crifet mâyesi mev^ckûftur isti^cdâde
 Seyr-i Kâf etmeyen ^cankâyı ne añlar ne bilir
 Görmeyen güldeki mâhiyyet-i hüsn ü ânı
 Nâle-i bülbül-i şeydâyı ne añlar ne bilir
 Düşmeyen Hazmî kemîn-gâh-ı belâ-yı ^caşka
 Kışsa-i Kays ile Leylâ'yı ne añlar ne bilir
 Feyz-i enfâsını şemm eylemeyen bir pîriñ
 Dem-i cân-bağ-ı Mesîhâ'yı ne añlar ne bilir

84

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün
 Erbâb-ı kemâl âteşi âb eyleseler
 Bir nazra ile âbı serâb eyleseler
 Hakkıñ yed-i kahrı ile bir ^cârif-i billâh
 Bir câlem-i ma^cmûru harâb eyleseler
 Nefh-i nefis-i feyz ile bir pîr-i zâîfi
 İşâl-i dem-i ^cahî-i şitâb eyleseler
 Hâki zer-i hâlis kılar iksîr-i nighle
 Bir demde zeri ^cayn-ı türâb eyleseler
 Hazmî bizi nevmîd komaz sâki-i kudret
 Bir ke's ile ser-mest-i şarâb eyleseler

85

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Bütün hisnün kemâli sen perî-psykerdedir derler
 Eşiñ zîrâ seniñ ne gökte var ne yerededir derler

Görenler gül-ruhuñ ey mâh mir'ât-ı muhabbetten
 Güzellik hep sen esmer çehre/dilberdedir derler
 Son ol mañbûb-i c'âlemsin ki na^ct-ı pâk-i evşâfîn
 Kitâb-ı menzil içre Süre-i Kevşer'dedir derler
 Sen ol c'ayn-ı hayât-ı c'âdem ü rûh-ı c'avâlimsin
 Cihân hep neyyir-i nûruñ ile perverdedir derler
 Bu mavtında beni dil-şâd kıl nûr-ı cemâlin/e
 Egerçi o sa^câdet mev^cûd-ı mañşerdedir derler
 Şuhûd ister iseñ kayd-ı vücûd'dan fânî ol Hazmî
 Sülûk ehline varlık iddiâsı perdedir derler

86

Kit^ca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Mülk-i hüsn içre ben ol dilberden ecemel görmedim
 Andan özge Hazmî simâ-yı mükemmel görmedim
 Ol meger kim kudretin bir fitrat-ı mümtâzıdır
 Çünkü bir nokşân ile anı mu^callel görmedim

87

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 c'Ârifiñ feyz-i kemâli şoñbetinden bellidir
 Bâtını zâhirdeki mâhiyyetinden bellidir
 Hâl u kâli sâlikiñ bürhân-ı istikbâlidir
 Çünkü isti^cdâdı tıflıñ neş'etinden bellidir
 Rengi olmaz gerçi zâhirde haqîkat ehliniñ
 Şive-i hâli fakat mahviyyetinden bellidir
 Mest-i hayret olma diğkat et kitâb-ı kevne kim
 Vañdetiñ sırr-ı huñûf-ı keşretinden bellidir
 Hırka-püş-ı şüret olmaktan ne hâsıl Hazmîyâ
 Zevk-i ma^cnâya erenler sîretinden bellidir

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Ey dil saña bir rehber-i irşâd gerektir
 Ta^clîm-i hakâik eder üstâd gerektir
 Tâ olmak için dâhil sırr-ı zümre-i ahrâr
 Bir cârif-i billâhtan imdâd gerektir
 Ref^c eyleme zulmet-i kâşâne-i kalbi
 Nûr-ezelî şem^cini ikâd gerektir
 Hakîkî der-i gencine-i esrârı açılmaz
 Mu^tlak anî esbâbını i^cdâd gerektir
 Bulmaz söz ile gence-i dil- feyz-güşâyış
 Mânend-i hezâr nâle vü feryâd gerektir
 İnsanlığı takdîr eder insânlara hâsıl
 Dünyâda ne servet ne de îrâd gerektir
 Tekmîl-i hayât ettiği dem hayr ile ancak
 Kendisini yâd ettirecek ad gerektir
 İsterseñ eger Hazmî dogâ nûr-ı tecelli
 Bi'l-cümle hevâdan gönül âzâd gerektir

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 O kim mahrûm-ı sırr-ı عرف tîr
 Geçen eyyâm-ı cömrü hep teleftir
 O kim cîrfândan bî-gâne kalmış
 Muhakkak nâ-haleftir nâ-haleftir
 Kimiñ ki Caşkan yoktur naşibi
 Yeri istâbıldır zâdı caleftir
 Gönül koy gafleti diqqat gözün aç
 Sivâ-yı Hak bütün hâk ü hazeftir
 Ko hâki tâlib-i dürr-i yetîm ol
 O dürr kim zîb-ı âgûş-ı şadeftir
 Ol a^cmâle mürâ^cât ki Hazmî
 Resûl'ün sünneti isr-i seleftir

Eriptir sırr-ı لا یستقا 'ya ol kim
Celis; Bedri-i zâtü'ş-şereftir

90

Kıt'ca

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
Libâs-ı leyli Hazmî tayy ü tezyîn et Cibâdetle
Ki tâ rûz-ı me'âşîñ her cihetle rûşenâ olsun
Bisât-ı nevmi koy zıkr-ı Hüdâ'da dâim ol tâ ki
D Hayyünlâ yenâm saña celis ü âşinâ olsun

91

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
Ruh-ı dildârı bak bir kâmilîñ âyinesinden gör
Cemâl-envârını şafvet-serây-ı sînesinden gör
Tecelli-i feyzini sanma cezâ-yı tâ'atındandır
O en'âmı Hüdâ'nın fazlınıñ gencînesinden gör
Ridâ-yı meskenetle gördüğün dervişi ta'cnetme
Sen ol sultânı zir-i hırka-i peşmînesinden gör
Ne halktan gör gelen derd ü gamı ne tâli'inden bil
Sen ol izârı nefsiñ 'âdet-i dirînesinden gör
Şafâ-yı kalbi ancak 'âlem-i vahdette bul Hazmî
Anı dehrîñ ne malından ne de nakdînesinden gör

92

Mefâ'îlün / Fe'îlâtün / Mefâ'îlün / Fe'îlün
Fırâk-ı yâre taḥammül eden vişâle varır
Meh-i merâm-ı dili bedr olur kemâle varır
Gönül bu firkat-ı şûriden olma rencide
Bu infişâl yine ma'cnâda ittîşâle varır
Demem ki saña varılmak muḥâldir zirâ
Seven seni saña ey mâh lâ muḥâle varır
Nasıl muḥâl göreyim rü'yet-i cemâliñ kim
Bu söz 'akâid-i erbâb-ı i'tizâle varır

Hakîki ^Câşık-ı *vâşîh* degildir ol ğafil
 Ki kendinden seni ayrı bilir dalâle varır
 Tecelliyyât-ı vişâliñle zevki-dâimdir
 O kim ki sana teveccüh eder hayâle varır
 Soyun bu kîsve-ienâniyetten ey zâhid
 Sonu bu dâiyyeniñ şirk-i Zü'l-celâl'e varır
 Tevakkuf etme°der-i şohbet-i ricâle yetiş
 Kim ol kapuya varan Zât-ı bî-misâle varır
 Bırak bu şüreti ma^Cnâya Hazmî sa^Cy et kim
 Anıñ netice-i fehvası vecd ü hâle varır

93

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
 Sanma bu bâğ-ı cihân seyr ü temâşa yeridir
 Menzil-i derd ü ğam u miñnet ü sevdâ yeridir
 Ne o meh-rûda vefâ var ne felekte inşâf
 İşte ^Câşıklara bu başlıca şekvâ yeridir
 Bâğ-ı vaşlına gülün sen giremezsiñ s^{ûfî}
 Zâğa cây olmaz ora bülbül-i şeydâ yeridir
 Nokta-i hâlini tedkîke girişme yâriñ
 Sırr-ı vahdettir o nokta nice ma^Cnâ yeridir
 Hazmî peygûle-i ^Cuzletten öte atma ayak
^CÂlem-i râhatıñ o küşe en a^Clâ yeridir

94

Mef^Cülü / Mefâ^Cilü / Mefâ^Cilü / Fe^Cülün
 İnsâna ne miñnet ki gelir kesb-i yedir
 Öz nefsinî âzürde eden tab^C-ı bedidir
 Ehl-i hasedi kendine terketmeli zirâ
 Nâr-ı hasedi kendi belâ-yı cesedidir
 Gencine-i Hâk'tan saçılan nakd-ı ^Cinâyet
 Ne ölçüye uyar ne hesâb-ı ^Caddidir

Gerçi karışır mâziye her bir sitem amma
 Hâtırlara terkettiği te'sîr ebedidir
 Hazmî dili gafletten uyar hıfz-ı huşûr et
 Zîrâ ki gönül carş-ı berân-i şamedîdir

95

Mefcûlü / Mefâcîlü / FeCûlün

Sanma tamâ' sevâb içindir
 Yâ havf-ı gam cazâb içindir
 Tevhîd-i Hüdâ'da kâim olmak
 Varlık ilini harâb içindir
 Gam-hâne-i Caşka bunca hizmet
 Pîr (-..) intisâb içindir
 Ol hazrete bunca ilticâlar
 Bir dolu kadeh şarâb içindir
 TaCzîm ü teveccüh ol cenâba
 Zannetme ki nân ü âb içindir
 Sen sanma murâdımız sivâdır
 Ya başkaca bir hesâb içindir
 Hep dilde olan bu âh u hasret
 Hazmî o Âlî-Cenâb içindir

96

Mefâcîlün / FeCîlâtün / Mefâcîlün / FeCîlün

O mağbil-i mütekebbir ki hod-numâlık eder
 Hüdâ-yı Lem-yezel'e karşı bi-hayâlık eder
 Gönülde kibr ana benzer ki fi'l-mîs/ İblîs'e
 Binip seffine-i FirCavn'e nâ-Hüdâlık eder
 Aceb ol mülhide kim Hakk'a iktidâ etmez
 Varır da şadr-ı dalâlette muhtedâlık eder
 MetâC-ı dînin yağmalamak için halkın
 O merd-i mücbire beñzer ki eşkiyâlık eder

Esef aña ki kaçar sohbet-i e^câlîden
 Varır esâfil ile^cakd-i âşinâlık eder
 Yazık o gâfile kim mâsivâ olup şıglu
 Tarîk-i ahd-i îlâhîde bi-vefâlık eder
 Biz öyle maqbili gördük ki c^akibet Hazmî
 Bu halka dest-i tazarru^c açıp gedâlık eder

97

Kıt^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 O ki kec-bîn ola takdir-i me^câni edemez
 Tab^c-ı süflîde kalıp meyl-i e^câli edemez
 Hazmiyâ etse de te'vîl-i hakâik anlar
 Hak c^alîdir aña nesne te^câlî edemez

98

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Hadîs-i c^aşk silinmiş me'âlî söyleniyor
 Muhabbetiñ özü gitmiş mekâli söyleniyor
 Gören hakikatini var mı vech-i dil-dârûñ
 Lisân-ı c^ammede ancak mişâli söyleniyor
 Kitâb-ı hüsnüne kimdir eren o meh-rûnuñ
 Egerçi dilde anıñ hatt u hâli söyleniyor
 O hüsn-i nâdiri nâdir imiş gören ancak
 Fakaç ağızda bir ism-i Celâli söyleniyor
 Bizi firâk-ı cemâli hilâle döndördü
 Ne dem ki Hazmî o Bedr'in kemâli söyleniyor

99

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Vech-i pâk-i kâmil insânı gör
 Bak o yüzden şüret-ı Rahmân'ı gör
 Hakkı ol âyîne eyle şuhûd
 Dikkat et ... ser-süre-i Kur'ân'ı gör

Âyet-i hüsnün okuyup ezber et
 Anda sırr-ı Hâzret-i Yezdân'ı gör
 Rû-yı pür-tâbın temâşa eyleyip
 Anda olan cezbeye bak anı gör
 Hazmiyâ ol ahsen-i takvîmde
 Cânı bul ol cân ile cânânı gör

100

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Muhabbet zevkini ey dil dönen peymânelerden sor
 Mey ü meyhânenin keyfiyyetin mestânelerden sor
 Muhabbet-i derdle yanmak yakılmak lezzetin ey meh
 Çerâğ-ı mihriñ etrâfındaki pervânelrden sor
 Belâ-yı dil-şikâr-ı gânze-i âfet-perestânı
 Cünün vâdîlerin devreyleyen divânelerden sor
 Gönül mecmû^casın ey işve-perver gel de bir yokla
 Firâk ahvâlini sen andaki efsânelerden sor
 Firâk endûhunuñ te'sîrin iklim-i muhabbette
 Harâb olmuş nice biñ hânımân u hânelerden sor
 Bu keşret câlemin geç küşe-gîr-i genc-i cüzlet ol
 Yürü Hazmî künûz-i vahdeti vîrânelerden sor
 Ararsan Hazmî kâlâ-yı muhabbeti sû-yı maşşada
 Anıñ dükkânını Bedrî gibi merdânelerden sor

101

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Tevekkül et seni bu dâye-i devr-i zamân besler
 Ki ol âğûş-ı mihrinde nice pîr ü civân besler
 Eger bitmezse de bu mezra^c-ı câlemdede bir dâne
 Tevekkül ehlini ol Râzık-ı bî-îmtinân besler
 Müzebbebdir cûkûl erbâbı ta'cyin-i haşkâikte
 Ki herkes künc-i efkârında bir başka gümân besler

Harîm-i vuslat-ı dildâre nerden mahrem olsunlar
 O hod-bînler ki bu yolda henüz bir nâm u şân besler
 Kesen Câriftir el-hak rişte-i 'âmâli her şeyden
 Ki anlar dilde Hazmî başka bir fikr-i nihân besler

102

MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün
 Mürid Hakka evvel Carz-ı Caczu meskenet ister
 Kabül-ı feyze sonra bir dil-i şâfi-şıfat ister
 Harîdâr olmaga bu sükda kâlâ-yı makşûda
 Künüz-u Caşktan elde nükûd-ı maCrifet ister
 Dühül etmek için mahrem-serây-ı cennet-i Zât'a
 Kabül-gâh-ı İlâhî'den berât-ı mağfîret ister
 Bu şûret perdesinde keşf-i maCnâ mümkün olmaz hiç
 Bu yolda mutlakâ bir pîr-i Culvi-mertebet ister
 Yed-i irşâd-ı Bedreddîn'i tutsun şık-ı niyetle
 İki Câlemede Hazmî kim ki hüsn-i Câkîbet ister

103

MefCûlü / MefâCîlü / MefâCîlü / FeCûlün
 Her kimseye yârim deme ki yâr degildir
 Yâr olsa dahî yâr-ı vefâdâr degildir
 Yâr öyle vefâkâra deriz ki bu cihânda
 Âsar-ı cefâ anda nümû-dâr degildir
 Gezdik yürüdük her yerini bâg-ı bahârın
 Hâr olmayacak bir çiçegi var degildir
 Eyyâmımızı hâşılı gamlarla geçirdik
 Gamhâne-i Câlem duracak dâr degildir
 Her sâde-dile söyleme sen râzını Hazmî
 Mâdem ki ol mümsik-i esrâr degildir

104

MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün

Hakikat noktasından kimde ki bir zevk-i vicdân var
 O vâkıftır ki hep zerrât içinde sırr-ı Yezdân var
 Uzaktır zâhid-i huşkûn zamîr-i ittîlâ^cından
 Ki bu mülk-i vücûdda hükmü nâfiz bir Süleymân var
 Ne anlar câhil-i bî-mağz olan ma^cnâ-yı vahdetten
 Yakîn etmez ki her bir katrede deryâ-yı Cummân var
 Mecâz ehli cemâl-i dilberi zâhirde seyreyler
 Anı bilmez ki ol şürette gizli başka bir ân var
 Bu nûr u zulmeti hep bir bilir birden bilir Hazmî
 Kimin ki sine-i pâkizesinde nûr-ı imân var
 Gubâr-ı âsitânı sürme-i Cayn-ı hayâtımdır
 Reh-i Cîrfâna vâkıf nerde ki bir kâmil insân var

105

TERKÎB-i BEND

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 a

Cihân cânâ seniñ dildâde-i ruhsârîñ olmuşlar
 Bütün müştâk-ı nûr-ı cilve-i didârîñ olmuşlar
 Esîr-i pîç-tâb-ı zülf-i Canber-bârîñ olmuşlar
 Ser-â-ser müptelâ-yı gamze-i sehîhârîñ olmuşlar
 Görenler görmeyenler hep perestişkârîñ olmuşlar

b

O kim mest-i mey-i Caşkındır özge câmi bilmezler
 Dem-i hayrettedirler vakt-i şubh-u şâmı bilmezler
 Seni senden dilerler başka hiç bir kâmi bilmezler
 Ararlar Zât-ı pâkiñ bir nefes ârâm bilmezler
 Anıñgün Kâ^cbe-i kuyûnde hep devvârın olmuşlar

c

Eğer nûr-ı vechîñ görünür Fûr-ı Tecellâ'dan
 Cemâl-i vahdetin pek âşikârdır her merâyâdan
 Sıfât u Zât-ı pâkiñ münfehindir cümle esyâdan
 Vücûd-ı kevn sensîñ bu Ciyândır lâ vü illâ'dan
 Fakat zâhirde her şey' perde-i astârîñ olmuşlar

c

Erenler remz-i ders-i men ^careften ^cayn-ı imâna
 Yetenler ol haqâik mektebinden zevk-i ^cirfâna
 Katanlar katresin sa^cy eyleyip deryâ-yı ^cummâna
 Sa^câdet anlarındır kim erip derdiñle dermâna
 Serîr-i ^{لی مع الله} üzere her dem yâriñ olmuşlar

d

Hiţâb-ı ^{لن ترانی} 'de ^cacâb remz-i Celâliñ var
 Kelâm-ı ^{ایضا} 'da müjde-i zevk-i vişâli var
 Bakılsa her ne vechile anda envâr-ı Cemâliñ var
 Bütün ^câyân ü eşyâ üzere âsâr-ı kemâliñ var
 Cihân hep mazhariñ ^câlem tecelli-zârîñ olmuşlar

e

Ezel anlar ki cümle sâkin-i dergâh-ı ^cizzetti
 Bütün vahdet-nişîn-ibâr-gâh-ı ^cizz ü rif^catti
 Harîm-i ^cizzetinde cây-gîr-i kurb u vahdetti
 Seniñle hem-dem-i halvet-serây-ı zevk-i vuslattı
 Neden şimdi kimi yâriñ kimi agyârin olmuşlar

f

İlâhî kudretiñ idrâkte biñ ^caciz u hayretler
 Nedir bu ^cunşûr-ı imkânda bunca sırr u hikmetler
 Nedir bu hall-i müşkil bunca hikmetler haqîkatler
 Nedir insânda böyle başka başka mazhariyyetler
 Kimi merûd kimi maqbûl kimi muhtârîñ olmuşlar

g

Kimin imâna kâmil ehli kıldın büt-şikest ettiñ
 Kimin dil-bend-i zünnâr eyleyip âteş-perest ettiñ
^cAcêb ki ba^czı hestî nîst ba^czı nîstî hest ettiñ
 Çıkardıñ ba^czı bâlâya pestî bâlâyı pest ettiñ
 Bu ma^cnâda cihân hayret-ger-i esrârîñ olmuşlar

h

Libâs-ı mâsivâdan soyunup Curyân olanlar hep
 Gözünde eşk-i şevki dem-be-dem rizân olanlar hep
 Serây-ı sinesi Hâzmi gibi vîrân olanlar hep
 Tarîk-i vahdetinde mazhar-ı ikân olanlar hep
 Bu kerre miñnetinden kurtulup ahrâr-ıñ olmuşlar

106

MefâCilün / FeCilâtün / MefâCilün / FeCilün

Bu nâleler ki ğam-ı Caşka tercümân olur
 Nihâyeti sebep-i mahv-ı hânümânım olur
 Ne ğam ki mâder-i eyyâmdan vücûd gelir
 Gelip elem-kede-i dilde mihmânım olur
 Elem ki kâfilesin çekti semt-i firķâttan
 Muķim-i sine-i mecrûh-ı nâtüvânım olur
 Nasıl bir âfet-i ğam kopsa mülk-i miñnetten
 Gelir belâ-yı dil derd-i bî-emânım olur
 Cihâne göz açmam Hâzmi derd ü hayretten
 Zamânımı bilemem öyle bir zamânım olur

107

MefCülü / MefâCilü / MefâCilü / FeCülün

Hâl ehli olan küfr ile imân aramazlar
 Ol dâCiyyede Câdet ü erkân aramazlar
 Mülk-i dili dildârına teslim kılanlar
 Ol taht-gehe başka Süleymân aramazlar
 Bir yüzde ki var câzibe-i nûr-ı muħabbet
 Zâhirde daha hâl ü hat ü ân aramazlar
 Cânânına cânını fedâ eyleyen Cuşşak
 Ettikleri ihsân için ihsân aramazlar
 TâCât ile reh-yâb-ı kemâl olmaz olar kim
 Bu merhâlede neşve-i Cîrfân aramazlar
 Dermânını derdinde bulan ehl-i muħabbet
 Bir başka devâ-hânedede dermân aramazlar

Zühd ehliniñ ahvâline şad hayf ki Hazmî
Bir kaṭreyye kâni^c olup ^cummân aramazlar

108

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
Füyûz-ı ma^crifet zanmetme kim pîr-i muğândandır
Ezel hum-hânesindendir o başka bir cihândır
Meyi bî-reng ü bûdur hâne-i humâr-ı ^cirfânın
Ki zirâ mâyesi anıñ riyâz-ı lâ-mekân dandır
Dil-âgâh-ân-ı vahdettir duyan ol zevk-ı ^cirfânı
O sırr-ı neşve zirâ ^câlem-i ^caynü'l-^ciyândandır
Yok ol ^cizzet-serây-ı ünse zâhid var ise kaşdıñ
Ki zillet âfeti insâna hep bu âd u sândandır
Çıkar elbette Hazmî gaye-i evc-i kemâlata
Aña kim feyz ü himmet semt-i kaşr-ı ^cârifândandır

109

Müseddes

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün

a

Ey naşş-ı mübîn na^ct-ı kemâlâtına menşûr
Ey vaşfına her sûre birer şafha-i meşûr
Mümkin degil âyât-ı kemâliñ ola maşûr
^cUlviyyet-i şânıñ o kadardır ki eyâ nûr

نور احمد از صفحہ رویت شدہ منظور | ابن عالم دادم ہمد از بہر تو معمور

b

Allâh sana ol mertebe verdi derecâtı
Kim cümle seniñle biline zât u şifâtı
Sensiñ bu vücûd-ı ^câlemiñ ^cayn-ı hayâtı
ای حتم رسالت و علیہ صلواتی

کی دیدہ شدہ وصل تو این دیدہ معذور | اگر نوری ز لطف تو ہی بر من مغرور

c

Zâtında kemâlinde olan sırr-ı dekâik
Ma^clûm olamaz herkese ey kenz-i ha^kâik
Hep arariken Ha^kkı seniñle bu halâik
Bildirmede bu halka seni gayret-i Halik

ماصل توازين دیده جرت شکر مستورا عقل بشر از معرفت کند تو مجبور

d

Hep Ha^k'tan olurken bu cihân halkı rızâ-hân
Ne mertebedir bu ki rızân istiyor Allâh
Halk etmemiş Allâh saña ne misl ü ne eşbâh
Kes hâsılı از رتبہ قدرت نشد اکل

جب دیکل نجد منكرتى دار تو مامور || کز جلال قدرت يکلى انت که مشهور

e

Ey besmele-i âyet-i Kübrâ -yı şefâ^cat
Ey Fâtiha-i sırr-ı mu^cammâ-yı şefâ^cat
Eyler bu kavliñ Hazmî temennâ-yı şefâ^cat
Yaz defter-i Cısyânına imzâ-yı şefâ^cat

کر باشد او از حکمت شفاعت تو بهر || ابی شجره که دوست ز غفران خرد دور

110

Mef^cülü / Mefâ^cflü / Mefâ^cflü / Fe^cülün

Her gözde hayâliñ senin serv-i sehî-vâr
Satma bu hayâliñ ile bir çeşm-i tehî-vâr

Gönlüm gam-ı hicriñle mükedderdir ey âfet
Şâd eyle vişâliñle o baht-ı siyehî var

Bir nîm-nigâhe bile kâil iken ey meh
Etmezsiñ o lu^f: dahî güyâ günehi var

Rağbet mi eder çıkmaga elbet gam-ı hicriñ
Aniñ dil-i virân gibi bir cây-gehi var

Bir Hazmi-i âşüfte-ma^tlûb degilsin

Her gözde hayâliñ seniñ ey sırr-ı sehî-vâr

111

Kıtca

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün
 Göñül derd ü ğam-ı hasretle ey meh bî-karâr oldu
 Dü çeşm-i eşk-bârım vakf-ı râh-ı intizâr oldu
 Esef kim ben henüz gül-zâr-ı vaşla ermedim Hazmî
 Nice bülbüller öttü gonca açtı nev-bahâr oldu

112

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Fa^cülün
 Ânâ gül ki denir nâzik teniñdir
 Güneş derlerse rû-yı rûşeniñdir
 Eyâ şâh-ı serîr-i sırr-ı levlâk
 Ne kim varsa güzellik hep seniñdir
 Sen ol hüsn-i mücerredsîñ ki Kur'ân
 Senâ-güyâ-yı hulq-i ahseniñdir
 Hakîkî ka^cbe-i maksûd sensiñ
 Ki bu halk dâir-i pîrâmeniñdir
 Tutanlar Hazmî-âsâ hâib olmaz
 O estâr-ı recâ ki dâmeniñdir
 Medet ey nûr-ı cayn-ı Fâhr-ı Ümmet
 Şefâ^cat eyle ki ümmet seniñdir

113

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün
 Hüdâ'niñ mazhar-ı küll-i kemâlâtı Muhammed'dir
 Şifât ü Zâtınıñ bi'l-cümle mir'âtı Muhammed'dir
 Münevverdir cihân hep nûr-ı feyyâz-ı Muhammed'den
 Bu kevnîñ rûşenâ-bahşâ-yı mişkâtı Muhammed'dir
 Zuhûr-ı kenz-i mahfî sırrını dikkatle fehm eyle
 Bidâyâtı Muhammed'dir nihâyâtı Muhammed'dir
 Muhammed nûr-ı mutlak mâye-i sırr-ı muhakkaqtır
 Netice yine bu da^cvânîñ isbâtı Muhammed'dir

Uluvv-i bar-gâhından şefâat iste kim Hazmî
Umûmûn ilticâ-gâh-ı şefâatı Muhammed'dir

114

Kıtca

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Fa'ülün
Meded ey Hazret-i Hakk'ın Habîbi
Nihâl-ı bâğ-ı vahdet Candelîbi
Bu dil derdine sen bir çâre eyle
Ki sensin derd-mendânın tabîbi

115

Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilâtün / Fe'ilün
Âdemin mertebe-i kadri kemâle göredir
Şeref ü rifati kesb ettiği hâle göredir
Her kişi mescid-i Hazrette müezzin olamaz
O saâdet o şeref Zât-Bilâl'e göredir
Herkes câlemlerde veliyy-i niâm olmaz zirâ
Keremîn mertebesi vüsât-ı mâla göredir
Her nefeste dem-i ihyâ-i Mesihâne gezer
O meziyyet nefis-i pâk-i ricâle göredir
Gerçi her gamzede bir câzibe vardır ammâ
Dil-şikârâne nigeh çeşm-i gazâle göredir
Zât-ı Hak pek yücedir zühhâdın idrâkinden
Sanır ol beslediği zann u hayâle göredir
Harem-i kurba celâl ehli degildir mahrem
Hazmiyâ câzibe-i Hak ehli cemâle göredir

116

Mef'ülü / Mefâ'ilün / Fa'ülün
Allâh'dan özge boş hevestir
Zirâ ki mâsivâsı hâr ü hasdır

Allâh deyip bırak sivâyı
 Âkılseñ eger saña o besdir
 Her gayrı ki bağı edersin andan
 Beyhûde izâca-j nefistir
 Gönündeki sırrı anla yoksa
 Ten hânesi sâde bir kâfestir
 Ol murg-ı kemâli Hazmî şayd et
 Hep özgesi mûr ile megestir

117

Kıta

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Hazmiyâ artık yeter gayre temellükdan kesil
 İhtiyâç emrinde esbâb-ı taallukdan kesil
 Âriyettir çünki bu dehrin libâs-ı mansibi
 Anın ile gayre da'vâ-yı tefevvükdan kesil

118

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün
 Hâkikat şemsinin bir pertevidir nakşibendiler
 Ma'ârif burcunun mâh-ı nevidir nakşibendiler
 Devâm üzre tecelli-zâr-ı vahdet cilve-gâhında
 Mekîn-i kurb-gâh-ı ma'nevidir nakşibendiler
 Tarîk-i Hâkta anlar ناستم emrinde sâbittir
 Misâl-i resm-i haqq-ı müstevidir nakşibendiler
 Eger ünsiyyet-i mahlûka zâhir -âşinâlardır
 Velî ma'nâda Hâkla müncelîdir nakşibendiler
 Kitâb-ı sineye bir nokta koymazlar Calâikten
 Hemân kayd-ı Hüdâ'yı muhtevîdir nakşibendiler
 Varıp ol sâlikân-ı Caşka sen de peyrev ol Hazmî
 Ki râh-ı Zât-ı Hâkk'ın reh-revidir nakşibendiler

119

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün

Koy yıkılsın zevkten hâli olan meyhâneler
Pârelensin andaki hep câmlar peymâneler
Bir gönül kim anda dem-sâz olmaya cAnkâ-yı cAşk
Koy hevâ-yı gamla vîrân olsun öyle lâneler
Sen ne mu^cciz-kârsiñ ey gonca agziñ açmadan
Bülbül-i hâmuşa söylettiñ nice efsâneler
cAşkıñ ol günden ki hırz-ı cân edindim kendime
Girmede mahrem-serây-ı gönlüme bî-gâneler
Ey ne şem^c-i nûr-pâş-ı feyz-i himmetsiñ ki
Hazmî âsâ her yanıñ sarmış bütün pervâneler

120

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

O kim sâde şalât u şavm ile Hâk'tan likâ bekler
cAbes fikre düşer az bir metâ^ca çok pâhâ bekler
Bülend-pâye-i cennet umanlar şürî tâ^catla
Aña beñzer ki hâ-huşkten neşv ü nemâ bekler
Tehî dest-i metâ^c-ı ma^crifetken zâhid-i hod-bin
Rızâ ister fenâ gözler fenâdan da bekâ bekler
Henüz sırr-ı şerî^catten naşibi olmayan gâfil
Hâkîkat sürme-dânından gözüne tütüyâ bekler
Hümâ-yı devlet (اورز فرآله)şaydında iken bilmez
Ser-i küh-ı emelde başka bir mevhum hümâ bekler
İlâhî Hazmî'yi âzâd kıl bu kayd-ı kasvetten
Ki ol zindân-ı hierânda çoktandır cezâ bekler
Tecellî et hâkîkat ma^ctlâ^cından sen o nâ-çâre
Ki senden merhâmet şem^c-i şefâ^catten ziyâ bekler

121

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Düşme ey gâfil imâret kaydına
Kim bu câlem bir muvakkît-hânedir

Sen garîb bir murgsuñ ʿâlem evi
 Sanki bir çöpten yapılmış lânedir
 Mâl u mülke ʿâkil etmez iʿtimâd
 Mâl fânî mülk ise vîrânedir
 Geç bu fânîden huzûr-ı Hakkı bul
 Hakkı ʿabd-ı mahz olan merdânedir
 Saʿy edip kalbiñ evin taʿmîr kıl
 Lâzım olan saña ol kâşânedir
 Hâr u hâke meyl eden Hâzmi gibi
 Muṭlakâ divânedir divânedir

122

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün
 Gönül zannetme cânâ başka yüzden hâlini aglar
 Düşündükçe güzeste-devre-i ikbâlini aglar
 Tabîʿîdir fezâ-yı derd-i hicrâne düşen muḫbil
 Dem-i vaslîñ hayâle ʿakşeden timsâline aglar
 Ezel ʿumrân-serây-ı dil mahall-i zevk-i vuşlatken
 Görür şimdi anın enkaz-ı izmihlâlini aglar
 Geçenler ʿâlem-i keşretten ʿuzlet-gâh-ı tecrîde
 Eşef eyler bu mavtında geçen âcâlini aglar
 Girenlerdir ki teslime ebvâb-ı tevekkülden
 Ne mâzîsin ne Hâzmi hâl u istikbâlini aglar

123

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün
 Hak ile kâim iken her şey sivâ bilmem nedir
 Ortada agyâr kimdir âşinâ bilmem nedir
 Nûr-ı imkân nûr-ı mahz-ı Hak degil mi ser-te-ser
 Halkı Hâlik'tan cüdâ görmek daha bilmem nedir
 Remz-i vahdet نحن اقرب 'le degil mi âşikâr
 Bunda artık keşfi güç râz-ı hâfa bilmem nedir
 Hamdû lillâh nûr-ı feyz-i pîr ile rûşen-dilim
 Mâḫşadım Allâh'tır çün ü çirâ bilmem nedir

Bûd ü nâbûd halâîkten hayâlim sâdedir
 Derd-i ʿaşk-ı yârdan özge hevâ bilmem nedir
 Ben tevekkül bâbınıñ eñ eski bir dervîşiyim
 Zell-i fakrâ bilmezim Hâzmi ğinâ bilmem nedir

124

Kıtʿa

Mefʿûlü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Faʿûlün

Bir fâni hayât ugruna ben bunca zamândır
 Beyhûde imiş kahrını çektim bu sipihriñ
 Bildim ki bütün varlığımız vehm imiş âhir
 Kendisine verdim yine her varını dehrin

125

Mefʿûlü / Mefâʿilü / Faʿûlün

Hak nûr-ı zemîn ü âsumândır
 Her şeyden o nûr müstebândır
 Eşyâda o nûr zâhir ammâ
 İnsânda tecellisi ʿayândır
 Diġkat eyle bak ki her gönülde
 Esrâr-ı İlâhî mihmândır
 Maʿnâda eger mekânı dildir
 Lâkin yine Zâtı lâ-mekândır
 Her vasıfta var nişânı amma
 Keyfiyyet-i Zât'ı bî-nişândır
 Her zerrede sırrı cilve-gerdir
 Bir sır ki o cân içinde cândır
 Aç semʿini Hâzmi bak ki ʿâlem
 Hep vahdet-i Hak'ta yek-zebândır

126

Mefʿûlü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Faʿûlün

Gördük o mehi seyr-i cemâl eyledik âhir
 Maẖzûn dili memnûn-ı vişâl eyledik âhir

Âyât-ı cemâlin okuyup şafha-i hattan
 Bir noktadan idrâk-i meâl eyledik âhir
 Dil-beste idi silsile-i keşret kâle
 Bu yüzden anı mazhar-ı hâl eyledik âhir
 Attık bu sivâyı nazâr-ı râğbetimizden
 Âlem ile hep terk-i cidâl eyledik âhir
 Mecnûn-şıfat Hazmî binip mahmil-i Caşka
 Âzım-i reh-i şahrâ-yı kemâl eyledik âhir

127

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Bir vücûda bu kadar perûş u nâz nedir
 Tüme-i kabir olacak hâke bu iczâz nedir
 Câh u ikbâle caccb hırş u heveste olduñ
 Bilmediñ ki tutacak meslek-i mümtâz nedir
 Süflî bu menzil-i fânîde vefâ ki yoktur
 Daha bâlâlara beyhûde bu pervâz nedir
 Bir hayâtın ki beğâ olmaya encâmında
 Öyle bir Ömre göre çok nedir az nedir
 Yorma bu tül-i emellerle fikriñ Hazmî
 Kim bilir perde-i hikmette olan râz nedir

128

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Rûh-ı bî-keyf u kem âdemi herkes ne bilir
 Sırr-ı âdemde olan ol demi herkes ne bilir
 Âdemi bilmege Âlî nazâr ister zîrâ
 Pâye-i pâdişah-i a^czamı herkes ne bilir
 Âkl-ı nâkiş bilemez mertebe-i insânı
 Âyet-i Âliye-i muhkemi herkes ne bilir
 Dem-i Caşkıñ edemez zevkini herkes takdîr
 Mey ü meyhânedeki Âlemi herkes ne bilir

Şûret-i fakrına ancak nazâr eyler ğâfil
 Rütbe-i İbn-i Şeh Edhem'i herkes ne bilir
 Bâde keyfiyyetini Câşık-ı ser-mest anlar
 Hâzmiyâ neşve-i câm-ı Cem'i herkes ne bilir

129

Kıtça

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
 Tâlib-i cennet-i Zât olmağı bilmez zâhid
 Fakat o cennet-i şûriye giden râhı bilir
 Hâzmiyâ nefis ü tabi^Cat hâşarından çıkarak
 Şehvâtına zebûn olmayan Allâh'ı bilir

130

Me^Cülü / Me^Cülü / Fa^Cülün
 Yâriñ yüzü âfitâbe beñzer
 Zülf-i siyehi sehâbe beñzer
 Sırr-ı şafha-i Cârızında ebrû
 Bir besmele-i kitâba beñzer
 Bir fitneli gamze var ki Câlem
 Ol fitne ile masâba beñzer
 La^Cl-i lebişâfi bir kadehte
 Taşvîr olunan şarâba beñzer
 Hâsıl o mehiñ kitâb-ı hüsnü
 Bir nüsha-i müsteşâba beñzer
 Hâzmi bu terâne-i nev-üslûb
 Maşşûl-ı dem-i şebâbe beñzer

131

Kıtça

Me^Cülü / Me^Cülü / Me^Cülü / Fa^Cülün
 Ettik nice dem bâğçe-i dehri temâşâ
 Yâriñ yüzüne benzeyecek bir gülü yoktur

Sû-i zann hoş degil amma nice ihvân-ı zamân
 °Ayb-ı mahlûku arar bir çoğu câsûs çıkar
 Nerede künc-i ferâgat aradımsa mutlak
 Orada karşıma bir çehre-i menhûs çıkar
 Hele gör mey-i muhabbette rakîbiñ lâfi
 Sanki bir deyrden âvâze-i nâkûs çıkar
 Hük-m-i kânûn-ı ezel böylece takdîr etmiş
 Fikr-i zevk ile gelen °âleme me'yûs çıkar
 Dem-i gâflet ile Hazmî geçen enfâsım için
 Sineden günde hezâr âh u şad efsûs çıkar

134

Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün

Bizi dil-şad edenler dâimâ şad ü şen olsunlar
 Mişâl-i şeb-çerâğ bezm-i vuslat-rüşen olsunlar
 Edenler °andelîb-i zârı dâm-ı gâmdan âzâde
 Açılsın gül gibi pîrâye-bahş-ı gülşen olsunlar
 Olanlar dest-giri °aşık-ı âşüfte-ahvâlin
 Hüdâ'dan mazhâr-ı envâ°-ı ecr-i ihsân olsunlar
 Yapanlar beyt-i kalb-i halkı îdi-i °inâyetle
 Reh-i kaşında ser-âzâde-yemm-i reh-zen olsunlar
 Hemân sen istikâmet merkezinde gâbit ol Hazmî
 Cihân halkı saña isterse yer yer düşmen olsunlar

135

ابا همقرین گروه شرار	ایا نفس بدتر سفاهت شعار
که در پشت پشته بل آشکار	بخی این سفاهت ایای خجور
دم بیک کشتی اطاعت کندار	دم بیک کردی عبادت بحق
قوای بدد شد علیل و زار	هباشد نامم بوم عمرت بها
نشین سر بر مذلت مدار	نومرکب سوار فصاحت بنور
نه طاعت کند حضرت کرد کار	نه در عمر حکم الهی مطیع
نه سبیل فراغت نه باغ و بهار	نه ترک طریق هوا میکنی
نه از سود فعل کنه توبه کار	نه فکر تدات ز نسوق خجور

نر بیج ذکر روز سوال حساب
 بیار عقل و حکمت بسزای سفیه
 بنه سبزه انوی توبه بگو
 منم ان سهر و صفات انیس
 منم در صبرم جهالت منیم
 منم پیرو پرهیز و دلاسر
 منم در فراشش حکار و ظلیل
 منم در خطا و جهالت مداء
 منم در نماهی گرفتار
 منم که دارم نمک و تار
 بلطف تو دارم امید در با
 الهی بخرمی ره پای بدو
 بحق نبی کریم الخصال
 بصدق با بکر و عدل عمر
 بنیض او که باب علم نیست
 بقدر طلیل صحاب کرام
 بحرمته بدری کمالات تار

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Makâm-ı mülk ^caşkı hüs-n-i tedvire ricâl ister
 Nişin-i şadr-ı tevķir olmaga şâhib-i kemâl ister
 Sözüñ maṭlûb degildir sâde bir üslûb-ı elfâzı
 Anıñ tahtında mahfî hayli ma^cnâ vü meâl ister
 Haḳıkat keşfolunmaz zümre-i şüret-perestâne
 Künûz-ı hikmeti feth etmek için zevķ ü hâl ister
 Göñül her şive-i hüs-nün olur mu beste-i ^caşkı
 Raḥ-i maḳşadda zirâ cezbe-vân bir de hâl ister
 Yüze çıkmaktaki fikri bilmez haṭṭ-ı nevhiziñ
 Meger bu fitne mülk-i hüs-nün içre ihtilâl ister

°Acâb hayret-fezâdir Hazmî ba°zî tab°-ı insânî
Koyup nûr-ı Cemâl'ı yok yere kahr-ı Celâl ister

137

Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Fa°ülün

Velîler sâlikânî cânıdırlar

Ne cânı sevgili cânânıdırlar

Meşâm-ı câna Cıtr-efşân olurlar

Hakâik bâğının reyhânıdırlar

Dile neşr-i nîm-feyz ederler

Gül-i hoş-nükhet-i Sübhânîdirler

Olurlar °âcizânî dest-gîri

Kerem meydânının merdânıdırlar

Kitâb-ı nâtık-ı hikmettir anlar

Hüdâ'nî tev'em-i Qur'ân'dırlar

Ta°alluktan mücerrettirler ancak

Serâ-yı vahdetî mihmânıdırlar

Vücûd-ı Hak'la bî-kayddır o erler

Şifât-ı °âriyetten fânîdirler

Soyunup cümle varlık kisvesinden

Libâs-ı şöhretin °üryânıdırlar

Edeple anlarıñ öp dest-i pâkin

Ki anlar hayret-i Yezdânîdirler

Ma°âriz-i ta°nına bakma ki anlar

Hakîkat sırrının nâdânıdırlar

Ne añlar Hazmiyâ bu zevk ü dilden

O münkirler ki hep nokşânîdirler

Bilenler Bedri-i gavs-ı zamânı

Kapusunda kulu kurbânıdırlar

138

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Âlem ey nür-ı Hüdâ pertev-i işrâkıdır
 Ay ü gün lem^a-i nür-ı reh-i Burâk'ıdır
 Şecer -i tayyib-i gülzâr-ı Nübüvetsin sen
 Ümmet-i muhteremiñ fi^cl-mi^sil evrâkıdır
 Vaşf-ı pâkinde bu yetmez mi ki hükmi-ı Kur'ân
 Ser-te-ser mâşadak -ı cümle-i ahlâkıdır
 Sana hâş eyledi Hâk halka şefâ^cat hükümün
 Hep seniñ müftekir-ı rahmet ü eşfâkıdır
 Nâr-ı hurkatten aña havf ta^crruz mu olur
 Kim ki o hâmil-i ser-nâme-i itlâkıdır
 Câm-ı feyziñ ile kıl Hazmî'yi sermest müdâm
 Ki o biçâre seniñ câşık u müştakıdır
 Anı şâyân-ı visâl eyle eyâ şah-ı kerem
 Hürmet-i pâkine ol zümre ki cüşşâkıdır

139

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Çam-ı câşkıñ devâya müsta^cid bir yâresi yoktur
 Derûnidir o derdiñ fenn-i tıbda çâresi yoktur
 Görünmez câyn-ı tedbir-i tabîbe zağm-ı dil zirâ
 O müzmin yâredir zâhirde bir emâresi yoktur
 Nümâyândır sa^câdet-i pertevi vech-i kemâlından
 Anıñ kim şah-ı şadrında şekâvet kâresi yoktur
 Ne lezzet bâde vü peymâne-i kâsvet-fezâsından
 O bezm-i bâde kim bir sâkı-i meh-pâresi yoktur
 O mâhiñ hüsn-i câlem-tâbınıñ hayrânıdır herkes
 Fakat Hazmî gibi bir câşık-ı âvâresi yoktur

140

Mef^Cülü / Mefâ^Cilü / Mefâ^Cilü / Fe^Cülün

Bu seyl-i elem dîde-i giryânımızîndir

Bu âteş-i gam sine-i süzânımızîndir

Güyâ felekiñ sâde biziz mazhar-ı cevri

Nerden ne belâ gelse o öz cânımızîndir

Her hâdis e bir gün eder kalbi mükedder

Dünyâ gamı güyâ dil-i vîrânemizîndir

Beytü'l-hüzn-i hicrde kalmazdık o rütbe

Bu cevr eseri var ise ihvânımızîndir

Derd-i dili Hazmî kime şekvâ edelim ki

Bu fitne bizim baht-ı perîşânımızîndir

141

Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün

Şu'ûn-ı dehr cümle muktezâ-yı hikmet-i Hak'tır

Ne hâdis olsa hep ef^Câl-i Zât-ı Rabb-ı Muṭlak'tır

Ma^Cârizden gücenme hükmi Kur'ân'a nazâr eyle

Ki ferdâda cezâ-yı seyyiât emr-i muḥakkaktır

Tehâşî etme her giz ta^Cneden şabrında gâbit ol

Değil tedbire her şey hükmi takdîre mu^Câllaktır

Ne hüsn-i zevk olsun şoḫbet-i Caşk u muḥabbetten

O gâfil kim anıñçün o mu^Câmmâ bâb-ı muḡlaktır

Arûs-ı ma^Crifet mestürdur meftûn-ı gâfletten

Duhûl-ı hacle-gâh-ı vaşla Cârifler muvaffaktır

Huzûr erbâbına maḫşûstur sermest-i Caşk olmak

Bütün içtikleri mey çünki şâfidir mürevvâktır

Zuhûr-ı Cadlden Hazmî ümidi kesmeyiz zirâ

Bizi var eyleyen Allâhımız erḫamdır eşfaktır

142

Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün

Bulanlar zevk-ı vaşlıñ cümle İbn-i Edhem olmuşlar
 Çıkıp kayd-ı mecâziden hakıki âdem olmuşlar
 O Cârifler ki cümle geçtiler keşret-perestiden
 Harım-i kurb-gâh-ı vahdetinde mahrem olmuşlar
 O kim ki kahtresin mahveylemiş deryâ-yı Caşkıñda
 Hakaik Caleminde her birisi bir yem olmuşlar
 Mesih-âsâ o kim ki hem-çarık-ı Hızır-himnettir
 Ledün Cilmine levh-i kudretiñden mülhem olmuşlar
 Ne hikmettir ki bunlar geh cemâlin bahşin eylerler
 Gehi havf-i celâlınden sanarsın elim olmuşlar
 Beşer Caklı İlâhî kudretiñ derkinde Cacicizdir
 Nice Câkil bu vâdide yorulmuş sersem olmuşlar
 Nice gaflet-perestân Caleminde şâd u hurremdir
 Nice ferdâ gamıyla güşe-gir-i mâtem olmuşlar
 Nedendir kimi câhil kimi kalmış Cilm-i. resmide
 Kimi Cilm-i İlâhî'de hakiki Câlim olmuşlar
 Kulun Hazmî'yi yâ Rab dergâh-ı kurba kabâl eyle
 Be-hakk-Cârifân ki vaşlıñla münCam olmuşlar

143

MefCülü / MefâCilü / MefâCilü / FeCülün
 Hicriñ ile günden güne dilde taC b artar
 Ey meh giderek sinede dârd-i taleb artar
 Ol dem ki hayâl eyleriz ebrû-yı hilâliñ
 ŞunC-i kalem-i kudrete bizce Caceb artar
 Sen ziyet-i bezm olmasañ ey şüh-ı kamer-ruh
 Ne meclise bir şevk gelir ne tarab artar
 Vaşlıñ dilemezdim eger olsaydı irâdem
 Zîrâ baña cevriñ bu sü'âle sebeb artar
 Hazmî gibi kim ki ola hem-şoğbet bezmiñ
 Dem-beste olur anda şiCâr-ı edeb artar

144

MefâCilün / MefâCilün / MefâCilün / MefâCilün

O meh didâr-ı pertev-bârını enzârdan saklar
 O bir âyinedir kim gird-i nâ-hemvârdan saklar
 Çeker her dem o gül-rû dâmenin dest-i temennâdan
 Ten-i nâzik-terin âzâr-ı nûk-ı hârdan saklar
 Döker ruhsâr-ı istignâya gîsûyî (سيفاً بن)
 Anı dem-sâz-ı Caşkî olmayan ağıyardan saklar
 Tecellî eylemez her dîdeye envâr-ı didârı
 Ki ol bir nûr-ı Hâk'tır anı ehl-i nârdan saklar
 Gönülde fikr-i vuşlat Hâzmîyâ bir sırr-ı zevkî var
 Anı Caşk ehlî hatta hâne-i efkârdan saklar

145

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün
 Bu nûr-ı kamer bârika-i tâb u ferîndir
 Şemse bu ziyâ pertev-i Caks-i güherîndir
 Sen maşdar-ı e^cyân-ı hayât-ı dü cihânsiñ
 Hep zerredeki nûr seniñ bir eşeriñdir
 Sen maşrik-ı nûr-ı ehadîyetsiñ Cavâlim
 Hep müftekir-ı nûr-ı tûlû-ı sihrîndir
 Âlemleri tenvîre sebep oldu ser-â-ser
 Ol mu^ccizeler ki biri şakkü'l-kamerîndir
 Kur^cân-ı Cazîm şâhid-i şânîndir eliñde
 Ahkâm-ı ilâhî sened-i mu^cteberiñdir
 Hâşsiyyet-i ihyâ ki verilmişti Mesih'e
 Ol dem seniñ Caks-i nefes-i hoş-teriñdir
 Mi^crâcına ebvâb-ı semâ her dem açıktır
 Ervâh-ı Kuds muntazır-ı reh-güzârîndir
 Sen mesned-i قوسین او ادنی 'ya erersiñ
 Ol mesned-i Culviye erersiñ ki yerîndir
 Her dîdeye didâr-ı Hâk olmaz mütecellî
 Ancak o seniñ nûr-ı nümâ-yı nazariñdir
 Ol vahdete ancak sen olursuñ müte^câlî
 Cibrîl o nihân-hânede der-bân-ı derîndir

Yoktur saña bu da^cvâ-yı übüvvette gevâhî
 Şürette eger Hazret-i Âdem pederîndir
 Her ^cakl-ı beşer baḥs açamaz mâ-batârînden
 Sâde dil-i vaşşâfa gelen mâzâhârîndir
 Hâşıl şıfat-ı ^câriyyetiñdir beşeriyet
 Zâhir olan ol perdede ancak şûruñdur
 Hazmî gibi na^ctında nihâyet kalır ^câciz
 Her hâme ki nazm-âver-i hüsn-i sırrîndir

146

Kıt^ca

Fâ^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün (Fa^clün)
 Hâk-i Bathâ'dan eyâ bâd-ı şabâ luḥfeyle
 Çeşm-i giryânıma bir sürme-i iḥsân getir
 Ravza-i pâke şeref-yâb-ı duhûl ol andan
 Nâr-ı hicr ile yanan gönlüme dermân getir

147

Fâ^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fa^clün
 Vech-i pâkiñden eyâ mâh nikâbı kaldır
 Âyet-i kudreti carz ile hicâbı kaldır
 Âgeh et sırrımı sırr-ı suver-i ma^cnâdan
 Savt u harfi mutazammın bu kitâbı kaldır
 Sa^cyımı bir ^camel-i hâlişe makrûn eyle
 Safha-i dildeki bu kayd-ı sevâb-ı kaldır
 Koma bu mey-gede-i havf u recâyı gâmda
 Dildeki zevk-ı şarâbı yâ ^cazâbı kaldır
 Ömr her lezzet-i fâni gibi geçti Hazmî
 Sen de dilden geçen o ^cahd-ı şebâbı kaldır

148

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 Vehminden o kim berî degildir
 Vahdet yolunuñ eri degildir

Bir dil ki şafâ yok anda Haqq'ın
Bir vechile mazharı degildir

Sultân-ı sırr-ı evkât-ı Caşkın
Her hâne-i dil yeri degildir

Dil-i Hazmî o sırr-ı Zât-ı Hak'dır
Bu et ile bu deri degildir

Bir özge hakikatı var anıñ
Bu şekl-i şanavberî degildir

149

Başar - Basîret

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün

Başar bu câlem-i şûret için ancak bir âlettir
Ma'ânî câlemin seyreyleyen çeşm-i başirettir

Başar sâde bu zâhir-i sâha-i imkâna nâzırdır
Basîret mümkinâtın künhüne mircât-ı rü'yettir

Başar gaflet-peresttir aldanır bu nakş-ı mevhûma
Basîret başka görmez gördüğü cayn-i hakîkattir

Başar bu hâk ü hâşâk-ı hîsi seyreder ancak
Basîret nâzır-ı vahdet-serây-ı Rabb-ı Cîzzettir

Başar dervâze-i kesret-nümâ-yı câlem-i haşşdır
Basîret rûzun carş-ı berrîn râz-ı vahdetidir

Başar mañcûbdur her vechile cözr ü keşâfetle
Basîret bi'vücûh âzâde-i kühl-; kedürettir

Başar mahsûse mâildir huzûra muttali^c olamaz
Basîrether deminde vâkıf-ı sırr-ı ma'ciyyettir

Başar mânend-i mâhi zevk-i deryâdan habersizdir
Basîret müdrîk-i bahr-ı vücûd ü ehadıyyettir

Başar kayd-ı sivâya bestedir her bir şuhûdunda
Basîret mülkünde mâsivâ küfr ü kerâhettir

Başar câhildir ahvâl-i teberrâdan tevellâdan
Basîret bu ma'âmada hâiz-i feyz-i velâyettir

Başar bi-vâyedir keyfiyyet-i âşâr ü eşyâdan
Basîret-i cârif esbâb-ı maşnûcât-ı kudrettir

Başar bir ma^ckes-i fânidir ancak nakş-ı ekvâna
 Başîret Zât-ı Hakk'a cilve-gâh-ı sermediyyettir
 Başar bi-gâne-i bezm-i hakâik-i âşnâyândır
 Başîret ziynet-i şadr-ı serây-ı mahremiyyettir
 Başar nûr-ı vücûd-ı Zât'a bu dünyâda ermez hiç
 Başîret tâ bu günden behre-yâb-ı zevk-ı vuslattır
 Başar ta^cyîn-i maksadta tereddüden berî olmaz
 Başîret merkez-i îmân u ikân u sekînettir
 Başar her gördüğünden ol kadar ^cibret-güzîn olmaz
 Başîret çeşmine hep zerreler bir cânlı ^cibrettir
 Başar hem-pâye-i kâdr olamaz nûr-ı başîretle
 Başîret mahzen-i envâr-ı feyz-i Zât-ı Hazrettir
 Başar şüret-şinâs-ı ^câlem-i esbâbdır hâşıl
 Başîret mazhar-ı mâhiyyet-i ^cirfân u hikmettir
 Başar dervâzesin yum Hazmî artık bu ^calâikden
 Başîret bâbın aç kim medhâl-i kurb u kerâmettir

150

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hakkı sevmek başka ana ^câşık olmak başkadır
 Tâlib olmak da hoş amma şâdik olmak başkadır
 Girse de ^cizzet -serây kurbuna zâhid sa^cy ile
 Ni^cmet-i zevk-ı likâyâ lâik olmak başkadır

كَر حَرِيثِ افْتِدَائِي سِرِّي VAR
 كَالْجُومِ سِرْرِيْندَا لَآكِيْن تَارِيْكَ اَوْلَاكْ بَآشْكَادِر

Halkı teşvîk etse de va^ciz rûsûm-ı tâ^cata
 Sâlikân-ı Zât-ı Hakk'a sâik olmak olmak başkadır
 Hazmiyâ emr-i ^cibâdet üzre lâzım içtihâd
 Bar-gâh-ı Hakk'a çünkü sâbık olmak başkadır

151

Kıt^ca

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Gönül Hakk'ı ara bul câlem-i esbâbdan gel geç
 Sivâdan yu eliñ ya^cnî hayâlu h^va bdan gel geç
 Teveccüh et Hüdâ'ya bul huzûr-ı dâimi zevkin
 Enis-i vahdet ol evlâd ileahbabdan gel geç

152

Mef^cülü / Fâ^cilâtü / Mefâ^cilü / Fâ^cilün

Bir dil ki hâr-ı keşrette meyl ü incizâbı var
 Görmez riyâz-ı vahdeti zirâhicâbı var

Âşık-ı kuyûd sivâyı dilde tutar mı hiç
 Bakmaz o deftere ki hesâb u kitâbı var

Şer^cin camelde sanma ki bir kışrı var fakat
 Zâhidânın lûbbi vü lûbbü'l-lübâbı var

Vâ^ciz-i havâş bâdeyi tekrâr eder durur
 Zannın anın da o Hazret'e bir intisâbı var
 Elbette han-kanı mecmû^c olur mey-perestlere
 Ol pîr-i mey-gedeniñ ki köhne şarâbı var

Gelmez caceb haber mi oluptur server kim
 Hicrân-serây-ı dilde cehennem cazâbı var

Hangi birin uyar vaşl ile ma^cmûr ede
 Hâzmî gibi biñ Âşık-ı hâne-harâbı var

153

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün

Bir el ki anıñ kuvve-i irşâdı celîdir
 Var şıdk ıe tut anı ki Allâh'ın elidir

İhlâş ile git dergeh-i feyyâziña kul ol
 Cân ver ana kim cân anıñ ednâ bedelidir

Sermest ol o şahbâ-yı muhabbet ile zirâ
 Cîrfân ü hakâik o meyin mâ-hâşalıdır

Her lahçada te'yidine sen eyle ri^câyet
 Peymân-ı muhabbet ki o sende ezeldir

Ğafletle yeter beyt-i dili eyleme tahrib
 Zirâ ki o ev kişver-i Ğaşkıñ temelidir
 Ağyâr hücumundan o fetret-gehi bekle
 Kim mülk-i vücûduñ ora dârü'l-cedelidir
 Tâlib ki anıñ cennet-i Ğirfân ola kaşdı
 Elbat bulur anı ki cezâ-yı Ğamelidir
 İnkâr-ı hakâik iden erbâb-ı taĞaşsub
 Bi-şübhe ki insânların en mütezelidir
 Ğazmî nazar-ı pîr'e eger lâik olaydım
 Cân vermek aña gönlümün eski emelidir

154

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Merâ^cilün / Fe^cilün
 Felek yeter bu kadar Ğaks-i inkilâb yeter
 Bu mertebe-i siteme meyl-i incizâb yeter
 Elemle geçti günüm gülmedim bu Ğömrümde
 Emel-i hayâtımı mahv ise bu iztîrâb yeter
 Yeter baña bu felâket yeter bu derd u mihen
 Yeter bu çektiğim âlâm-ı bî-hisâb yeter
 Dog ey emel güneşi âsmân-ı ikbâlden
 Uyan ey ahter-i tâli^c uyan bu Ğâb yeter
 Açıl bu ebr-i keşif-i kudûret altından
 Görün â mâh-ı vefâ bunca iğtirâb yeter
 Çık âşiyân-ı esâretten ey hü mâ-yı ümîd
 Zuhûr-ı hükm-i siyâsetten ictinâb yeter
 Yeter degil mi daha Ğazmî başla ta^cmîre
 Binâ-yı beyt-i dili eyledik Ğarâb yeter

155

Mefâ^cülü / Mefâ^câlü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Gönlüm esîr-i Ğaşk olalı gam içindedir
 Bir hüzn ü hasreti çün Ğâlem içindedir

B n izîrâbda emelim müncelî degil
 Dil bir ğarib tâli^c-i mübhem içindedir
 Baksam zemîne semâye cihâne hep
 Her bir sehâb muzlim-i mâtem içindedir
 Bir derde mübtelâ degilim ki söyleyem anı
 Başım hezâr belâ-yı mübrem içindedir
 Bin cilvene her-sitem olmuşum meger
 Hazmî derûnum bir âteş-i elem içindedir

156

Kıt^{ca}

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Ğam-ı Caşkınlâ sinemdir meger vîrâne istersen
 Bu gönlümdür çerâğ-ı hüsnüñe vîrâne istersen
 Siphriñ yok rehâ ta^cdîl-i nâ-kâbil cefâsından
 Sarıl biñ kerre Hazmî zeyl-i istîmâne istersen

157

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 O kim ki evliyânıñ ekmelidir
 Yüzünde nûr-ı kudret müncelîdir
 Velî kim âdem-i ma^cnâya ermiş
 Bu halkıñ ecmelidir efzâlidir
 Velî kim ol makâm-ı Cayna yetmiş
 O Hakk'ın bir kitâb-ı münzelidir
 Eger zâhid o Cayne ğayr derse
 O anıñ hüküm-i Cayn-ı ahvâlidir
 Eren elhâsıl insân sohbetine
 Muhakkak ol dahî Cayn-ı velîdir
 Bulup bilmez o kim insânı Hazmî
 Ya Cümî ya münâfık ya delidir

158

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Her şü'ûna ehl-i hak hükmi meşiyetten görür
 Hep bu mevc-i keşreti Cummân-ı vahdetten görür
 Nûr-ı Hak'la seyrederek âşâr-ı şuhûd-ı Hâlik'ı
 Her ne şan'at görse anı Ceyn-ı Cibretten görür
 Sırr-ı tevhid'e erip vaşf-ı vücûdun mahveden
 Resmi kor ma'nâyı mir'ât-ı hakikatten görür
 Çâr-ı-yı Caşka kâlâ-yı vücûdun Carzedem
 Yûsuf'u muṭlak o pâzâr-ı melâhatten görür
 Meyli yoktur rif'at-ı kadre teveccüh etse de
 Çünkü Câkil şöhreti esbâb-ı âfetten görür
 Başka taḥkîk istemez vâzîh gâvâh-ı cehlidir
 Kendini her kim ki erbâb-ı fazîletten görür
 Zevk-i dil bahş-ı İlâhî olmasa insân anı
 Ne Cibâdetle bulur ne farṭ-ı tâ'atten görür
 C'izz-i dârin hep şalâh-ı kalbedir zirâ kişi
 Her ne zillet ki görür nefis ü tabi'atten görür
 Nûr-ı Zât-ı Hazret-i Hak'ı görenler muṭlak
 Hazmîyâ âyîne-i pîr-i tarîkâttan görür

159

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'âlün
 Zevk-i dili halk Câlem-i şürette ararlar
 Esbâb-ı kemâli kuru ziynette ararlar
 Caşrîlerimizde bu cehâlet nedir Allâh
 Üslûbu Frengâne kıyafette ararlar
 Hilkatte olan hüsn-i Hüdâ-dâdı bozar da
 Hep ziynet-i endâmı tuvâletde ararlar
 Mey zevkini sen sorma mecâz ehline zîra
 Onlar o demi bir acı şerbette ararlar
 Ancak hedef-i maḥsada nâil olur anlar
 Kim maṭlâbını nehc-i diyânette ararlar
 Dikkatle yazanlar ruh-ı maḥsûdı hayâle
 An cezbessin ol muşhaf-ı kudrette ararlar

Her dilde şafâ yoktur aniñçün nazâr ehli
 Cân cevherini sine-i şafvette ararlar
 Hak zâhir iken bu ne caceb kim niye âni
 Hazmî kimi keşret kimi vahdette ararlar

160

Bir Muhtażıra Karşı

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fe^cülün

a

Sen hiç mi düşünmezsîñ eyâ gâfil-i nâçâr
 Kim emrine gâlib olan ol Kâdir-i Kahhâr
 Bir "kün" ile varı yok edip yogu eden var
 Bir gün seni de kabza-i kahrında eder zâr
 Bu neşve gider hep bozulur revnak-ı pâzâr
 Âhir çeker iqbâliñe bir perde-i idbâr
 Ol kudreti men^c eyleyecek söyle neyiñ var

b

Hiç olmadıñ ol kudret-i Hak'tan mütehâşi
 Dünyâ için artırdıñ caceb hırş u telâşi
 Geh râiş ü geh mürteşî olduñ gehî râşî
 Zillet ile yığıdñ bu nukûd u bu kumaşı
 Bunlar hep olur âhiri mahv u mütelâşî
 Servet gider elden dökünür cömr-i bahâdâr
 Bir sâde kefendir saña kabr içre kalan kâr

c

Hakkı bırakıp gayre cubûdüyyet edersîñ
 Kârün'a halef olmak için gayret edersîñ
 Fir^cavn-şifat kibr ü enâniyyet edersîñ
 Nemrûd'a bütün fi^cliñ ile sebkat edersîñ
 Dünyâda caceb kalmaga mı niyet edersîñ
 Dest-i eceli men^c edemez dirhem ü dinâr
 Beyhûde yorulma yeter ey merd-i günehkâr

d

Söyle saña Cömr-i ebediyyet mi verildi
 Tevkîf-i ecel etmege kudret mi verildi
 Sen ölmeyeceksiñ diye cehennem mi verildi
 Her istedigini yapmaga ruhsat mı verildi
 Dünyâda yahûd mevte nihâyet mi verildi
 Sen haşri unuttuñ meger ey münkir-i bi-Câr
 Bu hâb u hayâlden seni Allâh ede bîdâr

e

Bir gün çekeceksiñ elini dâr-ı fenâdan
 Bir gün yumacaksın gözünü hırş u hevâdan
 Bir gün geçeceksiñ bütün âmâl-i sivâdan
 Bir gün saña nefret gelecek çün ü çirâdan
 Bir gün bu hesâbıñ kapanır bey^c ü şirâdan
 Bilmem ki ne yüzden olasın Cafva sezâ-vâr
 Ey nefsine rahm eylemeyen zâlim ü gaddâr

f

Bak işte giriftâr-ı sükûn oldu sebâtın
 Ta^cîl-i Camel etti kuvâ vü harekâtın
 Soldu gül-i Cömrün bozulup reng ü şifâtın
 Kesti sesini bülbül-i gülzâr-ı hayâtın
 Kaldı hep açık defter-i hayr u hasenâtın
 Ben söylemedim mi sana ey nefse giriftâr
 Dünyâya heveste bu kadar eyleme isrâr

g

İşte kırıyor dest-i ecel hep per ü bâlin
 Bak ki hele hiç kaldı mı bir şey'e mecâlin
 Ne yardımı oldu sana evlâd ü Ciyâlin
 Ne menfa^cat etti bu kadar mâl ü menâlin
 Kaldı geriye cümle harâm ile helâlin
 Her şeyi demedim mi ki fenâsın eder izhâr
 Vaktâ ki açar perdesini Câlem-i esrâr

h

Dünyâ ne demek Hazmî bu bir hâne-i miñnet
 Her hâdisesi bâ'is-i efzâyiş-i hayret
 Âkl ehline her şe'ni birer kıssa-i Cibret
 Terk-i heves et saña yeter nakd-i kanâ'at
 Bir güşe-i Cuzlette verip Cömre nihâyet
 Bu Câlem-i fânîye sakın olma harîdâr
 Tâ olmaya ferdâda sana mâniC-i didâr

161

KıtCa

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün

Bu Cacep kim dehrden râhat temennîsindesiñ
 Yok olan bir şeydesin varlık umarsıñ ey gönül
 Koy bu kaydı çünkü sen de bir gün eslâfıñ gibi
 Dîde-i Cömrü bu hasretle yumarsıñ ey gönül

162

MefâCflün / MefâCflün / FeCülün

Her âdem dedigiñ âdem degildir
 Bisât-ı hazrete mahrem degildir
 O kim ki kaçreniñ aşlını bilmez
 Cihânda Cârif olmaz yem degildir
 Henüz el sunmayan şahbâ-yı Caşka
 Serîr-i saltanatta Cem degildir
 Teberrâf etmeyen hubb-ı sivâdan
 Tevellâ zevkile mülhem degildir
 Gurûr u kibr ü Cûc b gaflet etmez
 O kim ki Hazmîyâ sersem degildir

163

MefCülü / MefâCflü / MefâCflü / FeCülün

Gelmek bu miñnet-hâne-i devvâre nedendir
 Ya girmek Cacep günde bin eşvâre nedendir

Cāh hem-dem olup ehl-i kuyûdâta karışmak
 Ermek gehi sırr-ı zümre-i ahrâra nedendir
 Yâ nâliş-i dil-sûz ile her şebde sarılmak
 Dâmân-ı serâ-perde-i eshâre nedendir
 Zühd ehli gibi ~~te~~ tevhide yapışmak
 Düşmek gehî inkâr u geh ikrâra nedendir
 Bundan eger Cîrfân-i İlâhî ise maksad
 Yâ ekser halk gâfil ü âvâre nedendir
 Her dîde bakar gerçi bu mir'ât-ı nûkûşa
 Herkes eremez andaki esrâre nedendir
 Anlar ki bu esmâda müsemâyı bulurlar
 Kimi çekilir dâra kimi nâra nedendir
 Tevfik eger olmazsa Hüdâ-i C'azze ve celleden
 Her C'aql eremez kudret-i Kahhâr'a nedendir
 Bak feyz-i hayâtı neredendir bu cihânî
 Bu âb u t̄arâvet gelir eşcâra nedendir
 Bir kaçre zuhûra getirir koca C'ummân
 Bir dâne olur mâye bu esmâre nedendir
 Yâ âteşe nerden bu kadar hükm-i harâret
 Bir fâşıla yok bu akan enhâre nedendir
 Dil derdine dermân arasañ ehl-i devâdan
 Bu derde ebed yok denilir çâre nedendir
 Her şe'n birer şâhid-i vahdet iken ey dil
 Olmak kadar kâl ile âvâre nedendir
 Bu Hazmi-i nâ-puhte bu pâzâra gireliden
 Kalp akçe gibi etmedi bir pâre nedendir

Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilün
 C'Aşk u sevdâ tâ ezel bu hâk-i icâdımdadır
 Mâye-i miñnet zamîr-i kalb-i nâ-şâdımdadır
 Olmamışlar eyledim tañkık hem miñnet baña
 Kays u Ferhâd'in nice efsânesi yâdımdadır

Bir belâ-küşte tecelli etmemiştir öyle kim
 Bu giriftârlık benim tab^c-ı Hüdâ-dâdımdadır
 Düşmenim de vâkıf olaydı acırdı hâlime
 Ol teşşümler ki şadr-ı firķât-âbâdımdadır
 Dâmen-i ümmîd artık Hâzmi el vermez saña
 Bu silinmez karalar ki baht-ı ğam-zâdımdadır

165

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Sırr-ı sevdâ ol mehiñ zencîr-i ğisûsundadır
 Fern-i fitne her ne kim var çeşm-i pür-ğisundadır
 Gamzesinde şive-i âşâr-ı kudret-i cilve-ger
 Her kemâl-i hüsn anıñ endâm-ı dil-cûsundadır
 Râz-ı vahdet nokta-i hâl-i ruhunda müncelî
 Her hakîkat küşe-i mihrâb-ı ebrûsundadır
 Gonca ağızı sırrına gül rûyuna olmaz *misâl*
 Anlarıñ sâde letâfet reng ile bûsundadır
 Ben o Leylâ-nükhetiñ bir Kays-ı bi-pervâsıyım
 Gönüm caşkında hayâlim vaşlı arzûsundadır
 Üns-i caşkıyla anıñ ma^cnâda bi-dârım müdâm
 Tâli^cim şürette gerçi firķât uykusundadır
 Bendeyim ol şâha ben her maṭlûbim Hâzmi anıñ
 Arş-ı kalbinden tecelli eyleyen hevesindedir

166

Terci^c-i Bend

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

a

Nedir ey nefis-i leîm sende bu ifrât-ı ğurûr
 Bu muvakkat dem-i ikbâle deger mi bu sürûr
 Fikrden etme hele caķibet hâlini dūr
 Gör ne cîbret veriyor keğret-i âşâr-ı kubûr
 Sen de bir ğün bu fenâ-hânedan eylersiñ Cubûr
 Zulmet-i hâk-i mezellele olursuñ mestûr

Vermez artık o zamân fâide bu ye's ü fütür
 Seni maħcup eder ol gün bu sefâhat bu kuşûr
 Vay o gün fi^cle göre etse mucâzât zuhûr
 Ah o dem merhâmet etmezse saña Rabb-ı Ğafûr

b

Sen devâm üzre mi sandın bu muvakkat dârı
 Ya bu revnâkla mı bildiñ kala bu pâzârı
 Hep fenâya varır encâmı bütün iktârı
 Ne ^cimâret-gehi kalır ne harâbe-zârı
 Yıkılıp hâk ile yeksân olacak hep varı
 Dahî bu tarzla kalmaz felek-i seyyârı
 Düşünüp işte bu mâhiyyet-i nâ-hem-vârı
 Sâde hüsn-i ^camele sarfedegör efkârı

Vay o gün fi^cle göre etse mucâzât zuhûr
 Ah o dem merhâmet etmezse saña Rabb-ı Ğafûr

c

^cÖmrü âmâl-i mekârihte geçirdiñ her gâh
 Dem-be-dem fikr-i me^câsî ile olduñ hem-râh
 Fıska sevķ etti seni öyle ki nefis-i bed-hâh
 Ser-te-ser nâme-i a^cmâlini doldurdu günâh
^cArşâ-i maşşere böyle varacak rû-yı siyâh
 Bu günehle sana bilmem kim olur cây ü penâh
 Ger yetişmezse eger lütf ü ^cinâyet ile
 Nolacak hâliñ o günde seniñ eyvâh eyvâh

Vay o gün fi^cle göre etse mucâzât zuhûr
 Ah o dem merhâmet etmezse Rabb-ı Ğafûr

d

Aldanıp da bu izâfi şeref-i dünyâya
 Başladıñ fahr-ı enâniyet ü istignâyâ
 Tûl-i âmâl ile düştüñ nice biñ sev^dşyo
 Ugradıñ fâidesiz yerde nice gavğâyâ
 Bilmediñ ki geçer ^cömrüñ seni kor bi-vâyê
 Gider eyyâm-ı hayâtıñ dökünür sermâyê

Dem-i Caysın felek encâmı verir ifnâya
Gelir ol gün ki düşersin gam u vâveylâya

Vay o gün fi'le göre etse mucâzât zühür
Ah o dem merhamet etmezse saña Rabb-ı Gafûr

e

Sen ilâhî medet et eyle cinâyet baña
Gönlüme ma'rifetin nûrumu eyle indâ
Fikrimi kayd-ı mecâzîde koma eyle rehâ
Jeng-sâr-ı dile ver feyz-i hakikatle cilâ
Genc-i efkârıma yol verme dola hubb u sivâ
Aşkdan özge bu dilde koma âşâr-ı hevâ
Varlığımдан beni Caşkın ile sen eyle cüdâ
Hazmi'yi cürmü ile etme mu'âteb ferdâ

Vay o gün fi'le göre etse mucâzât zühür
Ah o dem merhâmet etmezse saña Rabb-ı Gafûr

167

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

Esrâr-ı Hüdâ zâhid-i hod-bîne nihândır
Zîrâ ki anın kalbi dolu vehm ü kemândır

Her giz giremez dâire-i cennet-Zât'a
Kaşdı ki anın şûrî olan hür ü cânândır
Erzâk-ı ma'ânî ne demektir anı bilmez
Rızkı o sanar ki görünen âb ile nândır
Ni'met ile Mün'im'den o kim ki ola gâfil
Her bir yedigi semmdir anın içtiği kandır

Görmez rah-i vahdette olan dâne-i hâlî
Anın ki gözü kesret-i nakşâ nigerândır

Cibretle şu'unâta o kim ki nazâr etmez
Hazmî gibi tahkik-i hakâikte yayandır

168

Mef'ûlü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fe'ûlün

Hâk-bîn olamaz bu ğam-ı Câlemde kalanlar
 Yol bilmez Camâ-yı başar-ı ğamda kalanlar
 Görmez bu hakikat yüzünü dilber-i Caşkıñ
 Çeşm-i heves-i turre vü perçemde kalanlar
 Nakş-âveri kimdir bilemez çeşm-i Camâsı
 Eşnâm-ı muşavverde mücessemde kalanlar
 Sanma anı kim zümre-i insândan olurlar
 Şûrette fakat şûret-i âdemde kalanlar
 İdrâk-i hakâik edemez hiç kemâhiye
 Bu şâibe-i hest-i müphemde kalanlar
 Hazmî gibi (با طرس) âmâl olamazlar
 Bu keşti-i şikeste ile yemde kalanlar
 Anlardır olan râh-rev-i küy-ı hakikat
 Hüküm-i sünen-i Şâri^c-i Ekrem'de kalanlar
 Ancak o bilir vahdetini Hazret-i Hâk'ın
 CÂhd-i ezel-i pîr-i mufahhânda kalanlar

169

Mef^cülû / Mefâ^cilü / Mefâ^cîlü / Fe^cülün
 Biz sâlik-i Caşkız reh-i Cîrfân bizimdir
 Tahlîl-i ma^cânide her imkân bizimdir
 Keyfiyyetini biz biliriz mâye-i Caşkıñ
 O mes'ele-i muğlakı iz^cân bizimdir
 Hep ehline terk eylediñ inkâr ü İnâdı
 Her vechile ikrâr ile imân bizimdir
 Ettiñse de bu pâye-i imkâna tenezzül
 Vahdet-geh-i Hâk'ta yine devrân bizimdir
 Şûrette gerekmez bize da^cvâ-yı tekaddüm
 Sîrette rüsûm ehline rüçhân bizimdir
 Yokluk o bizim şâibe-i fitratımızdır
 Şûrette harâb-ı ma^cnide Cumrân bizimdir
 Cennet evi ister ise zâhidlere kalsın
 Biz Hâk ileyiz Cennet-i Rıẓvân bizimdir

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fâ^cülün

Bu hânke-i dildeki mihmânım ^cAlî'dir
Şem^c-i şeref-i külbe-i ahzânım ^cAlî'dir

Bir mür-ı za^cifim der-i ihsân-ı ^cAlî'de
Bu sine sarâyında Süleymânım ^cAlî'dir

Hubbü'l-Hasaneyn feyz-i ser-cân ü dilindir
Gülzâr-ı emelde gül ü reyhânım ^cAlî'dir

Gönlüm eviniñ pertevi Zâtü'l-Hasaneyn'dir
Nür-ı başarım mihr-i dirahşânım ^cAlî'dir

Rüşendir o yüzden baña didâr-ı hakikat
Her vechile âyîne-i seyrânım ^cAlî'dir

Nür-âver-i du çeşmim Ebu Bekr ü ^cÖmer'dir
Mihr-i dilim ^cOsman meh-i tâbânım ^cAlî'dir

Ben bâde-i feyyâz-ı Muhammed ile mestim
Sâki-i revân-bahş-ı dil ü cânım ^cAlî'dir

Bimâr-ı gam-ı ma^cşiyetim genc-i sefehde
Ancak bu dil-hasteye dermânım ^cAlî'dir

Hzmî baña besdir bu şeref ki dü cihânda
Yârim ^cAlî cânım ^cAlî cânânım ^cAlî'dir

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Hakikatte bu eşyâ şüreti bir zıll-ı fânîdir
Vücüd . isbâtı aña halkın ancak bir gümândır

Nüküş-ı kevne ciddî bir nazarla bak ki hep anlar
Vücüd ile ^cadem-i esrârının bir tercemândır

Vücüd-ı bâkî ancak Hak'tır âmennâ ve şaddeknâ
Bu mevhumâta varlık ^caff-ı ta^cbîr-i lisânîdir

Muvakkat bu terâvet-i devrine aldanma gülzârın
Ki her fasl-ı bahârı veli eden devr-i hazânîdir

Oku dikkatle Cibret al bu güristân-ı vahşetten
 Ki her seng-i mezâr hâl-i fenânın kıssahânıdır
 İnkâmet kaydına düşme bu Cuzlet-gâh-ı fânîde
 Ki Cömrün müddet-i mahdûdu azdır bil ki ânîdir
 Tedârik kıl göz aç budur nigâh-ı dehrde zirâ
 Hurûcu kavstan tîr-i kazânın nâgehânıdır
 Siyâset-gâh-ı ahkâm-ı kaderden kurtuluş yoktur
 Ecel elçisiniñ geldiği yollar hep nihânîdir
 Misâfir et bu sırrı sen başîret-hâne-i dilde
 O dil ki bu vücûduñ Hazmî kaşr-ı Cârifânıdır

172

Terkîb-i Bend

a

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Yerim'e devlet ü iqbâl-i dehre zâildir
 Hayâl ü zıldır anlar zevâle mâildir
 Sebât umanlar o zıldan hakîki gâfildir
 Fenâsını bilir anın o kim ki câkildir
 O kavle mu^ctekid ol ki ^{بدر} kâildir
 O şey ki gayrdır Allâh'dan o bâtıldır

b

Hele diliñ şûr-ı gayrden muşaffâ kıl
 Başîret ü başarıñ nûr-ı Hak'la bînâ kıl
 Özün ma^cârif ile vâye-dâr-ı ma^cnâ kıl
 Bakıp hakâik-i eşyâya bir temâşâ kıl
 Gör ol zamân ki bu eşyâ birer heyâkildir
 Tefehhüm eylemeyenler bu sırrı câhildir

c

Çerâğ -ı feyz-i ezelden kılıp dili tenvir
 Salâh ü tâ^cat ile eyle bâtınıñ tahtîr

Göñül sarâyını vaktiyle eyleyip ta^cmîr
 Ara serâdık-ı kurbâ vusûla bir tedbîr
 Hayât devresi ma^hdûd^c ömr^c câcildir
 Felek vefâya ma^cârizⁱ zamân mücâdildir

d

Çoğu seniñ gibi iqbâline ögünmedi mi
 Çoğu bu dâ^ciyeler arkasında dönmedi mi
 Netice nâdim olup sînesin döğünmedi mi
 Sonu anın da^hî şem^c-i hayâtı sönmedi mi
 Cihân dedikleri bu fâniden ne hâşıldır
 Ki her ma^cşiyeti hâzır belâsı nâzildir

e

Bu câlem-i mütelâşiden özge câlemi bul
 Bekâsı müsbet olan bir diyâr-ı muhkemi bul
 Tefahhuş eyle de ma^cnâ-yı zât-ı âdemi bul
 Araştır âyet-i insânı ism-i a^czâmı bul
 Rûsûm-ı câlemle kalma ki Hakk'a hâildir
 Ulûm-ı nâfi^c-i kim ki bilir o kâמידir.

f

Te^hâşî etme cihân halkı haşm-ı cân olsa
 Sakınma hep sana a^cdâ-yı bî-emân olsa
 Gücenme halka eger saña bir ziyân olsa
 Koy intikâmı müsâ^cid velev zamân olsa
 Hüdâ-yı Lemyezel icrâ-yı cadle kâfidir
 Nu^tî^c câşiye ahkâm-ı cadli şâמידir

g

Her işte nefsinini sen i^ctidâle ilzâm et
 Yeri gelince şalâh üzre Hazmî ibrâm et
 Hülâşa dâhil-i mihrâb-ı hüsn-i İslâm et
 Bırak zühâdetiⁱ cubûdiyyet emrin tamâm et
 Yem-i ma^cârifeye zühd ehli sarma vâşıldır
 Hep anlarıñ yolunuñ müntehâsı sâhildir

Ehâdîs-i Celile-i Nebevîyye ve cümeli-i
 hikemiyye-i evliyâdan muktebes manzûmedir
 Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Âleme dâr-ı fenâdır dediler
 Menzil-i cevr ü ^cinâdır dediler
 Kim ki bu menzil fânîyi sever
 Ana mağzûb-ı Hüdâ'dır dediler
 Günehiñ azı çoğu yok amma
 Büyüğü hubb-ı sivâdır dediler
 MâsivâAllâh'ı gönülden atmak
 Şüphesiz re^{cs}-i tekâdır dediler
 Hâşılı erzâl-ı a^cmâl-ı ^cibâd
 Hâk için şavn-ı sivâdır dediler
 Ârız-ı ^cac et ki Cenâb-ı Hâk'ka
 Âcz-ı makrûn-ı rızâdır dediler
 Fakr ile fahr eden erbâb-ı ^cukûl
 Şerr-i mahbûb-ı gınâdır dediler
 İftikâr-ı asl-ı ^cubûdiyyettir
 İftikâr-ı iss-ı Hüdâ'dır dediler
 İftikâr et ki kulûb-ı fukarâ
 Merkez-i zevk-i şafâdır dediler
 Durma Allâh'ı gönülden zikret
 Zikr-i Hâk kalbe şifâdır dediler
 Hâk'ı hazır bilerek zikretmek
 Rûh-insâna gazâdır dediler
 Her demin Hâk ile geçmezse eger
 O dem lağv u hebâdır dediler
 Dili zikr ile tenvir et kim
 Zikr o mir'âta cilâdır dediler
 Uyma gel nefis ü hevâya zîrâ
 Diniñ âfâtı hevâdır dediler

Nefsiñi tâ^cata ilzâm et kim
 Bu aña ^cayn-ı vefâdır dediler
 Çünkü râhatla alıştırmak anı
^cÂdetâ aña cefâdır dediler
^cÂrif ol nefsiñi kim bu ^cirfân
 Hâk için râh-nümâdır dediler
 Men-^caref sırrını idrâk etmek
 Başka bir ^cilm ü tehâdır dediler
 Gerçi kim şamî-ı hakikat ehli
 Aşl-ı ^caql-ı cûkalâdır dediler
 Gerçi şâmit olan erbâb-ı kulûb
 Ser-firâz-ı fuzûlâdır dediler
 Lîk şamt olmazsa fikre makrûn
 O da kâr-ı bülehâdır dediler
 Çünkü bir göz ki anın ^cibreti yok
 Aña mestûr-ı gîtâdır dediler
 Bir lisândan ki hakikat çıkmaz
 Ne dese mahz-ı hatâdır dediler
^cAql bir hayr-ı mevâhibdir aña
 Güher-i ^câlî-behâdır dediler
 Hâk ile bâtıllı fark etmek için
^cAkla mîzân-ı Hüdâ'dır dediler
 Kuvve-i ^caqlı bütün ehl-i hikem
^cillet-i çehle devâdır dediler
 Cehl bir şerr-i meşâibdir kim
 Ehl-i her levme sezâdır dediler
^cilme er kim bütün erbâb-ı ^culûm
 Mazhar-ı medh ü şenâdır dediler
 Evliyâyı müte'ezzi etmek
 Eser-i hüküm-i şekâdır dediler
 Çünkü ol zümre-i ahrâra ezâ
 Şâh-ı Levlâk'e ezâdır dediler

Kim ki ol zümreyi ta^czîm eyler
Cennet-i Zât'a revâdır dediler

Hulk-ı Hak ile tehallük etmek
Aña de'b-i ^curefâdır dediler

Halkın eñ ahseni eñ makbûlu
Tab^c-ı ibzâl u sehâdır dediler

Vüs^cun oldukça bu mahlûkâta
Bezl ü ikrâm-ı ^catâdır dediler

Bu sücâyâ-yı keremden biri de
Halktan ^cafv-ı cezâdır dediler

Halk ile hüsn-i müdârâ etmek
O da hulk-ı germâdır dediler

Bahîle meyl eyleme kim ehlullâh
Aña de'b-i süfehâdır dediler

Kâmiliñ desti yemîn^cillâhtır
Anı takbîl becâdır dediler

Şohbet-i akdesi feyz-i nazarı
Dil-i bî-mâre devâdır dediler

Hisse almak nefsi-ı kudsünden
Câne iksîr-i ^calâdır dediler

Pîrimiz Hazret-i Bedreddîn'e
Server-i ehl-i velâdır dediler

Hazmiyâ her okuyan bu nazmı
Yeni bir tarz-ı edâdır dediler

دع الشغل يا هذا بتقش لظاهر	دع الفخر بالذبا قباذا الفواخر
وما انت الا راصل كالسافر	فما كان هذا الدار دار الاقامة
وبالنصب الغاني ووفر العاشر	فلا تفخر بالمال والسكك الغني
وطل لك خصم بزي المعاشر	ولا تنظر عنهم وفار ونصرة
وما قدرها في عند اهل البصائر	وان اقبلت طال السوك باثرها

ولا تسرف العمر بجمع الزخارف
 فان شراؤ الدر بالعمركم
 فلا تترك داعي الموت يوم ما فاتك
 ولا تنفع العذر اذا طال يد الموت
 فما النفع ستر الذنب عند سؤال الحق
 وحاب هذا اليوم حق فانه
 هو القادر القهار فوق عباده
 هو الفاعل كيف يريد ويفعل
 وفي ملكه كيف يشاء مدير
 دستن عن تدبير جميع المشاور
 هو ظاهر عند جميع المناظر
 وكن عاكفا جدا كعبد الجوار
 يجرى تدريجا بنحو الكبار
 ولا يلتفت قول المضل الكبار
 كما كان العيان باهل النظائر
 كما يا مر النفس بترك الاوامر
 وجابه على النفس الذي الجاسر
 وانت مفضل بفضل المهاجر

ولا تقب الفكر بهذا الخواطر
 ولا تشتري العمر بكنز الجواهر
 ولا بد يدعوك بنحو المقابر
 لنزع الحياة عن لباس الغاصر
 هو يوم عهد فيه تبلى السائر
 عليم خبير كل ما في الضمائر
 هو الصانع كل اجل المائر
 جميع امور الباطن والظواهر
 ولا حاجة في فعله بالنظائر
 وفي حكمه قد استقل بذاته
 ولا خال منه ذرة من ذراري
 وبادر على الطاعات خرم مع الجهد
 وبجانب عن الاثم التفتار فانها
 ولا تخرج عن حد الشريعة في العمل
 فما كان علم القال الحال ستور
 او كم من مضل قد بحث على الفسوس
 ومن خزي العقبي ان اردت السلافة
 فان سرت في اثر التبتى المجد

اعوذ من الشيطان والنفس الهوى
 الهى وانت اعتمادي وناصرى

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fe'ûlün

Cihân âsâr-ı nûr-ı vahdetiñdir

Gävâh-ı sırr-ı vahdâniyyetiñdir

îlâhî ser-te-ser zerrât-ı imkân

Muhakkak zıll-ı mevcûdiyetiñdir

Sen ol fa'âl-i Kâdirsiñ ki cümle

°Avâlim şun°-ı dest-i kudretiñdir

Semâ emûzecedir iktidârîñ
 Zemîn burhân-ı fa^câliyyetiñdir
 Felekte heybet-i ^carş-ı ^cazîmîñ
 Delîl-i rütbe-i ^culviyyetiñdir
 Yeriñ yoktur velâkin kalb-i ^cârif
 Tecellî-hâne-i ünsiyyetiñdir
 Bütün Hazmî gibi ehl-i me^tâlib
 Fakîr-i bâr-gâh-ı rahmetiñdir

176

Kı^tca

Mef^cûlü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Dünyâ nazar-ı ehl-i hakîkatte denîdir
 Hâl kından anîñ gâye hemân zîkr gânidir
 Kâmidir o kim kaşd-ı Hak olmagla berâber
 Mînkâd-ı reh-i şer^c-i Resûl-i medenîdir

HARFÜ'Z-ZE

177

Mef^cûlü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Ey Fahr-i Risâlet yüzüne mâh denilmez
 Reng-i ruhuña nûr-ı şehergâh denilmez
 Sen başka melâhâtta göründün bu cihâna
 Hüsn içre güneşte saña hem-câh denilmez
 Sen her şîfat-ı Hak ile olduñ mütecellî
 Lafzâ şu kadar ki saña Allâh denilmez
 Ol yol ki seniñ şer^c-ine doğrulmaya mu^tlak
 Minhâc-ı dalâlettir aña râh denilmez
 Envâr-ı cemâliñ kime kim olmaya rûşen
 Ol gâfile Allâh'tan âgâh denilmez
 Her nâgmede bir sırr-ı zamîr olsa da zâhir
 Hazmî yine bu dilde olan âh denilmez

178

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlatün / Fâcîlün
 Kayd-ı mihnetten cacep biz hiç mi âzâd olmayız
 Devlet-i vişâlin ile ey mâh dil-şâd olmayız
 Meskeni virânedir derler perî - peykerlerin
 Biz anıñçündür meger ki ey dil âbâd olmayız
 Deşt ü şahrâlarda püyân olmadan sensiñ garaz
 Yoksa biz her bir gazâl-ı hüsne sayyâd olmayız
 Sâlik-ı caşkız derûndir figân ü nâlemiz
 Bülbül-i bi-şabr-ves muctâd-ı feryâd olmayız
 Hazmiyâ biz feyz ü imdâdı Hüdâ'dan bekleriz
 Başka bir melce' den ümmîd-vâr-ı imdâd olmayız

179

Kıtça

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Zâhidâ şürette gerçi hod-nümâlık eyleriz
 Lîk ma'ânâda der-i Hak'da gedâlık eyleriz
 Zâhirâ hicriyle yâriñ mübtelâ olsak dahî
 Biz anıñla beyt-i dilde âşnâlık eyleriz

180

Mefcûlü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Fa'cûlün
 Geldikçe hayâlin bu dile âh ederiz biz
 Ol âh ile derd ehlini âgâh ederiz biz
 Her şeb ki bize lâyiñ olur âyet-i hüsniñ
 Ey meh anı evrâd-ı scher-gâh ederiz biz
 Temsil ederiz tâb-ı ruhiñ levh-i gönülde
 Ol âyineden سیر الی الله ederiz biz
 Sen gonce-i bâg-ı emele ermek içindir
 Kim bunca zamân nâle-i cân-gâh ederiz biz
 Nakdine-i cân olsa dahî kıymet ü vaşlıñ
 Zannetme o pazardan ikrâh ederiz biz

Bir kere hele ref^c-i nikâb ile yüzünden
 Çok münkeri elbette Hüdâ-hâh ederiz biz
 Koyduñsa eger zâhiri be-himmet-i Bedri
 Hazmî seni bâtın iline şâh ederiz biz

181

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Kâf-ı himmetken bizim ser-men-zil-i irşâdımız
 Çü kayd-ı Cankâ-şikâr olsa dil-i şayyâdımız
 Dâne-âsâ gerçi kim düştük saçıldık topraga
 CArşa doğrudur fakat enzâr-ı isti^cdâdımız
 Ol zamân ki kible-gâh-ı pire ikbâl eyledik
 Her Calâikten taşaffi etti levh-i yâdımız
 Ne gönülde hiss-i zevk artar şu'ûn-ı neğveden
 Ne hudûs-i gamla ikrâh etmedir mu^ctâdımız
 Şafha-i Cîrfândan Hazmî seb^c-hânız bugün
 Cilve-gâh-ı feyz-i akdestendir istimdâdımız

182

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Hüdâ-hâh olmadıkça tire-gâh-ı sine şâf olmaz
 Taşaffî etmeyen bir dilde nûr-inkişâf olmaz
 Hitâb-ı "yâ ibâdî, sanma kim her Cabda şâmildir
 O bir tahşîş-i Hâk'tır her kul Allâh'a muzaf olmaz
 Bülend-himmet ister ermek sırr-ı ma^cAllâh'a
 Bu bir darb-ı meşeldir her gönül Cankâya Kaf olmaz
 Gönülde yakmadıkça bir çerâg-ı ma^crifet her giz
 Ma^cânî câleminde bir hakikat-ı iktitâf olmaz
 Tecerrüdle fenâ ihrâmını giymek gerek zirâ
 Bu varlık kisvesiyle Kâ^cbe-i vuşlat tavâf olmaz
 Enis-i halvet ol her kaydı dilden taşra at çünki
 Ta^clluktan nazar kat^c etmedikçe Citikâf olmaz

Ko bu ^cilm-i rûsûmu zühd ü da^cvâdan ferâgat kıl
 Bu k^îl u kâl ile beyhûde hâll-i ihtilâf olmaz
 İmâm-ı ^caşk^u ay el bagla mihrâb-ı muhâbbette
 Şalât-ı ^caşk içinde sag vusûle inhirâf olmaz
 Kelâm-ı şeyh kâmil-i nuḡk-ı haktır anla teslîm ol
 Ki Hazmî *mezheb* -i ehl-i hakîkatte hilâf olmaz

183

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Mâ^cil-i manzara-i lâle vü sünbül degiliz
 Severiz bir gülü her bir güle bülbül degiliz
 Men-^caref hikmetini anlamayan şâfi gibi
 Dâir -i dâne-i tesbîh-i müselsel degiliz
 Zevkimiz câzibe-i vech-i hakîkattandır
 Nâzır-ı hâl ü hatı turre vü kâkül degiliz
 Hâk-i ^citâb aña mül bize künlü'l-^cayndır
 Sanma ^Hniş-kâr-ı esbâb-ı tekâmül degiliz
 Hazmîyâ ^câlem-i ^caşk içre gezer seyyâhız
 Şükûr kim beste-i zencîr-i tekâsül degiliz

184

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün
 Her âdem pâk - tab^c u tıynet olmaz
 Her insâna şadâkat haşlet olmaz
 Kimiñ ki yok şadâkattan nasîbi
 Mücerrebdir o ehl-i ^ciffet olmaz
 Ne rütbe tâ^catinde etse ifrât
 Anın fi^clinde bir ciddiyet olmaz
^cUbûdiyyette mâdam şıdkı yoktur
 Sezâ-yı kurb-gâh-ı ^cizzet olmaz
 Meziyât-ı hakîkatten ne añlar
 O kim kâsdında hüsn-i niyet olmaz

O kim olmuş füsûn-ı nefse meftûn
 Dalâl ehlidir anda Cîşmet olmaz
 Bilir mi sırr-ı tevhîdi o kim ki
 Mekîn-i hânkâh-ı vahdet olmaz
 Sadâkat âdeme tevfiğ-i Hakk'tır
 O niCmet her kişiye kısmet olmaz
 Riyâ ehliyle ey dil hem-dem olma
 O ebterlerle Cakd-ı şöbet olmaz
 Döner bir gün hakikat kıblesinden
 Felek meşreblidir emniyet olmaz
 Hakikatte riyâ erbâbı her giz
 Hüdâ'ya kul Resûl'e ümmet olmaz
 Dil-i ehl-i vefâ başka güherdir
 Aña takdîr-i kâdr ü kıymet olmaz
 Tasavvurdan yücedir kâdr-i Cârif
 O insânlarda kayd-ı şöret olmaz
 Sadâkat anlarıñ hâl-i dilidir
 Sadâkatsiz bilirlen rifCet olmaz
 TaCallûktan bütün âzâdedirler
 Hiç anlarda sivâyâ ragbet olmaz
 Bırak taCnı tefekkür eyle ey dil
 Ne var ki muktezâ-yı hikmet olmaz
 Havâdisten mükedder olma Hazmî
 Şu'ûn-ı dehre çünki gâyet olmaz

185

Terkîb-i Bend

FeCilâtün / FeCilâtün / FeCilâtün / FeCilün

a

TâCet-ı Hakk'a bedel ecr ü gevâb istemeyiz
 Biz kuluz ettiğimiz fiCle hesap istemeyiz

Zühd ile cennet-i şûriye şitâb istemeyiz
 Şeref-i rü'yet-i didâre hicâb istemeyiz
 Zât-ı Hakk'ı dileriz başka me'âb istemeyiz

b

Pir-i irşâdımıza Carz-ı itâ'at ederiz
 Hak ile olmaga her lahzada gayret ederiz
 Ehl-i dil sohbetine cân ile sür'at ederiz
 Der-i ihsân-ı İlâhî'de ikâmet ederiz
 İlticâ eyleyecek gayrı cenâb istemeyiz

c

Nûr-ı imân bize mişkât-ı hidâyettedir
 Neşvemiz bâde-i gamhâne-i kudrettendir
 Feyz-i Cîrfânımız ihsân-ı risâlettendir
 Zâdımız mâ-hazar-hvân-ı kanâ'attendir
 Gayrden daha hesâb ile kitâb istemeyiz

d

Hâşdır ma'leb-i didâre ricâ-yı dilimiz
 Hak ile haşıl olur zevk-i hevâ-yı dilimiz
 Her havâdisle bozulmaz bu şafâ-yı dilimiz
 Yetişir kendimize kendi nevâ-yı dilimiz
 Başka şüretle daha çeng ü rebâb istemeyiz

e

Her talebden sileriz nâşiye-i ahvâli
 Hazmîyâ hep severiz sinedeki âmâli
 Dil-i pâke komayız her olur olmaz kâli
 Şâf meşreb taşırız sevb-i kederden hâli
 Asmân-ı dil-i şâfide şehâb istemeyiz

186

Mefâ'ilün / Fe'cilâtün / Mefâ'ilün / Fe'flün
 Ne mansıba ne de ikbâl u mala muhtâcız
 Fakat Hüdâ-yı Camîmü'n-nevâle muhtacız

Sülûk-ı seyrde nev-tâli^ciz hilâl-âsâ
 Be-feyz-i himmet-i Bedrî kemâle muhtacız
 Ulûm-ı kâl ile kestiñ calâkayı zîrâ
 Biz andan entak olan ilm-i hâle muhtâcız
 Umûr-ı zâhir(e) yok ihtiyâcımız vâ^ciz
 Ulûm-ı bâyna dâir makâle muhtâcız
 Rûsûmdan bize takrîr-i mâcerâyı bırak
 Ki biz ma^câni-i hikmet-i me'sle muhtâcız
 Eyâ müşâvir-i hak-gû bize cinâyet kıl
 Ki ba^czî müşkili senden su'âle muhtâcız
 Naşibe-dâr-ı şühûdî olur muyuz cacabâ
 O dilberin ki aña lâ-muhâle muhtâcız
 Hülâşa yok bezm-i agyâre Hazmî hâcetimiz
 Nevâl-i mağfiret-i Zü'l-Celâl'e muhtâcız

187

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün
 Enis-i meclis-i ehl-i şafâyız
 Celis-i bezm-i hâs-ı evliyâyız
 Cihân şürette işret-gâhımızdır
 Velî biz sâkin-i halvet-serâyız
 O rütbe aşnâyız ki o yâre
 Ne ol ayrı ne biz andan cüdâyız
 Gönülde zevk-i vaşlı dâimdir
 Egerçi şuretâ firkat-nümâyız
 Alâik kaydını attık gönülde
 Biz ancak Hazmî müstâk-ı likâyız

188

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Hakikat-bîn olanlar mâil-i kavm-i cedid olmaz
 Ukûl erbâb-ı her giz peyrev-i cünd-i Yezid olmaz

Tarîkat şâh-râfından gidenler şıdk-ı niyetle
 Düşüp pîş-i hevâ-yı nefse şeytâne mürîd olmaz
 O kim ki rezm-gâh-ı istikâmette sebât etmez
 Ne taşa ursa başın mazhar-ı ecr-i şehîd olmaz
 Düşenler zât-ı baht-ı Hak'tan özge kayd u sevdâya
 Tabîcîdir sezâ-yı rahmet-i Rabb-i Mecîd olmaz
 Hakîkatle münevver etmeyenler levh-i idrâkin
 Muhakkaktır ki ol hakkiyle Allâh'a Cabîd olmaz
 Mücerred gâye-i maksâdın âgâh olmamaktadır
 Ki herkes pend-gir-i hikmet kavlı-i sedîd olmaz
 Bülend ü pesti seyretmek sayılmaz *bir* kemâl ancak
 Kemâl ehli odur ki bir nefes Hak'tan bacîd olmaz
 Kabûl-ı dergeh-i feyzî olanlar Hazret-i Pîr'in
 Husûl-i maksâdından Hazmîyâ hiç nâ-ümid olmaz

189

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlatün / Fâcîlün
 Kühsâra aglasam âh u figândan aňlamaz
 Seng-i dildir hâlden bilmez amândan aňlamaz
 Tâb-ı hasretten eger şahrâya yansam derdimi
 Kıssa-i derd-i dil-i ateş-nişândan aňlamaz
 Cûybâra eşk-i hunâbımdan açsam bahişler
 Mâcerâ-yı sûziş-i derd-i nihândan aňlamaz
 Çâre-cû olsam müdâvâdan kalır câciz tabîb
 Derd-i caşka neylesin biçâre andan aňlamaz
 Tâli^c-i bîmarı hâşıl her kim carz eylesen
 Kimse Hazmî nabz-ı baht-ı nâtüvândan aňlamaz

190

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ne gönüldür ki o şem^c-i ruha süzân kalmaz
 Ne nazardır ki o meh-pâreye hayrân kalmaz

Küy-ı maṭlûbdâ sebât ehli olur mu me'yûs
 Bekleyen tekye-i ümîdi peşîmân kalmaz
 Ne kadar vahşet ederseñ dahî ey meh — tal^cat
 Pertev-i mihr-i cihân çeşmine pinhân kalmaz
 Yaralar açtı firâkıñ gamı bu sinemde
 Saña bu âh-ı dil ey serv-i hîrâmân kalmaz
 Âhir ey gonce-i nev-hîz açılırsıñ amma
 O zamân bende seni rü'yete imkân kalmaz
 Gül-i gülzâr sular bülbül-i hoş-gü çekilir
 Âlem-i caşқта Selmân ü Süleymân kalmaz
 İctimâd eyleyemem Hazmî sebât-ı feleke
 Ki devâm üzre bu bâğîñ gülü handân kalmaz

191

Kıt^{ca}

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Ey âhû bakışlı baña sen bir nîgeh et de
 Koy gamzeñ oku tâ bu ciger-gâha dokunsun
 Nür-ı ruhuña ad veremem gayrı bu bahşıñ
 İsterse göge varsın ucu mâha dokunsun

192

Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Zikr ile kim ki i tilâf etmez
 Zevkten nesne iktitâf etmez
 Vahdet ehli odur ki eşyâdan
 Hiç birin nefsine muzâf etmez
 Halka isnâd-ı özr eden gâfil
 Kendi zulmün hiç i^ctirâf etmez
 Ger kazâ vü kaderden olsa habîr
 Halka isnâd-ı i^ctisâf etmez
 Hikmet-i Hakk'ı derk eden Hazmî
 Hükm-i takdîre ihtilâf etmez

193

Kıt'ca

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Gönül gel aşınâ ol Hakk'a terk-i ân ü in ile
 Demâdem secde-gâh-ı tâ^cate fers-i cebin ile
 Hevâsında bırakma bir nefes bu nefis-i bedbini
 İtâ^catkâr-ı emr ü hükm-i Rabbü'l-^cÂlemin ile

194

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Şühûd-i Kâbe-i vaşla mu^cayyen bir zamân olmaz
 Ruh-ı didâre maqsad esnâsında nihân olmaz
 Gönül mir'âtı kim şâfi degildir levş-i kesretten
 Hakikat sırrı vahdet nûrı andan müstebân olmaz
 Feşâhât bâbını vâ^ciz ne rütbe etse de tafşıl
 Lisân-ı gayb-ı ehlullâh gibi ^cazbü'l-beyân olmaz
 Rümûz-ı kurb u bu^cdı kurb u şalâtte olan añlar
 Bu dersin sırrına kâle yekûlütercemân olmaz
 Kelâm-ı evliyâ ma^cnâ-yı diğer-bahş eder kalbe
 Her âgûş-ı şadef ol dürr-i ma^cnâya mekân olmaz
 O dil gülzârı kim seyrâb ola enhâr-ı kudretten
 Anın faşl-ı bahâr-ı båd-ı üftân-ı hizân olmaz
 Der-i himmet-medâr-ı pirden ayrılmaz Hazmî
 Fakir-i ^caşkız andan özge bir dârü'l-amân olmaz

195

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Vakt olur ahvâl-i sâdât-i seleften söyleriz
 Dem gelir aşhâb-ı sırr-ı men-^careften söyleriz
 Gâh olur sultân-ı kaşr-ı ^cârifândan bahş açıp
 Gâh Şâh-ı Kerbelâ gâhî Necef'ten söyleriz
 Balsız arılar gibi sanma tanin-endâz olup
 Zâhid-i hod-bîn gibi hâk ü hazeften söyleriz

Nakşibendiz Zât-ı baht-ı Hakkadır ikbâlimiz
 Kıssamız birdir velî her bir taraftan söyleriz
 Hazmîyâ bizden sanıp ta^cn etmesin zâhid bizi
 Biz ne dersek Bedri-i Zât-ı Eşreften söyleriz

196

Kıt^{ca}Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Bu rütbe şârlâtânlık etme vâ^ciz
 Özün yok sözünden nesne gelmez
 Söze isterse biñ dürlü düzen ver
 Buruşmuş çehre düzgünle düzelmez

197

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Velî âsüdedir her kimde kim hubb-ı sivâ olmaz
 Hayâlinde ümid-i i^ctilâ hırş-ı ginâ olmaz
 O dil ki âşiyân-ı mürğ-i ma^cnâ-yı muhabbettir
 Tabi^cîdir ki anda başka bir kayd-ı hevâ olmaz
 Dil-i dâna^c ayîne-i ihlâs-nümâdır kim
 O mir'ât-ı şafâ-sîrette bir reng-i riyâ olmaz
 O^cârif ki kitâb-ı mevhibetten ^cahz-ı ^cilm eyler
 Kelâm-ı feyz-bahşinde anıñ aşlâ hatâ olmaz
 Tarîk-i emn-i Hakk'a gir de kurtul şirk-i bâtından
 O bir yoldur ki ey dil anda havf-ı eşkiyâ olmaz
 Çalış ferdâ için kesb-i nüfûd-ı ma^crifet eyle
 Kim ol pâzârda sermâyesiz bey^c ü şirâ olmaz
 Bırak bu gaflet-i enfâsı zâyi^c etme âgâh ol
 Ki gafletten beter insâna a^czem bir belâ olmaz
 Bütün mecbûl-ı eniyet olanlar ehl-i gaflettir
 Erenler vahdetiñ sırrına zîrâ hod-nümâ olmaz
 Olup ma^cnâdan âgâh Hazmî kâlma sâde şürette
 Ki sürme çekmek ile ^cayn-ı a^cmâ rüşenâ olmaz

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Âşık-ı gam-zede bir hâl ile hem-râh olamaz
Kendi zevk-i diline kendi de âgâh olamaz

Her şu'ûn-ı gam anıñ kalbini etmez mahzûn
Her mihen anıñ bâ^cis-i ikrâh olamaz

Gezmeyen memleket-i miñneti ha^tve ha^tve
Dem-i ma^cnâdaki sultânlar hem-câh olamaz

Sûz-i firakâtla o kim yanmaya vuşlât mı bulur
O ki pâk olmaya şâyeste-i dergâh olamaz

Yumayan kalbini çirkâb-ı sivâdan Hazmî
Mazhar-ı ma^crifet sırr-ı ma^cAllâh olamaz

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Harîm-i vahdet olunca gönül sivâ girmez
O üns-gâh-ı ilâhî'ye hiç hevâ girmez

Şafâ-yı üns ile me'lûf olursa dil artık
Ol .âşina, yerine merd-i nâ-sezâ girmez

Emîn olur hâ^tır havf-ı vehimden zirâ
O ev ki halkı uyanıktır eşkiyâ girmez

Cihânda kâin ü-bâ'in olan dil - âgâha
Kuyûd-ı fakr yahûd ma^tleb-i gınâ girmez

Kulun^c ibâdâtı ki Hak için ola hâ^tliş
Anıñ arasına hiç sem^ce vü riyâ girmez

Naşihâtın olamaz sûdı sem^c-i ma^czûle
Bedhîdir ki kuyû u ka^crına şabâ girmez

Dile derîçe-i derd açmadıkça hubb-ı Hüdâ
O tire-gâh içinde Hazmîyâ ziyâ girmez

Tahmîs-i Kaşide-i Cenâb-ı Şeyh Kudûise Sirruhu

a

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Dahîl-i dergeh-i feyz-âşiyân-ı Nakşibendiz biz
 Fakîrân-ı der-i dârü'l-emân-ı Nakşibendiz biz
 Ne devlettir ki Cabd-i Âsitân-ı Nakşibendiz biz
 Gulâm-ı şâh-ı kaşr-ı Cârifân-ı Nakşibendiz biz
 Tûrâb-ı hâk-râh-ı sâlikân-ı Nakşibendiz biz

b

Degildir Cillet-i kayd-ı hevâdan gönlümüz hasta
 Anıñçün etmeyiz Ca^tf-ı nazar bâlâ ile peste
 Lehü'l-hamd olmuşuz bir Cârif-i billâha peyveste
 Teveccüh etmişiz râh-ı Hüdâ'ya zâr u dem-beste
 Hayâl-i rabt-ı kalb-i vâsılân-ı Nakşibendiz biz

c

Gönülden tard-ı gaflet bizlere mahşûştur ancak
 Hem ol bezm içre halvet bizlere mahşûştur ancak
 Huzûr-ı Hâk'la ülfet bizlere mahşûştur ancak
 Bu âyin-i letâfet bizlere mahşûştur ancak
 Gönül gülzârı içre bülbülân-ı Nakşibendiz biz

d

Gam-ı çün ü çirâdan olmuşuz âzâde vü bî-kayd
 Bu gülzâr-ı fenâdan olmuşuz âzâde vü bî-kayd
 Hülâşa her hevâdan olmuşuz âzâde vü bî-kayd
 Nükûşa-ı mâsivâdan olmuşuz âzâde vü bî-kayd
 Cemâl-i pîr-i perver Câşıkân-ı Nakşibendiz biz

e

Vücûd evşâfını nefy etmişiz be-kavl-i illallâh
 CAlâik^tten kesilmiş olmuşuz Câriflere hem-râh
 Veli tevhid-i Hâk'tan hamdulillâh eyledik âgâh
 Hakîkatte biz iskât-ı izâfet etmişiz //llâh
 ŞerîCat üzre hatm-ı hâcegân-ı Nakşibendiz biz

f

Reh-i rû şeb-çerâğ-ı şer^cdir râh-ı Hüdâ el-hâk
 Gidenler hep bu yoldan vâşıl-ı Hâzret olur muṭlak
 Tecellî-gâh-ı vuşlatta olurlar maḥv u müstagraḥ
 Tarîḳ-i ^curvetü'l-vuşka budur ḥabl-i metîn ancak
 Esîr-i sülûk-i hüsn-i kâmilân-ı Nakşibendiz biz

g

Gül-i ruhsârınıñ müstâkı olduk ^candelib-âsâ
 Reh-i ^caşkında varlıktan ne kim var eyledik ifnâ
 Tahakkuk etti bizce كل شیء مالك الا
 Cemâl-i şem^cine süzân olup zâr etmeyip aşlâ
 İken pervâne-âsâ maḥv u kân-ı Nakşibendiz biz

h

Şafâ-yı kalbi bulduk devlet-i ^cilm-i huzûriden
 Hayât özge sizden olmadan mevt-i zarûriden
 Bu zevk-i dil gînâ verdi bize gilmân u hüriden
 Mücerred olmuşuz hep âh serd-i lafz-ı şûriden
 Lisânü'l-gayba mâlik kudsiyân-ı Nakşibendiz biz

ı

Velî nakş ü kûmândan biz mutahhar ettik encâmı
 O vahdet-hânedan attık bütün taşvîr-i eşnâmı
 Bıraktık hep hayâl ü hâb ile azgâs ü ahlâmı
 Taşavvurdan ta^cayyünden giderdik haṭṭ-ı evhâmı
 Cemâl-i Zât-ı Baht'a dîde-bân-ı Nakşibendiz biz

i

Tehîdir gönlümüz bilcümle pindâr-ı teşevvüştan
 Be^cavn-i Bâri yoktur pâkimiz nefis-i zebûn-kûştan
 Tevekkül zâdımızdır korkmayız cû-yı ta^cattuştan
 Mu^carrâyız hayâl-i zevk-i tezvîr-i ta^cayyüştan
 Kamumuz ^carak-ı tâhir dūd-mân-ı Nakşibendiz biz

j

Naşîbedâr-ı feyziz sun^c-ı Yezdân-ı tefekkürden
 Hâkikat anıların aḥkâm-ı Kur'ân'ı tedbîrden
 Bu luḫf-ı Hâkka Ḥazmî ^cacımız vardır teşekkürden
 Bize muhtaşdır rics-i nefis etmek tezekkürden
 Bi-ḥamdillâh ki şeyḫ-i dervîşân-ı Nakşibendiz biz

Ekâbir-i Nakşibendiyedân Şeyḫ^h Kudde Sırrahunun işbu
 kaşîde-i ^cârifânelerini tahmîs etmek ḥaddimîñ ve mertebemîñ
 fevkinde bir küstâhlık olduğunu ^citirâf ederim, lâkin pîr-i
 büzürg - vârimin ^cazîz himmet-medârımîñ mezkûr kaşîdeyi kalem-i
 füyûzât-ı tev^cem-i kudsiyâneleriyle bilâ-istinsâh bu
^cabd-ı miskînlerine vererek tahmîs etmekliğimi irâde ve işâret
 buyurmuş olmalarıdır ki bâna bâ^cış-i cesâret velâ-siyyemâ. irâ-
 de-i kutbiyâneleri benim için vesîle-i ḫuşûl-ı feyz-i bereket
 oldu:

اللهم انصنا بطول حيايه وافض علينا بحال معارفه وحقاؤه
 ولصاؤه امين يا معين يا سيد النبي الامين

201

Kıt^caMefâ^cilün / Mefâ^cilün / fa^cülün

Yem-i Ḥak'tan içem dersin eger su
 Hevâ vü nefis ü şehvetten eliñ yu
 Egerçi Ḥazmî geçtiñse hevâdan
 Ne derd ü ğam kalır sende ne kaygu

202

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Nifâk erbâbının ki ḫıfz-ı dinde ğayreti kalmaz
 Ṭabî^cîdir yüzünde nûr-ı İslâmiyeti kalmaz
 Zalâm-ı fısq ile ol kim ki mekfûfü'l- başirettir
 Bakar körler gibi zâhirde ḫiss-i ^cibreti kalmaz
 O kim ki Kâ^cbe-i İslâmı virân eylemek ister
 Yakında mahvolur âniñ da mevcûdiyeti kalmaz
 Kıyâmet başına ol gün kopar ki vakt-i riḫlette
 Ğlinde ^cizzet-i İslâm ü imân devleti kalmaz

Çürüktür bu metâ^c-ı kâr-gâh-ı dehr ey gâfil
 Solar az bir zaman zarfında zîb ü ziyneti kalmaz
 Libâs-ı tâzeyi görmez misiñ fersûde oldukça
 Naçarlarda anıñ eski revâc ü kıymeti kalmaz
 Gül-i nâzik-tere bakmaz mısıñ ki örselendikçe
 Tarâvetten düşer rengi gider bir rağbeti kalmaz
 Cihân-gir olsa âdem Hazmîyâ bir gün sükût eyler
 Serîr-i şavveti ol ki şân ü şevketi kalmaz

203

Murabba^cMef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

a

Zâhid bizi sen sanma ki bî-gâne-i Caşkız
 Biz Câkif-i vahdet-geh-i cânâne-i Caşkız
 Sernest-i mey-i ma^cnâ-yı hum-hâne-i Caşkız
 Tâ Cahd-i ezelden beri mestâne-i Caşkız

b

Âsûde-demiz kayd-ı hayâlât-ı sivâdan
 Yoktur gamımız keşmekeş-i çün ü çirâdan
 Her veçhile şâfi gönülüz zevk ü riyâdan
 Merdiz bu cedel-gâhta meirdâne-i Caşkız

c

Bâg-ı ezeliñ mürğ-i nevâ-perveriyiz biz
 Vahdet iliniñ tâir-i cevlân-geriyiz biz
 Allâh ileyiz hâşılı vahdet eriyiz biz
 Bir şem^ce yanar bir sûri pervâne-i Caşkız

d

Biz Caşkız^c ulviyyet-i üvân bizimdir
 İmân bizim ni^cmet-i ikân bizimdir
 Cİrfân bize mahşûstur ihsân bizimdir
 Fi'l-cümle bu meydânda Cazizâne-i Caşkız

e

Her dem oluruz mazhar-ı envâr-ı tecellî
 Her dem olur câşkıñ bize feyzî mütecellî
 Hazmî nazar-ı pîr ileyiz mütesellî
 O şevk ile güyende-i efsâne-i câşkız

204

Kıtça

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bir dil ehlinden su'âl ettim dedi
 Yâr ile her yerde ünsiyetteyim
 Hây u huydan câlem olsa dopdolu
 Ben o keçrette yine vahdetteyim

205

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Bu kâr-gâh-ı cihândan revân olur gideriz
 Nihân idik yine bir gün nihân olur gideriz
 Koyup bu nâm ü nişânı Hüdâ-yı Lemyezel'in
 Huzûr-ı cizzetine bî-nişân olur gideriz
 Ebed-i akâmete imkân bulunmaz câlemde
 Birâz bu merhâlede mihmân olur gideriz
 Bu bâr u berk-i hayâtın tarâveti kalmaz
 Solar kurur dükülür hep hazân olur gideriz
 Husûl-ı şihhat ararken zuhûr-ı cillet ile
 Esir-i pester-i âh u emân olur gideriz
 Sanar mısıñ ki bu mülk-i meşâktan Hazmî
 Ferâğ-ı hâtır ile şâd-mân olur gideriz

206

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Biz mey-i vaşl ile sekrân olur öyle gezeriz
 Mazhar-ı cilve-i cânân olur öyle gezeriz

Kaṭreyiz gerçi faḳaṭ mey-gede-i kudretten
 Mey-i ma^cnâ iḳer ^cummân olur öyle gezeriz
 Gönlümüz sâdedir endîşe-i hicrânînden
 Çünkü cânân ile bir cân olur öyle gezeriz
 Bakarız nazra-i em^cân ile maḥlukâta
 Kudret-i Şâni^ce ḥayrân olur öyle gezeriz
 Nazar-ı ^cibretimizden kaçamaz hiç bir şey
 Andaki sırra nigeḥ-bân olur öyle gezeriz
 Bu fenâ ^câlemi şâyet bize kalmazsa varır
 Bir bekâ mülküne sultân olur öyle gezeriz
 Vâcib olmuṣsa eger yokluğu dervişânî
 Hırka-i tende geçip ^curyân olur öyle gezeriz
 Bir zamân fânî emellerde vefâ gözler idik
 Şimdi ol fikre peşimân olur öyle gezeriz
 İhtiyârlık demi tehdîd-i ḥayât ettikçe
 Âḥ gençlik diye ğiryân olur öyle gezeriz
 Hazmiyâ ğam yeme kim rahmet-i Allâhımızın
 Ma^csiyet derdine dermân olur öyle gezeriz

HARFU'S-SÎN

207

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Bu ğam kâşânesinden ey gönül râḥat-ı ḥayâlin kes
 Buna maḳdûr-ı vehmin rişte-i kayd-ı muḥâlin kes
 Harîm-i dilde eyle kendine bir âşinâ peydâ
 Sivânîñ cümle kayd-ı insâl ü infişâlin kes
 Bu keğret riştesin kır müsteffid ol vech-i vaḥdetten
 Tecrid eyle nefsiñ her ümid ü ihtimâlin kes
 Kitâb-ı bâṭını aç andan öğren sirru'l-esrâyı
^cUlûm-ı zâhiriñ sil levḥ-i dilden kıyl u kâlin kes
 Yeter Hazmî harem-ğâh-ı huzûr u ünse ikbâl et
 Bu vaḥset-hâneniñ dilden bu mevḥûm iştiğâlin kes

HARFÜ'Ş-ŞİN

208

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Kimse ol yâriñ haqîkâtte vişâlin görmemiş
 Hüsn-i mahzû olan cemâl-i bî-misâlin görmemiş
 Anladık reng-i ruhundan bahş edenler ol mehiñ
^cAyn-ı ruhsârın degil bir hattu hâlin görmemiş
 Çeşm-i ^cibretle su'ûnâtın görenler ^câlemiñ
 Böyle bir sûrette devr-i ihtilâlin görmemiş
 Geh tulu^c ü geh ufûl eyler nücûm-ı kâinat
 Lik şems-i vahdetiñ kimse zevâlin görmemiş
 Kâmilân-ı ^câlemi tahkîk eden seyyâh-ı dil
 Hazret-i Bedrî'den a^cref bir ricâlin görmemiş
 Hazmiyâ şayyâd-ı şahrâ-yı talebden hiç biri
 Deşt-i ^caşkın anladık ol nev-gâzelin görmemiş

209

Kıt^ca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Tal^cat-ı hüsn-i cihân-tâbın gören dilberin
 Mümkün olmaz ki gönülden aña neftûn olmasın
 Öyle sîmâ-yı nezâket -pervere şahip iken
 Hangi ^câkildir ki ol Leylâ'ya Mecnûn olmasın

210

ناچند چنين در پي عصيان و خطا باش	ای جاہل غفلت زده تاکی ہوا باش
باری بدین دور و پیری خدا باش	در عہد جوانی شد و ہمہ شیطان
اسودہ دل از دغذغہ چون و چہر باش	از سینہ خود کامی بشوی قید علائق
تاریخ ز خیالات صورہای سوا باش	بگذر ز ہوائی من و ما طالب حق شو
از ہوش تو بارت ازین شرک رہا باش	دعوائی انا شا بہ شرک و صریحت

این نفس داین اثبات همه اینک نفاست
 کز حوای توحید حقیقی برسدی
 خرمی همه از لفظ و عبارات جد باش

211

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Rehber et ^caşkı gönül ol yem-i mevvâce yetiş
^cAşkı Allâh'a delil eyle o minhâca yetiş
 Geçmeden Kâ^cbe-i maksûda ^cazîmet vakti
 Tiz yürü kâfile-i mahmil-i hüccâca yetiş
 Sür^cat et durma hemân ka^c-ı merâhil eyle
 Harem-i ünse giden sâllem-i mi^crâce yetiş
 Tûr-ı Teklîme yönel git şecer-i ma^cnâden
 Mütecellî olacak şuc^cle-i vehhâce yetiş
 Medet ey muhsin-i mümtâzı cihân-ı keremiñ
 Der-i ihsâne gelen Hazmi-i muhtâca yetiş

212

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Sivâ şavmın tutanlar bir de iftâr eylemezlermiş
 Özün artık bu fânîye giriftâr eylemezlermiş
 Erenler hadd-i mikât-ı kemâle ^cazm u sa^cyinde
 Sivâ şevbinden ^curyân olmaga ^câr eylemezlermiş
 Devâm üzre şalât ehli olanlar Kâ^cbe-i dilde
 Yemîn ile yesâre ^catf-ı enzâr eylemezlermiş
 Girenler cennet-i ma^cnâya dilde bir de ^cömründe
 Riyâz-ı cennet-i mev^cûdu tezkâr eylemezlermiş
 Giyenler câme-i ihrâm-ı ^caşkı kûy-ı hayrette
 Daha bâb-ı fenâda kendini var eylemezlermiş
 O ^cârifler ki hâkîyle bilirler mant, ku't, tayrı
 Lisân-ı nâs ile takrîr-i güftâr eylemezlermiş

O kâmiller ki muṭlak râzdan-ıvâhdet olmuşlar
 Bu kesret içre keşf-i kenz-i esrâr eylemezlermiş
 O gâfiller ki kâdr-i nakd-i vakti añlamışlardır
 °Abes yerde o nakd-ıvakti işâr eylemezlermiş
 Bilenler °ayn-ı hikmet olduğun aḥkâm-ı takrîri
 Şu'ünâta bakıp it°âb-ı efkâr eylemezlermiş
 Bilinseydi ene'l-Ḥaḳ'tan hüve'l-Ḥaḳ remzi ey lâzım
 Selef de Ḥazret-i Mansûr'u ber-dâr eylemezlermiş
 Huzûr u zikr ile her demde ey dil sen de dâim ol
 Ki ehlullâh bundan başka bir kâr eylemezlermiş

213

Mef°ülü / Fâ°ilâtü / Mefâ°ilü / Fâ°ilün

Dünyâ fezâ-yı ma°reke-i izdırâp imiş
 °İbret-serâ-yı melheme-i inkilâb imiş
 Görmüş degil sebâtını bir kimse °âlemiñ
 Zâhir anıñ binâsı temelden ḥarâb imiş
 Âdemde fenâya müşerref imiş çünki Cunsuru
 Âteşle âb ü hevâ vü turâb imiş
 Yokmuş şafâ vü neş'esi câm-ı Cem'iñ dahî
 Reng-i şarâpta görünür bir serâp imiş
 Bir mey ki bize sunmuş idi sâki-i ezel
 Sâki o sâki vü şarâp o şarâp imiş
 Ol kim ki esîr-i silsile-i kayd-ı °aşka ola
 Maḥşerde âzâde-i ḥesâb u kitâp imiş
 Dîdâr-ı yâre ki şuhûd olmaya müdâm
 Cennet dahî °aşka °azâb imiş
 Terk etme Ḥazmî bâr-geh-i pîri bir nefes
 Cennet ki derler işte o °ulvî cenâb imiş

214

Kıṭ°a

Fâ°ilât / Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilün

Çarh usandırdı bu Câlemlerde ikâmetten bizi
 Kurtar Allâhım bu zencîr-i esâretten bizi
 Burc-ı dilde tâli^c ol ey şems-i istîgnâ bugün
 Kıl rehâ ferdâdaki sevdâ-yı cennetten bizi

215

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Zâhidî duyduk yeni bir dîn teşkîl eylemiş
 Meslek-i meşrû^cunu ilhâda tebdîl eylemiş
 Kâ^cbe-i Hâk'tan tarîk-i istikâmetten düşüp
 Kible-i imân ü İslâmiyyeti tahvîl eylemiş
 Âkâd-ı nisbet eylemiş bir kavm-i nev-peydâ ile
 Öz eliyle kendini rüsvây ü terzîl eylemiş
 Tâgûtiyye mezhebin telkîn ü ta^cmîm eylemiş
 Gâlibâ şeytân anı hüccetle tevkîl eylemiş
 Şeyhü'l-ihvân intihâb etmiş anı a^cvânına
 Halk için bir âlet tesvîl ü tazlîl eylemiş
 Bak ne cür^cet c^cayn-ı bid^cattır demiş takbîl-i yed
 Ehl-i Hâkkı kâmil-i insânı techîl eylemiş
 Bilmemiş insânı istisgâr eden şeytânı Hâk
 Bâr-gâh-ı c^cizzetinden tard u tenkîl eylemiş
 Bilmemiş insânları c^cünvân-ı kerrem-nâ ile
 Halktan mümtâz edip ta^czîm ü tebcîl eylemiş
 Vay o ehl-i vehle kim insân kıdrin bilmeyip
 Anlara bir mülhid-i hod-kâmı tafzîl eylemiş
 Vay ana kim ma^cni-i insânı idrâk etmeyip
 Âyet-i ser-sûre-i Yezdân'ı te'vîl eylemiş
 Zât-ı insân rûh-ı mâhiyyât-ı inkândır ki Hâk
 Şûret-i bî-mişli üzere halk u temsîl eylemiş
 Anların c^culviyyeti andan müberhendir ki Hâk
 Anlar ile c^câlemi tezyîn ü tekmlîl eylemiş
 Bak ki ol üstâd-ı bî-endâd-ı kudret c^câlemin
 Metn-i icmâlini insânla tafşîl eylemiş

Feyz-i Akdes'ten naşib almış muhakkak Hazmiyâ
Kim ki bir kâmil elin hürmetle takbîl eylemiş

216

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Devâm üzre kimiñ bahtında ey dil tâb u fer kalmış

Kimiñ âfâk-ı ikbâlindeki nûr-ı seher kalmış

Nice mukbilleri görmez misiñ devrân hâk etmiş

Ne kendinden ne tâb-ı tâli^cinden bir eser kalmış

Nice ehl-i gurûruñ haşmet ü dârâtı mahv olmuş

Serây-ı devletinden sâde bir vîrâne yer kalmış

Semûm-ı âfetinden cümle solmuş bi-vefâ çerhîñ

Bakiñ bâg-ı keremde ne şecer ne bâr ü ber kalmış

Cihânda zevk-i servet anîñ infâkıındadır yoksa

Ne sûdi kîse-i baht içre bir çok sîm ü zer kalmış

Ümid-i emn ü râhat Hazmiyâ beyhüdedir şimdi

Zamânîñ çünki cümle hayrı gitmiş sâde şer kalmış

217

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Rakıbi añladık iblisiñ evvel nedimi imiş

Muhabbeti o habîs ile pek şamfî imiş

Kitâb-ı hâlini kâliyle eyledik taṭbîk

Dalâlet câleminiñ fâsık-ı kadîmi imiş

Misâfir añlar idik ^cucbu kalb-i zâhidde

Meger yabancı degil ol eviñ mukîmi imiş

Sakın sokulma gönül ^{بیتو} va^cza

Cehennemiñ orası harr-i bir harîmi imiş

Hilâf-ı câdet mahlûku Hazmî hoş görmek

Geçirmek câleminiñ şimdi eñ selîmi imiş

218

Kıt^{ca}Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Âşıkız Caşkıla bu şadr-ı şafâmız doludur
 Vâ^cizâ anda seniñ lâf u güzâfîñ yürümez
 Sâha-i sem^cimizi eyleyemezsiñ işğâl
 Seniñ ol sâhada da hayl-i hilâfîñ yürümez

219

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün

Bu halkîñ her biri bir işte kalmış
 Kimi zevk u kimi teşvişte kalmış
 Melâmet mülkünü almış ganiler
 Diyâr-ı saltânât dervište kalmış
 Özün pervâne yaktı şem^c-i vaş/e
 Menüz bülbül gam u nâlişte kalmış
 Erenler Kâ^cbe-i Cîrfâna artık
 Ne bir maşad ne bir Hâhişte kalmış
 Kalanlar ezd-i ham-gâhında nefsin
 Aceb bir kişver-i sûrişte kalmış
 Gam-ı hasrettedir muṭlak o kim ki
 Kuru bir da^cvi-i dânişte kalmış
 Sabahü'l-hayrı idrâk etmeyenler
 Zalâm-ı leyle-i müdhişte kalmış
 Bu nefsi sa^cîdindir yoksa töhmet
 Ne tâli^cde ne hod gerdîşte kalmış
 Düşün Hakka ne hizmet eylediñ ki
 Gözün Hazmî gibi bahşişte kalmış

HARFÜ'S-SÂD

220

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Eyâ muhâtab-ı esrâr-ı sûre-i İhlâş
 Eyâ enîs-i harem-gâh-ı kurb-ı hâssü'l-hâş

Sebeb bu hilkate mahzâ zuhûr-ı zâtındır
 Eyâ hayât-ı vücûd-ı Cavâlim ü eşhâs
 Sen özge dürr-i yetim yem-i hakîkatsiñ
 Saña yetişmez eyâdi-i Cağl her gavvâs
 Sen ol şefîc-i mükerrerem-i Nebiy-yi Erhamsiñ
 Şefâcatiñ ile her kes bulur tarîk-i halâs
 Nevâl-i rahmiñi kesme kuluñ bu Hazmî'den
 Eyâ fakîr ü mesâkine mülteca' vü menâs

221

Kıtça

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün / Mefâcîlün
 Göñül ol mertebe meftûn-ı meyl-i gaflet olmuş kim
 Menâhidir işim her gece her gün yâ Resûlallâh
 Dirîğ etme bu mest-i maşşiyetten ceyn-ı ihsânîñ
 Şehîd-i Kerbelâ'nıñ hâtırlıçün yâ Resûlallâh

HARFU'Z-ZÂD

222

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Mâsivallâh kaydıdır taçbir-i rehzenen garaz
 Âlem-i fânîdir ancak beyt-i evhenden garaz
 Vech-i âdemde nedir hallet hakîkat şüretin
 Hilkatinde ya nedir takvîm-i ahsenden garaz
 Sâde bir ism-i işârettir Vücûd-ı Vâcib'e
 Künh-hilkatten bütün mebnâ vü meskenden garaz
 Bağbân-ı Âlemiñ kaydı hemân bir dânedir
 Zerc-i tohm etmekten ancak cemc-i hirmenden garaz
 Hazmiyâ maksad zuhûrudur hemân bir kâmilîñ
 Bu şüverden bunca keşretten sen ü benden garaz

HARFU'T-TÂ

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Ziynet-i dünyâdan ey dil eyle kaç^c-ı irtibât
ان لا حیرتک منہا و من هذا الرباط

Zevk-ı dil zannetme kim mansıbla cem^ci mâldır

Terk-i mâl u mansıb et kim andadır zevk ü neşât

Var mı bu dehr içre bir muğbil ki olmaz ^câkıbet

Mâlı makrûn-ı fenâ ^cömrü rehîn-i inhiât

^cÂkil isen sen hemân terk et sivâ-yı hâlâkı

فان من اخناره هذا الطريق الاحتياط

Şuğl-ı dünyâya lüzûmundan ziyâde dalma kim

انها بحر عمیق قعرها قد لا يحاط

Şohbet-i âğyârı Hazmî terk kıldım çünki bem

ما وجدت راضة الا بقطع الاحتلاط

HARFU' Z-ZÂ

بمضوریس زکذا زده آیام چه خط	دم بی دوست ازین عمری رام چه خط
ظاہر از کسوه پر زبور اسلام چه خط	ای دل بخبر از باطن نور ایمان
نادر عمره ز پوشیدن احرام چه خط	تو که واقف نه از ستر طواف کعبه
ز نشینکه بی ساقی و بی جام چه خط	باعث عیش و طرب صحبت قیامت
ورنه از صومعه زاهد خود کام چه خط	ذوق احوال دل از سیکده پیر بجواه
کور را بحث خط و حال سیهفام چه خط	حالت طایفه حسن پیرسازینا
پیر کر بردمی عبادت زیرام چه خط	پیر کر اصنام دیرست چه پاک از روزه

حزمی بالجمله ز سودای تعلق بلند ر

که خیالات ازین فائده انجام چه خط

225

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Yetişir ^cilmüle şıştîñ vâ^ciz
 Yetişir bunca eşıştîñ vâ^ciz
 Faẓl-ı Haḡ yok mu ki hep duzaḡ ile
 Halkı enzâra giriştîñ vâ^ciz
 Yollayıp nâra günehkârânı
 Soñra sen ^cadne sıvıştın vâ^ciz
 Cenneti sen saña taḡşış ettiñ
 Bu hayâl ile meriştîñ vâ^ciz
 Bilmediñ halbuki hükm-i kâderi
 Haḡkın işine karıştîñ vâ^ciz
 Nâra sen müsteḡaḡ olduñ zîrâ
 Ğayretullaha iliştîñ vâ^ciz
 Tutalım pâye-i ^cilm içreşeni
^cİlm-i iblise eriştin vâ^ciz
 Zâhiriñ ^cilmini öğrenmek ile
 Sanma ^cirfâna eriştîñ vâ^ciz
^cIlme söz yok faḡaḡ ^cirfân başka
 Sen demek sözle biliştîñ vâ^ciz
 Ahîret yardeşîñ olsun şeytân
 Mâdem anıñla seviştîñ vâ^ciz
 Halk derler kalem-ı Hazmî'den
 Bize yetmez mi çıkıştîñ vâ^ciz

226

Kıḡ^ca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Vâ^ciziñ sen bakma zâhir ^cilmine a^cmâline
 Anı çoktan tecrübe ettik bozuktur bâḡnı
 Kendi nehy eyler iken halkı ḡarîk-ı fısktan
 Kendi tutar fısk u ^cisyânın reh-i ifrâḡnı

HARFÜ'L-^CAYN

227

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün

O gönül ki eder Allah'a rüçü^C
Nür- Zât eyler o beyt içre tulü^C

Dikkat et aşlını bul insânın
Nereye râci^C olur bak bu fûrû^C

Bil hakîkatte nedir şavm u şalât
Bu kıyâm u bu sücûd u bu rükû^C

Ya^Cni ki zât u şıfatından geç
Varlığın fâni edip eyler huşû^C

Hakka tevcih-i nazar kıl Hazmî
Ki budur kul için emr-i meşrû^C

HARFU'L-GAYN

228

Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün

Gönül ol bu hevâ-yı nefis-i nâ-fer-i câmdan fâriğ
Tabi^Cetten emelden hizmet-i esnâmdan fâriğ

Yeter artık perestiş-kâr-ı hırs u hevâ olduñ
Şi^Câr-ı küfre uyduñ olmadıñ esâmiden fâriğ

Hayâtın şubhu cömrün sâ^Catı ahşama yaklaştı
Henüz nefsiñ günâha etmediñ ibrâmdan fâriğ

Gedâ ol pâdişâh ol câkibet olmak muhak্কaktır
Bu köhne hâne-i dehr-i fenâ-i encâmdan fâriğ

Ferâgat eylemezseñ sen felek eyler seni bir gün
Bu mülk-i mâl ü bu arâyiş-i endâmdan fâriğ

Müyesser olmaz ermek Hazmîyâ şahrâ-yı maksûda
Bu esbâb câleminde olmadan her kâmdan fâriğ

Gönül mürğünü vahdet-âşinâ-yı zevk u şevk ile
Ko meyl-i dâneyi ol havf-ı kayd-ı dâmdan fâriğ

229

Kıt'a

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Müsta^cid-i kurb-ı hazretken hevâ-yı nefis eyle
 Hayf olur ey gâfil isti^cdâdın ifşâd eyleme
 Manzar-ı ma^cmûre-i Mevlâ olan kalbiñ yıkıp
 Mesken-i virâne-i şeytânı âbâd eyleme

HARFU' L-FA

230

Mef^cûlü / Mefâ^cflü / Mefâ^cilü / fa^cülün
 Etme gam u miñnetle geçen (hâle te'essüf
 Kılma o sönen şem^ce-i ikbâle te'essüf
 İkbâl ki hakîkatte o bir zıll-i hayâldir
 Lâyık mı o zâil olan izlâle te'essüf
 Sen say^c eyle kurtarmaga bak cevher-i cânın
 Etme saña el vermeyen amâle te'essüf
 Fırsat var iken eyleme ihmâl ^cameliñde
 Kim sonra müfsîd olmaz o ihmâle te'essüf
 Hazmî esef ol gâfil-i bî-mağza ki eyler
 Kaybettiği bir fâni olan mâla te'essüf

231

Kıt'a

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fa^cilâtün / Fâ^cilün
 Genc için ey dil yorulduñ hayli bu virânede
 Sendeki mahfi olan kenz-i kemâliñ görmediñ
 Bu ^caceb kim sen ma-el-ma^ctlüb iken âmî-şıfat
 Kendi mir'atındaki kendi cemâliñ görmediñ

HARFU' L-KAF

232

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilünTecerrüd eyle varlıktan libâs-ı ma^cşiyetten çıkTeferrüd ^câlemin seyret bu dâr-ı meskenetten çıkÖzüñ kurtar bu şahrâ-yı ha^cter-nâk -ı ^calâikten

Tevkîf etme bir yol bul da bir sâlim cihetten çık

Koyup her kaydı Hakka doğru bâl u per açıp yüksel

Şıfat u zâta haşrol her emelden her şıfattan çık

Bütün dâm-ı mehâlik reh-güzârında müheyyâdır

Bu âb u dâneye aldanma kaşd-ı menfa^catten çık

Tedârik ede gör vaktiyle Hazmî ahîrin zâdın

Saña bir gün gelir derler bu dâr-ı ^câyetten çık

233

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Hiç bir günümüz geçmedi ki anda keder yok

Hiç bir gecemiz olmadı ki havf-ı ha^ctar yok

Endişe-i firkat ile bi-tâb u tuvânız

Zîrâ harem-i vuşlaka ümid-i zafer yok

İster ise şansın gam-ı miñnet ile sönsün

Bir dilde şafâ dîdede ki nûr-ı nazar yok

Varsın dileriz tâ ebedî münhafis olsun

Ol bir şeb-i hicrâne ki ^cakibette seher yok

Koy sırr-ı sehâba bürünüp çıkmayıversin

Bir mihr-i muhabbet ki ziyâsından eser yok

Ta ^cırkı kesilsin kurusun piñ-i hayâtı

Bir nahl-ı emel ki anıñ üstünde semer yok

Geç bûd u ne-bûdıyla yorulma bu sipihrin

İsrâr müfid olmaz ona hüküm-i kader yok

Dâd ü sitendinden geçiyor Hazmî emin ol

Her şeyde tevekkül kıl eger var eger yok

234

Kıt^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Hazmîyâ burc-ı sa^câdetiñe degilmiş bahtım
 Nabz-ı ahvâline baktım dil-i sevdâ-zedeniñ
 Emelim terk-i emel oldu cihânda artık
 Anladım dehrine yok fâidesi ^carbedeniñ

235

نقش لآ الله وانكه زد ولم استاد عشق	پاك كرد اول ز كرت سينه ام امد عشق
درد و جانم زوى حاصل شد استعد عشق	اين چه خوش تعويد و خوش نقش كرم كرم مدام
خوشه كى دردم كند از گلبن اورا عشق	چون سنجيده است مير كه از خار تعلق امنش
تا بودى ذره فاك در ارشاد عشق	ذوق وصلت كى ترا باشد ميتسز اهدا
كز باشى در حقيقت بنده منقاد عشق	از بجا يابى ز اسرار حقائق بهره
هر دو در عشق شو از باب استعد عشق	خز ميا عاقل شو چون بنده خواهنده باش

شرق فيض الهى مصمم هر مطلب است
 آستان حضرت بدرى فيض آبا و عشق

236

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Bir sine-i hicrâne ki eylerse eser ^caşq
 Koymaz o mihen-hâne-i sûzişte keder ^caşq
 Yâ nûru yâhud nârı eger etse tecelli
 Biñ Tûr'u bir an içre eder zir ü zeber ^caşq
 Feyz-i seher eylese bir câna ta^calluk
 Tâ ^câlem-i bâlâya kadar anı çeker ^caşq
^cUlviyyet arar her dil-i nâ-kâbile konmaz
 Zirâ ki semâ-yı samediyetten iner ^caşq
 Zevk-ı mey ü vuşlatta ne hâl olduğun anlar
 Hangi dile kim semt-i hakîkatten eser ^caşq

ʿAşk ʿilmini sen zâhid-i bi-gâneye sorma
 Ancak dil-i ʿârakta eder ʿarz-ı hüner ʿaşk
 Vâʿiz bilemez kim ne kemiyettedir ʿaşkı
 Gerçi bu semâ-hâne-i vahdette döner ʿaşk
 Varlık gâmin at rengine gir nâleler et kim
 Mahrem edecek ʿâşıkını öyle sever ʿaşk
 Terk-i cedel et geç bu hevâdan bu sivâdan
 Hazmî saña tâ kim vere bir hayır haber ʿaşk

237

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün
 Sivâ naqşı ile âdem ʿabestir âşinâ olmak
 Haṭâdır zıllan cüyende-i mihr ü vefâ olmak
 Başiret ehline ʿayn-ı denâʾettir hakîkatte
 Hüdâ varken esîr-i kayd-ı naqş-ı mâsivâ olmak
 Cihânda ʿârif olmak isteyenler zevk-ı vicdâne
 Şadâ-yı kalb ile dâim gerektir hem-şadâ olmak
 Fenâ zevkin duyup âdem bekânîñ lezzetin almaz
 Mûsâvî olmadıkça anâ şâh olmak gedâ olmak
 ʿİbâdet hüsn-i ihlâsa mukârin olmalı yoksa
 Bû ük bir şirk olur insâna meftûn-ı riyâ olmak
 İki ʿâlemde Hazmî pek büyük izz ü saʿâdettir
 Gönül meclûb-ı vahdet-hâne-i zât-ı Hüdâ olmak
 Sülûk erbâbına lâzımdır esbâb-ı tevessülden
 Muhibb-i hânedân-ı âl ü evlâd ü ʿabâ olmak

238

Mefâʿilün / Feʿilâtün / Mefâʿilün / Feʿilün
 Şerâr-ı derd ile ʿaşkıñ gönülde şemʿini yak
 O dâr-ı saltanat içre sürûr-ı sîneye bak
 Çinâ-yı tabʿ eyle âsûde-i meslek ol her giz
 Ne varlığa sevinip ne yoğuna eyle merâk

Şu'ûn-ı c'âlemi tetkike çok gönül yorma
 Anı yorulmayan erbâb-ı kıyl u kâle bırak
 Kitâb-ı kevnin c'aceb anlaşılmayan nesi var
 Degil mi şerhi için bu siyâk u sibâk
 Sen i'ctimâdını ancak Hüdâ'ya kıl Hazmî
 Ki ne bu c'âlem ü âdem kalır ne seb^c-i tıbâk

239

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Zamâneniñ diyemem ben ki merd-i kâbili yok
 Fakat hakîkatte doğru gider c'âmili yok
 Fünûn-ı felsefeniñ ehli yok degil amma
 Me^câd ü mebd'e'ini fark eder bir c'âkili yok
 Bütün münâzara-i şarfa müptelâdır halk
 Elinde hiç biriniñ mu^cteber delâili yok
 Hakikat üzre odur c'âkil-i er ki tab^cında
 Hevâ vü nefis ü tabi^cat gibi esâfili yok
 Kitâb-hâne-i fenniñ ne nef^ci var ki anıñ
 İçinde Hakka ta^calluk eder resâili yok
 Ne fark vardır c'aceb mecma^c-i sefâhatten
 O tekyenin ki derûnunda şeyh-i kâmilî yok
 Vefâ-yı ahd-ı emânette sâbit ol Hazmî
 Ki ol emânetin âdemdir özge hâmilî yok

240

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Vuşla ol yârin rızâsı kâh vardır kâh yok
 Ya^cni va^cdinde vefâsı kâh vardır kâh yok
 Berk ü bârı tez solar kalmaz bu reng ü revnâkı
 Gülşen-i dehriñ safâsı kâh vardır kâh yok
 Dâimidir nâle-i c'âşık ne benzer bülbüle
 Bülbülün âh u nevâsı kâh vardır kâh yok

Bilmezim sönmüş mü çünki kevkeb-i ikbâlimin
 Cilve-i nûr-ı nûmâsı kâh vardır kâh yok
 Hazret-i Allah'a haşr-ı i^ctimât et Hazmîyâ
 Çünki anıñ mâ^cadası kâh vardır kâh yok

241

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 O yâriñ mahrem-i bezmi iken bi-gânesi olduk
 Belâ-yı hicriñ en sûzişli bir efsânesi olduk
 Ziyâ-yı vuslatıyla hande-rîz-i zevk idik evvel
 O şem^cin şimdi de sûzûnda bir pervânesi olduk
 Hayâl-i hüsnünü dil levhine nakş eyleyip yâriñ
 Teceligûh-ı Caşkıñ gizli bir büthânesi olduk
 Reh-i Caşk-ı muhabbette fedâ-yı cân u dil ettik
 Anıñ hep muhabbet ehliniñ merdânesi olduk
 Bu dil gencinesinde nice dertler saklarız Hazmî
 Ki zîrâ biz muhabbet kenzinin virânesi olduk

242

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Bize teklif-i meyde sâkiyâ ibrâma hâcet yok
 Mey-i Caşkıñla mestiz çünki başka câma hâcet yok
 Dimâğ-ı cân mey-i la^clinle buldu neş'e-i feyziñ
 Bize bu kâm-ı dil besdir daha ikrâma hâcet yok
 O serv-kâmetin vâ^ciz hırâmân olduğun gördük
 Yeter artık kıyâmet-bahşını ifhâma hâcet yok
 Biz ol meh-rûyu gündüz burc-ı dilde eyledik rü'yet
 O an bozduk firâk-ı şavmını ahşama hâcet yok
 Şabahu'l-hayr vuslat bize her gün^ciyd-i ekberdir
 Bize Hazmî daha sûretteki bayrama hâcet yok

243

Terkib-i Bend

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

a

Bu ^cibret ^câlemini biz devâm eder sandık
 Gelen bu ^câleme taḥṣîl-i kâḡm eder sandık
 Merâm-ı hâṭırı devrân tamâm eder sandık
 Huṣûl-ı kâḡmızı iltizâm eder sandık
 Zamânı fikre müsâ^cid -hîrâm eder sandık
 Meger devâmını zanneylemek belâhat imiş
 Bu âz hayâtına aldanma mahz-ı gaflet imiş

b

Bütün sefâhette şarf ettik ^cömr-i mahdûdu
 Hayâle almadık encâm-ı yevm-i mev^cûdu
 Zamâneniñ bizi aldattı bûd-ı nâ-bûdu
 Bu ğaflet ile bizi yordu şuğl-ı bî-sûru
 Düşünmedik ki hebâdır bu zill-ı mendûdu
 Bu ^caql-ı dûn ile derk etmedik hakîkatini
 Fenâ-yı mutlak imiş bilmedik bu ziyetini

c

Ne şey ki var cihânda fenâsı müsbet iken
 Daḡî bu dâr ü diyârı bütün muvakkat iken
 Bu inḡilâb demâdem ^cukûle hayret iken
 Taġayyürât-ı zamân pek büyük bir ^cibret iken
 Sebâtı olmadığı hem karîn-ı şihhat iken
 Bu zîb ü ziyetine meyl bir hamâkattır
 Bu keşmekeş bu mihen bir kuru fezâhattır

d

Ne bir ^cibâdete ḡaḡkıyla inhimâk ettik
 Ne bir şevâp ile mir'ât-ı kalbi pâk ettik
 Dili ne râh-ı ḡakîkatte derd-nâk ettik

Gam-ı mecâz ile beyhûde sine-çâk ettik
 Ne ma^cşiyet ki anı gördük iştirâk ettik
 Ne yüzle varmağa dergâha ictirâ edelim
 Meger ki rahmet-i Mevlâ'ya ilticâ edelim

e

Ayrılmadık geleli hiç bu dâr-ı hummâra
 Uyanmadık düşeli hâb-ı gaflet -asâra
 Getirmedik sonunu piş-gâh-ı efkâre
 Uyup gavâyet-i nefis-i le^cim-i bed-kâre
 Düşüp hevâ-yı mekârihte kaldık avâre
 Egerçi garkâ-i girdâb-ı cürm ü ^cisyânız
 Yine Hüdâ'dan ümid-vâr-ı ^cafv u gufrânız

f

İlâhî saña ne var iptidâ ne hod gayet
 Irâdatın ile buldu vücûd-ı nist cihân
 O şâni^c-i ezelsiñ ki sen bu maşnû^cat
 Hep oldu vahdet-i zâtın için birer ayât
 Güvâh-ı kudret-i mañzın degil mi bu zerrât
 Ne rütbe yorsa da insân bu ^cağl u iz^cânı
 Kemâl-i künhünü idrâke yoktur imkânı

g

Cezâ günündeki halk kala cümle hayrette
 Kusûruna ola Hazmî dahî melâlette
 Amâna başlaya herkes kemâl-i zillette
 Kıyâm ehli bütün ağlayıp nedâmette
 O dem ki bes kala ümid-i ^cafv u rahmette

Hâbibine beni bahşeyle geç günâhımdan
 Utandığım yetişir rû-yı pür-siyâhımdan

244

kıtca

Müstef^cilün / Müstef^cilünOlma eyâ ^cAbdulhamîd

Eltâf-ı Hakk'dan nâ-ümid

Sen sıdkla Hakk'a sığın

وانه يسرني من يرب

HARFU' L-KAF

245

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Reh-i talebte gönül pâyimâl olup kaldıñ

Kesildi tâb ü ferîñ bî-mecâl olup kaldıñ

Ne anladiñ sebķ-ı sırr-ı ^câşktan bu kadar

Mukîm-i medrese-i kıyl u kâl olup kaldıñ

Cemâl-i nûruna erdiñ mi ol mehiñ bunca

Mücâvir-i ser-i kûy-ı vişâl olup kaldıñ

Ne ibtilâ-yı cehâletten olduñ âzâde

Ne pâ-nihâde kaşr-ı kemâl olup kaldıñ

Ne sa^cy edip erebildiñ makâm-ı ^cirfâna

Ne zâik-i mey-i erbâb-ı hâl olup kaldıñ

Bu köhne hanķâhı hayli bekledin durduñ

Netice sen dañi bir köhne sâl olup kaldıñ

Meger ki mertebe-i cehl-i şarfa ermişsiñ

Ki ^cilm-i hâlde sen Hazmî la^c olup kaldıñ

Daha neyi neden etmekteyin taleb bilmem

Ki pâ -bend-i kuyûd-ı su'al olup kaldıñ

246

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

O yâre hem-dem olduk şohbet-i bigânedan geçtik

Mey-i ma^cnâyı bulduk özge bir peymânedan geçtik

Bize vaşf etme artık zühd ü takvâ şüretin vâ'iz
 Biz ol ma'nâdan câri bi-me'âl efsânenen geçtik
 Temelsiz bu vücûd-ı câriyetten eyledik ikrâh
 O köhne lânenen ol hâne-i vîrânenen geçtik
 Daha dünyâ vü mâfihâ ile pâzârımız yoktur
 Dil-i âzâdız cihândan kayd-ı âb u dânenen geçtik
 Müdâm mestiz mey-i hamhâne-i pîr-i muğâniden
 Anınçun Hazmîyâ şüretteki meyhânenen geçtik

247

Me'cûlü / Me'â'îlü / Me'â'îlü / Fa'ûlün
 Ey bülbül-i hoş-gû bu cihâne neye geldiñ
 Bu nâle-geh-i hâr u hazâne neye geldiñ
 Vahdetti yerin kenz-i hafiyât-ı ezelde
 Bu keşret-i eşbâh-ı cîyâne neye geldiñ
 Şarf-ı ma'ni idiñ cilve-geh-i bezm-i kademde
 Bu şafhâ-i elfâz u beyâna neye geldiñ
 Hoş-hâtır idiñ şâfi idi cevher-i zâtîñ
 Bu gam-gede-i vehvü kemâne neye geldiñ
 Vâkıfsîñ eger Hazmî sen esrâr-ı Hudâ'ya
 Sorma aña kim sen bu mekâna neye geldiñ

248

Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlâtün / Fe'îlün
 Bir zamânlar neden ey câlem-i şahrâ sen idiñ
 Sende bir nûr-ı tecellâ var idi rûşen idiñ
 Sahniñ âzâde-i âfât-ı hazândı o zamân
 Dile her zerre-i hâkiñle şafâ-efken idiñ
 Cûybârında ne âheng ü tarablar vardı
 Zümre-i zevk-i pür-sitâne ne hoş mesken idiñ
 Güle te'sîr-i nesîmiñle gelirdi revnâk
 Bülbüle cilve-gâh-ı şevk ü şetâret sen idiñ

Şimdi Hazmî gibi hem-reng-i hazênsiñ ne için
Bir zamânlar neden ey Câlem-i şahra şen idiñ

249

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün

Ehl-i Caşkıñ ben demem hâl-i melâlınden soruñ

Hâlet-i Caşk u muhabbette kemâlinden soruñ

Kimse temsil eyleyebilmez muhabbet-i hâletin

Anı Caşk erbâbınıñ varıñ ricâlinden soruñ

Zâhidiñ idrâk ü hüsnünden uzaktır zevk-ı mey

Siz o zevkı rindleriñ köhne sıfâlinden soruñ

Goncanıñ hüsn-i gülün reng-i leşâfet-perverin

Bülbülün sernâme-i zevk-i hayâlınden soruñ

Hazmî o yâriñ nasıl hüsn-i mücerred olduğün

Nûr-ı mir'ât-ı mücellâ-yı cemâlinden soruñ

250

MeCâlü / MeFâCilü / MeFâCilü / FaCülün

Her gözile bu Câlemi idrâk edemezsiñ

Her söz ile mir'at-ı dili pâk edemezsiñ

Şahrâ-yı dile vakf-ı nazar eylemedikçe

Şayd-ı emeli beste-i fitrâk edemezsiñ

Kendiçekip almaz iseñ eniyet elinden

Cîrfân eviniñ perdesini çâk edemezsiñ

Bul vahdet-i Caşka saña bir rehber-i irşâd

Yoksa dili dâmenkeş-i işrâk edemezsiñ

Zan şâibesin silmez iseñ şafha-i dilden

Hazmî bu şeb-i tîrede insâk edemezsiñ

251

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün

Şohbet-i kâmilden insân iğtinâm etmek gerek

Neşve-i feyziñ o şohbetten tamâm etmek gerek

Zâtı Kâ^cbe-kâmilin kalbi yeminullahtır
 Dem-be-dem ol beyti kaşd ü istilâm etmek gerek
 Feyz-i nefhinden verip ruha hayât-ı bâkiye
 Rûhu bu mülk-i vücûd içre imân etmek gerek
 Hak'ile Hak'tan gelir zîrâ kelâmı kâmilin
 Âkil ol hükm-i kelâma ittisâm etmek gerek
 Vâris-i esrâr-ı *قول بل هو القرآن* odur
 Emr-i Kur'an'a kıyâmı iltizâm etmek gerek
 Anlayıp *بهدى السيرة من تاب* 'in sırrını
 Nefs-i bed-fermâyı ol ma^cnâyâ râm etmek gerek
 Ma^cni-i *انى انا الله* 'ı o ma^cnâdan duyup
 Tûr-ı teklîm-i . tecellîde kelâm etmek gerek
 Mâbe'l-maksûd olan ancak tarîk-i Caştır
 Mâcada-yı Caştan Âkil siyâm etmek gerek
 Bir dem-i aقدم bu metâ^c-ı bî-bahâ-yı Câlemi
 Dîde-i hırş u temâşâyâ harâm etmek gerek
 Ermek için Ciyd-i ferdâda huzûr-ı Hazret'e
 Bu fenâda terk-i nâm u ihtisâm etmek gerek
 Hazmîyâ âgâh olup zevk-i hayât-ı Caştan
 Bu şitâbân-ı Cömrü meskenü'l-hitâm etmek gerek
 Devlet-i dîdâr-ı Caşkı özleyenler kendini
 Bâb-ı Bedreddin'e bir kemter-i gulâm etmek gerek

252

Fa^cilâtün / Fa^cilâtün / Fa^cilâtün / Fa^cilün
 Emr-i himmette yed-i irşâdı bir mi herkesiñ
 Kesb-i feyz etmekte isti^cdâdı bir mi herkesiñ
 Kâbiliyyet çünki herkeste bir olmaz diğket et
 Levh-i esmâ-i ezelde adı bir mi herkesiñ
 Her tabi^catta olur bir başka şüret-i cilve-ger
 Neşâ'tında meşreb ü mu^ctâdı bir mi herkesiñ

Dâne-âsâ feyz-i idrâki tefâvvüt üzredir
 Mezra^c-ı â^cmâle bak irâdı bir mi herkesiñ
 Hazmîyâ mahkûm-ı taqdir-i ezeldir her umûr
 Sofra-i kismette zuhr u zâdı bir mi herkesiñ

253

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Ey dil bu kuyûd-ı kafes-i tende ne bulduñ
 Vîrâne bu zulmatında meskende ne bulduñ
 Ey bülbül-i hasret-zede pervâze şitâb et
 Bu nâle bu feryâd ü bu şivânda ne bulduñ
 Kaldır bu serâ-perdeyi tahkik-i emel kıl
 Bu şâibe-i vehm ile bu zanda ne bulduñ
 Zühd ü vera^cı koy reh-i Cîrfâne sülûk et
 Bî-gonce vü bî-berk bu gülşende ne bulduñ
 Kimden idügin hazmî bu ef^cal u zuhûrât
 Bildiñ ise artık bu sen ü bende ne bulduñ

254

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Bilmedim ey dil seni hâlâ ne mahiyyettesiñ
 Cevheriñ ne aşla tâbi^cdir ne keyfiyyettesiñ
 Rüzgârıñ söyle gördünse eger bir neşvesiñ
 Çok zamandır sen de bu kâşâne-i miñnettesiñ
 Kayd-ı gaflet zevk ü vuslattan seni devr eylemiş
 Vaşl içinde bir ^cacab gamhâne-i firakettesiñ
 Bağla müşkin nefis-i bed-tıynet seni her hükmüne
 Kendi zu^cmunca yine sen fikr-i hürriyyettesiñ
 Kisve-i keşretten ^curyân olmadan her vechile
 Bil ne qurbıyyet ne mahrem-hâne-i vahdettesiñ
 Olma müşkin cevher-i hâkiñ henüz şafvet-i ferin
 Hazmîyâ beyhûde sen sevdâ-yı ^culviyyettesiñ

255

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Seher geçti gönül dâmân-ı istiğfâr tutmazsın

Özün bu uykudan bilmem niçin bidâr tutmazsın

Çekildi âb u tâbı cuybâr-ı gülşen-i ^cömrün

Hazâne erdi bağın sen henüz bir bâr tutmazsın.

Hayâtın neş'esi geçti daha sen mest-i gaflettesin

^cAceb bir lâubâli-meşrep olduñ ^câr tutmazsınNe beklersin ^caceb sen bu harâb-âbâd-ı fânidenKi bir ma^cmûre-i bâkide meyl-i dâr tutmazsınMuhaqqaktır fenâsı bu vücûd-ı ^câlem-i kevninEger ^câkil isen Hazmî bu yoğun var tutmazsın

256

Kıt^{ca}Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Ferâğ-ı dil tarikat mesleğinde hırka-pûşluktur

Selâmet varsa şimdi genc-i ^cuzlette hamûşlukturSözün vâ^ciz özünden söyle çünkü söz bir Allah bir

Bu sözden özge bir söz Hak bilir ki hod-furûşluktur

257

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Ezelden herkesi biz mesleğinde mü'temen gördük

Muti^c-i emr-i Kur'an tâbi^c-i hükm-i sünen gördükCihânı böyle ^curyân görmemiştik istikametten^cAceb kim şimdi ekser halkı meyyâl-ı fiten gördükYıkılsa yansa ^câlem kimsede ta^cmire gayret yok

Zamâne ehlini âzâde-i hubbü'l-vağan gördük

Ne hayret-bağ-ı dildir bak ki şimdi bâğ-ı ^câlemde

Hezârı zümre-i zâğ ile hem-bezm-i çemen gördük

Ezelden silk-i şöhrette bu rütbe-i inhinâ yoktu
 Muhabbet mesleğinde biz de çünki hayli fen gördük
 Kederden her zamân hâli idi ehl-i dilin tab^c₁
 Biz ol kavmi de Hazmî şimdi düçâr-ı mihen gördük

258

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Sen ey zâhid belâ-yı nefis-i bed-kirdâra düşmüşsün
 Esîr-i harbsin sanki yed-i küffâre düşmüşsün
 Aceb tab^c-ı müşevveş-meşreb-i süfliye meftûnsun
 Ki gül-şevkin bırakmış arzû-yı hâre düşmüşsün
 Unutmuşsun gönül virânesin ta^cmir-i esbâbın
 Cinânın bu harâb-âbâdını i^cmâre düşmüşsün
 Mücerred bu fenâ-yı mümküni müdrik degilsin sen
 Ki cem^c-i mâla fikr-i câha kayd-ı câra düşmüşsün
 Seniñ bi-şüphe zât-ı Hak'tan özge bir murâdın var
 Müessirden teğaffül eyleyip asâra düşmüşsün
 Ne nefye râzî ne işbâta kati^c mutma^cinsin sen
 Sonu çıkmaz caceb bir varta-i idbâre düşmüşsün
 İlk sermayeden sâde çıkarsın caķibet zirâ
 Ziyânı sever yine gâlib olan pâzâra düşmüşsün
 Seniñ ki Hazmî hâşıl zikr ü fikre yoktur ikbâlin
 Demek ki mest-i gafletsin reh-i idbâre düşmüşsün

259

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Her şubh ki sen ey gül-i ter hande edersin
 Ol hande ile bülbülü nâlende edersin
 Sen her gece bu hüsn ile olsan mütecelli
 Şâh olsa dağı dergehine bende edersin
 Estikçe nesim-i seher ey zülf-i semen-bû
 Cem^ciyet-i idrâki perâkende edersin

Bir nîm-nigâhınla seniñ hâne-harâbız
 Bir gamzede biñ câşığı efkende edersin
 Korsungüneşi pertev-i rûyuñla hicâba
 Ebrûñ ile mâh-ı nevi şermende edersin

260

Kıtca

Mefcûlü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Façilün
 Hayrân o mehiñ pertev-i ruhsârına câlem
 Aşüfte bütün şive-i reftârına câlem
 Bir güldür o gülzâr-ı melâhatte yetişmiştir
 Bağlanmış anıñ turre-i tarrârına câlem

261

Fâçilâtün / Fâçilâtün / Fâçilâtün / Fâçilün
 Sırr-ı Hak ki kalb-i cîrfânında mahzûndur seniñ
 Kâffe-i ins ü melekten kadriñ efzûndur seniñ
 Sen eyâ insân o gizli kenz-i kudretsiñ ki bil
 Güher-i hikmet yem-i zâtında meşhûndur seniñ
 Dest-i kudretle muhammer bir vücûd-ı pâksiñ
 Maşrıq-ı nûr-ı zuhûruñ kâf ile nûndur seniñ
 Gezme âfâkı gönül tahtındadır sultân-ı câşk
 cÂlem ü eşyâ bütün emrine merhûndur seniñ
 Mürşide erdiñ özüñ Rabbiñ eger bildiñ ise
 Her işin Hazmî rızauğlaha makrûndur seniñ

262

Mefcûlü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Façilün
 Ey Fahr-ı rüsül hâdi-i ümmet sen olduñ
 cÂlemlere hep nûr-ı hidâyet ki sen olduñ
 Ancak o zamân carz-ı vücûd etti hakâik
 Âyine-i didâr-ı hakikat ki sen olduñ

Müşriklerin âteş-gede-i t̄âli^ci söndü
 Ârâyiş-i kehvâre-i t̄al^cat ki sen olduñ
 Sıyıdı nice ehl-i fitneniñ dâr-ı nifâkı
 Şıdk̄ ehli için ^cumde-i vahdet ki sen olduñ
 Doldurdu cihân ^carşasını nûr-ı kemâliñ
 Sultân-ı selâtin-i risâlet ki sen olduñ
 Ümmetlerine maşşer-i kübrâda ne korku
 Hükûm-âver-i evreng-i şefâ^cat ki sen olduñ
 Çirk-i günehi çok mu yusa kevşer-i âfvîñ
 Ol kevşere sâkî-i ^cinâyet ki sen olduñ
 Gam mı çekeriz sâye için nâb-ı güneşten
 Ol gün ^câlem-efzâ-yı himâyet ki sen olduñ
 Sebkat edemez ümmetine ümmet-i eslâf
 Çünkü fâtih-i dervâze-i cennet ki sen olduñ
 Artık gam ile tîre kalır mı dil-i Hazmî
 Anda o yanan şem^c-i sa^câdet ki sen olduñ

263

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Bu gafletle gönül sen vâşıl-ı Mevlâ olam dersin
^cAcebdır Kâf-ı k̄urba ermeden ^cankâ olam dersin
 Henüz kayd-ı sıfattan mahv u fânî olmamişken sen
 Ğarâbet bunda kim lâ olmadan illâ olam dersin
 Ne yüzden ^cârif olduñ ^calleme'l-esmâdaki sırra
 Ki yekten nüktedân-ı a^czeme'l-esmâ olam dersin
^cAreften bihaberken ^carż-ı ^cirfân etmek istersin
 Bu körlük ^câleminden geçmeden bînâ olam dersin
 Süvâr-ı nâke-i ^caşk olmadan şahrâ-yı küşişde
 Dahîl-i hayme-gâh-ı vuslat-ı Leylâ olam dersin
 Henüz sermâye-i aşl-ı ^culûmdan var iken cehliñ
 Yine erbâb-ı ^cilm-i Hak ile hem-pâye olam dersin

Ne duyduñ bunca isrâf ettigiñ tevhid-i lafziden
 Ki bu meslekte ben de mazhar-ı ma^cnâ olam dersin
 Bu gülşende seniñ hem-şöhbetin zâğ u zağandır hep
 Bu meşreple nasıl sen bülbül-i şeydâ olam dersin
 Geçenler varlığından Zât-ı Baht'a oldular vâsıl
 Olanlar oldular sen Hazmîyâ hâlâ olam dersin

264

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Gerçi ^câlemde gelip birkaç gün ârâm eyledik
 Şubh-ı ^cömrü hayf kim peyveste-i şâm eyledik
 Lik sildi şafha-i dilden bu varlık karasın
 Beyt-i kalbi müsta^cid-i nûr-ı ilham eyledik
 Sırr-ı zülf-i yârı keşfettik bu nefis-i câhile
 Dönderip ol münkiri küfründen İslâm eyledik
 Câm-ı zevk-i ma^crifetten bir bâl attık ağzına
 Ahir ol hod-kâmı bir rind-i mey-i âşâm eyledik
 Serd-i hüccetle inandırdık vücûd-ı vâhidi
^cÂkibet da^cvâ-yı mevhumunda ilzâm eyledik
 Terk-i haz-ı nefis imiş Hazmî kemâl-i ma^crifet
 Pîrimizden öyle ahz-ı emr-i ahkâm eyledik

265

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Kenz-i zâtın ki İlahî halka izhâr eylediñ
 Ehl-i Hak'ı sırr-ı vahdetten haberdâr eylediñ
 Gösterip zât-ı Muhammed'den kemâl-i zâtın
 Nice inkâr ehlini mecbûr-ı ikrâr eylediñ
 Dest-i lutfûnla gehi ma^cmûr kıldın ^câlemi
 Geh döndün kabza-i kağra giriftâr eylediñ
 Goncayı güldürdü envâr-ı cemâliñ pertevi
 Bülbülü tâb-ı celâl-i ^caşk ile zâr eylediñ

Nârı nûr etti Halil'e muktezâ-yı hikmetiñ
 Yûsuf'u zindân-ı miñnet içre gam-hâr eylediñ
 Nûh'u tûfân-ı mu^cşibetten çıkardıñ sâhile
 Dûd-ı miñnetle ten-i Kyûb'u âzâr eyledin
 Şâh-râh açtıñ yem-i hayrette İbn-i Meryem'e
 Tîre-gâh-ı bahra zü'l-nûnu sezâ-ver eylediñ
 Sen idin Mansûrdan bi-şek ene'l-Hak söyleyen
 Yine sen hükümle ol Hak-gû'yu berdâr eylediñ
 Tâb-ı gamdan hiç bir ehl-i Caşka göz açtırmadıñ
 Tab^c-ı mehrûyânı her yüzdenden sitemkâr eylediñ
 Yok iken sakf-ı sipihriñ bir medâr u mesnedi
 Bu ^cacebdır kim anı şun^cuhla devvâr eylediñ
 Muktezâ-yı hikmeti idrâk olunmaz Hâlik'in
 Hazmiyâ beyhûde sen it^câb-ı efkâr eylediñ

266

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 Felek bu sînemi pür-yâre kıldıñ
 Ciger-gâhımı pâre pâre kıldıñ
 Giriftâr-ı belâ-yı firkat ettiñ
 Beni her vechile âvâre kıldıñ
 Ne öldürdün ne kurtardın bu gamdan
 Ne bu derd-i dîle bir çâre kıldıñ
 Götürdün nûr-ı feyz-i tâli^cimden
 Semâ-yı bahtımı kapkara kıldıñ
 Yeter artık bırak Hazmî-i zârı
 Ki her bir cevri ol bizâre kıldıñ

267

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fe^cülün
 Cihânı hâne-i râhat sanarsın
 Metâ^cın hâiz-i kıymet sanarsın

Hâkikatte şarâbı zehr-i gâmdir
 Anı sen tatlı bir şerbet sanarsıñ
 Bu fâni mansıbından hâz alırsıñ
 Anı nefsinde bir rif^cat sanarsıñ
 Bu zîb ü ziyetî gâbit degildir
 Bu menfî câlemi müsbet sanarsıñ
 Her eyvallah diyen derviş degildir
 Niçin her şahşı zî-himmet sanarsıñ

HARFU'L-LÂN

268

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Na^ct-i pâkiñle bu ümmet müftehirdir yâ Resûl
 Her lisân ^culviyyet-i şânıñ maqarıdır yâ Resûl
 Sen o sultân-ı serîr-i ıstıfâsıñ ki bu halk
 Bargâh-ı lutfuna hep müftekırdır yâ Resûl
 Sen o şems-i evc-i a^clâ-yı nübüvvetsiñ ki hep
 c^âleme envâr-ı feyzin münteşirdir yâ Resûl
 Mu^ccizât-ı enbiyâ vaktinde olmuş munkariz
 Mu^ccizâtın tâ kıyâmet-müstemirdir yâ Resûl
 Üns-gâhıñ maq^cad-ı şıdk-ı İlâhî'dir müdâm
 Mevki^cin *عند بلكه مقدر* yâ Resûl
 Tire-gâh-ı künc-i firçatte kalan Hâzmî kulun
 Rahmet et nûr-ı vişâleñ muntazırdır yâ Resûl

269

Kit^ca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hüsnün (*اوفين*) yazarken kitâb-ı dehre ben
 Geldi bir hayret lisân-ı hâmeyi lâl eyledi
 Perde-i esrârı kaldırmak dilerdim sîneden
 Şive-i kudret anı men^c etti imhâl eyledi

270

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Nüşa-i kübrâ-yı hilkatsiñ gönül
 Gevher-i kenz-i hakîkatsiñ gönül
 Sen tecelli-gâh-ı şems-i Zâtsiñ
 Mazhar-ı sırr-ı ma^ciyetsiñ gönül
 Sen seni farzietme ki bir katresiñ
 Bahr-ı Cummân-ı kerâmetsiñ gönül
 Hâr-zâr-ı kesrete geldiñse de
 Gonce-i gülzâr-ı vahdetsiñ gönül
 Kıdrini sor aña Hazmî'den ki sen
 Taht-gâh-ı zât-ı Nazretsîñ gönül

271

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Felekte geçmedi bir hoş zamânıñ ey bülbül
 Nedir gönüldeki derd ü nihânıñ ey bülbül
 Nedir nedendir ^caceb kim dolar dolar boşanır
 Şirişk-i dîde-i hasret-nişânıñ ey bülbül
^cAle'd-devâm nedir âh u nâle eylersiñ
 Tükendi kalmadı tâb u tüvânıñ ey bülbül
 Neden bu lâne-i kühuñ döndü beyt-i aHzâna
 Kesildi mâtem evi âşiyânıñ ey bülbül
 Yanarsıñ âteş-i firkatle sen de Hazmî gibi
 Meger ki ^câşıkısın bir civânıñ ey bülbül

272

لفي كل الصباغ واللبال	فيا مشغول في جميع المنال
فبته قلبك بالانكبال	فلا تعجب بجمع المنال نفسك
وكل المنال مرمون الزوال	الا ان الساع كان فان
فلا تشغل فبهذا الخيال	فهذا كل الاشياء خيال

وصف قلبك عن زينة الذهب	صفا القلب خير للرجال
تجاوز عن صفات المحرض فاقع	على اجاد من وجه الجمال
فلا تسئل شئ من سوى الله	فترك السؤال من حسن الخصال
فاني حابسة كان يبل عن الحق	بوضع الذمة والابتهال
ولانا من عن النفس الدنية	وجاهد بها بجهر الاعدال
ندوم في شعار الصمت فاسكت	وان كلمت قل خير المقال
فان اسلت مني خبر قول	هو توحيد رب ذو الجلال

قل الله ثم زر حمى سواه
فان حضرت الله لعال

273

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ne esîr-i elem-i silsile-i imkân ol
 Ne de bend-i kafes-i dâire-i zindân ol
 Pest ü bâlâ tanıma bu vatan-ı süflide
 Var dil erbâbı ile hem-sefer-i seyrân ol
 Himmetiñ ol kadar ^culviyyete maşrûf et kim
 Pâye-i ^carş ile hem-küngüre-i eyvân ol
^cilm-i evrâkte er rütbe-i cehl-i harfe
^cilm-i ezvâkte pür-havşala-i ^cirfân ol
^cAvn-i Haq'la bu dil-i mürdeye ver tâze hayât
 O yoğu var edeniñ kudretine hayrân ol
 Ne keder eyle gam u zilletini dünyânıñ
 Hazmiyâ ne derim devletine handân ol

274

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Gönül gel meylini Allah'a dönder yâd elinden al
 O mürğü kayd-ı gamdan kurtarıp şayyâd elinden al
 Ferâgat eyle artık sâgar-ı hamr-ı mecâziden
 Mey-i ^caşkı varıp bir sâki-i irşâd elinden al

Bu tab^c-ı süfle-perver nefis-i gâflet-âşinâdan geç
 Seni sen ol gürûh-ı mefsedet-i mu^ctâd elinden al
 Hevâ-ma^czûl-ı kudret mest-i hayret eylemiş gönül
 Anı ol pençe-i ka^hhar-ı istibdât elinden al
 Bu bezmiñ Hazmiyâ ünsiyet-i bî-haşşılın terk et
 Sözün sağlamını bir pîr-i zî-imdât elinden al

275

Mef^cülü / Fâ^cilâtü / Mefâ^cilü / Fâ^cilün

Ha^hkk'ın hu^zûr u ünsüne hemdem ol gönül
 Sa^cy et bisât-ı kurbuna mahrem ol gönül

Zevk-i fenâ-pezirini terk et bu ^câlemin
 Mülk-i fenâ vü fakırda var cem ol gönül

Zâhir hevâ-yı saltanatı koyma dilde sen
 Cîzzet-serâ-yı ^caşқта Edhem ol gönül

Bahs-ı cidâl-ı nahvde koy bu tekellümü
 Öğren ^culûm-ı mahvî isim ol gönül

Hallet bu lafz-ı mübhemini âdemiyyetin
 Süret gözetme ma^cnâ-i âdem ol gönül

Kalma nezâ^c-ı lafzda hall-i ha^hkıkat et
 Sırr-ı kelâmı Ha^hq ile mülhem ol gönül

Fırkat gamında Hazmî gibi kalma bî-nasîb
 Zevk-i likâ-yı yâr ile mükerrem ol gönül

276

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

O kim muşâhabat-ı evliyâdan ayrı degil
 Tecelliyât-ı füyûz-ı Hudâ'dan ayrı degil

Hu^zûr-ı üns-i Hudâ'ya eren dil-i ^cârif
^cAle'd-devâm şuhûr-ı likâdan ayrı degil

Sübût-ı sırr-ı ma^cıyyet için gözet şemsi
 Ki arza sa^htığı nûr u ziyâdan ayrı degil

O kim ki zevk-i elesti duyuptur evvelden
Her an içinde cevâb-ı beli'den ayrı degil
Esef o kalbe ki vâkıf degil bu esrâra
Yazık o nefse ki hubb-ı hevâdan ayrı degil
Nidâ-yı ma^cnevi-i'r-rahîl-imüdâmidir
Cihân hemîşe bu müthiş sadâdan ayrı degil
Firâk-ı yâre tahammül kolay degil zîrâ
Ölüm dedikleri ol mâcerâdan ayrı degil
Hudâ mu^cin ola bu Hazmî-i günehkâra
Bî-muktezâ-yı cehâlet-i hatâdan ayrı degil

277

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
İzhâr-ı ğaraz eyleme ma^hlûka halîm ol
Terk-i ğazap et munşif-i hulq-ı ^cazîm ol
Ne nefis-i nedîmîñ ne hevâ hem-rehîñ olsun
Uy meşreb-i Peygamber'e tab^cında selîm ol
Hak^tan geleni halkına ^catf eyleme zinhâr
Elvâh-ı kaderde yazılan sırrı fehîm ol
Bir vechile tağyîr-i şü^cûnât edemezsîñ
Bîl-farz Felâ^tûn gibi bir merd-i hakîm ol
Zevk-i dile tâlîbsen eger kes bu kuyûdu
Çek kendini bir kûşe-i ^cuzlette mukîm ol
^cAnkâ gibi et künc-i kanâ^catte ikâmet
Hâhede-i dergâh-ı Hudâvend-i kerîm ol
Dâd u sited-i dehri bırak ehline Hazmî
Ne meyl-i na^cim et ne harîş-i zerr ü sîm ol

278

Müstef^cilün / Müstef^cilün / Müster^cilün / Müstef^cilün
İdrâk olunmaz bir yüce kişverdesin gönül gönül
^cAkl ermeyen bir ^câlem-i ahirdesin gönül gönül

Ne âsumândır menzîlîñ ne bu zemîndir maḥfeliñ
 Hiç bir mekânda yok ilîñ pâzârdasıñ gönül gönül
 Ol bâr-gehe ermez ʿaql eli anda olursuñ münçeli
 Her yerde nûruñdur celi bî-perdesiñ gönül gönül
 Söyle pes ü bâlâda mı kavseyn-i ev ednâ'da mı
 Vaḥdet-geh-i Mevlâ'da mı perverdesin gönül gönül
 Yoktur seniñçün bir mekân Ḥazmî'ye bu oldu ʿiyân
 Sen cihâtı olmayan bir yerdesin gönül gönül

279

Müstef^cilün / Müstef^cilün

Bilmem ki nettin ey gönül
 Bir pîre yettin ey gönül
 Enfâs-ı kudsiyle anıñ
 Varıñ yok ettiñ ey gönül

280

ای مہ نوطالع از تصویر ابرویت تجمل	ای فر از پرتو اینہ رویت تجمل
ای گل و سرین از آثار خوشبویت تجمل	ای ہمہ تجویب از شکل ہانت غنمہا
سرو ہا از قامت موزون دلجویت تجمل	لالہ ہا از رنگ خسارت ہمہ شرمندانہ
سنبل از اسلوب عیباب کیسویت تجمل	ز کس از چشمان اہویت ہمہ سرمہ شہ
کوثر از فیض شراب ناب نکویت تجمل	ابجوان از می لعل بانند در حجاب
خامہ از ابفای حسن نعت خوجویت تجمل	حاصل انکار شرور و صف حسنت و الہ اش

یا نبی اللہ ارباب شفاعت تو ملکن
 حزمی مجرم کہ آمد بر سر کویت تجمل

281

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Gir ḥankâ-i pîre gönül bende-i ʿaşq ol
 Teslîm ü tevekkülde ser-efkende-i ʿaşq ol
 Bu tîre-geh-i dilde tâlep şem^cini yandır
 Vuşlat için âmâliñe cüyende-i ʿaşq ol

Koyma ğam-ı amed-şüdü sahrâ-yı hayâle
 Sâf et diliñi neşve-i ger-hande-i ʿaşk ol
 Tut mürşid-i ʿaşkıñ yed-i feyyâzını sen de
 O sâyede bir merdüm-i dânen-de-i ʿaşk ol
 Ol şemʿ-i ruha yanmada pervâneye benze
 Ah eylemede ney gibi nâlen-de-i ʿaşk ol
 Erbâb-ı diliñ nağme-i dem-sâzını öğren
 Hâzmi yürü hem-zümre-i hânende-i ʿaşk ol

282

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün
 ʿÂşıka her demde envâr-ı tecellî bir degil
 Cilve-i pür-tâb-ı dîdâr-ı tecellî bir degil
 Her zamân bir neş'ede dâim degildir ehl-i dil
 Anlar için ğunki envâr-ı tecellî bir degil
 Gerçi her eşyâdan avâz-ı ene'l-Hak ʿaks eder
 Lâkin ol maʿnâda esrâr-ı tecellî bir degil
 Cünbüş-i deryâ-yı vahdettir bu sırriñ şahidi
 Bak ana envâc-ı aşâr-ı tecellî bir degil
 Luṭf u kâhr-ı Hakḳ'ı bir görmektir ancak kemâl
 Gerçi Hâzmi nûr ile nâr-ı tecellî bir degil

283

Kıtʿa

Mefʿülü / Mefâʿilün / Feʿülün
 Envâr-ı tecellî dâim olmaz
 İsrâkı anıñ zamân zamândır
 Bak anı kıyâs kıl güneşten
 Kim gâhi doğar gehi nihândır

284

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün

Bülbül-i gülzâr-ı ʿaşk ol ey gönül
 ʿAşk ile peymâne-veş dol ey gönül
 Rehber-i ʿaşka uyup er menzile
 Bakma o yolda sağ u sola ey gönül
 ʿAlemin her bir şuʿûnundan geçip
 Şiddetle gel Hakk'a doğrul ey gönül
 Pîri ʿaşkı bul elin tut feyzin al
 Kahtreni ol kaʿrı yok deryâya sal
 Ta sana âsân ola her bir maḥâl
 Çünki Allâh'a odur yol ey gönül
 Gelmeden evvel zamân-ı iftirâk
 Hakk'a ikbâl eyle şemʿ-i şevki yak
 Bu cihânın bûd u nâbudun bırak
 Ol Hudâ nezdinde makbûl ey gönül
 Hazmî âsâ etme taziyê-i nefis
 Zikr-i dâim kıl sivâdan meyli kes
 Lâle-zâr-ı dilde koyma hâr ü has
 Ğayr-ı Hak'la olma meşgûl ey gönül

285

Mefâʿîlün / Mefâʿîlün / Faʿûlün
 Gel ey dil sâlik-i rân-ı sebât ol
 Bu yolda nâil-i fevz ü necât ol
 ʿAmâ-yı gaflet-i esmâda kalma
 Şifât-ı kavîde mahv-ı mahz-ı Zât ol
 Girip gülzâr-ı feyz-i Saminî'den
 Hemân gül-çide-i ʿaynü'l-hayât ol
 Bu gülzârın nesim-i feyzin iste
 Gel andan tâlib-i her vâridât ol
 Bu bir vahdet-geh-i üstür anâ gir
 Mukîm-i bâkiyât-ı sâlihât ol

Oku ol nüsha-i pâkize -terden
 Hemân âzâde-i her-müşkilât ol
 Bunu bir naqş-ı sâde sanma andan
 Âzîzim vâkıf-ı sırr-ı nûkât ol
 Cenâb-ı Pîr Bedreddîn'e yalvar
 Yeter ser-defter-i ehl-i Cûşât ol
 Geçip Hazmî bu kayd-ı sâfilâttan
 Nişîn-i zirve-gâh-ı Câliyât ol

286

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
 Eyle yâ Rab beni idrâk-ı huzûra kâbil
 Tâ ki kendisini Cârif ola nefis-i gâfil
 Nefsimi tezkiye ahlâkımı tehzîp eyle
 Beri-i gâfletten ola beri-i hevâdan Câtıl
 Reh-i maksûduma tevfiğini eyle refîk
 Saña yetmekte olan maṭlâbım olsun hâşıl
 Nûr-ı Zâtıñla dile öyle tecellî kıl kim
 Nûr bâkî kala andan ola zulmet zâil
 Butemennide kuluñ Hazmî'yi me'yûs etme
 Der-i ihsâna sığınmıştır o miskin-i sâil

287

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
 N'olur ey mâh gelip bir gece hem-hâlimiz ol
 Kerem et bâ^Cis-i sermâye-i ikbâlimiz ol
 Şeb-i gânda bizi terk eyleme ey şem^C-i ümmîd
 Rûşenâ-bahş-i tahassürle amâlimiz ol
 Tâb-ı firkat ile yandık yeter ey serv-i emel
 Sere bundan geri bir sâye verir dalımız ol
 Bu kadar mihnete tâkat mı gelir dünyâda
 Eyle ey meh hele bir tecrübe timsâlimiz ol

Bak seni her dü cihâna deęişir mi Hâzmi
Hele pâzâr-ı muhâbbette bizim mâlımız ol

288

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Usanma zulmet-i şebden nehâre muntazır ol
Şikâyet etme şitâdan bahâra muntazır ol

Mukayyed olma eşerle müessiri fikr et
Ne gül ne ğonca ne gülşen ne hâre muntazır ol

Zalâm-ı kesret-i ğayrı çıkar hayâlinden
Şuhûd-ı nûr-ı cemâl et o yâre muntazır ol

Bu deşt-i sa^cyide şayd-ı emel muhakkaktır
Fütür kılma hemân sen şikâre muntazır ol

Tecelliyât-ı Hudâ'ya zamân u ân olmaz
Celâl içinde cemâl-i nigâre muntazır ol

Tulu^c eder hem-hâl-ı mihr-i maşşuduñ Hâzmi
Sen Cavn-ı Hâzret-i Perverdigâre muntazır ol

Bu yoldaki hedef-i kasdı bulmak istersen
Cenâb-ı Bedri-i himmet-şicâra muntazır ol

HARFÜ'L-MİM

289

Mef^câlü / Fâ^cilâtü / Mefâ^cilü / Fâ^cilün

Şuğl-ı şu^cunu gönülden cüdâ etmek isterim
Ka^c-ı kuyûd u çün ü çira etmek isterim

Vahdet-serây-ı câlem-i itlâkı özleyip
Terk-i calâik-i mâsivâ etmek isterim

Bezn-i beli'yi yâd ederim şıdqla müdâm
cAhd-ı kadim-i elest'e vefâ etmek isterim

Meyl-i hevâyı tard eyle artık bu sîneden
Kaşd-ı husûl-ı hüsn-i rızâ etmek isterim

Ben bir hezâr-meşrebim meger ki bu bâğda
Her bir demde âh u nevâ etmek isterim

Derd-i firâk-ı yârla kesildi tahammülüm
 °Azm-i tarîk-i bezm-i likâ etmek isterim
 Hazmî bu âh u suzîşimin gâyesi budur
 °Afv-ı kusûrumu Hak'tan ricâ etmek isterim

290

Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilün
 İnkilâb-ı dehre sanma hayret eyler ağlarım
 Kendi öz hâlim için der rikâat eyler ağlarım
 Sıdktan gördükçe sâde levh-i isti°dâdım
 Andan istidlâl-i mahrumiyyet eyler ağlarım
 Halka her giz tîre-bahtımdan şikâyet eylemem
 Hak'a °arz-ı mâcerâ-yı miñnet eylem ağlarım
 Ben fenâ-i fevtine endîşe etmem °ömrümün
 Dehşet-i yevm-i cezâdan haşyet eyler ağlarım
 °Alemin almam hesâba maşrafı irâdını
 °Ömr-i beyhûde-güzârı rü'yet eyler ağlarım
 Hazmî bâr-ı ma°şiyet artık hâm etti kâmetim
 Luîf-i Bâri'den ricâ-yı rahmet eyler ağlarım

291

Kıt°a

Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün
 İlâhî ihtiyârım sana lâyıq tâ°atım yoktur
 Edâ-yı tâ°ata çünki °alîlim tâ°akatım yoktur
 Savâd-ı defter-i eyyâm-ı °ömrüm ma°şiyettir hep
 Ümidim hâşılı fazlındır özge hâcetim yoktur

292

Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Fe°ülün
 Neden bilmem bu fâni dâre düştüm
 Bu kaşvet-hâne-i idbâre düştüm

Hayâtım defteri doldu elénden
 Çekilmez bir ğam-ı düşvâre düştüm
 Niçin ayrıldım ol vüs^cat-serâydan
 Bu miñnet-ğâh-ı teng ü târe düştüm
 Koyup kâşâne-i ma^cmûru geldim
 Bu vîrâne evi i^cmâre düştüm
 Nukûdı kalp ^cukûdu kizb ü az
 Metâ^cı eski bu pâzâra düştüm
 Dayandım bu muvakkat bir hayâta
 Hevâ-yı kayd-ı istikbâra düştüm
 Açıkken perde-i esrâr-ı vahdet
 Neden bu varṭa-i pindâra düştüm
 Bu nefis-ü ṭabî^cin oldum bir esiri
 Esef kim ebedi-i eşrâra düştüm
 Unuttum remz-i emr-i فادردنی
 Bir özge emri ben tezkâre düştüm
 Uzak kaldım riyâz-ı ma^crifetten
 Hazân olmuş bu hâr-zâra düştüm
 Bilirken mümkinâtın yok vücûdu
 Niçin ol yoĝu fikr-i vare düştüm
 bana benden yakinken bir zamânlar
 Hudâ'dan ğâfil ü âvâre düştüm
 Bıraktım yârı halvet-ğâh-ı dilde
 Koşup cem^cıyyet-i aĝyâre düştüm
 Usandım bu vücûd-ı ^cariyetten
 Firâş-ı illet ü âzâra düştüm
 Soyunmak isterim fi'l-cümle Hazmî
 Libâs-ı ^cariyetten ^câre düştüm
 Günâhamdan rücû^c ettim ilâhî
 İcâbet-ğâh-ı istiĝfâre düştüm
 Terahhümdür ümidim dergehinden
 Ki bunca keşret-i güftâra düştüm

Merâmım c'afv-ı c'isyanımdır ancak
Ki dâr-ı lütfuña yalvaradüştüm

293

ماخسته ولا نيم بدرمان رسيديم
ارقطره نهاديم بدین ساضه بهجسى
خبر بشفاخانه لغمان رسيديم
لبت بدعرش سلیمان رسيديم
سلطان نه ایم لبت سلطان رسيديم
ما ازده نهان بجانان رسيديم
زاهد نودرین هو معده خوابه جبال باش
درظاہر حال پایہ اقبال نذایم

کوز که اوله نابینا نوری ز کجا بیستم
بت قطره از آن من که اگر کسب شفا بیستم

294

Mefâc'ilün / Fe^cilâtün / Mefâc'ilün / Fe^cilün

Eğerçi dilde ümîd-i şarâb-ı nâb ederim
Demekte anı saña sâkiyâ hicâb ederim
Ne rütbe cevrden âzurde--hâtır olsam da
Şikâyet etmeden ey âfet içtinâb ederim
Ne muttali^c olurum hâdisât-ı devrâna
Ne istimâc-ı vukûât için şitâb ederim
Yazıp müdâma-i şeb sergüzeşt-i hicrânı
Hikâye yollu bir muntażam kitâp ederim
Açılmadı bana der-vâze-i emel Hazmî
Şu rüzgârda hâlâ ki dağk-ı bâb ederim

295

Mefc'ülü / Mefâc'ilü / Mefâc'ilü / Fa^cülün

Mecnûn-şifatım mesken-i Leylâ'yadır c'azmim
Pervâneyim ol şem^c-i ziyâ-sâyedir c'azmim
Hasret-zedeyim cây-gehim lâne-i ğamken
Şimdi o ser-i kâ... dilârâyadır c'azmim

Bir bülbül-i nâlişkeriyim bâğ-ı ümîdin
 Ol ğonce-i serbeste-i ra^cnâyadır ^cazmim
 Yüz sürmek için hâk-der-i Hazret-i Pîr'e
 Bir kıatre-i nâçizim o deryâyadır ^cazmim
 Ta^ckîb-i hücum-ı ğam-asâr-ı sivâdan
 Haznî kaçarım dergeh-i Mevlâ'yadır ^cazmim

296

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Girmeden bahre ^cacîbdır ki lâli ararım
 bilmeden şüret-i elfâzı me'âli ararım
 Reh-i ma^cşûda henüz pây-ı ^cazimet komadan
 Kas -ı şâh-râh edip ikbâl-ı visâl ararım
 Olmadan mahrem-i halvet-gede-i esrârî
 Vech-i dildâr-ı hakîkatteki hâli ararım
 Dahî telhâbe-i firqâten ayılmazdan ezel
 Mey-i vuslat dolu zerrîn-i sefâli ararım
 Sâmi^camda bilirim zâika-i ^cirfân yok
 Her şadâda yine ben şavt-ı Bilâl'i ararım
 Daha bu şafhadaki metn-i nüķuşu bilemem
 Sırr-ı ma^cnâda olan zevk-i hayâli ararım
 İnkişâf eylemeden perde-i âfâk-ı emel
 Zulmet-i şebde ^caceb nûr-ı hilâli ararım
 Ma^chîz-ı na^cşım la şeb-i târ-ı ta^chayyürde iken
 Ne ^caceb bül-hevesim şubh-ı kemâlî ararım
 Bir gün imdâdı erer Hazret-i Bedreddin'in
 Ki ben andan görünen nûr-ı Cemâl'i ararım

297

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Mefû^clü / Mefâ^cilün
 Dil-i revzenin aç tâ kim درخانه ضیا بینم
 Göz ki ola nâ-bînâ نوری زکی بینم

Suñ sâğar-ı vaşlıñdan bu hasta-i hicrâna
 يك قطره ازان می کر اکیر شفا بیستم

Bir câm-ı tecellî ver bu teşne-i didâra
 کین هر دو سواد رآن با طم فنا بیستم

ایا چه شود از تو کر لطف خطا بیستم	ایناک ر لطف بیگانه نیام جانما
کر سلسله انبیا رسد کونہ جنبا بیستم	یا دسل تو کر محرم باشم چه شود روزی
المحمدین اعطی انوار بند بیستم	بناکر شدم وقتی در انجمن تلموت
بهر درد که در دل است از طرف شما بیستم	من از تو دو اجریم ازان بسطین
خوش زخم که من در او اثار دد بیستم	ان زخم که بشای در سینه اشناک

از حضرت بدرالدین غفوی طلبم حزمی
 این غرضه که بمانستم بر نقص خطا بیستم

298

Mef^cûlû / Mefâ^cilün / Fa^cûlün

Yâ Rab ne olurdu kâdir olsam
 Kuşlar gibi ben de tâir olsam
 Uçsam da bu tengâ-yı gamda
 Bir semt-i şafâda zâhir olsam

Bu lâne-i köhneden usandım
 Bir özge yere misâfir olsam
 Kaçsam da bu keşret ^câleminden
 Vahdet iline mücâvir olsam

Çıksam bu vücûd esâretinden
 Bir Kâ^cbe-i zevki zâir olsam

Kırsam bu tabi^catın kuyûdun
 Nefs ile hevâya âmir olsam

Yunsam denis-i gam-ı sivâdan
 Sular gibi pâk ü tâhir olsam

Ayineye benzesem şafâda
 Her bir şifata mazhar olsam

Luţfünle bulup tarîk-ı ^caşkı
 Ol ^câli diyârı sâir olsam

Aksam yem-i ^Caşk-ı Zât-ı Bahtâ
 Ol bahr-ı bekâda dâîr olsam
^CUmman-ı kemâl-ı haşretinde
 Vaḥdet-geh-i ünse hâzır olsam
 Ḥazmî ile ḳurb-ı vuşlatında
 Her dem o cemâle nâzır olsam

299

Mef^Cülü / Mefâ^Cilü / Mefâ^Cilü / Fa^Cülün
 Ol demde ki bu ^Câlem-i ekvânda degildim
 Hiç bir heves-i şûret-ü elvânda degildim
 Gencine-i vaḥdette idi cevher-i aslım
 Her ^Caḳl eli vâşıl olacak kânda degildim
 Asûde idim daḡdaḡa-i çûn ü çirâdan
 Bu bir şûrî sevdâ-yı perîşânda degildim
 Sermest-i mey-i vuşlat şadr-ı şafâda
 Bir vechile endişe-i hicrânda degildim
 Pervâne-şıfat yanmaz idim şem^C-i firâḳa
 Bu silsile-i küfrle îmanda geldim
 Âfâka ziyâ-güster idi kevkeb-i bahtım
 Bir başka dem var idi bu şânda degildim
 Seyrimde açtkı bana şöhre-i kemâlat
 Ḥazmî bu kadar ^Câciz ü dermânda degildim

300

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
Zât-ı Bahtına Ḥudâ'nın geliñ ikbâl edelim
 Dâima zikrin anıñ kendimize ḡâl edelim
 Ṭayy-ı menzil edelim seyr-i sülûḳ ḡaḳḳında
 Sûrete bakmayıp insanlığı ikmâl edelim
 Pây-beste nice bir ḳayd-ı sivâda kalalım
 Nice bir ma^Crifetullahta ihmâl edelim

Ne için kurb u hużûra kalalım bi-gâne
 Ne için fikrimizi ġayr ile işğâl edelim
 Gafletin bunca neden zâr u zebûnu olalım
 Nefs-i bed-kâra cihâdı neden inhâl edelim
 Ğam-ı dünyâ ile Cukbâyı hesâptan çıkarıp
 Bu hayâlâtı ne tafşil ne de icmâl edelim
 Hazmîyâ hükm-i hakîkatte fenâdır bu cihân
 Dili sa'cy ile bekâ mülküne îsâl edelim

301

با بدین رفتار کی انسان شویم	ماکه از عرفان بی اذعان شویم
کی در از برقاری قرآن شویم	چون عبارت که نخو اینم در ورق
یا چه سود از غرقه عثمان شویم	همچو مایه که ز آب که نه ایم
چیت حاصل کردش در پنا شویم	چونکه زین صرقد با شیم فیضنا
تا دران وادی با طینان شویم	وادی ایمن کجاست بجا با
تا که از نار عطش ربان شویم	و ده بجز می قطره از آب عشق

دلخرا بیم از غم و درد فراق
 رحم کن ای رحمت قربان شویم

302

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ülfet-i halkta ben külfeti sevmem sevemem
 Ğaraz-âlûd olan ünsiyeti sevmem sevemem
 Dil-i şâfi taşımak aqdem-i âmâlimdir
 Ğafleti kaşveti bu keşreti sevmem sevemem
 Dilerim ^cizzeti gencine-i 'lâ yefnâ'dan
 Kayd-ı minnetle gelen devleti sevmem sevemem
 Dilemem ol şerefi ki kul ola vâsıtası
 Halk için halka ^cubûdiyyeti sevmem sevemem

Âdetim emr-i mukadderde te'enni ederim
 Maşlahat nâmına hiç sür'atı sevmem sevemem
 Şirkten şâibe yok mâye-i terkâbimde
 Zühde meyl etmem enâniyyeti sevmem sevemem
 Severim ol sözü ki 'âid ola zevk-i dile
 Her özü her sözü her sohbeti sevmem sevemem
 Severim sevdiğimi 'ârif ola her hâle
 Yoksa her mest-i mey-i nahveti sevmem sevemem
 'Ârifiñ sohbet-i feyz-âverine cân veririm
 Bihâber zâhid-i zî-nikbeti sevmem sevemem
 'Âşık-ı Bedr-i cemâli olalı bir mâhın
 Hazmî her şüreti her ziyneti sevmem sevemem

303

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün
 O gül-rûya nigâh ettikçe dūçâr-ı cîtâp oldum
 Misâl-ı hâr ana bâdi-i renc ü ıztırâb oldum
 Ümid-i Kâ'be-i kurb-ı vaşl-ı yâre düştükçe
 Yıkıldım tişe-i firkatle bir beyt-i harâp oldum
 Heveskârlık belâsiyla mey-i cân-bağş-ı cânâna
 Zamândır ki bu işret-gehte mahrûm-ı şarâp oldum
 Berîd-i ye's ü cillet ser-nümâ-yı sür'at olmakta
 Anıñün dem-be-dem hasret-keş-i devr-i şebâb oldum
 Geçirdim 'âlemiñ her devrini Hazmî temâşâdan
 Fuşûl-ı dertten bâ'is mufasssâl bir kitâp oldum

304

من بضمون خط رخسار جانان میروم
 بندہ پیر طرب تقسیم خادم اربابے ل
 مومنم چون در پی احکام قرآن میروم
 قطره دارم کر چه در دنیا طبع ظاہری
 پیر عشقم بیض نور عرفان میروم
 لیک در معنی بسوی بحر عمان میروم

رغبت رفتن میتخانه نمی دارم ابد تا بگوی کعبه عزت شهابان میروم
 جوهر عقلم بمبین از رب آفل پاک شد چون خلیل بر نهج ایمان وایقان میروم
 در سلوک و صدم خرمی ندانم غیر دوست
 الله الله گویم در حیران و حیران میروم

305

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fa^cülünEy mâye-i ^cizzetim efendimEy bâ^cis-i devletim efendim

Raḥmeyle kapunda bir fakîrim

Ey sâhib-i ni^cmetim efendimTa^ckîb-i emelde geçti ^cömrüm

Müstagrak-ı gafletim efendim

A^cmâlime nefsi rehber ettimMeclûb-ı tabi^catım efendim

İtten dahi sîretim denîdir

İnsânsa da şûretim efendim

^cİsyân ü mekkâre içre kaldım

Me'lûf-ı mezelletim efendim

Feyz ü mededinle tut elimden

Mest-i mey-i nahvetim efendim

Bu ḥâne-i kalbe bir ışık ver

Ey nûr-ı velâyetim efendim

Gönlüm gözünü münevver eyle

Ey sırr-ı ḥaḳîkatım efendim

Bildir baña sen beni benimle

Ey Bedr-i melâhatım efendim

Ḥazmî'yi çerâğ-ı lütfün eyle

Ey mürşid-i himmetim efendim

306

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Ğayreti ref^c etti Hüdâ-hâh olan âdem
 Vahdet-geh-i üns içre ma^c-Allâh olan âdem
 Gördü bu merâyâda olan zât u şifâtı
 Mihmân-ı nihân-hâne-i dergâh olan âdem
 Sildi harem-i dildeki evsâf u vücûdı
 Yokluktaki bu zevkten âgâh olan âdem
 Hep etti sivâ nakşını ser-safha-i dilden
 Hep bir nefesi âh olan Allâh olan âdem
 Bî-şüph e ki Hazmî yetişir evc-i kemâle
 Bedrî gibi bir kâmile hem-râh olan âdem

307

Mef^cülû / Mefâ^cilün / Fa^cülün
 Hicriñle hayâl u hâbe döndüm
 Bir hasta-i dil-harâbe döndüm
 Ey gonca-i nâz tâb-ı gâmdan
 Bir bülbül-i ğam-ı nişâbe döndüm
 Pervâne-şifât çerâğ-ı Caşkıñ
 Yaktı cigerim kebâbe döndüm
 Dil oldu ğamınla şerha şerha
 Güyâ iniler rebâbe döndüm
 Hazmî kuluna terâhhüm eyle
 Sen zât-ı kerem-mâye döndüm
 Bîlcümle günâha tövbe ettim
 Semt-i emel-i sevâbe döndüm

308

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Âfet-i fetret-i ğamdân dili sâde bulamam
 Anı evvelki gibi sadr-ı şafâda bulamam
 Gülü pejmürde-i hasret görürüm gülşende
 Bülbülü eski hevâ eski nevâda bulamam

Zâhidi meslek-i makbûl-ı ʿibâdette muḳîm
 Vâʿizi kürsi-i şıdk üzere nihâde bulamam
 Tâlibi ʿahdına peymânına sâbit göremem
 Sâliki dâire-i şıdk u vefâda bulamam
 kûy-ı fakr içre geçen lezzet-i hicr-i Hazmî
 Rûz-ı vuslatta olan zevk-ı ğinâda bulamam
 Ne yazılmış ise levḥ-i kader-i kudrette
 Anı bir vechile nokşan u ziyâde bulamam

309

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün
 Muḳarrerdir harâbı hangi dâre ilticâ etsem
 Mücerredir hazânı ʿacm-ı gülzâr-ı safâ etsem
 Gül-i bâğ-ı talep sermest-i şahbâ-yı sitignâdır
 İşitmez bülbül-âsâ nâle kılsam bin şedâ etsem
 Hakikat üzere hâli görmezim sevb-i ʿalâikten
 Eger tetkîk-i hâl u kâl-ı ehl-i inzivâ etsem
 Dile kasvetten özge nesne te'min eylemez her giz
 Ne dem ki ʿazm-ı semt-i bezm-i erbâb-ı riyâ etsem
 Yed-i kudrettedir hep Hazmiyâ bir fâide vermez
 Eger bahtımdan ikrâh tâliʿimden iştikâ etsem

310

نه باطن شهرق در جستجویم	نه در ظاهر سیر زنده بودیم
نه بیخانه نه جام و نه سبویم	نه اشبارم نه خود سر مست باره
نه بسته پاتی قید پای و هویم	نه سجه کرد در گاه ریایم
که از هر دو جهان بی آرزویم	نخواهم چیزی الحاصل ز کردون
بحمد الله که دور از شرک بودیم	خدا خواهم خدا دانم خدا کو
که هر چه دانم از وصفش بگویم	بپرسم از من ز وصف حسن طایم

اگر چه من نه انم در حقیقت
 ولی حزمی ز نور زانم اویم

311

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Âdem midir ittikâ-yı enâm olmayan âdem

Hak ile huzûrunda müdâm olmayan âdem

Sâlim olamaz şâibe-i şirk ü riyâdan

her neş'e-i 'irfânı tamâm olmayan âdem

Dâim kılamaz mescid-i hazrette namazın

Mihrâb-ı hakîkatte imâm olmayan âdem

Mecnûn gibi şahrâ-yı emelden geçebilmez

Âzâde-i Leylâ-yı merâm olmayan âdem

Dâhil olamaz dâire-i şidku u şalâha

Bir pîrin eşiginde gulâm olmayan âdem

Hâsıl şarefi-i nisbet-i Peygamber'e yetmez

Hem-meşreb-i aşhâb-ı kirâm olmayan âdem

Hazmî dil-i sâfi tutamaz jeng-i sivâdan

Hak Caşkı ile mest-i müdâm olmayan âdem

312

Kit^{ca}Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilünOlmadık ma^{cn}i-i âdemden caceb kim âgâh

Hayf kim Âdem'e peyveste iken silsilemiz

Kurtuluş yok bize bu kayd-ı sivâdan Hazmî

Var iken bir sürü nâbüd olacak gâilemiz

313

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Bülbülüm sen güle ey gonce-i gülzâr-ı harem

Paña pervaneyim ey şem^c-i ziyâ-dâr-ı harem

Ey olan kişver-i levlâk-i evlâ sultânı

Ey olan tilsim-ı gencine-i esrâr-ı harem

Nûr-ı per-tâb-ı tulû^cunla cihân ruşenâdır

Zât-ı pâkinle şeref-yâftadır dâr-ı harem

Âteş-i hicrle yandı ciğerim imdât et
 Çâre-sâz ol dil-i bîmârıma ey yâr-ı harem
 Rüşen eylerse n^cola bu dil-i hasret-zedemi
 Âlem-i kevni münevver eden envâr-ı harem
 Âşiyim fart-ı ma^câsî ile ma^câbüm ben
 Bu günehle degilim gerçi sezâ-ver-i harem
 Lîk bir ^ccaciz ü miskini ne var eyler isen
 Dâhil-i dâire-i cümle-i ahrâr-ı harem
 Kuş kadar kıymetim olsun harem-i pâkinde
 Bana besdir o şeref ey dürr-i şeh-vâr-ı harem
 Bîm-i şayyâddan âsûde-serâyıla beni tâ
 Olayım hem-per-i hem-nâme-i tayyâr-ı harem
 Âtabete yüzümü sürmek için ölsem ah
 Zerri-i hâk-reh-i zümre-i züvvâr-ı harem
 Hazmiyâ artmada her lahzada şevk-ı vuslat
 Çıkıyor ^cayn-ı hayâlden ruh-ı didâr-ı harem

314

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Gönlümü ey meh seni gördükçe mesrûr eylerim
 Didemi envâr-ı didârıyla pür-nûr eylerim
 Eyledikçe nûr-ı vechinden tecelliler başa
 Ben o nûra sine-i ikbâlimi Tûr eylerim
 Fikr-i vaşlın hâne-i dilden çıkarmam bir nefes
 Çün seninçündür ben ol virânı ma^cmûr eylerim
 Dilde ancak bir seni bulmak içindir sevdiğim
 Âim bütün naķe-ı ta^calluktan anı dür eylerim
 Bulmağa vaşlın sebep derler fenâ-yı nefis imiş
 Ben o maķsa^d üzre kahr-ı nefis-i mağrûr eylerim
 Feyz-i ihsânınla ey şâh-ı kerem-pîrâ senin
 Dildeki bu kâlı bir gün hâle mecbûr eylerim
 Mev^cud-u vuslat sarây-ı lâ-mekândır Hazmiyâ
 Ben anınçün intizâr-ı nefha-i şûr eylerim

315

Tercî^c-i BendMefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

a

Geliñ bu ^cömr-i muvakkat ile ögünmeyelim
 Uyup hevâya mişâl-i çerâğ sönmeyelim
 Beli demiş iken ^cahd-i evvelde dönmeyelim
 Hakikat anlayalım sonradan döğünmeyelim

b

Bu fâni ilde iki günlük ^cömr için ne emel
 Ki zirâ anın ^cakîbindedir Sefîr-i ^cecel
 Nizâm-ı mülk-i beden olmadan rehîr-i hâlel
 Hakikat anlayalım sonradan döğünmeyelim

c

Uçup bu lâne-i kâsret-nihâddan çıkalım
 Bu âşiyân-ı kuyûd-ı ^calâiki yıkalım
 Yeter bu mesti-i gafletten artık ayıkalım
 Hakikat anlayalım sonradan döğünmeyelim

d

Cihânın ^cizzetini fakr u zillilete değışip
 Metâ^c-ı zevkini ^caşk u muhabbate değışip
 Bisât-ı râhatını emr-i tâ^cate değışip
 Hakikat anlayalım sonradan döğünmeyelim

e

Geçip bu fâni hevâlardan ^cuzlet eyleyerek
 Cenâb-ı Hak'a hemân hasr-ı hizmet eyleyerek
 Me^câniye erişip terk-i sûret eyleyerek
 Hakikat anlayalım sonradan döğünmeyelim

f

Murâd u maqsadı ta^cyin edip yola girelim
 Sivâ tecemmülünü ehl-i gaflete verelim

Huzûr-ı Hâzret'e bir şâf kalb ile erelim
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

g

Hicâb-i cehlimizi cümle ref^c edip gözden
Bu nakşâ bakmayalım behre bulalım özden
Görüp cemâl-i Cenâb-ı Hudâ'ya her yüzden
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

h

Bu nefsin olmayalım biz bu rütbe-i meclûbu
Nazarda tutmayalım hiç o ser-i maḥbûbu
Bulup bu hâne-i dilde hakîki matlûbu
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

ı

Nefis bizim için emmâre-i isâettir
Hevâ tabî^cat iki rehber-i sefâhattir
Kim olsa anlara encâm-ı kârı ḥasrettir
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

i

Sakin mücâhede-i nefsi koymayıp elden
Bu rûhu kurtaralım ol ^cadû-yı ezelden
Ma^cârif öğrenelim bir veli-i ekmelden
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

j

Dili hakîk-i Islâm'a vâsıl eyleyelim
Erip hakîkâta imânı kâmil eyleyelim
Tarîk-i Hak'ta kat^c-ı menâzil eyleyelim
Hakîkat anlayalım sonradan döğünmeyelim

k

Yeter bu varta-i gâfletten ihtirâz edelim
Huzûr-ı pîr-i tarîke varıp niyâz edelim

Hudâ'ya ^carif olup kesb-i imtiyâz edelim
Hakikat anılayalım sonradan döğünmeyelim

1

Çekip hesâba bütün gün ziyân-ı sūdumuzu
Hudâ'ya döndürelim nefs-i pür-^canūdumuzu
Hülâsa fâni edip Hazmî bu vücūdumuzu
hakikat anılayalım sonradan döğünmeyelim

316

من ز مجنون بیشتر درد و بلا میداشتم
در طریق عشق چون افسانه‌ها میداشتم
حاصل کار دلم هر دم جفا و جور شد
از فلک هر گاه که امید و فایده داشتم
چاره‌خواهم ز حق درد دل بیمار را
بارگاہ حضرت شریعت و عابد داشتم
چون مرا کافیت از خوان قناعت لقمه
دامن دنیا می‌فانیرا چرا میداشتم
درگذشتم ز اهدا از صحبت بیجا صلت
من درین خلوت که دل آشنا میداشتم
زهد بی‌معنی نامه شرکت و محض غفلت
نکردم حرفی کران راه خطا میداشتم

بیهان سیندم اسرار ذات لبریات
در خیال عشق ایک مصطفی‌میداشتم

317

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
Sen sanarsıñ ki gönül ben kayddan âzâdeyim
Kayd degil midir baña bu kim henüz dünyâdayım
Zevrâk-ı bahtım şikeste semt-i maksad bellisiz
Sâhil ü şahrâsı meçhül öyle bir deryâdayım
Sinem âteş-zâr-ı firakattir ciger pür-hün-ı gam
Tâb-ı hasretle yanar bir ^câşık-ı üftâdeyim
Ben ne kudretle erem bilmem harîm-i yâre kim
Ol el ermez yerde ben bu ^câlem-i peydâdayım

Her ne olsa cennet-i kûyunda vardır bir yerim
Çünkü Hazmî bende oldukça bir âdem-zâdeyim

318

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün

Vefâ undum felekten fikr-i sevdâ-yı muhâl ettim
Ne gaflettir ki bir ma^cdûmu ben varır hayâl ettim

Vefâ fikrin anıñçün bu kitâb-ı sîneden sildim
Metâ^c-ı minnetinden fâni dehrin infi^câl ettim

Dediler müntehâsı yine ^cayn-ı ^caşka müncerdir
Hakikat ehline ben gâye-i ^caşkı su'âl ettim

Dil-i gam-perveri tâ tıfl iken mehd-i muhabbette
Yetistirdim nişâb-ı ^caşka bir sâhip kemâl ettim

^cibâretinde kaldı zâhid ancak ^câlem-i ahvâlin
O dersten safha-i idrâke ben nakş-ı me'âl ettim

Makâm-ı nâlede tahsîl-i temkîn eyledim âhir
Gam-ı ^caşkı derûn-ı sîne-mihnette hâl ettim

Sükût oluverdi şimdi mâcerâ-yı ^caşktan Hazmî
O mebhaste lisân-ı nâtika pervâzı lâl ettim

319

Terkib-i Bend

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün

a

Tevâli-i cefâ vü cevrden zâr u nizâr oldum
Firâkım kesti hep tâb u tüvânım bi-karâr oldum
Sitem gördüm ne dem ki vaşlına ümmîd-vâr oldum
Baña ettiklerinî cânâ getirsem gör ki bir yâda
Ne Leylâ Kays'a ne Şirin ediptir böyle Ferhâd'a

b

Beni kayd-ı siyeh-kâr-ı zülüfen müptelâ ettin
Sirişk-i dîde-i hicrânı seylâb-ı belâ ettin

Ne dürlü cevri varsa sen beni ana sezâ ettin
 Yeter ey dil-şiken bu rütbe-i âzâre maḥl yoktur
 Demek cevri ü cefâdan başka sende bir emel yoktur

c

Vefâ umdukça artırdıñ bana bîdâd ü âzârı
 Mürüvvet gösledikçe eylediñ caksine ısrârı
 Sezâ-yı cevri gûnâ-gûn kaldın bu dil-i zâr-ı
 İşitmezsiñ ne gelsen bilmezim feryâd edersen de
 Füzûnî-i cefâdan bûlbûl-âsâ dâd edersen de

d

Seni bu mertebe ben mâil-i âzâr sanmazdım
 Nüvâzişkârı aḡyârdır derlerdi kammazdım
 Ederlerdi sitem-kâr olduğun bahsin inanmazdım
 Hakikatmiş sitemle bu dil-i maḥzûnumu yaktın
 Cefâ-meşrepli bi âşûbe-i hâtır-şiken çıktın

e

Ġam-ı sevda-yı caşkıñ bende hiç tâb u tuvân koymaz
 Firâkıñ âteşi gönlümde râhattan nişân koymaz
 Yeter bu cevri devrân sana ey rûh-ı revân koymaz
 Nedir bu câşık-ı âvâreden sarf-ı nigâh etmek
 Anı mehcûr-ı zevk-ı bezm-i istignâ-penâh etmek

f

Gönlüde kalmadı táb-ı firâka taḡat imkânı
 Bu sînem zahmınıñ artık bulunmaz oldu dermânı
 Cigerde yâreler açtıñ ki gözden geldi tâ kanı
 Yine zâlim baña cevri-i cefâdan geri kalmazsın
 Aceb yevm-i kıyâm-ı haşri hiç mi yâde almazsın

g

Şeb-i târik-i hicre beklemem artık ziyâsırdan

Dahi etmem dil-i mecrûha ümmîd-i devâsından
 Muhassıl Hazmî-i nâ-kâm gördükçe cefâsından
 Umarım sen de bir cevr-âşinâdan derd ü gamlar gör
 Cıriftâr-ı belâ-yı firkat ol nâz u sitekler gör

HARFU'N-NUN

320

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Mef^cülü / Mefâ^cilün
 Gîsû-yı siyeh-fûmîñ ref^c eyle cemâliñden
 Vahdet sözü hallolsun ol nokta-i hâlinden
 Ey âfet-i meh-peyker nâz ile hırâman ol
 Tâ serv utanıp kalsın ol kadd-i nihâlinden
 Gonce-deheniñ resmin görsün de hicâp etsin
 Celsin güle hayretler reng-i ruḥ eliñden
 Bir gamze ile cümle ^cuşşâk-ı nevâ-kârı
 Mest ü müncer et ol çeşm-i gazâlinden
 Vahdet-geh-i cânâne ermek ise maḳşûdun
 Geçmek gerek ey Hazmî hep ü hem ü hayâlinden

321

Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 Özleyen Hâlık'ın cemâlinden
 Yanmalı iptidâ iclâlinden
 İsteyen Zât-ı Baht-ı Yezdân'ı
 Geçmeli vehm ü ihtimâlından
 Fikr-i hâlisle olmalı tâlep
 Zâtını Zât-ı bî misâlinden
^cAşkı meyhânesin bulup sonra
 İçmeli ol meyiñ zülâlinden
 Okuyup bu kitâb-ı ekvânı
 Müstefiz olmalı meâlinden
 Bakmalı bu vücûd-ı imkâna
 Seçmeli mümkinini muhâlinden

Kimde ki var ola bu derd-i taleb
Çıkar Allah anın hayâlinden

Kimde ki var bu mâye-i idrâk
Bahşeder Hâk aña vişâlinden

Kimde ki zevk-i vaşl peydâdır
Hazmîyâ bellidir kemâlinden

322

Mer^cülü / Merâ^cilü / Merâ^cilü / Fa^cülün

Biñ pend desem de saña ben perde-i pesten
Ey dil geçemezsiñ yine tazyi^c-i nefsten

Hâl olmasa mümküni gele zevk-i ma^câni
Her ^cârif bi'l-kâle bu âvâz-ı cereste

Gel kendini ^cârif olagör yokluğun anla
Varlık kuşun uçurmağa sa^cy eyle kafesten

Pervâne gibi yanmada dem-beste-şifât ol
Bülbül gibi beyhûde ne hâsıl kuru sestem

Var Kâf-ı gönülde olan ^cankâyı şikâr et
Hazmî ne çıkar dağdağa-i şayd-ı megestem

323

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Vaşla mecbûruz o dilber kâil olsun olmasın
Geçmeyiz bu arzûdan hâsıl olsun olmasın

Arzûmuz rü'yet-i didâre ermektir hemân
Lutf-ı güftâre bizimle mâil olsun olmasın

Kayd-ı gâmdan eyleriz her dem necât endişesin
Bir temennîdir huşûlu kâbil olsun olmasın

Nûr-ı ruhsârı nümâyândır nazâr erbâbına
Zülf-i şeb-rengi o mâhın hâil olsun olmasın

Gönlümüzden çıkmıyör zevk-i hayâl-i vuşlatı
Hazmîyâ ol yâr bizden gâfil olsun olmasın

324

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Nakd-i vaktin ^cârif-i kâmilidir isrâf etmeyen
 Cevher-i ^culviyyetin ^câkildir itlâf etmeyen
 Tez erer menziliñe iqbâle ^câli-kâdr olur
 Râh-ı ma^cşad içre meyl-i seyr-i etrâf etmeyen
 Kesret-i na^cş-ı havâdisten mükedderdir müdâin
 Kalbi mir'âtın gubâr-ı şirkten şâf etmeyen
 Bu muhakkaktır ki âhir mazhar-ı idbâr olur
^cAdl ile müsted^cayât-ı halkı is^câf etmeyen
 Âendi de olmaz umûrunda sezâ-yı merhamet
 İntiyâç erbâbınıñ emrinde inşâf etmeyen
 Dîn ü dünyâsında hâşıl Hazmîyâ gün-râh olur
 Her işinde ittibâ^c-ı emr-i eslâf etmeyen

325

Müfred

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Sebeb-i hayr-ı umûrdur halefe
 İttibâ^c eylemek eser-i selefe

326

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Âsitân-ı vaşla ruhsat vermedin takbîl için
 Âteş-i hicrâna bir su serpmedin ta^cdîl için
 Etmedi bir gün tulû ol âyet-i mu^cciz bana
 Nûr-ı ruhsârın ki ol şâyestedir tescil için
 Her zamân bir şerha-i sevdâ açarsın sîneme
^cÂlemg bir levha-i ^cibret-nümâ teşkil için
 Günde birta^clîm-i istignâ edersin gamzene
 Kalb-i nâ-kâma cefâ esbâbını tekmiil için

Açtığıñ zahm-ı cefânıñ tercümânıdır her biri
Yazdığım efsâne-i ahvâlimi tafsîl için

327

فمن احب الى الموهوبون معبون	واعلم فان بناء الكون موهوبون
من استخار من المفقون مفقون	وكانت المال الاولاد مفقنة
وكان كل فقون فيه مفقون	وان هذا متاع الدهر فانينة
فلك العزيمة بالالام مشحون	بحر العقوبة لا يخلوا عن الخطر
اساس العمر الى الآفات مقرون	حبل الحياة لقد في قبضة الابل
وما من الاجل الموعود ما مون	كل النفوس شراب الموت فاقنة
ان اسئلت اليها انت مجنون	يا من توغل بالذبا ومنصبها

لا سئلت عن الآفاق مطلبك
كل المطالب حزمي فبك مخزون

328

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Felegiñ gam yemeyiz çarbe-i tahkîrinden

Anı Hakk'ın biliriz şive-i takdîrinden

Ehl-i telvîni şu'ûn muştariyb eyler yoksa

Mütemekkin olan ağlar mı kazâ-i tîrinden

Çevr-i ehl-i çaraza şabrederiz zîrâ kim

Utanır bir gün olur meşreb-i tezvîrinden

Halka tahmil-i cefâ eylemeden korkar mı

Münhariftir o ki şer^cin reh-i tahzîrinden

Selb-i râhat ile bir dalda karar eyleyemez

Murğ-i çaklın uçuran lâne-i tedbirinden

Âdemiñ olmasa zâtında eger bir şerefi

Ne meziyyet gele halkıñ ana tevķîrinden

Hedef-i maṭlabê her giz eremezler Hazmî

Kim ki feyz-i nazara uğramaya pîrinden

329

Mef^cûlü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cûlün
 Şâd olmadı olmaz dil-i nâ-kâm-ı ğarîbân
 Baştan karadır baht-ı siyeh-fâm-ı ğarîbân
 Hep sîneleri tîşe-i haşretle meliktir
 Sirta baktım yâredir endâm-ı ğarîbân
 Hep teşne-dimâg-ı ehl-i ħubb-ı vatandır
 Bir lahza müyesser değil ârâm-ı ğarîbân
 Keyfiyyeti ğam neşvesi hüzn-âver-i ğamdır
 Zehr-âb mıdır Hazmî nedir câm-ı ğarîbân

330

Müstef^cîlün / Müstef^cîlün

a

Ey ğavs-ı Rabbânî-makâm
 Rahm et dil-i vîrân için
 Lutfün kapısında müdâm
 Bir sâ' ilim ihsân için

b

Kıl feyz-i lutfünden Caâ
 Kim ref^c olup gitsin ğitâ
 Bahşeyle bir kuhl-i cilâ
 Bu dîde-i giryân için

c

Kim bu dil-i sathî-nazar
 Âendinde varlık fikr eder
 Yoklukta bu varlık meger
 Bir zan imiş insân için

d

Benlikten etti infi^câl
 Gitsin bu rey b u ihtimâl

Yorulmasın fikr ü hayâl
Bu nakş u bu elvân için

e

Dilden götür vehm u gamı
Kalsın hemân bir hem-demi
Luţfünle eyle merhemi
Bu sine-i sūzân için

f

Çıksın gönülden bu sivâ
Bulsun o âyine şafâ
Sırr-ı ma'iyetten âñs
Bir behredir seyrân için

g

Göster nedir sırr-ı cânân
Kalksın aradan bu gümân
°Aynü'l-vücûd olsun °iyân
Bu tâleb-i °irfân için

h

Bir zerre-i nâ-kâbilim
Envâr-ı °aşka mâilim
Bir katreyim ki sâ'ilim
Seyrimdeki °ummân için

i

Ey bedr-i tâbân-ı vefâ
Ey vâsıl-ı bezm-i beķâ
Göster bana nûr-ı likâ
Peygamber-i Zîşân için

i

Bu Hazmî-i kemter-eşer
Hâk-i derîñ olmuş yeter

Cân u cihânı ser-te-ser
Yakındadır kurbân için

331

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
Gönül bigâne kaldım yâre hem-râz olmak isterken
Riyâz-ı vuslatında âşiyân-sâz olmak isterken
Hevâ-yı mâsivâyâ düştüm âhir pâyimâl oldum
Tarîk-i Caşқта bir merd-i mümtâz olmak isterken
Hayâlet emel-i hâke düşürdü pây-e-i kadrim
Nişin-i sadr-gâh, evc-i iczâz olmak isterken
Uzaklaştıkça saldım cûybâr-ı bâğ-ı feyzinden
Hazâne ugradım serv-i ser-efrâz olmak isterken
Ne âteşler saçtı başıma burc-ı felâketten
Cihânda Hazmî kayd-ı miñnetim azalmak isterken

332

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
Dilden çıkar ağıân ki ol yâre yer olsun
İnkâre maħal verme ki ikrâre yer olsun
Sokma bu sivâ zulmetini hâne-i kalbe
Sâde o harem-hânede envâre yer olsun
Geç nefis ü hevâdan bu gönül beytini pâkla
Eşrârı ko kim zümre-i ahrâre yer olsun
Gülçin-i merâm ol düşürüp hârı nazardan
İkbâli hakîr etme ki idbâre yer olsun
Hazmî bu gönül hânesini koyma harâbe
Ta^cmîr et o virânı ki hünkâre yer olsun

333

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
Şikâyet eylemem ben şive-i baht-ı cinâdımdan
Mürüvvet gözlemem bu tâli^c-i bî-inkiyâdımdan

Bana bu kay^â-ı mihnet hükm-i takdîr-i ezeldendir
 Ki çıkmaz tâ ebed bu gerden-i sevdâ-nihâdından
 Ben o bülbül-i nâliş- er-i gülzâr-ı Caşkı ki
 Müberhendir şîcâr-ı Caşk tab^c-ı nâle-i zârından
 Ben ol dil-besteyim bir âfitâb-ı hüsne kim her giz
 Silinmez dert Caşkı sine-i âteş-nişârından
 Ben ol şem^c-i ruha süzende bir pervâneyim Hazmî
 Per ü bâlım yanıptır tâb-ı tenevvür fu'âdından
 Tarîk-i Caşktandır vaşla yol ben anladım hâşıl
 Cihân yansa felek mahvolسا dönmem ictihâdından

334

Fe^cilâtün / Fe^clâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Bû-yı vahdet dağılır nisbet-i Geylânî'den
 Sebķ-ı Caşk okunur âyet-i Geylânî'den
 Feth-i gencîne-i ikbâlim velâyet eyler
 Lûtf umanlar nazar-ı himmet-i Geylânî'den
 Mazhar-ı dâire-i kişver-i kutbiyyet olur
 Feyz alamlar nefes-i Hazret-i Geylânî'den
 Sığınanlar der-i imdâdına me'yûs olmazlar
 Sâye-i merhâmet-i râyet-i Geylânî'den
 Giren elbette semâ-hâne-i feyz-âverine
 Toplanır mâ'ide-i ni^cmet-i Geylânî'den
 Hazmîyâ gâye-i maksûda erenler cümle
 Erdiler bâr-geh-i devlet-i Geylânî'den
 Bende-i der-geh-i ihsânı olup dur sen de
 Kâ'il-i kâm olasın hizmet-i Geylânî'den

335

Kit^ca

Nef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Bir emr ki merhûn ola takdîre ilâhî
 Mümkün mi o artık uya tedbîre ilâhî

Bir hükm ü kazâ ki ola ol لا يتغير
Ugrar mı daha şadme-i tagyire İlâhî

336

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün
 O dem ki etti işrâk pertev-i Nûr-ı Hüdâ senden
 O pertevle göründü câleme kenz-i hafâ senden
 Bütün eflâk ü iklîm-i cihân ketm-i câdemeydi
 Eger Hak etmeseydi halkı halka ibtidâ senden
 Ezel levhindeki nûruñdan ancak caks edip geldi
 Vücûh-ı câlem-i imkâna bu hüsn ü bahâ senden
 Sen ol nûr-ı ahad âyîne-i vahdet-nümâsın kim
 Zuhûr etti bütün sırr-ı kemâl-ı Kibriyâ senden
 Risâlet emri Zât-ı pâk-i kudretinde hitâm buldu
 Nübüvvet hükmüne hem erdi hadd-i intihâ senden
 Zalâm-ı cehli sildi şafha-i şahrâ-yı câlemden
 Tulûcabaşlayınca neyyir-i nûr-ı Hüdâ senden
 Müzül-ı peykden evvel okurdun levh-i kudretten
 İnerdi sanki Kur'an âyet âyet hep sana senden
 O şeb ki sen yöneldiñ müntehâ-yı carş-ı Rahmân'a
 Göründü saña الرحمن على المرش استوى senden
 Yine senden sana vâki'di mi'râciñ desem şek yok
 Hakikatte degil Zât-ı Hüdâ çünki cüdâ senden
 Hemân sevmek sevilmeğe hâleti mechûl etti evvel
 O keyfiyyet yine ol şebde oldu rüşenâ senden
 Bütün öğrendi halk şıdık u sehâ câdl u câ cilmin
 Husûsiyle Cenâb-ı Çâr-i yâr-ı bâ-şafâ senden
 Eyâ şem^c-i Nübüvvet zulmet-i hayrette kalmaz hiç
 Çerâğın yakmak için gözleyen nûr u ziyâ senden
 Eyâ nûr-ı ehad mümkün midir ki rû-yı rû görsün
 Şefâ^cat isteyen rahmet uman hiç bir gedâ senden

Muharremken der-i ihsânla naşş-ı *فلا*
 Eder elbette fakr ehli su'âle ictirâ senden
 Habîbim işte ben dest-i tehî bir bî-nevâlim kim
 O dâr-ı lûtfu bekler gözlerim nakd-ı Caṭâ senden
 Kuyûd-ı cürm ile amma o rütbe müptelâyım ki
 O cürmü eylerim vallâh tezkâre hayâ senden
 Eger haddim degildir rahm umam lûtfün kapısından
 Temennî eylemem bu derd-i hicrâna devâ senden
 Faḫaṭ etti beni ol Kâ^cbe-i vaşlın ümîd-vâri
 Delîl-i Caṭifet bir pîr-i Allâh âşinâ senden
 Anıncüdüür taleb-kâr-ı vişâlındır kulun Hazmî
 Demâ-dem ister ol hasret-zede vaşl-ı likâ senden

337

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Tûr-ı dile bir nûr-ı tecellâ mı nesin sen
 Yâ Tûr-ı tecellîdeki Mûsâ mı nesin sen
 Dil-i mürdeye nefh-i dem-i feyzinle gelir cân
 Ol bâğda yetişmiş gül-i rû^cnâ mısın nesin sen
 Envâr-ı füyûzâtın ile doldu bu ekvân
 Meydân-ı Ene'l-Hak'ta peydâ mı nesin sen
 Yâ Cayn-ı kerâmet-i kemâlât-ı cihân mı
 Yâ sûret-i âdemdeki ma^cnâ mı nesin sen
 Ummân-ı kemâlâtına yok hadd ü nihâyet
 Bir katreye sığmış nice deryâ mı nesin sen
 Senden ayrılıp Kâ^cbe-i âmâl-i vişâle
 Beytü'l-Harem'e bâb-ı mu^callâ mı nesin sen
 Senden görülür cümle-i evşâf-ı hakâik
 Esrâr-ı şu'ûnâta marâya mı nesin sen
 Âşüfte-dil olmakta dem-i feyzin alanlar
 Gam-hâne mi peymâne mi şahbâ mı nesin sen

Mestâne-i Caşkın ile dolmakta bu şahrâ
 Bu bir sûri Mecnûnlara Leylâ mı nesin sen
 Vaşlın senin eyleyemem hall-i maCânî
 Ey kûtb u kemâlât muCammâ mı nesin sen
 CÂlem hep anın bedr-i kemâlinden alır nûr
 Hazmî anı görmez misin eCnâ mı nesin sen

338

Terkîb-i Bend

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün

a

Şâhibin sorma bu şahrânın hıyâmın görmeden
 Pîr-i Caşkı özleme evvel makâmın görmeden
 Bâdenin zevkin taharri etme câmın görmeden
 Her me e meyl etme bedr-i nümâsın görmeden
 Etme her mihrâba ikbâl imâmın görmeden

b

Olma her mescidde ihrâm-ı bende-i iC tikâf
 Kâ'be-i kûy-ı hakâik'ten dem urma etme lâf
 Lâf ile sırr-ı hakikatle edilmez ittisâf
 Fâide vermez sana beyhûde bu saCy u tavâf
 Arayıp bir kâmilin Beytü'l-haram'ın görmeden

c

Bulmadıkça Kâ'be-i irşâda tâ bir reh-nümâ
 Oñmadıkça nûr-ı himmetle tarîkin rüşenâ
 Tutmadıkça destini bir mürşid-i Hak-âşinâ
 Rûze-i maksûda her sözle varılmaz sâlikin
 Tâ ki anın iptidâ Bâbü's-selâm'ın görmeden

d

Kâm-ı dil hâsıl değildir her leb-i gül-fâmndan
 Şive-i sohbet bulunmaz şûret-i eşnândan

Bâde-i Caşkın gözetme neşvesin harcamadan
 Hâl zevki bekleme her pîr-i mey - âşâmdan
 Sohbetinde bir sûri mest-i müdâmın görmeden

Her kapıdan nakd-ı ihsân u Cinâyet bekleme
 Her tabîcatten sakın hükm-i semâhat bekleme
 Her duâya el açıp hüsn-i icâbet bekleme
 Her güzelden Hazmî âşâr-ı şadâkat bekleme
 Merkez-i mihr ü vefâ üzre devâmın görmeden

339

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Gül-i gülzâr-ı vefâdır Hasaneyn
 Güher-i kenz-i velâdır Hasaneyn

Katre-i Cayn-ı Resûl-i Ekrem
 Zâde-i hayr-ı nisâdır Hasaneyn

İbn-i Ma^cşûm-ı Cenâb-ı Haydar
 Fahr-i evlâd-ı Ciyâdır Hasaneyn

Revza-i âl-i Cabâ'da el-Hak
 Gonçe-i hânde-nümâdır Hasaneyn

Hâiz-i mertebe-i Cizz ü neseb
 Şâhib-i hüsn ü bahâdır Hasaneyn

Râz-ı hubbû'l- Habîb'e mazhar
 Vâsıl-ı sırr-ı Hüdâ'dır Hasaneyn

İlticâ-gâh-ı şunûf-ı ümmet
 Mültecâ-ı zu^cafâdır Hasaneyn

Der-i devletlerinin bir itiyim
 Bana Hazmî şufa^cadır Hasaneyn

340

Kit^ca

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Gül-i âl-i Muhammed sümbül-i bostân-ı Peygamber
İki şehzâde-i câli-nihâd-ı Hazret-i Haydar
Bular yâ Rab şefâ^cat-hâhım olsun rûz-ı mahşerde

يحيى عصمت زهرا بمشور ساقى كوثر

341

Me^cfâ^cilün / Fe^cilâtün / Me^cfâ^cilün / Fe^cilün

a

Mu^harrem oldu yine dide eşk-bâr olsun
Enîn ü mâtem eyle sine dâğ-dâr olsun
Bu gülistân-ı cihân cümle hâr-zâr olsun
Solup nesim-i te'ssürle târ-mâr olsun
Ne gül ne gonca ne gülşen ne cuybâr olsun
Bütün hazân-zede-i devr rûzgâr olsun

b

Bu mâh odur ki o Şâh-ı Şehîd yâda gelir
Felekte gördüğü gam-ı kalb derd-i nihâd
Ana cefâ-yı felek sanma kim ^cadâde gelir
Elem bu mâhı düşündükçe bî-irâde gelir

Nasıl bu vak^ca-i dilsûza şabri var olsun

c

Ne cür'et eyledi ki eyâ bozup vefâyı felek
Düşünmedi şeref-i âl-i Muşafâ'yı felek
Bezetti hûn-ı şehidânla Kerbelâ'yı felek
O mâh-ı rif^cata gördü revâ cefâyı felek
O da bu fikr-i sakîmiyle şerm-sâr olsun
Fezâ-yı haşrde mağzûb-ı Kird-kâr olsun

d

Bak ol mürüvveti yok kec-nihâd gerdüne
Terâhüm eylemeyip bunca kalb-i mahzûna

Müsâ^cid oldu merâm-ı Yezîd-i mel^cûne
 O bî edeb' o sefih o meşreb-i düne
 Ki dem-be-dem ana la^cnet hezâr hezâr olsun
 Hemîşe la^cnet o kelb üzre pâydâr olsun

e

Nedir bu cevr-i le imâne âl-i Âdnân'e
 Nedir bu âteş-i gam kalb-i ehl-i imâne
 Yanıp yakıldı bu hasretle nâre pervâne
 Koyuldu mâteme gül bülbül âh u figâne
 Senin de Hazmî işin hep enin ü zâr olsun
 Bu ağlamak sana her rûz u şeb şîcâr olsun

342

Kıt^{ca}

Mef^cûlü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cûlün
 Ey serv-i hırâmânı gülistân-ı vefânın
 Ey goncası bâğ-ı harem-i Âl-i Cabânın
 Ben de reh-i caşkında şehîdim tut elimden
 Ey seyyîd ü sultânı gürûh-ı şühedânın

343

Diğer

Mef^cûlü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cûlün
 Sıbteyn'e bu dünyâda kim olmuş ise bed-hâh
 Tâ haşre kadar la^cnete lâyıktır o kem-râh
 Vay olsun o mel^cûne ki ferdâ-yı cezâda
 Da^cvâcısı Peygamber ola hâkimi Allâh

344

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Yıkılsın bâğ-ı ümmîd murg-i dil koy lânesiz kalsın
 Halâş olsun da gam kaydından âb u dânesiz kalsın

Kırılınsın büsbütün câm-ı emel tek bir vakitlerde
 Dil-i neşve-perestim bâdesiz peymânesiz kalsın
 Cözüm hûn-âb gönlüm âh-ı ateş-bârlar döksün
 Yanıp bu mülk-i ten meyhânesiz mestânesiz kalsın
 Açılınsın rahneler sînemde âfât-ı felâketten
 Harâb olsun o miñnet kişveri kâşânesiz kalsın
 Ser-a-ser Hazmiyâ kaşr-ı emel çöksün eşâsından
 O mihmân-ı cefâlar bir zamânda hânesiz kalsın

345

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Unutturdu hayâlin zevki hep çûn ü çirâ kaydın
 Firâkın derdi kesti büsbütün benden sivâ kaydın
 O dem ki rütbe-i gam rehber-i evc-i kemâl oldu
 Çıkardım hâtırımından başka dürlü i^ctilâ kaydın
 Dilimde zevk-i miñnet başka neşve eyledi peydâ
 Ben ol derd-âşinâya eylemem artık devâ kaydın
 Firâkın bende tekmîl eyledi esbâb-ı endûhu
 Daha bundan gerisin görme hiç başka cefâ kaydın
 Bu zillet-hânedede kayd eylemem idbâr ü ikbâli
 Getirmem yâde artık bir daha havf u recâ kaydın
 CAmel-i iksârına sa^cy ile cennet isteyen zâhid
 Bırak ol hırs ile varsın da görsün ittikâ kaydın
 Sıkılmam Hazmiyâ ben kayd-ı esbâb-ı tahassürden
 Görür her vechile düşmüşlerin elbet Hüdâ kaydın

346

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Uyan ey c^akl-ı himmet hâb-gâh-ı ihtizârından
 Çıkar ey fikr-i gayret başını hâk-i mezârından
 Açıl ey gence-i irşâd hâristân-ı mihnetten
 Çık ey rûh-ı hamîyyet hân-kâh-ı iftikârından

Daha çok gözlesin mi dide vuşlat-gâh-ı ümmîdi
 Daha yansın mı cân sûz-ı firâk ü intizârından
 Görün bu perde-i ʿuzletten enzâr-ı temâşâyâ
 Münevver olsun ʿâlem nûr-ı vech-i tâb-dârından
 Göz aç gör kim nasıl pâmâl-ı fetret oldu dil mülkü
 Ceçir her hâlini bir kere çeşm-i ibtisârından
 Gülistânı karîn-i âfet-i devr-i hazân oldu
 Ana bir tâze cân ver himmet-i feyz-i bahârından
 Uzat imdât elin bu Hazmî'ye ey Hâdî-i irşâd
 Saʿâdet-yâb-ı feyz et dergeh-i himmet-medârından

347

Mefʿûlü / Fâʿilâtün / Mefʿûlü / Fâʿilâtün
 Bu çarh-ı kîne-dârın kim gördü bir vefâsın
 Bu bâğ-ı gam-güzârın kim sürdü bir şafâsın
 Hiç bir ney ü nevâsı ved-âver-i dil olmaz
 Hep dinledik bu bezmin her perdeden nevâsın
 Devrân her anda eyler bir başka şüret izhâr
 Yaʿnî ki her şifattan işbât eder fenâsın
 Her dem birer sitemle gönlüm evin yıkarsın
 Ey mâh yıkma Hakk'ın bu muhteşem binâsın
 Hayret verir tabîbe derd-i dil-i nizârım
 Zîrâ kitâb-ı hikmet yazmaz ölüm devâsın
 Nûr-ı nücûm-ı vuşlat Hazmî görünmez oldu
 Sanki sehâb-ı hasret mahveylemiş ziyâsın

348

Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilâtün / Fâʿilün
 ʿAşktır maʿnâda fakr ehlini sultân eyleyen
 ʿAşktır her zerreyi bir şems-i tâbân eyleyen
 Zevk-i nûr-ı ʿaşktır pervâneyi sûzân eyleyen
 ʿAşktır bülbülleri me'lûf-i efgân eyleyen

°Aşk-ı °iştettir hakîkatte Zelihâ çeşmini
 Yûsuf'ıñ hüsn-i cihân-tâbiyle giryân eyleyen
 Eser-i peygamberdir el-hâşıl tarîk-i °aşk-ı Hak
 Vâşıl-ı Hak'tır hakîki °aşkı iz°ân eyleyen
 Kıymetin bil cevher-i °aşkın gönülde Hazmîyâ
 °Aşktır hakkiyle bu insânı insân eyleyen

349

Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün / Mefâ°ilün
 Hadîs-i vaşfına şarf olmayan °ömrüm telef olsun
 Hayâtım cevheri tîr-i belâya koy hedef olsun
 Gönül mir'âtı kim hâlî ola naqs-i hayâlınden
 Habîbim ol şikest-i seng-i âzâr ü esef olsun
 Dana maşad-ı vişâlin devlettir yoksa hep °âlem
 Müsâvidir diler güher diler hâk ü hazaf olsun
 Bu zîb ü zîverâ fânî iken bilmem ki insâne
 Bu dünyânın nesi müstelzim-i fahr u şeref olsun
 Cihânda zîkr-i hayra hazmî elbet bir sebep lâzım
 Benimçün de bu nazm-ı sâde bir hayr-ı hâlef olsun

350

Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün / Fâ°ilâtün
 Hissi yoktur kıddine nahl-ı gülistândır diyen
 Fikri nâkıştır güle rûyunla yeksândır diyen
 İctihâdında isâbet eylemez bir vechile
 Hüsn-i °âlem-tâbına mihr i rahşândır diyen
 Vech-i temşilde mine'l-cümle muvâfık söylemiş
 Bana tâ baştan ayaga hüsn ile ândır diyen
 Gâliba sem dilberin °aşkıyla süzân olmamış
 Âteş-i °aşka belâ-yı hicre âsândır diyen
 Dîdesi nûr-ı başiretten bitün bî-behredir
 Görmeyip sen nûr-ı °âlem-tâbı pinhândır diyen

Şüphesiz ol Cârif-i hikmet-şinâs-ı dehrdir
 Derd-i Caşka yine derd-i Caşk dermândır diyen
 Hakkı tâleb Cayn-ı vâcid olduğun Hazmî bize
 Fîrimiz Bedri-i ibm-i Şeyh Selmân'dır diyen

351

MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün / MefâCîlün
 Gam-ı hicrâne düştüm vaşl ile mesrûr olam derken
 Daha vîrâne oldum Cakibet maCmûr olam derken
 O yârin âteş-i Caşkı ile pervâne-veş yandım
 Çerâğ-ı ârızından behre-mend-i nûr olam derken
 Reh-i Cazminde varlık müddeCası renzenim oldu
 Der-i luğf-i Süleymân'a varıp bir mûr olam derken
 Beni bu tabC-ı süflî Câdetâ h'z lâne sevğ etti
 Rakîb-i cân olan nefis ü hevâdan devr olam derken
 Felek bir câme-i fersûdeyi de bana çok gördü
 Libâs-ı Cizzet içre Hazmıyâ mestûr olam derken

352

Âh Felek

MefâCîlün / MefâCîlün / FaCîlün
 Nice tıflı ayırdın anesinden
 Nice murg uçurdun lânesinden
 Nice kodun zindân-ı kabre
 Çıkardın saltânat kâşânesinden
 Nice Caşk ehlini firğâtle yaktın
 Geçimdin cân ile cânânesinden
 O rütbe derd-i gam verdin ki Kays'a
 Belâsı bellidir efsânesinden
 Elem yağdırdın ehl-i derde dâim
 Usandırdın bu dünyâ hânesinden
 Yakıp yaktın dil-i Hazm-ı zârı
 Beter ettin cihân vîrânesinden

353

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Çekildik câlemin biz şimdi cümle ân ü ÷yninden
Ferâgat eyledik hep hey'et-i zişt ü bihininden

Yorulduk reng ü bû-yi gonceyi taşvîrden artık
Usandık bülbülün bağı-i emninden tanîninden

Bize Allâh için ey pîr şadr-ı şafâ-yı irşâd
Beyân et sine-i Caşkın kitâb-ı nâzenininden

Şu 'ân-ı dehrden zirâ bize hayretler oluverdi
Ana dikkatle baktıkça bu Caşkın hurde-bîninden

Ta^cayyün etti bizce zâhidin keyfiyyet-i zühdü
Göründü içyüzü âyîne-i za^caf-yakîninden

Bilindi her cihetten vâ^ciizin mahiyet-i cehli
Ki gâfilmiş Hüdâ'nın hükmi-i Kur'an-ı mübîninden

Nasıl bâziçe-gâh-ı nağş u şûret oldugun bildik
Temâşâ eyledikçe câlemi Cibret zemîninden

Zamân bir devre-i üslûb-ı hayret-bağşa girmiş kim
Şadâkat ehlini fark eylemek müşkil-i mehîninden

Ne zevki böyle devr-i hayâtın söyle ey Hazmî

Ne hayrı böyle cömrün şehri ü eyyâm ü senîninden

354

Kıt^ca

کردین فانیسرا مال بدست آوردوام بس ک نعمت یافتیم کاشا نهارا ختم

پس بدیدم لبین صنایع دهر نه ان منت
قید آن از دفتر خاطر مهم انداختیم

355

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Nice bir gâflet ile hâ'im ü hayransın sen
 Nice bir bâde-i hirmân ile sekrânsın sen
 Ey ki Culviyyet-i aşlından olan bivâye
 Nice bir mezlaka-i vehme şitâbânsın sen
 Ey ki mahiyyet-i icâdına bigâne kalan
 Nice bir mühlike-i cehlde püyânsın sen
 Hele bak zâtına âyîne-i Cîrfânından
 Ki ne mâhiyyet ü hilkatte bir insânsın sen
 Ne hüviyyette yaratıldığın idrâk eyle
 Şeref-i zâtın ile aşlına bürhânsın sen
 Şerefin şahididir *خلقت بیدستی*
 Âgeh ol fitratına eşref-i imkânsın sen
 Nûr-ı Hâk mâye-i mahiyyet-i icâdındır
 Dide-i Hâk ile bak sûret-i Rahmânsın
 Âşk sen Âşık u maşûk de sensin hâşıl
 Ya kimin derdi ile şâki-i hicrânsın sen
 Nerde âgyâr ki sen andan edersin şekvâ
 Nerde yâr ayrılığı kim ana giryânsın sen
 Saçy edip kaatre-i Cîrfânını cummâna yetür
 Çünkü Haznî bu fenâ-hânede mihmânsın sen
 Âyet-i enfüs ü âfâқта bak Hâlık'ı gör
 Daha yetmezmi ki bu halka nîgeh-bânsın sen

356

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Fa'ûlün
 Yeter bahşetme vâ'iz piş ü pesten
 Usan geldi bana her bir hevesten
 Sözü ki Hâk'a Âit bir özü yok
 Ne farkı var anın bağ-i ceresten
 Senin olsun hemân sen müstefîd ol
 Murâdın üzre bu fâni kûmesten
 Çemen-zârı sana kalsın cihânın
 Naşîbin otlanır bu hâr ü hasdan

Hüdâ zikrinden olma Hazmî gâfil
Kafes boş kalmadan murg-ı nefesten

357

Kıtca

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Ma^crifet cevheri gencine-i insânda imiş
Dürr-i yektâ-sadefekâtre-i nîsânda imiş
Hazmî bu cevher ü gencîneden olma gâfil
Âhirette ne cazâb var ise nisyânda imiş

358

وحيث بالذنب في السر والعلان	دسا تني النفس بالسر والعلان
وتعبتك يا من رب الاكران	واحرص النفس لي بقصد العدو ان
انرجوا العناية بالعدل والاحسان	
وما صبرت على الطاعات والفضل	على هولها لقد صربت بالعجز
يا رب اسئلك التوفيق والامل	ومر عثرني لفي الخسران والشغل
وقن بطاعتك بصدق الابان	
يا واهب الفضل زود نور بسائرنا	يا واسع الكرم الشفقا لنا
يا رب واهدنا لهدى المستقيم لنا	واعطنا جميع سؤالي في ضمائرنا
لما هديت لهم بغير غضبان	
ارقبني بالفتن الاسواء قد علمت	نفسى باهوية الطغيان لي امرت
مولاي وارحم على شقوق قلبت	ما من شفاوة الاكلهما ظهرت
بحق اشرف نور جميع الامكان	
قل المداق منه العيون ساعة	بعز من فله جبريل نازلة
فمن شفاعة في الخسران ساعة	كل المطالب الا عنه ما صلة
على معاشر كل الانس والجان	
فدا التجاني على حسن صبايتك	جنت بذب على باب شفاعةك
انفس الى قلبي من انوار راقعتك	واحرسني من كيد نفسي بغايتك
بحق ثاني في الفار من اثنان	
ارحم عنوا من الدارين مستديك	يارب بابك قد نبجي وقد سديك

وانظر الى صبري يا خير معلمي	واخلصني من شامت النفس وخذ بيدي
يا رب ليس صلا ما قطاني عالي	تدضاع باللغو والنسيان اجالي
وتبت الآن بك من قبح انصالي	ولا تعاقبني في البرم من اثمالي
وما تسلي الى الدنيا وخذ فرها	اسائة النفس من كل الطريق بدا
ذنب الوجود على الحزمي لقد غلبا	واغفر جميع ذنوبي يا واسع العطا
يا رب اوسع علي	يا رب العفو ورتب العفو والشان
يا س'ولسه ذي حاصل طول ملندن	قربنا زينه دل وامن اميدى السن
البت بزه دو كوكب اقبال كور نوروى	چرخهات چالابيليدك كبر بزه تلندن
يا دولت و سلطه سرور ايتيمان شمرک	دنيا ده تجب نفسى ندر ما حصلندن
هيا نور يعنى بخران غميد ريقه جهانه	خوب ايمز عشق اهلنى ملول بلندن

تاب اولسه ده بنده او انرا طعنايه
حزمى ادمى پارونه سوروم از لندن

359

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Ye'is olsa dahî hâşılı tül-ı emelinden
Koymaz yine dil dâmen-i ümmîdi elinden

Elbet bizde de kevkeb-i ikbâl görünürdü
Çerhin çalabildik eger biz de telinden

Yâ devlet-i vuslatla mürûr etmeyen cömürün
Dünyâda cacep nef^ci nedir mâhaşalından

Hep kurdugu hicrân-ı gâmdir yoksa cihânda
Havf eylemez caşk ehli hulûl-ı ecelinden

Tâb olmasa da benle o ifrât-ı cefâya
Hazmî o mehi çâre ne sevdim ezalinden

360

Mef^cülü / Fâ^cilâtün

Caşkın yolunda ister
 Bin derd ü mihnet olsun
 Ben dönmezim o yoldan
 Varsın kıyâmet olsun
 Metn-i kitâb-ı hüsnün
 Ey mâh şerheder hep
 Her sûre vü Cibârât
 Bi'l-cümle âyât olsun
 Derd-i firâk-ı Mecnûn
 Yazmış kitâb-ı dehre
 Erbâb-ı Caşka tâ kim
 Destûr-ı Cibret olsun

Ey bâd yâr ilinden
 Tek bir haber getir de
 İster firâk-ı müşcir
 İsterse vuşlat olsun
 Ey berç-i âh-ı hasret
 Yüksel ki kabrim üzre
 Benden de ehl-i derde
 Bu bir Calâmet olsun
 Kurtar bu kayd-ı şamdan
 Hazmi-i bî-mecâli
 Bâri bu zulm içinde
 Bir de Cadâlet olsun

361

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

a

Ey Hüdâ'ya şeref-i kurb(ile)mükerremsin sen
 Kurb-gâh-ı ehadîyyette mükerremsin sen
 Evc-i bâlâ-yı velâyette müfahhamsin sen

Ferd-i kâmil halef-i gavs-ı mu^cazzamsiñ sen
Vâris-i ekmele-i Peygamber-i Ekrem'siñ sen

b

Zâhiriñ menba^c-ı ahkâm-ı şeri^cattır hep
Bâtin-ı pâk-terin matla^c-ı hikmettir hep
Şohbetin ^cayn-ı ma^cnî vü hakikattir hep
Her sözün hâsılı Allâh'a işârettir hep
Şupne yok ki harem-i Hazret'e mahremsin sen

c

Dökülür âb-ı hayât çeşme-i hayvânından
Saçılır nûr-ı nikât meşrik-ı ^cirfânından
Rızık-ı ma^cnâ dağılır muṭbah-ı ihsânından
Herkesi behre erer feyz-i ferâvânından
Öyle kim her ni^cam-ı Hak ile mün^cimsin sen

d

Dergeh-i feyzen eger erse idi Hâtem Tayy
O dahî el açıp ister idi senden bir şey
Cân verirse ^cizz-i feyziñden akan katre-i mey
Bir dem-i pâkin eder hâsılı bin mürdeyi hayy
Meger ihyâda Mesîhâ ile hem-demiñ sen

e

Ey benim kible-gehim pîr-i mu^callâ-câhım
Ey benim mürşid-i himmet-gen-i dil-i âgâhım
Senedim mu^ctemedim melce'im ümid-gâhım
Mededin kesmeye benden dilerim Allâhım
Çünkü bu Hazmî-i dil-hasteye merhemiñ sen

362

Bir Nazîre

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Gitmez gam-ı bîkarârı ʿaşkın
 Gülmez yüzü dil-fikârı ʿaşkın
 Sönmez bu tecellî-zâr dilde
 Nûr-ı ebedîsi nâr-ı ʿaşkın
 Dil-dâde-i vaşlıdır cihâh hep
 Ruhsâre-i tab-dâr-ı ʿaşkın
 Ben Kays'ı cününe nisbet etmem
 Ferzâne-i seyyîd-i diyâr-ı ʿaşkın
 Ey Hazmi-i zâr nedir bu nâliş
 Meftûnu musun nigâr-ı ʿaşkın

363

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Feʿülün
 Gözün açsın felek bîdâdı görsün
 Nasılmış devr-i istibdâdı görsün
 Yıkıldı tâ temelden mülk-i millet
 Serâpâ bu harâb-âbâdı görsün
 Uyansın makberinden ehl-i îmân
 Frengistân-ı nev-icâdı görsün
 Gürûh-ı câhil-i İslâm'a bakın
 Uşûl-ı küfre istiʿdâdı görsün
 Ki derler dîn terâkķi mâniʿidir
 Şiʿâr-ı dîne bu isnâd görsün
 Hele şabreylesin erbâb-ı fetret
 Sonunda her çi-bâd-âbâdı görsün
 Taʿalluķtan kesilmek isteyenler
 Bu kemter Hazmi-i âzâdı görsün

364

İnsân

Mefʿülü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Faʿülün

a

Hakk'ın bir Cacep sırr-ı kerâmâtıdır insân
 Hakk'ın bir Cacep kenz-i kemâlâtıdır insân
 Hakk'ın bir Cacep eşref-i ayâtıdır insân
 El-kıssa merâyâ-yı zuhûrâtıdır insân
 En doğrusu nûr-ı ezel-i Zâtî'dir insân

b

İnsân ne demek efzâl-i mahlûk-ı İlâhî
 İnsân ne demek ekmel-i mahlûk-ı İlâhî
 İnsân ne demek ecmel-i mahlûk-ı İlâhî
 İnsân ne demek evvel-i mahlûk-ı İlâhî
 Baħr-ı kademin mevc-i izâfâtıdır insan

c

İnsân ne demek məşrık-ı envâr-ı serâ'ir
 İnsân ne demek hâdim aña cümle müzâhir
 İnsân ne demek hâkim odur bâtın u zâhir
 İnsân ne demek hâşıl odur evvel ü âhir
 Her şey ki o var mebdə' vü gâyatıdır insan

d

İnsân ne demek mahzen-i sırr-ı ehâdiyyet
 İnsân ne demek derre-i deryâ-yı hüviyyet
 İnsân ne demek menba^c-ı mecrâ-yı hakikat
 Allâh'ın ana bak ne büyük verdiği kudret
 Tâb-âver-i a^cbâ-ı emânâtıdır insân

e

İnsân ne demek ziynetidir rû-yı zemînin
 İnsân ne demek bir gülüdür bâğ-ı yakînin
 İnsân ne demek tev'emidir naşş-ı mübînin
 İnsân ne demek cümle-i âyât-ı güzînin
 Baştan başa ma^cnâ vü işârâtıdır insân

f

İnsân ne demek âl-i naẓar-şüret vechin
 Bak câzibe-i hüsnüne gör hâlet-i vechin
 Tahkîk edegör nokta-i mâhiyyet-i vechin
 Dikkatle düşün bir kez oku âyet-i vechin
 Bak kim ne ma^cânînin ^cibârâtıdır insân

g

İnsân ne demek anla o bir şun^c-ı ezeldir
^cArştan yüce eşnâf mülkünden de ecelldir
 Bir müyuna her iki cihân sanma bedeldir
 İnsânı o kim bilmeye hayvândan ehildir
 Halk ^câleminin seyyid-i sâdâtıdır insân

h

Bak enfüse âfâk-ı hayâlî ne gezersin
 Tahkîk-i hakîkatte ^cacep dîn gezersin
 Beyhüde nedir beste-i elvân ü şüversin
 Hâriçte ^cacep vahdet-i Hak'tan ne sızarsin
 Hak birliğini evzâh-ı isbâtıdır insân

ı

İnsândır olan ^cayn-ı ^cinâyâtı Hüdâ'nın
 İnsândır olan nûr-ı hidâyâtı Hüdâ'nın
 İnsândır olan bahr-ı füyûzâtı Hüdâ'nın
 Meşhûd olur insânla şu'ûnâtı Hüdâ'nın
 Mir'ât-ı mücellâ-yı mübâhâtıdır insân

i

İnsân ki denir herkese insân degildir
 İnsân ki denir cism ile bu cân degildir
 Mâhiyyeti bu et ile bu kân degildir
 Keyfiyyeti her ^cakla nümâyân degildir
 Hakk'ın şadef-i dürr-i hafiyâtıdır insân

İnsân ki denir aslı anın nûr-ı Muhammed
 Ol nûrdur insândaki ma^cnâ-yı mücerred
 Âlem bütün ol nûr-ı mücerredle mü'eyyed
 Ol nûra ne gâyet mutaşavver ne de bir hadd
 Bi'l-cümle anın pertev-i zerrâtıdır insân

j

İnsân ki denir maqsad o Sultân-ı Rüsül'dür
 İnsân ki denir bâğ-ı Risâlet'te o güldür
 Kim gitse anın eserine kim hayr-ı sebîldir
 Vâriştir ana ger o da ma^cnâda recüldür
 Lakin yine muhtâc-ı cinâyâtıdır insân

k

Nahl-i kerem-i bâğ-ı Risâlet'tir o Sultân
 Gül-gonce-i güلزâr-ı cinâyettir o Sultân
 Ser-hayl-i meyûdin-i şefâ^cattir o Sultân
 Bu ümmetine Hazmî ne devlettir o Sultân
 Hap müftekir-ı nakd-i şefâ^cattir insân

365

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ben enîs-i yâr idim icâd-ı hilkat olmadan
 Kâr-gâh-ı dehrde bu nakş u şûret olmadan
 Ol zamân ârâm-gâhım câlem-i vahdet idi
 Sâha-i imkân şûret-bend-i kegret olmadan
 Dâne-şîn-i zevk-i vuslattı hümâ-yı himmetim
 Kayd-ı dâm-ı dehre pâ-bend-i esâret olmadan
 Hücet-i hürriyyetim âzâde-i tahrif idi
 Levh-i takdîrimde tağyîr-i cibâret olmadan
 Devlet ü cîzzet benim sermâye-i zevkimdi hep
 Mâye-i aslımda bu bâr-ı kesâfet olmadan
 Hükm-i kudret Hazmîyâ attı beni bu câleme
 Ah kim dilîr-i zevk-i vasl-ı Hazret olmadan

Bir tecellî eylesen ey meh cemâlin nûrunu
 Bir temâşâ eylesem rûz-ı kıyâmet olmadan

366

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Aya göster âfitâb-ı hüsnün ibcâl eylesin
 Nûr-ı vechinden yüzü nûrunu ikmâl eylesin
 Nokta-i vahdet-nümâ-yı hâlin ^carz et halka kim
 Kalmasın keşrette bu tafşîli icmâl eylesin
^cArz-ı enzâr eyle ebrû-yı hilâlin şeklini
 Tâ ki tâ^cat ehli ol mihrâba iqbâl eylesin
 Nürsun sen dest-i Behzâd hayâl mümkün mi hiç
 Şekl-i nûr-ı şafha-i elvâha timgâl eylesin
 Kef-i kudret eylemişken meslek-i icâdında Hâk
 Rütbe-i kâdrin beşer kimdir ki iclâl eylesin
 Kim ki şân-ı ihtirâmında senin nokşân arar
 Tig-i Hâk kessin lisân-ı küfrünü lâl eylesin
 Kim ki ref^c etmek diler şer^c-i şerif-i envârın
 Kuvve-i kahr-ı ilâhî anı pâmâl eylesin
 Dîn-i pâkin kim ki tezyîf etmek ister yâ Resûl
 Gayretullâh anları sanmam ki imâl eylesin
 Her dem estikçe şabâ bu Hazmi-i nâçizden
 Sana envâ^c-ı tahîyyât ^carz u işâl eylesin

367

Kıt^{ca}

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Çogaldı derd-i dilim ey hâkim-i derd-âmûz
 Henüz bu derde müdâvâ zamânı gelmedi
 Açıldı her tarafında ceriha-i firqât
^cilâc-ı vuslatın eyâ zamânı gelmedi mi

HARFU' L-VAV

368

Mef^câlû / Mefâ^cîlû / Mefâ^cîlû / Fa^cîlûn

Dünyâya gönül bağlama bir mezbeledir bu
 Sür^catle güzer eyleyecek merhâledir bu
 Koy gafleti dikkatle hele hâle nazar kıl
 Bünyâdımızı sarsıdacak zelzeledir bu
 Vicdân ü hamîyyet arama ehl-i zamânda
 Şahrâ-yı sefihte bir alay hergeledir bu
 Şürâ-yı vatandaşdan ne necât ~~one~~ hakikat
 Beyhûde nümâyiş kuru bir velveledir bu
 Hazmî meger indâde ere ^cavn-ı ilâhî
 Her söz ile hallolmayacak mes'eledir bu

369

Mefâ^cîlûn / Mefâ^cîlûn / Mefâ^cîlûn / Mefâ^cîlûn

Kul olduk bir ^cazîzîñ hükmüne sultânımızdır o
 Yem-i feyzine düştük katreyiz ^cummânımızdır o
 Şifâ-yı derd-i dil bi'l-cümle hikmet-hânesindendir
 Devâ-bahşâ-yı zahme sine-i sûzânımızdır o
 Müdâmâ halka-i ta^clîmi içre men-^caref-hânız
 Sebök-kerdân-ı ^caşkız hâce-i ^cirfânımızdır o
 Gönülden tard-ı gaflet de^b-ı tab^c-ı pâkimizdendir
 Enîs-i halvet olmak ^câdet ü erkânımızdır o
 Bize dervîşlik istîdâdı tâ hükm-i ezeldendir
 Reh-i fakr u fenâ sermâye-i seyrânımızdır o
 Bu kesret ^câlemin mâhiyyetin biz anladık Hazmî
 Ki vech-i vahdette hep perde-i hirmânımızdır o

370

Terci^c-i BendFe^cîlâtûn / Fe^cîlâtûn Fe^cîlûn

a

Ravzâ-i pâk-i risâlettir bu
 Harem-i hâs-ı nübüvvettir bu
 Deme kim kıt'ca-i cennettir bu
 Başka bir cennet-i kudrettir bu
 Hâ'iz-i kadr u meziyyettir bu
 Menba^c-ı feyz-i şefâ^cattir bu
 Merkez-i rahmet-i re'fettir bu

b

Harem-i kible-i ehl-i hâcet
 Bâbıdır medhal-i dâr-ı cennet
 Minber-i süllem-i carş-ı cizzet
 Ravzası mehbit-i nûr-ı rahmet
 Hâki iksîr-i hayât-ı ümmet
 Meşriğ-ı şems-i hidâyettir bu
 Maṭla^c-ı nûr-ı velâyettir bu

c

Ṭâk-ı mihrâb-ı makâm-ı Maḥmûd
 Mevrid-i nûr-ı füyûzât ü dûd
 Mev^cid-i cilve-i câbid-i ma^cbûd
 Mevki^c-i vuslat-ı sâcid-i mescûd
 Hâsılı anda bitmez maksûd
 Beka-i efzâl-ı tâ^cattir bu
 Câ-yı da^cvât-ı icâbettir bu

d

Asitânende melâ'ik dâim
 Cümlesi hizmete olmuş câzim
 Emrine Hazret-i Cibrîl kâ'im
 Hâsılı şâh ü gedâ yâ câlim
 Her biri anda bir cabd-i hâdim

Öyle bir dâr-ı sa^câdettir bu
Câ-yı ta^czîm ü rî^câyettir bu

e

Kim ki bu dergehe der-bân oldu
Güher-i ma^crifete kân oldu
Kim ki bu ravzaya mihmân oldu
Hazmiyâ câlame sultân oldu
cÂkıbet vâsıl-ı Yezdân oldu
Ümmete bak ki ne ni^cmettir bu
Medhal-i emn ü selâmettir bu

HARFÜ'L-HÂ

371

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
Beşerdir gerçi kim nâm-ı kirâmîñ yâ Resûlâllah
Beşerden câlidir lakin makâmîñ yâ Resûlâllah
Harem-gâhîñ tecellî-hâne-i bezm-i İlâhî'dir
Medâr-ı feyzdir bâb-ı selâmın yâ Resûlâllah
Serâpâ sırr-ı Kur'an belki cayn-ı hükm-i Kur'ân'dır
Hakâ'iktir hükümdür her kelâmın yâ Resûlâllah
Halâ'ik hep mu^cti-i i^ctidâl-i emr-i şer^cîndir
Cihân münkâd-ı ahkâm-ı nizâmîñ yâ Resûlâllah
Hakikat üzre vahdet seyrine ermezdi bir kimse
İzâfet etmese tevhîde nâmîñ yâ Resûlâllah
Lisânda hâsılı taşvîre isti^cdâd-ı kudret yok
cÜlûvv-ı menziliñ şân-ı cazâmîñ yâ Resûlâllah
Enîs ü hem-dem Allâh bilir ki caşk u şevkındır
Dilindir merkez-i zikr-i müdâmîñ yâ Resûlâllah
Gönül mecbûr-ı fikr-i rü'yet-i nûr-ı cemâliñdir
Gözüm vakf-ı hayâl-i hoş-hırâmîñ yâ Resûlâllah
Şeb-i ma^cnâdaki câm-ı cātâdan Hazmi-i kemter
Yine eyler taleb bir dolu câmîñ yâ Resûlâllah

372

Kit^{ca}Mef^cülü / Mefâ^cilün / Mef^cülü / Mefâ^cilün

Yâ melceü'l-mesâkin-hân şefâ^catiñle
 Reddet kapıña geldim bir sâ'il-i hakîrim
 Miskin ü mücrimim ben ye bir yetim-i câciz
 Kayd-ı günehle yâhûd pâ-beste bir esîrim

373

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Kesil bu süfli yoldan meyl-i şeh-râh-ı sevâb eyle
 Dili bir dergah-i Culviye bagla feyz-yâb eyle
 Âlâ'ikten tecerrüd hâsıl et dil-bend-i nağş olma
 Şarâb-ı Caşkla sermest olup terk-i serâb eyle
 Dili esrâr-ı vahdet zevk-i Cîrfândan haberdâr et
 Hakikat neşvesin duy C'azm-ı himmette şitâb eyle
 Murâdın müstefeyz olmaksâ Hazmî feyz-i akdesten
 Cenâb-ı Hâce-i Bedreddîn'e kesb-i intisâb eyle
 Eger ey muktesid tekmîl-i neş'e etmek istersen
 Der-i lütfünden var da bir zerre türâb eyle

374

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Mesken tanımam C'âlemi bir lâne kadar da
 Sevmem anı bir hâne-i vîrâne kadar da
 Ne devlet ü ikbâli ne de zevk-i hayâli
 Degmez nazarımda o bir efsâne kadar da
 Ben görmedim âsâr-ı nümâ nahl-ı emelden
 Topraklar arasında biten dâne kadar da
 Yok çâresi bu derd-i dilin anladım artık
 Gitsem tâ şifâ-hâne-i Lokmân'a kadar da
 Her şubh erer nükhet-i gîsûsuna şâna
 Ah olmadım C'âlemde ben ol şâne kadar da

Ġamdan ne kadar sūziş edersen de o yāra
 Hazmî acımaz hālime bigāne kadar da
 Incinmem o gül-ğonce-i nev-hizesine ben
 Tâ işlese hār-ı sitemi cāne kadar da

375

Kıt^{ca}

Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilātün / Fā^cilün
 Yandı tâb-ı derd ü ğamdan sīne-i şad-çâkimiz
 Sūz-ı miñnetten harâb oldu dil-i ğam-nâkimiz
 Hazmiyâ kurtulmadık her giz belâ-yı hicrden
 Ġaliba bir arz-ı miñnetten alınmış hâkimiz

376

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Allâh için ey pîrbana bir nazar eyle
 İksîr-i dem-i feyz ile bu hâki zer eyle
 Yetmez mi çile çektiğim ey sâhib-i irşâd
 Artık beni de hankâhında bir er eyle
 Bir nazrada sermâye-i idrâkimi artır
 Gencine-i ^cirfânıma bahş-ı güher eyle
 Bu gönlümü ey hâdi-i şeh-râh-ı ilâhi
 Âzâde-i endişe-i havf u hatar eyle
 Firkat eleminden eridi cism-i nizârım
 İmdâdına yet merhem-i dağ-ı ciger eyle
 Ey bād bu feryâdımı var yâre işittir
 Ey âh-ı seher sen dahi var bir eser eyle
 Lûtf eyle şabâ sūziş-i ahvâl-i firâkı
^cArz-ı harem-i ravza-i Hayrû'l-beşer eyle
 Uç git o mehiñ gülşen-i küyünde vatan tut
 Ey murg-ı dil artık bu vatandaşın sefer eyle
 Hazmî bu temenni-i ^cinâyet yeter artık
 Efsâne-i hicrânı biraz muhtasar eyle

377

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Sâlik oldur kim anıñ hiç bir merâmı olmaya

İki câlem içre bir maksûd ü kâmı olmaya

Hâne-i dilden sivâ endişesiñ silmek gerek

Dâr-ı mihnettir o ülke intizâmı olmaya

Öyle bir şâh-râhı ta^ckip etmeli kim sıdqla

Reh-güzârında anın havf-ı harâmı olmaya

Bü-yü Cıtr u Canberîñ duymaz tabi^ci zevkını

Ol zükâm-âlûde kim hiss-i meşâmı olmaya

Lûtfâ mesrûr olma kim şâyet cakibi kahr olur

Bir şabah bu kad ki zîrâ vakt-i şâmı olmaya

Câzm-ı maksad etse de kaşdıñdan olmaz müstefîz

Her kimin ki pîrine ihlâs-ı tamı olmaya

Olamaz anlar şalât-ı da'imîde Hazmîyâ

Tâ ki bir ehl-i hakîkatten imâmı olmaya

378

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Görmedik biz dil ki bu câlemde ol mesrûr ola

Bulmadık bir hâne ki her vechile ma^cmûr olmaya

Her biri bir dürlü mihnetle mükedderdir bu halk

Kimse yoktur ki şu ünât-ı elemden dûr ola

Câkil oldur öyle bir meyhâneye hizmet ede

Kim mey-i feyyâzı kevser kâsesi fağfûr ola

Ma^crifet oldur ki bu dünyâda iken o âdeminYârı Mevlâ mev^cûd-ı zevk-ı kelâmı Tûr ola

Şüphesiz ol mazhar-ı nûr-ı Cemâlullah'tır

Her kimin ki Hazmî bu mâvtında nârı nûr ola

379

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Cihân bir bâdenîñ mesti veli mestâneler başka
 Çerâğ-ı bezm bir lâkin yanan pervâneler başka
 Bütün bir Leylî'niñ meftûnudur şahrâ-yı Caşk içre
 Hakikat birdir amma söylenen efsâneler başka
 Muhabbet şevki gerçi cilve-gerdir dehr-i tabî^catta
 Hakat Caşk içre cânîñ terk eden merdâneler başka
 Harîm-i yâre vuslat zevkin almaz girse de zâhid
 Ki anda âşinâlar başkadır bigâneler başkadır
 Degil bu zâhidâ sen bildiğîñ mey bildiğîñ sağar
 Cihân-ı ma^crifette devr eden peymâneler başka
 Bulunmaz Hazmî her vîrânede gencîne-i Cîrfân
 O kenz-i ma^crifet mahfi olan vîrâneler başka

380

Mef^cûlü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cûlün
 Ey gam-zede-dil saklama esrârını söyle
 Bir hem-dem ara bul sebep-i zârını söyle
 Her demde nedir sendeki bu nâliş-i hasret
 Bulmak mı Caceb kaşdın o dildârını söyle
 Aram-gehiñ Câlem-i C^culvi idi evvel
 Yâd et o ezel bezmini ikrârını söyle
 Nakdîne-i mevcûdunu mehûme degiştîñ
 Bu yokluğa sattın niçin ol varını söyle
 C^cömrün çoğunu meyl-i mekârihte geçirdiñ
 Sermâye-i sa^cyinde olan kârını söyle
 Hicrân evini mazhar-ı envâr-ı vişâl et
 Zulmette mi kalsın daha o dârını söyle
 Bir mukbîl-i irşâda yetiş bâri elin tut
 Bir çâre talep kıl gam-ı idbârını söyle
 Bir dâmen-i irşâda yapış eyle tekâmül
 Noksanını say hâl-i tebâh-kârını söyle
 Hazmî gibi dil-beste-i naş olma yazıktır
 Bir pîre kul ol zübde-i efkârını söyle

381

Mefâcîlün / Fe^cilâtün / Mefâcîlün / Fe^cilün

Yönelme Kâcbe-i Cîrfâna rehberiñ yoksa
 O semte uçmağa yeltenme şeh-beriñ yoksa
 O gülşeniñ doymazsıñ hakiki zevkinden
 Şarâb-ı Caşk dolu elde sâgarıñ yoksa
 Refâkatiñ dileme Hızır-ı Caşkıñ ol yolda
 Kitâb-ı Cilm-i ledünniden ezberiñ yoksa
 O bahre seyr ü sefer etme tâ ki Nûh gibi
 Yanında keşti-i emniyyet -âveriñ yoksa
 Saña serâ'ir-i vahdet açılmaz el-hâşıl
 Tarîk-i Caşқта bir Şeyh-i Ekber'in yoksa
 Na^cim-i cennet-i Zât'a erilmey Hazmî
 Serîr-i sine-i mürşidde ger yeriñ yoksa

382

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün

Şarf-ı nakd-ı vaqt edenler kayd-ı gem ü serdle
 Muhtaribdirler mücerred nice yüz bir derdle
 Mihnet-i keşretten ancak ehl-i dil âzâdedir
 Çünkü vahdet-gâh-ı dilde ferd olurlar ferdler
 Câşıkıñ bir sevdigini çok görürler zâhidân
 Zâhidiñ bir yârı varken Câşıkân almaz dile
 Nerde zâhid nerde erbâb-ı gönül bir diqqat et
 Bir olur mu kıymet-i hâr-ı muğeylân derdle
 Etme esbâba tevessül minnet-i halkı bırak
 Hazmîyâ gel her ne maksûduñ ki var Hak'tan dile

383

Mef^cülü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Fa^cülün

Her hâdiseniñ şâni^ci vü hallâkıdır Allah
 Allah فاعل حبيب على الاطلاق

Sen Hakk'a sığın bitse de esbâb ile her iş
 Fânî olur esbâb fakat bâkîdir Allah
 Kayd altına çok girme ma'îşet-i haddinde
 Hep kullarının kâsım-ı erzâkîdır Allah
 Sen durma hemân zevk-ı likâsın talep eyle
 Müştâk olanın aıla ki müştâkîdır Allah
 Hazmî çalış âyine-i ahlâka şafâ ver
 Zîrâ kişinin nâzır-ı ahlâkîdır Allah

384

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Bakma sen nokşanıma yâ Rab kemâliñ Caşkına
 Cürmümü afv eyle Zât-ı bî-zevâliñ Caşkına
 Sû -i a^cmalimle ferdâda mu^catteb eyleme
 Etme şermende beni ism-i Celâliñ Caşkına
 Nâr-ı nirân ki seniñ kahr u Celâliñdir murâd
 Yakma ol nâre beni nûr-ı Cemâliñ Caşkına
 Cennet-i Zâtından Allahım beni dür eyleme
 Cılve-gâh-ı dildeki zevk-ı visâliñ Caşkına
 Keşf-i zât eyle tecellî-gâh-ı vahdetten bana
 Dîde-i cânımda nakş olmuş hayâlin Caşkına
 Sırr-ı tevhidîñle şâf et sine-i idrâkimi
 Ârifân-ı vahdetiñ erbâb-ı hâliñ Caşkına
 Nûr-ı zâtıñla münevver kıl sirâc-ı ruhumu
 Ayet-i nûr-ı celâlet- iştimaliñ Caşkına
 Mazhar-ı nûr-ı ma^câni eyle sırr-ı pâkimi
 Zümre-i aqtâb u evtâd-ı ricâliñ Caşkına
 Sil sevâd-ı nâme-i taksirini Hazmî kuluñ
 Sevgili Peygamber-i ahsen-i hişâliñ Caşkına

385

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Bulursuñ maqşadı bir kâmil erle sohbetiñ varsa
 Erersiñ ası-ı îmana cülüvv-i himmetiñ varsa
 Muhaqqak şemc-i büy-ı feyz edersiñ küy-ı cânândan
 Nesim-i caşk ile vaqt-ı seherde ülfetiñ varsa
 Müyesserdir saña esrâr-ı vahdet bu merâyâdan
 Diliñ âyinesi rüşense cayn-ı ciberiñ varsa
 Çıkarsañ varlığından sırr-ı fark u cemci anlarsıñ
 Bilirsıñ vahdeti ger encâmında halvetiñ varsa
 Ta^calluk kaydını câkil isen pâmal-ı nisyân et
 Tecerrüd câleminde âdem olmak niyyetiñ varsa
 Dem-i tevhide ermiş cârif-i billahsıñ bi-şek
 Eger kendi özünden Hazmî aña himmetiñ varsa

386

Mef^cülü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Fa^cülün
 Ey himmetini şarf eden a^cmâl-i cavâna
 Ey sevğ-i cehâletle giren şıf-ı hevâma
 Al kendiñ eger tâlib-i Hağ'sañ bu hatâdan
 Aç sâmi^ca-i diğkati bu hayr-ı kelâma
 Et ahsen-i ihlâş ile bir tevbe-i kat^ci
 Sedd eyle gavâyet yolunu nefis-i lâime
 Ahlâkıñı tehzibe çalış hüsn-i camel kıl
 Sa^cy eyle hemân zıkr ü huzûruñda devâna
 Gir niyet-i hâliş ile bir cami^c-i caşka
 Uy andaki mihrâba geçen hazır imâna
 Tekbir ile eniyyeti at carz-ı huзу^c et
 Fi^cliñden olup fâni eliñ bağla kıyâma
 Erkân-ı rükû^cda şıfatıñ secdede zâtın
 İfnâ ederek mağhar ol evvel demde selâma
 Kestirme tarîk işte budur tâlib-i Hağğ'a
 Bu eşeri tutanlar erişir hadd-i merâna
 Bu silk-i selâmette yürü sen dahi Hazmî
 Tâ Bâb-ı Selâm'dan eresin Beyt-i Harâm'a

387

Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün
 Hayâlin cevheri cânda nihândır yâ Resûlallah
 Vişâlin şevki dilde mihmândır yâ Resûlallah
 Nesim-i şubh kim her dem geçer gülzâr-ı küyündan
 Hevâ-yı şevkim aña hem-finândır yâ Resûlallah
 Gönül müstagrak-ı deryâ-yı ^Caşk u iştiyâkındır
 Baña anın için vird-i zebândır yâ Resûlallah
 N'ola ger âsitân-ı devletinden vaşl umarsam ben
 Ki haşret müddeti hayli zamândır yâ Resûlallah
 Ricâ destin açıp Hazmî-i kemter bâr-gâhından
 Atâ^C ister bir ^Cabd-ı nâ-tüvândır yâ Resûlallah

Terahhum kıl o mücrim- ^Cabde ki bâb-ı şefâ^Catte
 Esir ü kaşa-i ^Cacz u emândır yâ Resûlallah
 Ne hâcet ^Carz-ı tafsil eylemek mâ-fi'z-zamir
 Ricâ vü maṭlabı saña ^Cayândır yâ Resûlallah

388

Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün / Mefâ^Cilün
 Özüñ maḥbûb-ı Rabb-ı müste^Cândır yâ Resûlallah
 Sözüñden her hakâ'ik müstebândır yâ Resûlallah
 Sen ol maḥbûbsuñ yoktur nazîriñ levh-i fitratta
 Güzellik sende her yüzden ^Cayândır yâ Resûlallah
 Utandırdı tulû^Cun Yûsuf-ı hüsnü cemâliñden
 Verâ-yı perdede hâlâ nihândır yâ Resûlallah
 Hafiyât-ı kitâb-ı müstetâb-ı hâl ü hattin hep
 Rümûz-ı vahdette bir tercümândır yâ Resûlallah
 Hakikatıyla senâ-yı hüsn-i evşâfin degil kâbil
 Senâımız sâde bir mücmel beyândır yâ Resûlallah
 Sen ol sultân-ı aklîm-i şeref-âbâd-ı vahdetsin
 Ki pây-ı taht-ı kadriñ lâ-mekândır yâ Resûlallah

Harem-gâhında Cibrîl-i Emin'dir hâdim-i hâsîn
 Kapında hep tavâşî kudsîyândır yâ Resûlallah
 Güneş bir zerredir nûr-ı ruh-ı pertev-nisârından
 Anıaçûn zîb-i evc-i âsumândır yâ Resûlallah
 Ne yolda bilmem Carz-ı iştiyâk etsin kuluñ Hazmî
 Gam-ı firkat tükenmez dâsitândır yâ Resûlallah

389

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Esîr-i miñnet-i derd-i firâkım yâ Resûlallah
 Terâhüm kıl giriftâr-ı meşakkım yâ Resûlallah
 Vişâliñ kûyuna ermek ile teskin olur ancak
 Derûnumda olan bu iştiyâkım yâ Resûlallah
 Hâkîkidir seniñçün dildeki zevk-i muhabbet hep
 Bu sözde yok riyâ yâhud nifâkım yâ Resûlallah
 Ümîdim var ki mahrûm-ı şefâ^cat olmayam zirâ
 Sevenlerle seni var ittifâkım yâ Resûlallah
 Cemâliñ nûruna bu Hazmî'yi bir gün sezâ-var et
 Hüdâ birdir budur başlı merâkım yâ Resûllah

390

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fa^cülün

a

Sen Hâlık-ı ins ü cânsiñ Allah
 Bir kâdir-i lâ-mekânsiñ Allah
 Kayyûm-ı bütün cihânsiñ Allah
 Gözlerden eger nihansiñ Allah
 Mevcûd-ı bilâ-gümânsiñ Allah

b

Cilmiñle muhît-i bañr u bersiñ
 Envâr-ı nümâ-yı her-suversîâ
 Her perdeden Carz-ı rû edersiñ

Her yerde egerçi cilve-gersin̄
 Anna yine bi-nişânsin̄ Allah

c

Yerin̄ ne semâdadır ne yerdir
 Zâtın̄ yine nerde olsa birdir
 Yâ Rab bu ne hikmet ü ne sırdır
 Bir hâne-i kalb ki münkesirdir
 Ol hânede mihmânsin̄ Allah

d

Her kimse ki vaşl-hâhiñ olmuş
 Ol sâlik-i şâh-râhiñ olmuş
 Hep vahdetiñe güvâhiñ olmuş
 Bir dil-i tecelli-gâhiñ olmuş
 Ancak orada Cayânsin̄ Allah

e

Her sinede siriñ oldu pinhân
 Her katrede halk edersin̄ Cummân
 Hikmetleriñe hiç ermez izcân
 Her Cakl bu kudretin̄de hayrân
 Ey kâdir-i müsteCansin̄ Allah

f

Keyfiyyetine erişmez idrâk
 Zâtında tefekkür oldu işrâk
 Bilmek diledikçe Cakl (اوراك)
 iskât eder anı باعرفاك
 Sen öyle Cazimü's-şânsin̄ Allah

g

Emrin̄le düzeldi hep bu şahrâ
 Oldu saña cümlesi merâyâ
 Her zerrede varlığın hüveydâ

Hep şahid-i vahdetiñdir eşyâ
Lakin yine gizli kânsın Allah

h

Bu Hazmî'yi sen necâta erdir
Esmâda koma sıfâta erdir
Lutfünle sırr-ı zâta erdir
Bir bâkî olan hayâta erdir
Çün mürşid-i sâlikânsın Allah

1

Nefsiyle koma o nâtüvânı
Varlıktan İlâhî kurtar anı
Seniñ ile sende eyle fânî
Tâ kalmaya kayd-ı nâm ü şânı
Düşmüşlere sen emânsın Allah

391

Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilâtün / Fâ^Cilün
Her mehe meyl eylemem nür-ı letâfet vermese
Her gece kâşâne-i hicrâna tal^Cat vermese
Zehr-i gâmdir mey dil-i uşşâkı etmez neş'e-mend
Bezme tâ bir sâki-i gül-çehre ziynet vermese
Şahn-ı sohbet kalın şevk ü şetâretten tehi
Şive-i güftâr-ı cânân vecd ü hâlet vermese
Goncada reng ü letâfet mi olur hiç ol gülün
Pertev-i ^Caks-ı ruhu tâb ü terâvet vermese
Hazmiyâ şibreylemek hicrâna müşkil-ter olur
Vuslat imdi gehi kalbe metânet vermese

392

Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilâtün / Fe^Cilün
Güleriz maşlahat-ı ^Câlemi endiş edene
Mâsivâ şuglu ile kalbini teşviş edene

ʕAql-ı kâmil deriz âmâl-i cihânı bırakıp
 Özünü hânka-i ʕaşқта derviş edene
 Bakarız ʕayn-ı te'essüfle taʕacüb ederiz
 Kendi ʕaybın koyup e) ʕaybını teftiş edene
 Emr dünyâsında lûtf-i ilâhî yetişir
 Şimdiden ahiretiñ earini derpîş edene
 Kenz-i Zâttır iki ʕâlemde ʕivaz ey Hazmî
 Hak tarîkinde bütün varını bahşîş edene

393

Kitʕa

Mefâʕilün / Feʕilâtün / Mefâʕilün / Feʕilün

Bu mülk ü mâl ile sen bir şeref gözetme gönül
 Şeref odur ki yerin ola kurb-ı ʕizzette
 ʕAlâka-i nazariñ kes bu fâni kesretten
 Gözet saʕâdet-i dâreyni genc-i vahdette

394

Mefʕülü / Fâʕilâtü / Mefâʕilü / Fâʕilün

Şafvet gelir mi söz ile fehm ü yakînine
 Şerʕin o kim dayanmaya habl-ı metînine
 Nûr-ı füyûz-i kuşdan olmaz nasîbi hiç
 Hakkıyla tâbiʕ olmaya Resûl-i eminiñe
 Bulmaz tarîk-i rüşd ü sedâada hidâyeti
 Vakfetmeyen nigâhını ʕibret zemînine
 Maʕzûl-ı zevk-i maʕârif-i Hak olup kalır
 Hazmî bu kâr-gahın karışan ân ü eynine

395

Mefʕülü / Mefâʕilün / Faʕülün

Ey dîde bu hâl ü şânañ ağla
 Ey dil oku dâsitânañ ağla

Ey bül**ü**l-i cân nedir bu gâflet
 Dök derâ-i dil-i nihânañ ağla
 Ey g**ö**nce-i c**ö**mr solduñ âhir
 Geldi bu dem hazânañ ağla
 Ey a**h**ter-i ba**h**t-ı nâtüvânım
 Ahvâl-i c**ac**z-ı nişânañ ağla
 Hazmî bu hayâtı ettin işrâf
 Durma o geçen zamânañ ağla

396

Kıt**ca**Mefâ**c**ilün / Mefâ**c**ilün / Mefâ**c**ilün / Mefâ**c**ilün

Temenni-i terâvet etmem c**ö**mrüm bâğına artık
 Yakîn ettim ki bâkî olmayan bir gülistândır bu
 Sarardı berk ü bârım Hazmîyâ te'sir-i miñnetle
 Meger gamla geçen c**ö**mrüm için fasl-ı hazândır bu

397

Mef**c**ülü / Mefâ**c**ilü / Mefâ**c**ilü / Fa**c**ülün

Alâyişi koy zevk-i ârâma bî-edeb olma
 Gam zevkini duy mâil-i kayd-ı turâb olma
 Maqdûr iken ahkâm-ı ş**u**ûnât-ı ilâhî
 Bî-fâide dildâde-i hırs u taleb olma
 Tahsis-i emel hasr-ı nażar eyle bir emre
 Bu meşgale bu kesret ile pür-ta**c**b olma
 Her vaktiñi bir eyle bu c**uz**let-geh-i gamda
 Âsûde-dil ol muntazır-ı rûz ü şeb olma
 Cân naqdini cânâna nişâr eyle de kurtul
 Bu dağdağadan Hazmî yeter muştari**b** olma

398

Mefâ**c**ilün / Mefâ**c**ilün / Fa**c**ülün

Eger dil tâlib-i vuşlat degilse
 Merâmı Hakk'a kurbıyyet degilse
 Bu kesretten niçin yâ vahşet eyler
 Murâdı Câlem-i vahdet degilse
 Nedir Câşık sivâ-yı Hakk'ı sevmez
 Eger maḫlûbu ol Hazret degilse
 Nedir dilde olan bu derd ü miḫnet
 Cihân kâşâne-i miḫnet degilse
 Bu ölmek bu harâb olmak nedendir
 Fenâsı Câlemin muşîbet degilse
 Neden taḫn eyler ehl-i hâli zâhid
 Eger mecbûl-ı gayriyyet degilse
 Neden maḫlûkunu Hakk'ın begenmez
 Esîr-i şirk-i enıyyet degilse
 Neden daḫvâ-yı faẓl eyler hemîşe
 Merâmı ger enâniyyet degilse
 Neden bunca taḫşub-ı zühd-i bârid
 Hayâli sâde bir hubs degilse
 Ârâr ü Hazmîyâ Hakk'ın likâsın
 Eger her bir demi gaflet degilse

399

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 Her tabîb-i cânı zahm-ı caşka nâzır eyleme
 Tâ harîm-i sînede hıfz ile zâhir eyleme
 Tâ be-maḫşer genc-i dilde sakla öz cânın gibi
 Kimseye dünyâda izhâr-ı serâ'ir eyleme
 Pâk-i tabḫ ol öyle kim dildâde olma her büte
 Süret-i hüsnün bile sen naḫş-ı hâtır eyleme
 Öyle ülfet hâsıl et endîşe-i hicrâne kim
 Hâne-i kalbe gamın gayrın misâfir eyleme
 Başka bir Câlemde ol Hazmî safâ-yı hâlden
 Nür-ı zâhir var iken meyl-i müzâhir eyleme

400

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

a

Öyle bir meslekte git kim sonu ebter olmaya
 Öyle bir dil tut ki her şeyden mükedder olmaya
 Öyle bir mir'ât-ı sâfi bul ki muğber olmaya
 Kıymeti yoktur o kalbin ki mutahhar olmaya

b

Bezm-i hâsü'l-hâs yâre mahrem olmak isteyen
 Taht-gâh-ı kurba ibn-i Edhem olmak isteyen
 Merkez-i ma^cnâda bi'l-fi^cl adem olmak isteyen
 Öyle lâzım ki harîs-i taht u efser olmaya

c

Derd-i firkat tâb-ı hasretle yıkılsın hânesi
 Zülmet-i miñnetle dolsun ser-te-ser kâşânesi
 Kalmasın bu câlem-i fânide âb u dânesi
 Ol gönül ki nûr-ı feyz-i Hak^k'a mazhar olmaya

d

Hâl-ı zevki kim ki tâc ü taht u haşmetinde arar
 Râhatı fânî olan bu nakş-ı kesrette arar
 Hâtır-ı cem^ciyetin hep cem^c-i servette arar
 Korkarız ki bu emel ana müyesser olmaya

e

Gâye-i maksûda her sözle ne mümkündür vusûl
 Her temenni ma^crez-i is^câdde olmaz husûl
 Her ricâ-yı dil bulur mu Hazmiyâ câ-yı kabûl
 Levh-i cilm-i Hak^k'da ol şey ki mukadder olmaya

401

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün Fe^cilün

Halktan yüz çeviren elbette
 Odur Allah'a eren elbette
 Kurtulur nâ'ire-i tûfândan
 Keşti-i Nûh'a giren elbette
 Tez yeter merhâle-i maksûda
 Varını vara veren elbette
 Kim ki yok etti özün işte odur
 Gül-i ma'lûbu deren elbette
 Kâm alır hâsılı Hazmî kendin
 Mâsivâdan geçiren elbette

402

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Kanılmaz hâside ^cahd-i uhuvvet versin isterse
 Sübût-ı sıdkına imzâlı hüccet versin isterse
 Serâpâ kavli ma^clûl fi^cli mahmûl-ı gârazdır hep
 Söze şürette bin reng-i hakikat versin isterse
 Deni tab^cânı ta^clîm-i edeb hiç hisse-mend etmez
 Âña her gün Felâtun ders-i hikmet versin isterse
^cAcûzûn vech-i nâ-mevzûnuna bir hüsn-vân gelmez
 Âña muşâtelar her türlü ziynet versin isterse
 Mürüvvet resmîñ umamaz ^câkil erbâb-ı denâ'etten
 Bütün dehre nüfûzu hükm ü kuvvet versin isterse
 Gözetmez kimse nakd-ı ^câtîfet tab^c-ı esfelden
 Velew Kârûnî servetlerle şöhret versin isterse
 Keder vermez dil-i deryâ-şi^câr ehl-i temkine
 Sefîhe her cihetle dehr-i rif^cat versin isterse
 Dil-i şafvetiñiz yine gizli kalmaz vahdetin mûru
 Merâyâ-yı şu'ûn asâr-ı zulmet versin isterse
 Bilir ehl-i nazar erbâb-ı dâniş kindir ^câlemede
 Zamân cühhâle bin nâm-ı fażilet versin isterse
 Kemâl artırmaz asla tâlib-i nâ-kâbile Hazmî
 Velew bin şeyhü'l-irşâd himmet versin isterse

403

Kıt^{ca}Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Kuvâ-yı kâbiliyyet muhteliftir bir siyâk olmaz

Tefâvvüt üzredir tab^c-ı beşerde ittifâk olmaz

Görenler Cârif-i billahı çoktur gerçi kim Haznî

Nevâl-i şöhbetinden ekseri hulvü'l-mezâk olmaz

404

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Ey hikmeti gelmeyen beyâne

Ey kudreti sığmayan lisâne

Her emr-i ilâhî hâsdır bes

Sen hayy u kadîm u lâ-mekâne

• Eşyâ biliriz sebâtı yoktur

Câlem ise bir harâbe lâne

Zîrâ ki zamânın erdi gördük

Her dü bahârı bir hazâne

Soldu gülü hep semûm-ı gamla

Hâr oldu döküldü bostane

Estâr-ı gama büründü gonca

Bakmadı bu nakş-ı eyn ü âne

Nergis sitem zamânı gördü

Göz açmadı bir de bu cihâne

Feryââ ile gün geçirdi bülbül

Geldi geleli bu gülistâne

Pervâne yanıp yakıldı gitti

Gelmele bu mihnet-âşiyâne

Göstermedi bir zamân şadı

Leylâ gamı Kays-ı nâtüvâne

Kurtulmadı hâsılı sitemden

Kim geldi ise bu hâkdâne

Ezcümle o Şâh-ı Kerbelâ kim
 Olsun yoluna bu cân revâne
 Devr az mı cefâ vü cevr kıldı
 Ol pâdişeh-i Cülvv-i şâne
 Şakrâ-yı belâ vü miñnet içre
 N'etmedi o Câlî hânedâne
 Ol zâde-i bir güzîde-kadri
 Hasret kodu yâr ü maḥremâne
 Âdem nasıl eylesin taḥammül
 Ol maCreke-i elem-nişâne
 Kim duydu o vâkıCâtı bülbül
 Andan beri başladı figâne
 Kaşdı budur âh ü nâlesinden
 Zâhirde gül oldu bir bahâne
 Bu vakCa-i cân-hırâşı gördü
 Dâmân-ı şafak boyandı kane
 Ni-nâle-i tarrâr ḥaşret oldu
 Vâkıf olalı bu dâsitâne
 Artık ne vefâ ümidi kalsın
 Ol çarḥ-ı sakım-i bed-kemâne
 Kim ol Resûl'ü etti maḥzûn
 Fırsat verip ehl-i bâğiyâne
 Bilmem n'ola ḥaşrde cevâbı
 Peygamber-i ahir zamâne
 Ne yüzle gelir Caceḥ o câni
 Dergâh-ı Kerîm-i MüsteCan'e
 Yâ Rabbi bu zûlm ü melCanetler
 Kalsın mı Yezid'e o mihâne
 LaCnet ana şad hezâr laCnet
 Geldikçe ḥayâle bu terâne
 Ey dil yetişir bu taCn u âzâr
 Devr-i felek-i miñen-nişâne

Ahkâm-ı kazâ zühür ederse
 N'etsin aña neylesin zemâne
 Vâbeste degil mi her vukûcat
 Kânûn-ı Hüdâ-yı cizz ü şâne
 Ye'sin gönül ne sevdi zîrâ
 Kâm almağa gelmedin cihâne
 Bir özge sebiledir bu gelmek
 Hazmî bu diyâr-ı imtihâne
 Yâ Rab beni mest-i caşkıñ et kim
 Varlığım için düşem kemâne
 Görmeye gözüm bu naqş-ı kevnî
 Semcime yetişmeye fesâne

405

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Gelemez kayd-ı sivâ bu dil-i azâdımıza
 Giremez hüküm-i hevâ hâne-i âbâdımıza
 Yıkılıp yansa da bi'l-cümle binâ-yı câlem
 Hırz-ı irâs edemez masraf u irâdımıza
 Ne kadar ister ise vâcizin artsın ta^cnı
 Ne nakîse erer cîrfân-ı Hüdâ-dâdımıza
 Her hakîkatte yine başka hakîkat bulmak
 O bir ihsân-ı Hüdâ'dır dil-i nakkâdımıza
 İş midir bir çürümüş mürdeyi ihyâ etmek
 O Mesihâ-dem olan şahib-i irşâdımıza
 Zâhid aç varsa gözün gör o yem-i feyyâzı
 İctimâd etmez isen şihhat-ı isnâdımıza
 Hazmiyâ secde-ger-i mevzu^c-ı şükruz her dem
 cAşkzevkiñ bize bahş eyleyen üstâdımıza

406

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Ma^cni-i tafsîle er icmâl vermez fâide
Keşf-i ma^cnâda bu istidlâl vermez fâide
Kalb u rûh ü sırrına doydur ma^canî lezzetin
Anları hâlinde hiç ihmâl vermez fâide
Nefsine durma tekâza et edâ-yı emr için
Müflise deyninde bu ihmâl vermez fâide
Kendi üstünde kalan bâr-ı hukûk-ı gayr için
Nefsine nakdinden istihlâl vermez fâide
Yevm-i ma^clûma tedârik eyle bir kalb-i selîm
Naşş ile sâbittir anda mâl vermez fâide
Bir kitaptan haber-i kâle mazhar ol yoksa sana
Her kitaptan açtığın her fâl vermez fâide
Şir-i mâder perveriş vermezse tıfl-ı tâzeye
Mehd-i zerrinde anı ibcâl vermez fâide
Ol ki ders-i mâ-^careften bîhaberdır Hazmiyâ
Âna nakl-ı âhsen-i emsâl vermez fâide

407

Şeyh Galib'in "Çekme Gam Destgirdir Allah"

Mısra^c-i Meşhûrunu TazmindirFâ^cilâtün / Mefâ^cilün / Fâ^cilün

a

Her senâya cedîrdir Allah
Küllî şey'e kadîrdir Allah
Her umûra habîrdir Allah
Vâkıf-ı her-^czamîrdir Allah
^cÂcizâna zahîrdir Allah
Çekme gam dest-gîrdir Allah

b

Halktan sen vefâ hayâl etme
Her giz endîşe-i muhâl etme
Hağ'dan gayra ^carz-ı hâl etme

Başka bir bâbdan su'al etme
 Ğâcizâna zahîrdir Allah
 Çekme gam dest-gîrdir Allah

c

Dâim ol zikr ü fikr-i Hağ ile sen
 Bu huzûr ile kıl dilin rûşen
 Kalmaz artık senin için rehzen
 Korkma olsa sana cihân düşmen
 Ğâcizâna zahîrdir Allah
 Çekme gam dest-gîrdir Allah

d

Ara bir çâre nefsiñ İslâm et
 Emr-i bi'l-hayra anı ilzâm et
 Hüsn-i ahlâka ciddî ikdâm et
 Rızğ için sen tevekkülün tam et
 Ğâcizâna zahîrdir Allah
 Çekme gam dest-gîrdir Allah

e

İctimââ etme nefsi-güm-râha
 Mutma'in olma servet ü câha
 Git hemân Hazmî pîr-i âgâha
 Var o yoldan Cenâb-ı Allah'a
 Ğâcizâna zahîrdir Allah
 Çekme gam dest-gîrdir Allah

408

Resûl-i Rabbü'l-enâm Ğaleyhi efzali't-tehiyyat-ı ve's-se-
 lâm Efendimiz Hazretlerinin ravza-i muṭahḫara ve merkâd-i
 pâk-i münevvere-i Cenâb-ı Risâletpenâhîlerine takdîm kılı-
 nan bir tazarruĞ-nâmedir

الصلوة والسلام عليك واصحابك ياسيدنا يا من قلت شفاعة
من اتى لاعدل الكتاب ما انا من اعدل العاصي والذليل ومن
اعدل العقلة والكل مع انة نعلم ونعقد لا يرد عن باب عنا
يتك من اسرح ولا يضرد عن اعصاب شفاعتك وعاطفتك من
استنفع واستعطف وارحم واعطف واسق ما في الصبر
فان كتابي هذا يعرضك عن مرامي ومقصدي وصلّى الله
عليك وعلى اله واصحابك دائماً ابداً سرمداً

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün

Zamân-ı elvedâ^c geldikçe yâde yâ Resûlallah

Firâkıñ nârı başlar iştidâde yâ Resûlallah

Hayâl-i âsitân-ı feyz-nâkin zevki hiç gitmez

Mukayyedir dil-i derd-âşinâda yâ Resûlallah

Gubâr-ı hâk-i i^ctâbın egerçi kehl-i ^cayn ettim

Yine kaldı gözüm ol tütüyâda yâ Resûlallah

Dilerdim açmayam ben bir daha ^cayn-ı heveskârı

Vücûh-ı ^câlem-i kevn-i fesâda yâ Resûlallah

Duram tâ haşr-ı bâb-ı tevbede kan ağlayam derdim

Müyesser olmadı ermek murâda yâ Resûlallah

O hâkin hâsılı kurbânı olmak kalmak isterdim

Zuhûra gelmedi senden irâde yâ Resûlallah

Ne devletti niyâz-ı ^cafv urahmet eylemek senden

Açıp destim o dergâh-ı ^catâda yâ Resûlallah

Ba^{nâ} va^c-ı tezellül birle hoştu her sa^câdetten

Edem âh yüz koyam hâk-i recâda yâ Resûlallah

Ki ben bir ^caciz-i şermendeyim küy-ı nedâmette

Günüm geçti bütün cürm ü hatâda yâ Resûlallah

Günahkârım ma^câsi-perverim cürm-âşinâyım ben

Her işim bağıldır nefis-i ^cinâda yâ Resûlallah

Muhakkaktır ki a^cmâlim cezâsın gördüğüm günde
 Acırsın sen bana benden ziyâde yâ Resûlallah
 Delîl-i maşadım ol bunda bâri sen revâ görme
 Kalam ferdâda şaf-ı eşkiyâda yâ Resûlallah
 Berât-ı cürmüme yaz şimâiden tuğrâ-yı ihsânın
 Hacâlette koma rûz-ı cezâda yâ Resûlallah
 Bu dünyâda bana sen zübde-i âmâlimi göster
 Koma ol matlabı yevmü't-tenâda yâ Resûlallah
 Mükerrremsin cemi^c-i enbiyâdan muhteremsin sen
 Nazar-gâh-ı Cenâb-ı Kibriyâ'da yâ Resûlallah
 Ki muhtaşdır sana bu ümmetin aksâ-yı matlûbe
 Hidâyet iptidâde intihâde yâ Resûlallah

فكان قاب قوسين أو أدنا dan nümâyândır

Ulvüv-i menzilin nezd-i Hüdâ'da yâ Resûlallah

Sana keşfoldu ancak لا خلا ولا سرا

Şeb-i kurbîyyet-i nîm dâde yâ Resûlallah

Hitâb-ı izz-i levlâk ü nle seni Allah

Mu^cazzez kıldı şadr-ı ıstifâda yâ Resûlallah

Yüzün âyine-i vahdet-nümâ-yı Zât-ı mutlaktır

Görür Hakk'ı görenler ol liqâda yâ Resûlallah

Erer elbette sırr-ı من رأى قدر أى الحق

Yazan bu kavlı şadr-ı i^ctikâde yâ Resûlallah

O kim tatbik eder her emrini şer^c-i şerifinle

Yazılır nâmı levh-i etkîyâda yâ Resûlallah

Hulâsa vasf-ı pâkin sığmaz aşla silk-i takrîre

Nu^cûtuñ gelmez ihsâ vü cadâde yâ Resûlallah

Nasıl sığsın bu caql-ı cüz'e külliyât-ı evsâfın

Nasıl ersin ana her caql-ı sâde yâ Resûlallah

Kulun Hazmî'ye nola bir de erse feyz ü imdâdın

O hâk-i pâke olsa rû-nihâde yâ Resûlallah

N'ola sermâye-i zevk-i hayâtım artsa caşkıñla

Nesim-i feyzin esse bu havâda yâ Resûlallah

Şarâb-ı iştîyâkîñ mest ü ser-gerdânıyım billah
 Terâhhüm eyle kaldım zîr-i pâda yâ Resûlallah
 Güzer ettikçe bu âhım nesîmi semt-i kúyundan
 Selâmım etsin ol hâke ifâde yâ Resûlallah

409

Kıt^{ca}

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Na^ctin ihsâ etmek mümkün degildir yâ Resûlallah
 Wâ be-mahşer âdem ol mebhasle etse i^ctilâf
 Vâşîf-ı hüsn-i kemâliñ ancak oldur ki seniñ
 Vaşf-ı pâkiñde kemâl-i cacziñ eyler i^ctirâf

HARFÜ'L-YÂ

410

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Nâr-ı derd-i firkatîñ cânâ fu'âdıdır yeri
 Sûz-ı hicriñ sine-i âteş-nihâdıdır yeri
 Hüsn-i tasvîriñ gönül zımnında sâbittir müdâm
 Nakş-ı rüyüñ levh-i mir'at-ı murâdıdır yeri
 Râz-ı Caşkıñdan bu öz cânım dahi âğah degildir
 Çünkü ol sirriñ dil-i gam-i^ctiyâdıdır yeri
 Ben müdâma şarf-ı nakd etsem sirişk-i dîdeden
 Bitmez ol zirâ anıñ cayn-ı cevâdıdır yeri
 Evc-i gandan Hazmî her gam ki zuhûr eyler gelir
 Baht-ı muzlim tâli^c-i bî-i^ctimâdıdır yeri

411

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Ey dil nazar et nûr-ı Hüdâ sende degil mi
 Gencîne-i esrâr-ı Hüdâ sende degil mi
 Sen eşrefisiñ ahsenisin câlem-i halkıñ
 Bak kendine her hüsn ü bahâ sende degil mi

Hakk'ın seni halktaki maksûdunu aña
 Hak kim sana vermiş o zekâ sende degil mi
 Derd ü gâm-ı hicrâna yeter bunca tahammül
 Derd sende ise aña devâ sende degil mi
 Bir Cârif-i billaha varıp vahdet-i zâtı
 Öğrenmez isen Hazmî hatâ sende degil mi

412

KıtCa

MefCûlü / MefâCilü / MefâCilü / FaCûlün
 Bir maksâda ki dest-i emel ermeye Hazmî
 Anıñ ne gâmın çek ne de beyhûde telâş et
 Yorulma ser-âzâde geçinmek için ancak
 Bir olmaya çek mertebe te'min-i maCâş et

413

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün
 Ehl-i zühhd ermez bisât-ı kurba Cuzletten dahi
 Haps-i nefis etse velev çıksa tabiCattan dahi
 Nizr-ı irşâd olmadıkça rehberi bir sâlikin
 Bulamaz âb-ı hayâtı geçse zulmetten dahi
 Himmet-i pîr ile kalmaz sâlik-i şâdik olan
 Feys alır bi'z-zat tecelligâh-ı kudretten dahi
 Mâyesin tetkîke merd-i kâmilin hâcet mi var
 Nûr-ı Cîrfân bellidir sîmâ vü şûretten dahi
 Hak-perestân seyr-i afâkı muşibetten sayar
 CÂrife gelmez ğinâ keşf ü kerâmetten dahi
 Gâye-i maksâd vü vücûd-ı vâhidi bilmektedir
 Çün budur maksûd olan icâd-ı halktan dahi
 Bu Calâik ehli Hakk'a perde olmaz Hazmiyâ
 Vahdete nâzırdır anlar vech-i keşretten dahi

414

Fe^cilatün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Oldu vakta ki ziyâ-bahş-ı cihân nûr-ı Nebi
 Etti şâyân-ı şeref kavm-i necîb-i ^cArâbı
 Ser-te-ser ^câlemi meftûn ü musahhar etti
 Ahsen-i halkı dil-i pâki lisân-ı edebî
 Nûrsun nûr-ı mü'eyyedsin eyâ Fahr-ı rûsul
 Rûşen etsen ne ^caceb rûz gibi târ-ı şebi
 Rû'yet-i Zât-ı Hüdâ saña maşuş oldu
 Feyz-yâb ettiñ o şeb ki felek -i bü'l-^cacebi
 Kim ki şer^ciñ yolunu tutar anâ elbette
 Feyz ü imdâdın erer hâsıl olur her tâlebi
 Kısmet-i ^cafvde mücrimleri mahrûm mu eder
 Bir kerîmin ki Ebü'l-Kâsım oluptur lakâbı
^cAfv-ı cürmüne şefâ^cat taleb eyler yoksa
 Nerde vaşfın ede Hazmî gibi bir şahs-ı gâbi

415

Kıt^{ca}

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Yâ Resûlallah senin vaşf-ı cemâlin kim bilir
 Rütbe-i ^culviyyet-i evc-i kemâlin kim bilir
 Bir kitâb-ı hüsnün gerçi anı herkes okur
 Lakin ey meh gizli mefhûm ü me'alin kim okur

416

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ey ki bir nûr-ı melâhatsın ki yoktur gâyesi
 Hüsnüne nisbetle pesdir mihr ü mâhın pâyesi
 Murg-ı çabük-seyr-i^cakl ermez bülend-^cadrine
 Âsitân-ı rif^catın ^carş olamaz hem-sâyesine
 Hüsn-i Yûsuf gerçi şöhret-yâb-ı ^câlemdir fakat
 Saña misl olamaz melâhatte anın sermâyesi

Hâsılı Hâk bir daha halk etmemiş sâni saña
Sarmamış gehvâreye mislin bu dehrin dâyesi

Kim ki bahr-ı feyz-i Caşkında fenâ bulmuş değil
Hazmî-âsâ olmaz ol nûr-ı likâdan vâyesi

417

هنوز آینه پر زلف داری	تو که در سینه قند نکت داری
کردن با این قبو دنگ داری	زین جهل محض تبت بیشت
مگر در سر جمار بنکت داری	بلی این کبر و جهل ای نفس مغرور
اگر عیبت بگویند خشت داری	نمای خلق کبرت میفراید
با آن کس کینه و بزنت داری	اگر هم از کسی حرمت بینی
ولکن نفس زنگار است داری	صلاح و انقا کارت نیاید
عجب بی پرده آینه است داری	نه عشاق و نه ارباب و نه مجازت
که هم تو کشور داور است داری	سلیم الطبع شو همچون سلیمان

نشاید خرمی در صف سواران
کز اهدسان خراب است داری

418

Mef^cülü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cülün

Zevk câleminin her yeri gamhâneye döndü
Bilmem neden idbâr bu kâşâneye döndü

Evvel ne tarab-nâk idi ma^cmûre-i sînem
Şimdi elem artırıcı virâneye döndü

Eyvâh o geçen zevklerin yâd-ı hazîni
Her biri bir ağlayacak efsâneye döndü

Şem^c-i emeli söndü meger bezm-i vişâlin
Hazmî orada şâm-ı garîbâneye döndü

Evvel nasıl ikbâl ile mes^cûd idi gönlüm
Bilmem neden idbâr bu kâşâneye döndü

419

Mef^cülü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cülün

Ey cümle bu ekvân eser-i zıll-i kemâli
 Ey zâtına her zerre merâya vü mecâli
 Ey tahtına bî-ciheti fevke'l-^cavâlim
 Ey bar-geh-i saltânatı ^caliyyü'l-a^clâ
 Sen pâdişeh-i ^câlem-i ^cizz ü ^cazametsiñ
 Bir ^câlem o ^câlem ki ne hâli ne de mâli
 Sen şâni^c-i zi-kudretsiñ ^câlem-i kevnîñ
 Kim sun^cunâ ermez beşerin ^caql u hayâli
 Keyfiyyet-i zâtında ne gelse bu hayâle
 Sensiñ o hayâlden o gümândan müte^calif
 Mâhiyyet-i idrâkimi kıl mazhar-ı tevfiķ
 Tâ kim ede ol zerre-i ^cirfâna te^câlî
 Âfât-ı sivâdan beni kurtar ki bu dilde
 Unsûn mütecellî ola zikrin mütevâli
 Yâ Rab وما اطلب من ايلك شيئاً
الا ولقد انت رجاى وسوالى
 Kesmen nazarı Hazmî simât-ı kereminden
 Mebzûldür Allahımziñ faẓl u nevâli

420

Kıt^ca

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün
 Diyâr-ı ğamda kalmış bir ğaribim
 Mükedderdir bu kalb-i nâ-şekîbim
 El açtım dergeh-i ihsâna geldim
^catâ kıl neyse faẓlından nasîbim

421

Mef^cülü / Mefâ^cilün / Fa^cülün
 Dünyâ evi bî-beķâ degil mi
 İnsâna mihen-serâ degil mi
 Aldanma vücûduna cihânıñ
 Encâmı anıñ fenâ degil mi

Her nesne ki varlık eyler izhâr
 Yokluk ana müntehâ degil mi
 Âhir ki te^câkub eyler idbâr
 İkbâle heves hatâ degil mi
^cİbretle bu halka bak ki cümle
 Dest-i ecele fedâ degil mi
 Bugün anı hâke koydu devrân
 Yarın o kazâ saña degil mi
 Bir ^cömr ki yok sebâtı Hazmî
 Bu tûl-ı emel hebâ degil mi

422

Mer^cülü / Fâ^cilâtün / Mer^cülü / Fâ^cilâtün
 Ey sâki-i melâhat ^caşkıñ şarâbı yok mu
 Bu teşneye o bahriñ bir katre âbı yok mu
 Oldum gam-ı firâkıñ bir mest-i ser-girânı
 Bir düşmüşe el atsan cânâ sevâbı yok mu
 Bu âsumânın ey meh doğmaz mı âfitâbı
 Bu burc-ı hecrin ahir geçer sehâbı yok mu
 Kûy-ı visâlin âyâ ey hâdi-i tarîkat
 Kestirme bir tarîki bir gizli bâbı yok mu
 Derd artırır demâdem efsâne-i hayâliñ
 Bilmem bu mâcerânıñ hadd-ı nişâbı yok mu
 İstersen ehl-i derde bin faşl u bâb okursun
 Güyâ devâ-yı ^caşkıñ sende kitâbı yok mu
 Yalvar bu derdin Hazmî gelir devâsı
 Bunca niyâzıñ elbet bir müstecâbı yok mu

423

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Bir nigele sâkiyâ mest-i müdâm ettin beni
^cAleme bir ^câşık-ı âşüfte-nâm ettin beni

Âh-ı âteş-nâk-i firkat dilde berk-efşân iken
 Lûtf kıldın vâsıl-ı hadd-i merâm ettin beni
 Hiç unutmam bir tecelli-gâh-ı iqbâlim idi
 Ben o devr-i bezm-i vaşlına benâm ettin beni
 Hazmî-âsâ gam-güzâr-ı külbe-i hicrân idim
 Behre-i vaşlın ile câli-makâm ettiñ beni
 Bezm-i vaşlatta bu devr-i câme hâcet koymadın
 Bir nigehele sâkiyâ mest-i müdâm ettiñ beni

424

Mef^cülü / Fâ^cilâtün / Mef^cülü / Fâ^cilâtün
 Beyhüde sanma bülbül bu lâlezâre geldi
 Sensiñ murâdı ey gül kim vara vara geldi
 Bulmak için mücerred sen gonce-i merâmı
 Bâki diyârı koydu bu fânî dâre geldi
 Nâr-ı tahassüründen yanmış dil-harâbı
 Ol mâcerâ-yı hicri bir bir şümâre geldi
 Bak bu sirişk-i âle ey mâh-ı işve-perver
 Hünâbe-i cigerdir gözden güzâre geldi
 Hicr âteşiyle sînem gönlüm gibi tutuştu
 Ey âb-ı dîde su serp âteş civâre geldi
 Ey kutb-ı hüsn-i câlem dergâh-ı silk-i câşka
 Sanmam ki Hazmî-âsâ bir baht-ı kara geldi

425

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün
 İşinde sâbit ol câksi mukadder olsa dahi
 O yolda câkibet ölmek mukarrer olsa dahi
 Özünde doğru ol ayrılma istikâmetten
 Sañâ o yüzden eger halk muğber olsa dahi
 Sen eyle tab^c-ı dilin sâf ü sâde kaşvetten
 Bütün tabâyi^c-i câlem mükedder olsa dahi

Bu dâr-ı fâniye meyl etme var ise c'aklıñ
 Taşı mücevher ü toprağı c'anber olsa dahi
 Nigâh-ı rağbete hiç alma sen be-himmet-i pîr
 Egerçi devlet-i c'âlem müyesser olsa dahi
 Dayanma devlet-i dünyâya çünki zâildir
 Vele her emriñe c'âlem musahhar olsa dahi
 Be-c'avn-ı kudret Haydar-ı mücâhid ol nefse
 Yerinden oynat anı Bâb-ı Hayber olsa dahi
 Bu c'akl ile bulamaz kimse âdemiyyetini
 c'ibâdet üzere velev şeyhü'l-kübrâ olsa dahi
 Makâm-ı ma'rifete zühd ile varılmaz hiç
 Kıyâm-ı haşre dek insân mu'ammer olsa dahi
 Şarâbın olmaz ebed hükm-i hurmeti zâil
 Egerçi mâye-i aşlı mutahhar olsa dahi
 Yine firâktadır Zâta ermeyen sâlik
 Vele bütün şıfat-ı Hakk'a mazhar olsa dahi
 Likâya ermese c'aşk ehli mutmain olmaz
 Cemi' zevk-i cinânla mübeşşer olsa dahi
 Sebât eden der-i mürşidde her kemâle yeter
 Nazarda Hazmî gibi c'abd-i ahkar olsa dahi

426

Mefâc'ilün / Mefâc'ilün / Fa'c'ülün

Bilen keyfiyyet-i şahbâ-yı c'aşkı
 Nedir idrâk eder ma'cnâ-yı c'aşkı
 Bulur ma'ksûdunu bir ân içinde
 Bulanlar mürşid-i dâna-yı c'aşkı
 Geçerler bād-bân-ı himmetiyle
 Temevvüc eylesin deryâ-yı c'aşkı
 Sivâ kaydından âzâde olurlar
 Giyenler tâc-ı istignâ-yı c'aşkı
 İkilikten geçip birlik bulurlar
 Koyan başına nefsin pâ-yı c'aşkı

Özün her kim ki etti lâde-i fâni
 Muhakkak bulur ol illâ-yı aşkı
 Bulam derseñ likâullahı Hazmî
 Delil et Şah-ı Ma'ûcî-yı aşkı

427

Kıtca

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Devlet ey dil yâre yâr olmaktadır
 Vuşlatıyla kâm-kâr olmaktadır
 Düşme varlık vehmine zîrâ kemâl
 Yok olup da sonra var olmaktadır

428

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ey cemi^c rüsülün şanlı şerefli halefi
 Sebkat ettin şeref ü kadrla şadr-ı selefi
 Nev-resin pertev-i envâr-ı vücûduñla seniñ
 Doldu mülk ü melekût câleminin her tarafı
 Eremez pâye-i mi^crâcına cağı-ı haber bil
 Senden özge geçirmez kimse o hadd-i hedefi
 Ne melek ne rüsüle münkeşif oldu Haqq'ın
 Saña keşf eylediği perde-i esrâr-ı hafi
 Dlmamıştır ne Mesîh ânesi ne ümm-i beşer
 Zât-ı pâkiñ gibi bir dürr-i yetimiñ sade fi
 Hâşılı görmeyen ayâtı kitâb-ı hüsnün
 Bilemez n'olduğunu mes'ele-i men-^carefi
 Rüşen et Hazmî kulun bu dil-i pür-kaşvetini
 Ey harîm-i keremin nûr-ı sirâc-ı şerefi

429

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Oldum yine tîr derd ile avâre İlâhî
 Girdim yine bir devre-i etvâre İlâhî
 Bir dilberin caks etti baña nûr-ı cemâli
 Meftûnum o günden ben o didâre İlâhî
 Yazılmış idi âyet-i اى جميل
 Kudretten o gül şafha-i ruhsâre İlâhî
 Nûr-ı ruh-ı pür-tâbı ne ay u güne benzer
 Ne gonce ne reng-i gül-i bi-hâre İlâhî
 Ettikte bana bârika-i hüsni tecellî
 Kuhsâr-ı dili eyledi bin pâre İlâhî
 İsrâk edeli pertev-i caskı dil ü cânda
 Yer kalmadı endişe-i agyâre İlâhî
 Mest etti beni cürca-i câm-ı nigehtinden
 Bir de gelemem hâlet-i huşyâre İlâhî
 Tâ silsile-i turre-i şeb-târını gördüm
 Bağlandım o zencir-i siyeh-kâre İlâhî
 Gîsû-yı siyeh-nâ bının caklı oldu esiri
 Arttı yine bu bahtıma bir kare İlâhî
 Bu sûz-i dili etmemek ister idim izhâr
 Yok kudretim ol ateşi izmâre İlâhî
 Düştümse de inkâre bu râz-ı dili âhım
 Encâmı kodu mucriz-i ikrâre İlâhî
 Kimden dileyem bu dil-i mecrûha müdâvâ
 Ya kime açıp isteyeyim çâre İlâhî
 Ser-geşte bırakma anı firkat-geh-i şamda
 Ben merhamet eyle o giriftâre İlâhî
 Vuşlat-geh-i âmâle yetiştir anı tâ kim
 Dârı koyup ikbâl ede deyyâre İlâhî
 Kes meylini bu merhâle-i kevn ü mekândan
 Tâ vara harem-hâne-i esrâre İlâhî
 Hazmî kuluñ ol şâhid-i Levlâk'e ulaştır
 Nâlendedir anıñcün o biçâre İlâhî

430

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Künûz-ı vaḥdetiñ ^carrâfıdır Cenâb-ı ^cAli

O sırrın âyine-i şâfıdır Cenâb-ı ^cAli

Yegâne vâkıf-ı remz-i hafâ-yı hikmettir

Yem-i ma^crifin aşdâfıdır Cenâb-ı ^cAli

Sunûf-ı silsile-i evliyâ-yı ahrârın

Hülâsa eşrefü'l-eşrafıdır Cenâb-ı ^cAli

Nebî-i Muhterem'in bi'l-vücûh-ı hakîkatte

Kitâb-ı aḥsen-i evsâfıdır Cenâb-ı ^cAli

Ne maḥlabın vâri ise ravza-i Risâletten

Anın vesile-i is^câfıdır Cenâb-ı ^cAli

Kapısına kul olup Hazmî eyle istimdât

Huşûl-ı maḥsad için kâfidir Cenâb-ı ^cAli

431

Kit^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Öyle bir mey-gede-i ^caşқта mest ol ki anın

Humu ^caşq bâdesi kevser ola sâkisi ^cAli

Bâb-ı feyz-âverini bekle o dârın Hazmî

Hazret-i Fahr-ı Risâlet'tir o şehrin temeli

432

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Evc-i a^czamdan doğar bedr-i hilâl-i Sâmini

Bahr-ı akdesden çıkar âb-ı zülâl-i Sâmini

Dergeh-i feyyâzi kassâmü'l-emeldir sâlike

Tâlibân-ı Hakk'a mebzûldur nevâl-ı Sâmini

Vech-i dildârı gözetmez başka bir âyineden

Her kime ^caks etse mir'ât-ı kemâl-ı Sâmini

Yek nazarda nâ'il-i aḥsayü'l-merâm hemân

Her kime kim sâye-baḥş olsa zılâl-i Sâmini

من رأی قدر آئی الحق sırrını cılan eder
 Dîde-i Hak-bîne envâr-ı cemâl-i Sâmini
 Uç çarşa serfürû etmez cihânda Hazmiyâ
 Ol ki olmuş zerre-i hâk-i niçâl-i Sâmini
 Melce'indir matma^c-ı feyz ü fûthumdur benim
 Hoca Bedreddin-i Mahmûdü'l-hisâl-ı Sâmini

433

ای دل از چرک چراغانه مطهر کنی از هوا ساده این آینه مغبر کنی
 یا چرا کردی ز احکام الهی غفلت طاعتش از چه سبب بر سر تفسیر کنی
 نشود طاهر ازین پرده حقیقت بر تو نماند از سنن و شرع منور کنی
 بیچ بازهد و ریاضت سعادت بری تاریخ عجز و نازت که درین در کنی
 فتح ابواب اسل بر تو میسر نشود طلب عون اگر از فیض پیمبر کنی
 نه کشایند بود عقصه دل جزئی اگر سخنان ز شه کشور خیز کنی
 معنی راست نبخشد بنو این نقش و صور تا بخواجه نروی در کس این از بر کنی
 زخم دل قابل بیمار و تدوی بود
 تا که اول ز جراحات مطهر کنی

434

Mef^cûlü / Mefâ^cilün / Fa^cûlün
 Ne gönlümün inbisâtı kaldı
 Ne eski dem-i neşâtı kaldı
 Esbâb-ı tarab çekildi ancak
 Bir gam ike ihtilâtı kaldı
 Ma^cnâda kesildi her hevesinden
 Sürette bir irtibâtı kaldı
 Geçti her ümid köprüsünden
 Bir âhiretin şîrâtı kaldı
 Artık bu hârebe-zârın övmem
 Umrâna sezâ nikâtı kaldı

Her bir tarafı yıkıldı Hazmî
Bir köhne eser-i ribâtı kaldı

435

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Sende tekmil olmuş esbâb-ı cemâlin cümlesi

Yâ Nebiyyullah ezkâr-ı hisâlin cümlesi

Fıtrat-ı zâtında bir hüsn-i mücerredsîñ ki sen

İçtimâ^c etmiş cemâliñde kemâliñ cümlesi

Görmüş olsaydı hakîkatte kemâl-i hüsnüne

Kurtulurdu küfürden ehl-i dalâlin cümlesi

Saâna dâirdir kitâb-ı âlem-i lâhuttan

Müstefâd olan ma^câni vü me'âlin cümlesi

Hatt ü hâliñden nümâyândır hakîkat ehline

Vahdet-i esrârındaki bu kıl ü kâlin cümlesi

Nâ^ctiñi âyât-ı Kur'âniyye hep nâtık iken

Mebhâş-ı vaşfıñda zaidir makâlin cümlesi

Münhâşırdir dem-be-dem zevk-i ümîd-i vaşlıña

Dîdeden dilden geçen hâb-ı hayâliñ cümlesi

Der-i kühünden sâil-i zâd-ı şefâ^cattır müdâm

Hazmî-âsâ âşıkân-ı bi-nevâlin cümlesi

Arşa-i maşşerde baktırma kitâb-ı cürmüme

Kesbim saâna ol günde mümkündür muhâliñ cümlesi

436

سلامة المراد لاقى المنصلي الطي	يل سلامة في ترك سوي نند
ان السوء عند العقل منخوس	وهم يراونها بعين الاكراه
اما ريت يحبون عظم فرحون	ويندبون مع الباس والآواه
كيف يقدر قدردار الآخرة	من قلبه فاسبا وستره سالي

وان اردت لقاء الحق باخرى

داوم على ذكره بالقلب والقاه

437

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Ehl-i diliñ esbâb-ı niyâzı aranır mı

Gencine-i göñlündeki râzı aranır mı

Sorma sebab-i nâlişini bülbül-i zârîñ

°Aşık olanıñ süz ü güdâzı aranır mı

Bir yol ki ola maṭma^c-ı kaşda mütenâhi

Artık o yoluñ şeyb ü firâzı aranır mı

Bir bâdeyi kim yâr sunar müfti-i °aqlın

Anda daha fetvâ-yı cevâzı aranır mı

Bir nağme ki tahrik-i neşât eyleye Hazmî

°Uşşâkı °aşîrânı hicâzı aranır mı

438

هر چه تو نسیم است آب چشمه سازشامنی
 دیگر است آب لاله خوشکوارشامنی
 چون بهر سویی روانت بجایشامنی
 چون مهیا باشد امروز جویبارشامنی
 چون نه خالیت کنی باغ بهارشامنی
 التبی در زیر تحمل سایه دارشامنی
 ساکنان کوی امنیت گذارشامنی
 بچکشش پرشد ز نقد بی شمارشامنی
 یک نسیم فیضه از سمت دیارشامنی
 نغمهتی از تاز زلف مشکبارشامنی
 غمزه همچون غزال دلشکارشامنی
 تو آن بیدرمه پرتو نشارشامنی
 کبکست عیراز او عجب اینده دارشامنی
 الفیاش ای دارش هم نشعارشامنی

میوزد خوشبوی گل از لاله زارشامنی
 آبها کرمه روانت ز بهر دوی ولی
 نیت صابت خواستن از خضر آب ندی
 چیت ذوق کوثر جنت ز فردا خواستن
 بیل اشقه را این نامه چیت از بهر گل
 نظر امنست از تاب حرارت هر که کرد
 مطلق از خوف و خطر سوده انداز هر جنت
 هر فقیری که بجوید در ره حق بهر
 چون دم عبسی میباران جیانی میدهد
 عاشق دلشسته را داروی صحت میدهد
 عشق و حیرت میفرزاید در دل فدا و کانا
 چون بکوی یار باشد ره بر اطلالت صبح غم
 طالب نور لقا را در جهان معرفت
 المدد از قطب جویانگاه اقلیم رشاد

بودم از بر تو هست بیفشان لعل
 ششم نماز انوار عذار ثامنی
 من دین ره همچو حرمی از فراق آزرده ام
 دستگیرم باشن امان ای شهسوار ثامنی
 جرعه بر من نقش از ساغر فیض حیات
 از برای حرمت خاک مزار ثامنی

439

Kıt'ca

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Sâmini erleri her maqsadı zâmindirler
 Tekye-i ^caşka gelip şıdık ile Allah diyene
 Yed-i imdâd ü ^cinâyet üzredirler Hazmî
 Âteş-i derd-i İlâhî'ye düşüp âh diyene

440

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hasta-dil oldum gam-ı firkatle hâlim kalmadı
 Bu elemle bir de sıhhat ihtimâlim kalmadı
 Derd-i hicrân öylece tâb ü tüvânım kesti kim
^cArz-ı ahvâle bile her giz mecâlim kalmadı
 Hatt-ı ^cirfânım silindi şafha-i idrâkten
 Sanki bir mübhem kitâb oldum meâlîm kalmadı
 Berk ü bârım soldu âmâlim çerâğı söndü hep
 Hâşılı râhatla hiç bir ittîşâlim kalmadı
 Fitne-gerlik anladım ki baht-ı bi-pâkimdedir
 Hazmî artık çarhla . ceng ü cidâlim kalmadı
 Maqsadım dergâh-ı Mevlâ'dan ricâ-yı ^cafvdır
 Ba^cdemâ bir başka matlûbum suâlîm kalmadı

441

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Sevmem ben iki müptezel-i fitne-nihâdı
 Birisi tabi^cat biri de nefis-i ^cinâdı

Zîrâ ki bu bir emr-i mücerredir ezelden
 Kim anlara uysa bitirir râh-ı reşâdı
 Arıñ birisi sâik-i bâzâr-ı sefâhat
 Bir digeri meydân-ı habâsette münâdi
 Güyâ biri fîsk askeriniñ Şımr-ı la^cini
 San biri Yezîd ordusunun İbn-i Ziyâd'ı
 Hâşıl biri nâr ehli biri cîsr-i cehennem
 Tâ yerlere geçsin ikisiniñ dahi adı
 Koy anları sen Hazmî uyandıрмаğa sa^cy et
 Âgûş-ı hayâlde yatan tıfl-ı murâdı

442

بغفلت تا بکی دلبسته باشی بعلت تا بجا تن خسته باشی
 تو مادام در پی سودای اغیار بوصل یار کی شایسته باشی
 مهم عشاق رفتند بحضرت ترا حیف است که آهسته باشی
 تو که درسی نداری از طریقت بجا علم حقیقت رسته باشی
 رہا از جمل غفلت نیست خمی
 مگر آن پیر را پیوسته باشی

443

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Nerde kim mer^cıyyü'l-icrâdır şeri^cat noktası
 Anda zâhirdir tarîkatle hakikat noktası
 Nûr-ı feyyâziñla ancak müncelîdir yâ Resûl
 Ma^crifet nûru hükm-i esrâr-ı vahdet noktası
 Hilkatinçün iktizâ etti vücûd-ı mümkünât
 Tal^catından anâ caks etti bu ziyet noktası
 Hürmetinçün konu mutlak fark ibn-i âdeme
 Nass-ı kerremnâ ile nûr-ı kerâmet noktası

Rehber-i irşâdısın sen ʿâlem-i kurbîyyetin
 Kible-i vaşlın hemân sensin hidâyet noktası
 ʿâyn-ı Haḳ'la bakmayan ğâfil kitâb-ı hüsnüne
 Fark eder mi kim nedir hüsn ü melâhat noktası
 Hâme-i feyyâz-ı kudretle konulmuş vechine
 Halk-ı imkândan ezel nûr-ı muhabbet noktası
 Görmeyenler tâ bidâr-ı hâl-ı ruhsârın seniñ
 Anlamazlar kim nedir vahdet ya kesret noktası
 Vaşf-ı zâtında nice maʿnâ tuluʿeyler dile
 Hâme-i bahşa fakat sığmaz o sohbet noktası
 Sen şefiʿ ol Hazmi-i şermendeye o günde kim
 Münhasırdır zâtına hükm-i şefâʿat noktası

444

Kıtʿa

Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün / Mefâʿilün
 Ümidim nahlım sîr-âb kıl ʿâyn-ı ʿinâyetten
 Semûm-ı maʿşiyet soldurdu anı yâ Resûlallah
 Dil-i kaşvet-peresti yıka mizâb-i şefâʿetten
 Has u hâr-ı sivâ doldurdu anı yâ Resûlallah

445

Mefʿülü / Mefâʿilü / Mefâʿilü / Faʿülün
 Kim ki ere bir kâmile Mevlâsını buldu
 Ol cilve-geh-i dilde dilârâsını buldu
 Kim ki erişe saʿy ile ol ʿâyn-ı hiyâne
 Lâ zulmetini tay edip illâsını buldu
 Kim ki sile mir'at-ı dilin gerd-i kederden
 Ol âyinede tûti-i gûyasını buldu
 Kim ki ata bu hâr-ı fenâ meylini dilden
 Gülzâr-ı beḳânın gül-i raʿnâsını buldu
 Kim ki geçe şahbâ-yı mecâzî emelinden
 ʿaşkın dolu bir câm-ı muşaffâsını buldu

Kim ki ola ol Hazret-i Bedreddin'e mülâki
 Bu hilkatiñ ol nüsha-i kübrâsını buldu
 Kim oldu ise sohbet-i feyziyle müşerref
 Her ma^crifetiñ menba^c vü mecrâsını buldu
 Kim oldu ise nisbet-i pâkine muvaffak
 Bu neş'ede ol ma^cşad-ı akşâsını buldu
 Dergâhına kim açtı ise dest-i niyâzın
 Nakdine-i feyẓinden ^catâyasını buldu
 Ol pîr-i kerîm ki cihet-i câmi^casından
^cÂlem yeni bir kisve-i zibâsını buldu
 Ol menba^c-ı ^cirfân ki yem-i ma^crifetinde
 Gavvâş-ı taleb güher-i yektâsını buldu
 Ol maşdar-ı hikmet ki lisân-ı hikmetinden
 Her harf ki câri ola fehvâsını buldu
 Hazmî gibi mühmel nice biñ lafz-ı mücerred
 Bir feyẓ-i nigâhı ile ma^cnâsını buldu

446

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

^cÂrifânın bezm-i inse üns-i vahdettir yeri
 Rind-i Caşkıñ kurb-gâhı Rabb-ı ^cİzzettir yeri
 Cennet-süret degildir menzili ^cÂriflerin
 Kurb-ı Hazret mak^cid-i sıdk u selâmettir yeri
 Cennet-i zâtı bu mavtında bul ey dil ^cÂrif ol
 Kim anın bu ^câlem-i mülk ü şehâdettir yeri
 Neşve-i ^cirfânı makrûn-ı kemâldir şüphesiz
 Her kimin ki tâ bidâyette nihâyettir yeri
 Hazmî-âsâ iktidâ et sen de var ol pîre kim
 Cami^c-i himmette mihrâb-ı imâmettir yeri

447

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Hicrân elemi gör baña ey dil neler etti
 Sermâye-i Cömrüm bu elemle güzer etti
 Gerçi seni de hâne-harâb eyledi amma
 Cevr-i felek ahir beni senden beter etti
 Bir vechile gitmez o mehin naqs-ı hayâli
 Ol mertebe kim künc-i hayâlimde yer etti
 Rehzen-i hatırlından dili âzâde-i gâmdır
 Bu yolda o kim mürşidini rehber etti
 Âfâkı koyup maṭlabı enfüste bulurlar
 Hazmî o ki kendi vatanında sefer etti

448

MefâCilün / MefâCilün / MefâCilün / MefâCilün
 Harîm-i vaşla biz mahrem iken bigâleneleryoktu
 Yanarken şemC hüsn-i yâre pervâneler yoktu
 Mey-i cân-bahşınıñ mesti iken biz dilber-i Caşkıñ
 Bu sûret Câleminde bu mey ü meyhâneler yoktu
 O vahdet bezminiñ biz bir hakiki âşinasıydık
 O bezm içre bu kesret bu kadar efsâneler yoktu
 Görürdük sâde hatt u hâlden ruhsâr-ı maşşûdu
 Mücerretti ruh-ı maṭlab bu dâm ü dâneler yoktu
 Mesîh ü Âdem ol demde vücûda gelmemişlerdi
 Bu hilkatte henüz Havva vü Meryem âneler yoktu
 Ser-â-ser biz ol vuslat-gâhda maCmûr idik ahir
 Sarâ-yı sînede bu şimdiki divâneler yoktu

449

FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilâtün / FâCilün
 Hilkatîñ maCnâdaki sırr-ı nihânı Caşk idi
 كنهت كنهت ahkâmına Câid maCâni Caşk idi
 Mâye-i icâd-ı imkân Caşk idi Caşktan ebedi
 Vahdetiñ bu görünen kesret-nişânı Caşk idi

İktizâ-yı ʿaşk idi muṭlak vücûd-ı mümkünât
 ʿÂlemin̄ bi'l-cümle pinhân ü ʿiyânı ʿaşk idi
 Cümle bir nûr-ı ḥaḳîkat-pertevinden anıñ
 Maṭlaḥ-ı feyẓ-i ḥayât-ı câvidânı ʿaşk idi
 ʿAşktandı gülşen-i kevnîñ tâb ü ziyneti
 Nev-bahârı âfet fasl-ı hazânı ʿaşk idi
 Nûr-ı mişkât-ı nübüvvet ki dağıldı ʿâleme
 Kenz-i vahdetten zuhûr etti mekânı ʿaşk idi
 Nûr-ı kerrem-nâ ki işrâḳ etti vech-i âdeme
 Maşrıḳ-ı Nûr-ı Muhammed'dendi kânı ʿaşk idi
 Leyl-i miʿrâc-ı muhabbette Ḥabîb-i Ekrem'e
 Mâcerâ-yı vahyiñ en efsâh lisânı ʿaşk idi
 ʿÂşıka maʿşûktan maʿşûka ʿâşıktan o şeb
 Sebk eden nâz ü niyâziñ tercümânı ʿaşk idi
 Nûh'a te'min-i selâmet eyleyen tûfânda
 Keşti-i ʿaşk anıñ keşti-bânı ʿaşk idi
 ʿAşk idi 'إنا لله' şecerden nutḳ eden
 Tûr'da hükm-i hitâb 'لن نمرانی' ʿaşk idi
 Vech-i Leyli'den degil Kays'a muhabbet cazibesi
 Vech-i digerde o vechiñ ḥüsn-vânı ʿaşk idi
 'لا يحب الله غير الله' fehm et Hazmîyâ
 Kim o kavliñ maʿni-i hikmet-beyânı ʿaşk idi

450

Kıt^a

شربت در لسان قال مشقت
 طریقت معرفت در سینه عتقت
 نداند خرمی چیزی از حقیقت
 کسی که در دوشش سینه عتقت

451'

Mer^cülü / Fa^cilâtü / Mefâ^cîlü / Fa^cilün

Yâ Rab be-nûr-i pâk-i kemâl-i Muhammedî
 Yâ Rab be-hubbu'l üciyâl-i Muhammedî
 Tevfik kıl beni bir huzûr ü ünse kim
 Gönlümde sen kalasın gözde hayâl-i Muhammedî
 Unsünle dâim edip ver rütbe-i fenâ
 Bir hâle yetem ki ola ol hâl-i Muhammedî
 Lûtfünle ver bâna bir c'ayn-i bâki kim
 Ancak şuhûdum ola anıñla cemâl-i Muhammedî
Hulk u edebiñ ihsânını kıl bana Ca'tâ
 Tâ her hişâlim ola hişâl-i Muhammedî
 Yoktur likâ-yı hazretiñe başka bir tarîk
 Zirâ bulunmadıkça râh-ı vişâl-i Muhammedî
 Hazmî kuluñ bu neş'ede teşne-dil koma
 Göster ne yeredir c'ayn-ı zülâl-i Muhammedî

452

که بر حمت نکند بر من مسکین نگره	بکه نالم من ازین جلوه بخت سبیه
ز سخن پر شده و ساغرم از بادیه تهری	نکراین حکم نوشت از لیت که دلم
هرگز آسوده ندیدم ز سخن جابیهی	حیرت آرم که درین کویچه و بازار فلک
ارکد باد و اگر منعم کر پادشهی	همه بینم که شکایتگر جور فلکست
بسرکوی سلامت میرم تا که رهی	کی رسد این شب تاریک ندانم بصباح
فاطرت تا کنی خالی ز فکر سفرهی	در درونت ز کجا فیض قرغغ خرمی

غرت هر دو جهانرا دل امید بیند
 تا بذلت بدر بدری آکوسه ننهی

453

Mezemmet-i Nefse Aittir

Mef^cûlü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cûlün

Ey dâire-i mefsedetîñ şahş-ı sefihi

Ey fırka-i mekr ü fiteniñ merd-i kerihî

Müfsîd dediler saña bu bir nâm-ı muvâfık
 Kim ettiyse tahsîn tevcih-i vecihi
 İbrâz-ı delâil ve berâhine ne hâcet
 Mecbûl-ı fesâd olduĝun âsâr-ı bedihi
 Bin tarz-ı temellukta bulunsa gidene çâre
 Sevmez seni erbâb-ı diliñ tab^c-ı nezîhi
 İfsâd ile döndermege kâdir olamazsın
^cAzminde sebât üzre olan kalb-i nebîhi
 Hazmî kaçarız yine anıñ melânetinden
 Ol hazrete kim yoktur anıñ misl-i şebîhi

454

Kıt^{ca}

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Biz de bir hayli zamân gerçi ki nefse uyduk
 Kisve-i ma^cşiyetten anı ahir soyduk
 Hâk-i dergâhına ki anı kul ettik pîrin
 Tâ o gün dîde-i ifsâdına toprak koyduk

455

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Ezel şadr-ı sarây-ı kurb-ı vuslatta yerim vardı
 Elimde mey yanımda sâki-i meh-peykerim vardı
 Hümâ-yı himmetim pervâz ederdi evc-i rif^catta
 Hıyâm-ı carşu seyrân etmeye bâl ü perim vardı
 Hayâlim sahâsında sâdelik vardı gavâilden
^cAlâik^cten müberrâ fikr-i âsûde-terim vardı
 Bütün esbâb-ı zevk ü şevkten eksikliğim vardı
 Münevver tâli^cim baht-ı sa^câdet-perverim vardı
 Şu'ân-ı miñnete ma^crûz kaldım ^câkibet Hazmî
 Nasıl ki bir zamân her ĝamdan âzâde sırrım vardı

456

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Hakk'ın nazar-ı kaşdı bu ekvâne degildi
 Bu nakş u bu eşyâ ile elvâne degildi
 Maksûdu fakat zâtı bilinmek idi yoksa
 Süretteki bu hâne vü kâşâne degildi
 Âdem ki hebût eyledi bu 'alem-i kevne
 Bir hikmeti vardı sebebi dâne degildi
 İblis ne için tutmadı fermânını Hakk'ın
 Halbuki hakîkatte o divâne degildi
 Bir başka çerâğ-ı emeli vardı Kays'ın
 Leylâ-yı mecâziye o pervâne degildi
 Sen Yûsuf'a zindânı muşîbet mi sanarsın
 Heyhat o senin bildigin efsâne degildi
 Hep tîşe-i hasret ile vîrâne oluptur
 Yoksa dil-i Hazmî yıkılır hâne degildi.

457

mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Vakt oldu gönül terk-i fezâhat yeri geldi
 Ettiklerin^c cisyâne nedâmet yeri geldi
 Men^c eyle yeter nefsini bu meyl-i hevâdan
 Zîrâ ki o gümrâh-ı naşîhat yeri geldi
 Dil derdine bir çâre düşün eyle müdâvât
 Ol haste-i cisyâne himâyet yeri geldi
 Durma yurü var hâk-i kemâlâtına yüz sür
 Çün Kâ^cbe-i gufrâne cazimet yeri geldi
 Dil beytini pâk eyle bu eşnâm ü şüverden
 Tathire o put-hâneyi gayret yeri geldi
 Bundan geri aldanma bu tezvîrine nefsin
 O düşmen-i tâ^câtı melâmet yeri geldi
 Hazmî yetişir egerine gitme o le'ime
 Ol müfsid-i ahlâka ihânet yeri geldi.

Yâ Rab beni Peygamber-i zîşâne bağışla
 Ol gündeki Cîşyânımı rü'yet yeri geldi
 Hırmânda koma mazhar-ı Cafv et o zamân kim
 Cürm ehli için Cafv ü Cinâyet yeri geldi

458

KıtCa

MefâCilün / FeCilâtün / MefâCilün / FeCilün
 Günâhdan o kadar rû-siyâh idim Hazmî
 Hayâ eder idim Allah'a Carz-ı hâcâtтан
 Okundu sırr-ı meh انى انا الضفور bu şeb
 Teveccüh eyledigim kible-i

459

MefâCilün / MefâCilün / FaCülün
 Mürîd-i şâdıkiñ hafdır murâdı
 Hemîşe ittikâdır hayr-ı zâdı
 VeraCdır yolu tâCat merkebidir
 Cİbâdettir medâr-ı içtihâdı
 Delîli kalbidir Kur'an muCini
 Sükün ü şahr oluptur iCtiyâdı
 Oluptur beyti halvet ünsü vahdet
 Salâh-ı nefse dâirdir cihâdı
 Nehâr anıñ için bâdf-i gamdır
 Leyâlîdir aña esbâb-ı şâdı
 Tebettüldür tevekküldür şîCârı
 Hüdâ'ya bağlıdır hep iCtimâdı
 MaCâş emrin geçirmez hâtırından
 Mücerred gözler ol emr-i meCâdı
 Mürîd iken murâd olur netice
 Gelir aña hitâb "yâ Cibâdi"
 Erer ol dem hayât-ı câvidâna
 Olunca fazl-ı Mevlâ ana hâdi

Kelâm-ı evliyâdan muktebesdir
Bu nazmın Hazmî mazmûn-ı müfâdı

460

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
Kim ki nûr-ı ^caşk ile kalbin muziyyâ eyledi
Koydu sûret ^câlemin taḥşîl-i ma^cnâ eyledi
Kim ki ol âyineden sildi ḡubâr-ı kaşveti
Mutlak andan vech-i didâri temâşâ eyledi
Kılsa bak tâ ki olunca sırr-ı ma^cnâdan habîr
Resm-i Leylâ-yı mecâziden teberrâ eyledi
Her hakîkat genc-i ^cirfânında mahzûndur anî
Hangi bir ^cârif ki hall-ı sırr-ı esmâ eyledi
Hep olur ^cayn-ı şuhûdunda ma^cânî münceî
Zevk-i ^cirfândan o kim bir nûr peydâ eyledi
Terk-i hestî etmeyen sâlik olur mu sûd-mend
Tut ki her dem seyrine tâk-ı mu^callâ eyledi
Sırr-ı feyz-i nefhaya sa^cy eyle sâlik sen de er
Kim Mesih ol nefh ile emvâtı ihyâ eyledi
Râz-dân-ı hilkat ol Allah'a teveccüh et yüzün
Hak seni zâtı için çünki merâyâ eyledi
Her cihetten nûr-ı zâtı görmeyen maḡbûn olur
Nûrunu her şeyde zirâ Hak hüveydâ eyledi
Mev^cud-ı rü'yet mücerred dâr-ı cennettir diyen
Ma^cnide Hak'a mekân isbât ü imâ eyledi
Hazmî-âsâ görmeyen bunda cemâl-i Hazret'i
^cAyn-ı ^cirfânın iki ^câlemda a^cmâ eyledi

461

Kıṭ^ca

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilatün / Fe^cilün
Kör olanlar göremez pertev-i nûr-ı güneşi
Sûd vermez sağıra şavt-ı Bilâl-i Habeşî

Nakd-ı enfâsını her kim ki hesâb eyleyemez
Hazmîyâ hayf âna kim zâyi^c eder penc ü şeşi

462

اسدنت مع اللغو جميع لوطاتي	يارب قد قيت لفي الجهل حياتي
قد مر على الغفلة كل خطراتي	قد ضاع بنا لاهوتة النفس مانى
سورت من الذنب وجوه صفواتي	من كثرة الاثام فاملت كتابى
حجى وصيامى وزكاتى صلاتى	كل عملى كان مع الغفلة حتى
كى يلكن من مزلقة النفس نجاتى	يارب فان لم يكن الفضل معنا
نا غفر قرحم وتجاوز عثراتى	يا سائر الاثام ويا صاحب الاحسان
فى وصفك اوصافى ونى دائرته ذى	فخلص عن الهوان الاثامية وفتن
فى ضمن مائة وماى قبل ممانى	فاجيبنى الهى بحساسة الابدى

حيرت لفي المرطلة الغفلة حرمى
بارت لغدانتى ليلى وهداتى

463

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

a

Beni Caşkıñla şeydâ kıl îlâhî
Dilimde Caşkı peydâ kıl îlâhî
Koma ğaflette bînâ kıl îlâhî
Îlâhî şem^c-i Caşkıñ dilde yandır
Beni de hâb-ı ğafletten uyandır

b

Halâş eyle bu meyl ü bu hevâdan
Geçir bu feyzle bu mâsivâdan
Ayırma bâb-ı teslîm-ı rızâdan
Îlâhî şem^c-i Caşkıñ dilde yandır
Beni de hâb-ı ğafletten uyandır

Hidâyet eyle yâ Rab rân-ı c'aşka
 knîs et gön'lümü her gâh c'aşka
 Beni bir c'abd-ı mahz'et şâh-ı c'aşka
 İlâhî şemc-i c'aşkıñ dilde yandır
 Beni de hâb-ı gâfletten uyandır

c

Sivâ şugliyle selb oldu şu c'ürum
 Tebeddül eyledi hüzne sürûrum
 Habîbîñ c'aşkına c'afv et kusurum
 İlâhî şemc-i c'aşkıñ dilde yandır
 Beni de hâb-ı gâfletten uyandır

d

Cefâ gördükçe bu baht-ı siyehten
 Usandım Hazmîyâ bu lâne-gehten
 Rücûc' ettim İlâhî her günehten
 İlâhî şemc-i c'aşkıñ dilde yandır
 Beni de hâb-ı gâfletten uyandır

464

Kıtca

Mefc'ülü / Mefâc'flü / Mefâc'flü / FaC'ülün
 Leb-teşne yeter gezme bu gam bâdiyesinde
 Ol Hızır-lebîñ çeşme-i hayvânına c'azm et
 Hazmî sana ihsân eder elbet bir içim su
 Var Hazret-i Pîr'in yem-i ihsânına c'azm et

465

Fâc'ilâtün / Fâc'ilâtün / Fâc'ilâtün / Fâc'ilün
 Ey peri-i mehcûr envâr-ı cemâl ettin bizi
 Dem-be-dem âzürde-i cevr-i celâl ettin bizi
 Vuşlat umdukça vefâ me'mûluna düştükçe biz
 c'Aksine cevr-i cefâya pâymâl ettin bizi

Hep geçerdik bu rüsûm ü câdetinden câlemin
 Ba^cdemâ azâde-i kayd-ı hayâl ettiñ bizi
 Her cihetle bize bildirdin fenâ-yı câlemi
 Vâkıf-ı sırr-ı ma^câni vü meâl ettiñ bizi
 cÂkıbet bu renciş-i hicrân ile Hazmî gibi
 Pister-i hasrette mânend-i hilâl ettiñ bizi

466

Kıt^{ca}

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ey hilâl-eb^rü sana zannetme te'sir eylemez
 Âhımız merfû^c-ı dergâh-ı Âlihe olsun da bak
 Kışver-i vaşlıñ caceb bir iş mi teshir eylemek
 Hazmî bir gün mülk-i caşka pâdişâh olsun da bak

467

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Leyle-i hicrân uzandı tûl-ı emelim gibi
 Dîde-i bahtım uyanmaz oldu ikbâlim gibi
 Kalmadı tâb ü ferî söndü çerâğ-ı tâli^cim
 Defter-i fikrim perişân oldu ahvâlim gibi
 Zevk-i dil gitti bozuldu hâtır-ı cem^ciyyeti
 Cevher-i hissim dağıldı fikr-i cevvalim gibi
 Neşve-i nakd-i hayâtım târ-mâr oldu meger
 cÂriyetmiş ben anı bellerdim öz mâlım gibi
 Sanki eyyâm-ı hazânîdir bahâr-ı cöm^rümün
 Hazmiyâ öyle perişân oldu akvâlim gibi

468

Kıt^{ca}

Mef^cûlü / Mefâ^cflü / Mefâ^cflü / Fa^cûlün
 Gâfildir o kim ziynet-i dehre heves eder
 Tahsil için şarf-ı nükûd-ı nefis eyler

Bilmez ki o bir gün feleğin dâne vü dâmı
Murg-ı dilini beste-i kayd-ı kafes eyler

469

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün
Haylî demdir ey kalem hem-râz-ı cân ettim seni
Bir nice esrâr-ı kalbe tercümân ettim seni
Râz-ı dilden günde bir efsâne yazdın c'âleme
Her ne dem ki kılca bir gâmdan nihân ettim seni
Zîver-i dest-i hayâlim olduğun müddetçe sen
Vaşf-ı hüsnîyle o yârin kâmrân ettim seni
Ol mehiñ isnâd-ı küfr etmek dilerdin zülfüne
Ol hatâ sözden nihâyet Müslüman ettim seni
C'âştan bir nokta-i hâlet bıraktım gönlüne
C'âkîbet dem-sâz-ı bezm-i C'ârifân ettim seni
Feyzin andandır ki bir müddet o pîr-i kâmilîñ
Dergeh-i kudusunda hâk-i âsitân ettim seni
Zât-ı pîre şükr kıl Hazmî lisânından ki ben
Sâyesinde hem-makâm-ı kudsiyân ettim seni

470

Cenâb-ı Sezâ'î Kudûse Sırruh'l-C'âlî Hazretlerinin
Kasîdelerinden Birini Tahmîstir

Mefcûlü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Fâcûlün

a

C'âriflerin caks eylese bir kalbine nâgâhî
Andan silinir meyl-i ma'âsî vü menâhî
Bir nazraları güher eder seng-i siyâhî
C'İtr-ı nefes-i pâk ile merdân-ı ilâhî
Enfâs-ı ma'âşide komaz bû-yı günâhî

b

Bir göz ki çekerler aña bir sürme-i himmet
 Bir dil ki açarlar aña bir dide-i Cibret
 Her kime ederler ise imdâd ü Cinâyet
 Feyz eyleseler bir kişiye Cayn-ı başfret
 Acmâ ise de seyr eder eşyâyı kemâhî

c

Vâsıl ola gör zerre gibi pertev-i Caşka
 Gir şevk-i muhabbetle bu bâğ-ı nev-Caşka
 Uy sen dahî ihlâş ile bir pîşrev-i Caşka
 Peyrev ola gör şıdqla gel reh-rev-i Caşka
 Kat^c eylesesin Câlem-i vuşlattaki râhı

d

Her kimse ki Haç ile dola kalb-i hazîni
 Tevhîd-i hakîkatle mü'eyyed ola dîni
 Kurtulsa tereddütten eğer fikr-i metîni
 Açılrsa eger bir kişinin Cayn-ı yakîni
 İsbât-ı vücûd etmeğe ister mi güvâhı

e

Hazmî arama Câlem-i şürette vefâyı
 Zannetme sebât eyleye bu köhne binâyı
 Allâh'a kıl ikbâl bırak kayd-ı sivâyı
 Olma bu fenâ mülküne dilbeste Sezâî
 Bir Câleme er kim ola ol nâ-mütenâhî

471

Kıt^ca

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Emel o kayd-ı müselselden eyledim ikrâh
 Ki meylim ana ezel gönlümün haşâsı idi
 Esîr-i silsile-i Caşktır gönül şimdi
 savl eylediğin buldu kim cezâsı idi

472

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Esef kim Müslümânlık mazhar-ı tevhîn olup gitti
Diyânet pâ-y-mâl-ı darbe-i nefrîn olup gitti

Vaţan vaqtâ ki devr-i zulmüne girdi edâniyyetiñ
Adâlet ser-te-ser dinsizlige tazmîn olup gitti

Efâzıl yâd olundu töhmet-i cehl-i ta^cassupla
Ulûm ehline nefret Câdet ü âyîn olup gitti

Nice bed-mâyeler îmân ü İslâmından ayrıldı
Terâkki nâmına pek çokları bî-dîn olup gitti

Cefâ vü çevre ma^crûz kaldı hep bu mülk-i ^cOsmânî
Bütün pâ-mâl-ı kahr-ı düşmen-i bedbîn olup gitti

Semûm-ı zulmden cümle döküldü berk-i gülzârı
Gülü soldu yerine hâr-ı gam terhîn olup gitti

Ticâret ehli menfûr oldu enzâr-ı ekâbirde
Mehâm-ı mansıba nevzâdlar ta^cyîn olup gitti

Kocamış addolundu iktidârı ehl-i ^cirfânâ
Kalemler nev-^carûs-ı ^caşr ile tezyîn olup gitti

Mürüvvet kalktı Hazmî nâm-ı gayret münzevî oldu
Tükendi hâsılı ^cömr-i vefâ tedfîn olup gitti

473

Kıt^caMefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Sorarsa saña biri âğ ü kara hâlinden
Sakin cevâb-ı muvâfık düşün suâle göre
Cezâ-yı hâps yâhud nefydir mucâzâtîñ
Tekellüm etmez isen muktezâ-yı hâle göre

R Ü B A C İ Y Y A T

474

Mefâcîlün / Fe^cilâtün / Mefâcîlün / Fe^cilün

Zamân müvellid-i miñnet felek harîs-i cefâ
Ecel hayâta mu^câriz ^cömr rehîn-i kazâ
Ümîd-i âti müşevves çerâğ-ı hâl sönük
Bu ^câlemiñ daha Hazmî nesinde zevk-i safâ

475

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Şeh-i İklîm-i Yemen Hazret-i Veys-el-^hârenî
Güher-i bahr-i ^cAden Hazret-i Veys-el-^hârenî
Nür-ı feyzî doğar ol meclise kim ande olur
Zîver-i şadr-ı suhen Hazret-i Veys-el-^hârenî

476

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Fa^cülün

Bu bâbın ^cabd-ı hayr-endişiyim ben
Fağiri eski bir dervişiyim ben
Beni men^c etme ey derbân kerem kıl
Felâket artığı bir kişiyim ben

477

Mef^cülü / Mefâcîlü / Mefâcîlü / Fa^cülün

Tevfikin ile kıl beni ey Kâdir-i Muṭlak
Ta^clîm ü ta^callümsüz olan ^cilme muvâffak

Eyle beni bir Hızr-ı hakikat ile hem-râh
Tâ ^cilm-i ledünnî baña da kalmaya muṭlak
Et gönlümü bir katre-i feyzin ile sır-âb
Gitmezden ezel bâğ-ı hayâtındaki revnak

478

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bunca demdir gülsitân-ı Caşka âh eyleriz
 Her seher dest-i niyâzı ref^c-i dergâh eyleriz
 Bir ümîttir bunca âh ü nâleden maşşûdumuz
 Belki ol dildârı derd-i dilden âgâh eyleriz

479

حزبیا ہمدمشو بانغا فلان بو الووس || بوی کل ہرگز نیاید از طومار خارخوس
 دل چه بهره دارد از گلشن کہ شد در صحن او
 شاخ مقصدی طراوت مرغ مطلب در نفس

480

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Yâver olsaydı eger kevkeb-i ikbâl baña
 Bu kadar mı uzanardı şeb-i âmâl baña
 İhtiyâr etti beni mihnet-i hicriñ artık
 Merhâmet et yeter ey dilber-i nev-sâl baña

481

Me^cülü / Me^cülü / Me^cülü / Fa^cülün

Gülzâr-ı hafiyât-ı Hüdâ'dır dil-i Cârif
 Mecrâ-yı rüyûzât-ı Hüdâ'dır dil-i Cârif
 Bir nüsha-i maşşûsa-i Cîrfân ü Cûlûmdur
 Gencîne-i âyât-ı Hüdâ'dır dil-i Cârif

482

فكان احوال العباد مساويا ونهم ذوي جسد ونهم مراتبنا
 ككان اهل الزهد قولاً مؤثراً
 وانفعالهم في التركات مساويا

483

Mef^cülü / Fâ^cilâtün / Mef^cülü / Fâ^cilâtün
 Servetle biz sanardık esbâb-ı râhat artar
 Râhatla zannederdik dilde sükûnet artar
 Bulduk bir ehl-i tahkîk sorduk hakîkatten
 Servetle dedi gaflet - râhatla ^cillet artar

484

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
 Dil ehli ne cennet ne de hür ü melek ister
 Allâh ile her demde huzûr eylemek ister
 Allâh'ı diler kendi dilinde bulur anı
 Anıñla gezip anıñ ile söylemek ister

485

Mef^cülü / Fâ^cilâtün / Mef^cülü / Fâ^cilâtün
 Virâne-i cihân bir melâle beñzer
 Anda ümîd-i râhat emr-i muhâle beñzer
 Yoktur bakılsa dehrîñ mâhiyyet-i vücûdu
 Zîrâ her emri naqş-ı mühmel meâle beñzer

486

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Ruh-ı pür-tâbda ol meh-vesîñ hattı ^ciyân olmuş
 İlâhî bu mekr bir fitnedir âhir zamân olmuş
 Ne vechi nâleniñ bundan geri gülşende ey bülbül
 O güller kim nesîm-i fitneden hâr ü hazân olmuş

487

Beyt-i Meşhûrdan

Muktebes ve Mütercemdir

Müstef^cilün / Müstef^cilün

Ben Rabbime bir bendeyim
 Emrine ser-efkendeyim
 Âzâd olan kul şâd olur
 Şâdım ki aña bendeyim

488

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Tecellî eylese bir dilde ^caşk-ı Gavs-ı Geylânî
 Dolar elbet o kalbe feyz ü imdâd-ı firâvânî
^cUluvv-i himmetiçün evc-i bâlâ-yı velâyette
 O sultânî oluptur Bâzü'l-eşheb şöhret ü şânı

489

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Geçen eyyâm-ı vişâliñ ki gehî yâde gelir
 Neler ey gonce-dehen hâtır-ı nâ-şâda gelir
 Hele nicriñle gözümde dökülen yaşlara bak
 Katreler katreye ta^ckip edip imdâda gelir

490

Me^cülü / Me^cülü / Me^cülü / Fa^cilün
 Mes^cûd olan ikbâl-i heves döndü mü bilmem
 Yoksa ^cacep ol şem^c-i emel söndü mü bilmem
 Ol yâr ile hem-sâgar ile hem-bezm idik evvel
 Hazmî o şereften elimiz yundu mu bilmem

491

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Hangi göz bu mâhı yâd ettikçe giryân olmasın
 Hangi dildir Kerbelâ fikriyle süzân olmasın
 Seng -i la^cnet haşre dek yağsın Yezid'in başına
 Çarç geçer fenâre bir de böyle devrân olmasın

492

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Kime ki keşfola sırr-ı Kur'ân
 O bilir ki ne demektir Furkân
 Sırr-ı Furkân ile kim ^câmil ise
 Ne hesâp aña ne havf-ı nîrân

493

Mefâ'ülü / Mefâ'îlü / Mefâ'îlü / Fa'ülün

Fikreñ göre Hazmî emeliñ olsa da hâsıl
 Çün sünmez olur müddet-i 'ömrün gibi zâ'il
 Sen öyle hayât-ı ebedî mülkünü bul kim
 Dest-i Melekü'l-Mevt orada olmaya 'câmil

494

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

İlâhî ihtiyârım saña lâyıq tâ'atim yoktur
 Edâ-yı tâ'ate çünki 'calîlim tâkatim yoktur
 Sevâd- defter-i eyyâm-ı 'ömrüm ma'şiyettir hep
 Umîdim hâsılı fazlındır özge hâcetim yoktur

495

قرآن نعت طبع سلم محمدات
 یعنی اصول شرع قوم محمدات

قرآن شای خلق عظیم محمدات
 قرآن مجله حکمت سرسر

496

Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün / Mefâ'îlün

Hakîkat sırrını zannetme kim her ferde söylerler
 Bu râz-ı 'caşkı ancak merd olan merdâne söylerler
 Vücûd-ı Vâcib'i bir sen degil ikrâr eden zâhid
 Bütün zerrât bu sırr-ı vahdeti bî-perde söylerler

497

Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlâtün / Fâ'îlün

İhtiyâr olduñ gönül eski sürûruñ kalmadı
 Kuvve-i idrâkiñ eksildi şu'ûruñ kalmadı
 İhtiyâr etti seni bu hâdisât-ı dehr-i dün
 Elde kuvvet dizde kudret gözde nûruñ kalmadı

498

Tazmîn-i Beyt-i Meşhûr

Mef^cûlü / Fâ^cilâtü / Mefâ^cilü / Fâ^cilün

Dil beytine sokma sakın hârla hası
 Pâk et ^calâik-i gândan dâru'l-nefsi
 Koyma riyâz-ı cennete şeytân-ı ahrası
 "Taşvîr-i gayre kılma maḥal kalb-i akdesi
 Eşnâma mesken eyleme beyt-i mukaddesi"

499

کس ندارد خبر است از آن جلوه دوست که یکی گوید از دست یکی گوید با هم دوست
 من درین بحث چنان فهم گستم که آخر همه اشیا که نمود است با هم دوست و با هم دوست
 خرمباش کرد تا گویم حیران باشم
 عارفی را که بگوید همه عالم بیست دوست

Ğavs-ı a^czam Seyyidina Mahmûdü'g-Sâmini Kâdes-Allâhü's-
sırrehü'l-^cazîz Hazretlerinin şandûka-i mubârekeleri
pûşîdesine yazılan kıt^ca-i nâçizânedir

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Girip ta^czîm ile zâ'ir ricâ-yı ^cavn u imdâd et
Bu merkâd içre kim bir kâmilîñ ârâm-gâhıdır
Münevver kıl ğubâr-ı dergehiñden ^cayn-ı ^cirfânı
Ki her bir hâki anıñ mazhar-ı feyz-i îlâhidir

Harpût kaşabasına yarım sâ^cat bu^cd-i mesâfede mütevârî-i
hâk-i ^cuzlet olan ekâbir-i evliyâdan Şeyhü'l-Kâinât Fâtih
Ahmed Baba Hazretlerinin merkâd-ı kudsiyyelerine takdîm
kılınan levhâdır

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Bu kudsi merkâdi tebcilde takşîr etme ey zâ'ir
Ki vardır bunda bir kâmil ki mahv-ı mahz-ı Zât olmuş
Gel et ey mürde-dil bu dergeh-i kâmilden istimdât
Ki rûhâniyyeti bahşende-i feyz-i hayât olmuş
Kemâline bu bürhân-ı celif yetmez mi kim Hazmî
Meyân-ı evliyâda nâmı Şeyhü'l-Kâinât olmuş

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Ne hayrettir bu kim maḫlûbunu ^cârif olan sâlik
Girer vâdi-i vaşla lik vuşlat hâletin bilmez
^cAcep ma^czûl-ı kudret mest-i hayret olmuş onlar kim
Rücû^c etmek yâhûd ermek nedir keyfiyyetin bilmez

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Rahm kıl ey hâdî-i râh-ı Hüdâ
 Bir ricâm var zât-ı Bedreddînime
 Nûr-ı didârin temâşâ etmeğe
 Sürme çek bu dîde-i nâ-bîn/me

504

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Hâk rızâsı için ey mürşid-i şadr-ı himmet
 Müstefîd et bizi de feyz-i firâvânından
 Fukarâ biz kerem-i ümmidle geldik kapıña
 Bir kaşık aş ile sav maḡbah-ı ihsânından

505

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

hazmî her dil olamaz kâbil-i nûr-i muḡlak
 Bak ki bir âni tecellî neler etti Tûr'a
 Dil-i erbâb-ı mekânettir anın cây-gehi
 Yoksa her Tûr tecellî-geh olur mu nûra
 Hâk'ı var etmese isnâd-ı kemâl ehlullâh
 Sırr-ı hâl edemeyip dâre çıkan Mansûr'a

506

Mef^cûlü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Bu neis-i denî kibr ile bir rütbededir kim
 Aña ne Ebu Cehl yetiştî ne de şeyḡân
 Hiç geçmedi bu zıll-ı ma^câşîye hevesden
 Omrunde ne münkâd-ı hadîs oldu ne Kur'ân

507

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Kerîm o kimse değildir ki kayd-ı şöhret için
 Koyup fakîri ganiye kerem-nümâlık eder
 Kerîm odur ki hemân hâlişen ^{لوجه الله}
 Bütün halâike şefkat edip babalık eder

508

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Feryâdım eyâ gonce bu gülzârda sensiz
 Bir bülbül-i feryâd-ı fezâ dan da beterdir
 Tâb-ı gam-ı hicrândaki te'sîrû'l-mezâd
 Bir berç-i cihân süz-ı kazâdan da beterdir
 Bir yer ki sen olmayasın hem-dem-i cânım
 Ol yer baña zindân-ı belâdan da beterdir
 Bir bâde ki sen sunmayasın Hazmi-i zâre
 Ol zehr ile âlûde devâdan da beterdir

509

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bi. hakîkat sâgarından bâde içmek isteriz
 Sen mecâzî hamrını ey pîr-i mey ağıâre sat
 Mü'miniz biz ummayız hiç bir ^cibâdetten gevâb
 Sen şevâbî zâhide yükle götür bâzâre sat

510

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Mülk-i dile bu rütbe sirâyet mi ederdi
 Hazmî bir iken yâre ^cilâc etmiş olaydık
 Kalmaz idi pesmânde bu kâlâ-i ma^cârif
^cArzda bâzâr-ı revâc etmiş olaydık

511

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Sen ey mihrâb-ı tevhîdin imâmı
 Cemî^c-i enbiyâdan yegreksiñ
 Sen ey eslâf ü ahlâfın Habîbi
 Medâr-ı iftihâr-ı nûh - feleksiñ
 Nihâdîñ başkadır ta^crîf olunmaz
 Eger nev^c-i beşerde müştereksiñ
 Meleklerden mufazzâl olmasaydîñ
 Beşer şeklinde derdim bir meleksiñ

512

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Tıfl-ı nevzâdım ne havf-ı âfet olsun saña kim
 Gâh mehd-i nâz *geh* âğûş-ı şefkattir yerîñ
 Dest-i âzâr-ı felekten sen henüz âsûdesiñ
 Dürr-i kıymettâr-veş kenz-i şiyânettir yerîñ

513

ان اردت الخبر في كل الامور
 فاعصم جبل النفس في كل حين
 فابعد عنها بسم السلام الغيوب
 ان خبر الزاوي فتوى القلوب

514

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Sen muhakkak ^carş-ı esrâr-ı tecellîsiñ gönül
 Çünkü nûr-ı Hâk seng-i şahrâ-yı eflâkiñdedir
 Sen o mişkât-ı ziyâ-sây-ı hakîkatsin ki hep
 Nûr-ı feyzâ feyz-i ^cirfân sine-i pâkiñdedir
 Öyle bir cummân-ı isti^cdâda mâliksiñ ki sen
 Dürr-i ma^cnâ bahr-i mevc-â-mevc-i idrâkiñdedir
 Sen o ma^cnâsiñ ki hâsılı ^caql erişmez künhüñe
 Her keremât mâye-i pâkîze-i hâkiñdedir

515

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Bezm-i keremînde beni ey mâh-ı melâhat
 Vaşlıñ ile hem-pâye-i kâdr-i felek ettiñ
 Bir gamzede ama bu butün ^caqlımı çaldıñ
 Kâşâne-i idrâkimi çöpten direk ettiñ

516

mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Ḥaḳîkat ehli halka ilticâdan men^c-i nefis eyler
 Hüdâ'nın dergahinden gayriye dest-i niyâz açmaz
 O ^caşıklar ki derd-i zahm-ı ^caşkı dilde mahfidir
 Velew sorsa etibbâ aña da bir dürlü râz açmaz

517

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Maḥz-ı âşâr-ı gurûr nefstendir şüphesiz
 Halk için Ḥazmî bu a^clâdır bu ednâdır demek
 Çünkü birdir Hâlıkı ebnâ-ı nev^c-i âdemiñ
 Şirk olur mutlak bu câhildir bu ednâdır demek

518

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Maḥşûlu eger olsa da bir ^câlî cinâyet
 Ağyâre yine nakl-ı gam-ı mâ-sebâk etmem
 Bir şem^c ki minnet eseri göstere andan
 Zulmette daḥî kalsam ümîd-i şafak etmem

519

فليس عجاب في معاداة الشيطان كما قال للانسان الكفر عبادة
 تحذر عن النفس الردى فانها تقول كذا في كل حين يداية

520

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Bir ʿabda ki ihsân ü ʿinâyet diler Allâh
 Kimse o Kerîm'in olamaz hayrına mâni^c
 Eşcârîñ eger gölgesi bir bahre düşse
 Ol gölge olur mu sefinin seyrine mâni^c

521

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Reh-i ʿaşқта hâlî olmadım bir dem bu miñnetten
 Gözümde intizâr âmâli dilde iştivâk derdi
 ʿAcep göz açmadım ʿömrümde gâmdan bir gün ey meh-rû
 Ki var hicrinde vuşlat vuşlâtında iftirâk derdi

522

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Silindi nûr-ı ʿirfân şaiha-i idrâk-i milletten
 Ne ʿilm ü ne ʿamel kaldı sigârında kibârında
 Hakikat kisvesinden öyle ʿuryân oldu kim bu halk
 Ölenlergörse bu ahvâli ağlardı mezârında
 Semûm-ı kahrla hâşıl sarardı hâr-zâr oldu
 Ne reng ü ne tarâvet kaldı dehrîñ lâle-zârında

523

ان سلت عن العشق فيا زائر قبري
 قد يخبرك عنه رفاقي وعظامي
 لا تكثر السؤال قد ارجوك فارجع
 بلغ على الاجابة الاخوان سلامي

524

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Hased ol kavme ki serbesti-i efkârda hürdür
 İçinde ittiḥâd ʿazminde gayret var metânet var
 Esef ikbâl-ı hürriyyetten ol mahrûm olan kavme
 Ki bir ferdiniñ boynunda zincir-i esâret var

525

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Sırr cevher-i gencine-i Haq'dır saña mevdû^c
 Hazmî anı her mahfel-i bigânedede açma
 Sakla o emâneti nihân-hâne-i dilde
 Ahbâba değil pîrehen-i cânâ da açma

526

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Alırdım ben de elbet hisse-i ihsân efendimden
 Eger hizmette gâbit-i müstakîm bir bende olsaydım
 Çekerdim sürme çeşme hâk-i pâ-yı feyz-nâkinden
 Tarîk-i sıdқта bir ^cabd-ı ser-efkende olsaydım

527

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Mâzî^â geçti hâlde de ümmîd-i râhat yok baña
 Hük-m-i istikbâl o da meçhûla doğru bir emel
 Tâli^cim şem^ci sönük şems-i ümidim münkesif
 Bir karanlık ^câlem-i hayrette kaldım mâhasal

528

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Zamâne şimdi başka şekle girdi
 Ma^câşî arttı fışk ehli çoğaldı
 Temelden faşl u haşmı bu hesâbın
 Zuhûr-ı Hazret-i Mehdî'ye kaldı

529

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Fışkı çok görme bu aşrî vâ^cize
 Muktezâ-yı tab^c-ı nâ-mevzûnudur
 Anda ^cismet mi olur çünki cünûn
 Şahs-ı bi-mikdârınıñ maẓmûnudur

530

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Kime sorduk ise ahkâm-ı kazâ vü kaderi
 Kudretin şive-i takdîri bilinmez dediler
 Okuyan Hazmî hafıyyât-ı kitâb-ı ezeli
 Yazılan levha-ı takdîre silinmez dediler

531

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

°Acep hayretteyim bu nefs-i dînun
 Nasıl zecr eylesek hiç rûhu duymaz
 Cihânı ser-te-ser bir lokma etsek
 Yine aç gözlüdür hiç karnı doymaz
 Gönül sen durma cihânda gebât et
 Mücâhidler hevâ-yı nefse uymaz
 Çalış ehl-i hakîkat ol ki anlar
 Meta^c-ı mâsivâyı kalbe koymaz
 Kanâ^cat hırkasın giy çünkü hayrsız
 Libâs-ı köhne-i dervîşi soymaz

532

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Hazmiyâ yorma gönül çünkü cihânda kimse
 Pâ-yı tedbir ile şahrâ-yı murâda ermez
 Hükûm-i takdîr ile hâşıl olur ancak maṭlab
 Yoksa her istenilen dest-i ümîde giremez

533

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Haylî müşkildir şalâhı ol sefih-i mukbilin
 Kim hevâ-yı nefs-i nâ-hem-vâre doğrulmuş gider
 Mesleğinden dönderilmek kâbil olmaz hâşılı
 Kevkeb -i ikbâli kim idbâre doğrulmuş gider

534

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Çıkar neticede zilletle zâlimiñ cânı
 Külâh-ı salţanatı tâk-ı carşa yetse dahî
 Fünûnu kendine Haccâc gibi müfîd olmaz
 Kelâm-ı Hakk'ı velev hıfz u ezber etse dahî

535

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Sensiñ ol maĥbûb-ı müstegnâ-yı Hak kim yâ Resûl
 Yok saña hilkatte tek beyne's-semâ vü's-semek
 Görse her kim şüphesiz vech-i melâhat-perverin
 Der ki halk etmiş Hüdâ cins-i beşerden bir melek
 Öyledir kadriñ ki senden özge kimse yetmedi
 Tâ fezâ-yı lâ-mekân-ı vahdete fevke'l-felek de

536

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Güvenme bî-bekâdır maĥvolur bu mülk-i ten bir gün
 Karışır topraĥa bi'l-cümle eczâ-yı beden bir gün
 Ne söyle ne işit bu hâdisât-ı dehri hâmuş ol
 Batar çünki gözüne muţlak andan bir diken bir gün
 Velev doĥru da olsa kimseyi fi^clinde ta^cn etme
 Ki meşhûrdur düşer kazdıĥı kuyuya eşen bir gün
 Hüdâ'ya kesb-i kurbet halka ibrâz-ı şefkât et
 Mücerrebdir cihâna bir dahâ gelmez giden bir gün

537

Bir fotograf takdîmi vesîlesiyle
 sevdiğim bir zâta yazılmıştır

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Mâcerâ-yı firkatı taşvire bir hâcet mi var
 Çünki ol tâb-ı elem bu şüretimden bellidir

Ben bu kasvet-hânedede Hazmî ne gamdır çektiğim
Defter-i dilde mukayyed mihnetimden bellidir

538

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
İlâhî pertev-i şem^c-i cemâliñ carz edeydiñ hep
Yanardı câlem-i caşk içre bir pervâne kalmazdı
Ruhun bir pertevi caks eyleseydi çeşm-i mahlûka
Hemân sermest-i caşkıñ olmadık bir dâne kalmazdı
Göreydi nür-ı vech-i vahdetiñ bir kere sirk ehli
Seni birlerdi anıñ hiç biri bigâne kalmazdı
Murâd etseñ yakardın âteş-i kahr u celâliñ |
Sefâhet-gâh-ı câlemde mey ü meyhâne kalmazdı
İçirseydiñ eger bir kaşre şahbâyı huzûrundan
Mey-i gafletle Hazmî böylece mestâne kalmazdı

539

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Geçirir cömrünü her vechile mes^cüdâne
Zevk-i vicdânına me^clûf olan erbâb-ı kemâl
Zevkini hâl-i ferâgatta bulanlar görmez
Kimseden redd yâhûd şâ'ibe-i istikbâl

540

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün
Sen vahdet-i zâtiyeye vâ^ciz varamazsıñ
Bu mes'eleden bâri hatâ eylemeden geç
Mâhiyyet-i cîrfânına hep muṭtali^ciz biz
Mahlûka yeter carz-ı riyâ eylemeden geç

541

Mef^cûlü / Mefâ^cîlü / Mefâ^cîlü / Fa^cûlünMef^cûlü / Fa^cûlün

Ƙadr-i gülü fark eylemediñ hâr ü hasından
Ağyâr anı derdi

Billâh bu pazârda sen haylî

Bu gün gibi rûşen

Dehriñ çek eliñ meşgâle-i piş ü peşinden

Ömriñ geçiverdi

Bul maqşadını Ğazmî yeter gâfletle daldıñ

Kurtul bu mihenden

542

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Pir iken bir tâzelik geldi hayât-ı millete

Eski Câdât ü edeb çekildi cihândan el atıñ

Müşkil oldu fark u temyiz etmek âğı karadan

Çünkü Caşrıñ şimdi hep ahyârı beğ eşrârı beğ

Lâne-i Cankâya baykuşlar vatan-sâz oldu hep

Bir daha bundan beter gün varsa göstereceksin felek

Mâni^c-i maḥlab degildir Cayan-ı cehl olmak bu gün

Sâde İslâmiyyetin bigânesi olmak gerek

Fâsık ol çingâne ol zımmî gibi bir ümmî ol

Kimse sormaz iktidârından sen Caşrı ol da tek

Ƙalb u hâliş hem-revâc-ı rağbet oldu Ğazmiyâ

İlm ü cehl oldu bütün kıymette Ƙadr-i müşterek

Dinsiz olmak dîni taḥkîr eylemekmiş gâyesi

Kimse artık etmesin ma^cnâ-yı hürriyyette şek

543

Bir Çiçeğe

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Pek sevimli bir dil-i ârâm-manzarîñ var ey çiçek
Bu dilârâlık o meh-rûdan mı ^caks etmiş saña

Ṭiynetinde âteşîñ bir reng-i şafvet var seniñ
Söyle o gülden mi sebûdan mı ^caks etmiş saña

Bir ^cacep mest-i humâr-âlûdesin nergis gibi
Çeşm-i mahmûrluk o âhûdan mı ^caks etmiş saña

Nükhetiñ bir gül kadar eyler meşâmı ^cıtr-nâk
Söyle bu nükhet o hoş-bûdan mı ^caks etmiş saña

Hüsn-i kudret-perveriñ hayrân eder zevk ehlini
Bu güzellik Hazret-i Hû'dan mı ^caks etmiş saña

Sen de mi Hazmî gibi hasret-keş-i didârsîñ
Bu perîşânlık o kaygıdan mı ^caks etmiş saña

544

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Bana ey hem-dem-i cân ağlama dersîñ ammâ

Ben nasıl ağlamayım yâre ciger yâresidir

Her tesellî dil-i mahzûnumu ta^cdîl edemez

Söyle bir çâre ki bu yârenin ol çâresidir

M E S N E V İ Y Y A T

545

Menkıbe-ı Mi^crâc-ı Nebî
Sallallahu te^câla ^caleyhi ves-sellem

Mefâ^cîlün / Mefâ^cîlün / Fa^cûlün

Resûlullâh'a ki bir şeb serâpâ
Küşâde oldu nâgeh bâb-ı İsrâ

Gelip Cibril bâb-ı haşmetinde
Edâ-yı hizmete oldu müheyâ

Dedi Hâk'dan saña da^cvetçi geldim
Eyâ sultân-ı evreng-ı فاجی

Felekler seyr için ebvâbın açtı
Melekler vaşlıña ^cayn-ı temâşâ

Hüdâ müştâk-ı yümn-i makdemiñdir
Buyur ey zâyf-ı mahrem-gâh-ı Mevlâ

İcâbet eyleyip bindi Burâk'a
Hemân-dem etti ^cazm-i semt-i ^cAksâ

Bisât-ı ferşten ^cazm etti ^carşa
Açıldı aña nüh-tak-ı mu^callâ

Bir anda geçti hep seb^c-ı tıbâki
Misâl-i âfitâb-ı nûr-peymâ

Geçip tâ Müntehâ'yı Sidre'den de
Serîr-i ^carşa oldu ziynet-efzâ

Bu sür^catle erişti kâf-ı kurbâ
Ne ^carşa baktı ne ferşe o ^cankâ

Evet ma^cşûm idi zeyg-ı başardan

Murâdı Hâk idi ^cazminde zirâ

Firâşı 'Refref' ünsiyyet oldu

Makâmı Kâbe Kavseyn-i ev ednâ

Ta^cyîn-i ref^c olup gitti izâfât

Tevellî etti aña Hâk Te^câlâ

Hicâbın cümlesi ref^c oldu anda

O hâlette ne lâ kaldı ne illâ

Muhîf oldu bu nûru nûr-ı bâkî

Hakîkatte bir oldu mevc ü deryâ

Güneş ayrı degildir pertevinden

Nasıl ki sâyesinden şekl-i eşyâ

Nümâyân oldu vahdet perdesinden

وما في كون الا لله الا على

Olunca cümle keyfiyyât fânî

^cayân oldu sıfât ü zât ü esmâ

Fezâ-yı الاحلالا'dan

Göründü Zât-ı Hâk ana hüveydâ

Muhakkak gördü Zât-ı Hâk'ı ammâ

Ne zâhirdi ne bâtındı bu ma^cnâ

Bu görmek bu görünmek zanna sığmaz

Berîdir keyf ü kemden çünkü Mevlâ

O demde bağı edip nâz ü niyâzı

Kelâm-ı ^caşk u şevk etti tecellî

Bu ma^clûmdur kelâm-ı Zât-ı Hâzret

Hurûf ü şavttandır hep müberrâ

O dem Hâk'dan bir ^câşî ümmetiniñ

Edince ^cafvını ^carz-ı temennâ

Hüddâ'nın lutf ü rahm u şefkatinden

Kabûl oldu bu maqşadda hemân

Hülâsa olmadı hiç bir nebiye
 O devletler ki erdi Şâh-ı Bathâ
 Habîbiyle geçen Cizz ü hitâbe
 Ne Âdem erdi ne Tûr üzre Mûsâ
 O Cizzetler ki gördü Fahr-ı CÂlem
 Muvaffak olmamıştı Nûh ü Cîsâ
 Harem-gâhına andan etti Cavadet
 Birâz müddet mürûr etmişti hâlâ
 Bu az müddette çok seyri Caceb mi
 Zamân ile mekân tayy oldu aña
 Müdâmâ ravza-i pâkine Hazmî
 Şalât ile selâm olsun hedâyâ

546

Tevhîd

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Sırr-ı tevhîd-i vücûda ey dil
 Vâsıl olmak aña âsân degil
 Etme ey hâme o mebhâsda şitâb
 Çünkü her deftere sığmaz o hesâp
 Anı şerh etmeğe sen çekme ta^cab
 O Cacep mezlakadır eyle edeb
 Gelmez o elsine-i ta^cbire
 Sığmaz o dâire-i takrîre
 Cakılla nakille hiç bitmez o iş
 Özge ma^cnâdır o bir başka gidiştir
 Kuru söz ile beyân-ı ma^cnî
 Şüphesiz olur o mâlâyacⁿf
 Lâf ile kimse o sırra eremez
 O harem-hâneye kimse giremez
 Nerde sen nerde o mebhâsde makâl
 Ki anî halline yok sende mecâl
 Bir hakikat ki saña olmaya
 Kâl ile hallolunur mu o meâl

Dolsa sükker ile farz et dünyâ

Yemeden dâd verir mi o saña

°Akl bu merhalede hayrândır

Fikr bu meygedede sekrândır

Ey bu vâdîde hakikat arayan

Ey bu şahrâda tecerrüdde kalan

İki sözde bu meâli öğren

Ya°ni kim کندن پیوستن 'den

Varlığın kaydını kes Haq ile ol

Daha artık saña âsândır yol

Ey Hüdâvend-i °amîmü'l-eltâf

Gönlümü jeng-i kederden kıl safâ

Sırr-ı tevhid ki tevfiq eyle

Vâsıl-ı rütbe-i tahkik eyle

Tâ ki hiç kalmaya muğlak bu nikât

Ne demekmiş bilelim vahdet-i Zât

Senden °aksâ-yı münâcât budur

Hazmî'ye akdem hâcât budur

547

Kıt°a

این صورتی تبطایر موجود بحقیقت همه بیچ و نا بود
کوش دار خرمی بقول ائم دست که خداست و غیرش مفقود

548

Diger

بدستم کربی شد قول بی سوادت همه توحید لفظی که لسان حال میگوید
دلم روشن کن ای روشنیغ عالم ارشاد با آن توحید صالی که لسان حال میگوید

549

Diger

Yalan dinleyemem söylemem dahî

Halka müdâhene eylemem dahî

Âhdimde gâbitim sözümde şâdık
 Şıdkıma şahiddir Cenâb-ı Hâlık
 Herkesi görürüm nefsimden Âlî
 Gerek sefîl olsun gerek Âlî
 Çünkü yok gözümde kadri hayâtın
 Hâtırıma gelmez kaydı memâtın
 Geçtim artık Hazmî cümle hevesden
 Uçtu her emelin kuşu kafesden

550

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Ne için ey gönül eylersiñ âh
 Gam-ı firkatle yanarsıñ her gâh
 Bir gün ol bedr-i sipihr-i irşâd
 Kerem eyler seni de eyler şâd
 Cehl ü gaflet ile gerçi dolusuñ
 Lâkin ol Ârifiñ eski kulusuñ
 Ya^cnî ol Ârif sırr-ı Kur'ân
 Vâkif-ı remz-i vücûh-ı Cîrfân
 Mazhar-ı mertebe-i kayyûmî
 Şeyhinâ Bedri-i Erzurûmî
 Gavşımız seyyidimiz mevlâmız
 Her cihet ile odur evlâmız
 Nâ'ib-i Hâk'dır o kutbü'l-akşâb
 Kâdese-Allâhü'l-Cizü'l-vehhâb
 Sözüdür zübde-i nûr-ı ilâhî
 Özüdür câmi^c-i irşâda imâm
 Feyz-i enfâsı hayât-ı cândır
 Nazarı derd-i dile dermândır
 Kim ki andan eder istimdâdı
 Yetişir anda yed-i imdâdı

Hangi vaşfında edem serd-i maḳâl
 Çünkü zâtıdır anıñ Cayn-ı kemâl
 Kim ki deġâhına eyler Cazmi
 Bulur encâmı murâdın Hazmî

551

Mecmûca-i Hâtırâtan

Âlemin mahiyyât-ı fenâiyyesini isbât için hiss-i
 te'essürle yazılmış bir vaḳ'adır

Meḳûlû / Meḳâ'ılün / Fa'ûlün

Bir gün ki tecelliyât-ı esrâr
 Etmisti bahâr devrin izhâr

O devrden istifâde ettik

Bir bâġ-ı ferah-fezâya gittik

Âsâr-ı zuhûr-hükm-i kudret

Vermisti fezâ-yı Carza ziyet

Gûyâ ki sicâl-ı feyz-i muṭlak

Yaġdırmış idi zemîne revnâk

Bu sâhire-i bedi'â-pîyrâ

Ziynetlere ġark idi serâpâ

Kudretle bezenmiş idi eşcâr

Nûr âyinesiydi, sanki enhâr

Ya'ni ki o rûtbe-i şafvet-efşân

Hayrân kalırdı baksa insân

Şahrâ görünürdü hep münevver

Her zerresi çünkü feyze mazhar

Kuşlarla dolu bütün hiyâbân

Bir velvele-ġâr idi gülistân

Her kuşta birer lisân-ı sevdâ

Her nâlede başka naġme peydâ

Her meşcerden gelir bir âheng

Her manzara gösterdi bir zeng

Olmuştı o günde bâr-ı tâli^c
 Her zevke o bezm idi metâli
 Bir bezm idi ki bi-kudret-Ullâh
 Her şey ediyordu kalbi âgâh
 Şürette hazırda anda her şey
 Ma^cnâda idi fakat mey ü ney
 Ney ki şadâ verir o ma^clûm
 Mey neş'esi zâta emr-i meczûm
 Ney bâ^cis-i zevk ü şevk şadı
 Mey râh-ı şevâb-ı ^caşka hâdi
 Ney mecz-i şevk-i sırr-ı vahdet
 Mey muhtır-ı zevk-i ^caşk u hâlet
 Ney nâdi-i ma^cni-i ene'l-Hak
 Mey bâdi-i zikr-i Hak-ı mutlak
 Ney hâki-i devr-i derd-i firkat
 Mey müntebih-i hadîs-i hasret
 Ney nâib-i mülk-i sırru'l-esrâr
 Mey bâ^cis-i feyz-i bezm-i ahyâr
 Ney sâik-i zevk-i üns-i mahbûb
 Meyde dahî hem o emr-i ma^clûb
 Fâizdi özüme her tecellî
 Hâsıldı gönülde her tesellî
 Dillerde bu inbisât varken
 Bir böyle dem-i neşât varken
 Birden bire etti celb-i dikkat
 Gâyetle garîb bir hakikat
 Baktık bir ağaçta oldu manzûr
 Bir bülbül o nâle-kâr-ı meşhûr
 Bülbül o enîs-i derd-i firkat
 Bülbül meşâb-ı hicr ü mihnet
 Bülbül o nevâ-tirâz-ı hasret
 Bülbül o belâ-nihâd-ı hayret

Sevdâ anı eylemişti mağmûn
 Bu devre-i zevkdendi mahrûm
 Me'yûs idi zevk-i maṭlabından
 Ma^clûm idi hüznü meşrebinden
 Susmuştu lisânı söylemekten
 Kalmış idi nâle eylemekten
 Yummuş idi çeşm-i eşk-bârı
 Kesmişti cihândan i^ctibârı
 Sönmüş idi şu^cle-i nigâhı
 Muzlim idi hep ümîd-gâhı
 Kalbinde te'ssürü^cayânda
 Sevdâsına hâli tercümânda
 Sevdâdan idi anıñ melâli
^cAşk idi veren aña bu hâli
 Bir tarz-ı hazîn bağlamıştı
 Her hâl o seher çok ağlamıştı
 Muğber idi muzṭaribdi gönlü
 Bir fikre^{te} müncezibdi gönlü
 Sanki güle inkisârı vardı
 Kalben aña iğbirârı vardı
 Bıkılmıştı bu hasret ^câleminden
 Mehcûr idi çünki hem-deminden
 Yok idi tekellüme mecâli
 Söylendi fakat lisân-i hâli
 Gûyâ ki hayâline tekâbül
 Etmış idi nev-şüküfte bir gül
 Hâlinden aña ederdi imâ
 Bu vechile añlanırdı ma^cnâ
 Ey gül bilirim ki bi-vefâsın
 Bî-gâne-i hâl-i âşinâsın
 Bu reng-i bedî^c-i enverinden
 Bu revnak-ı rûh-perverinden

Kimdir ki cihânda aldı kâmin
 Yâ buldu kemâliyle merâmın
 Ne yokluğun anlanır ne varsın
 Zirâ açılır hemân solarsın
 Murhûn-ı hazândır bahârın
 Fânîdir o hüsn-i bî-karârın
 Fânîdir olar mu sûd hâsıl
 Fânîye gönül verir mi câkil
 O hâlde o nâ-murâd-ıvuşlat
 Biçâre o müptelâ-yı firkat
 Bakti ki ümfdi yok vişâle
 Gönülündeki hüküm-i ihtimâle
 Terk eyledi durduğu nihâli
 Düştü yere hâke serdi bâli
 Kahr etti bu fânî âşiyâne
 Göz açmadı bir dahî cihâne
 Rûhu ebedî cihâne gitti
 Bir semt-i şafâ-nişâne gitti
 Bu vakca ki oldu ande lâyiğ
 Söyler idi bir lisân-ı vâziğ
 Hiç bulmadı yâ Rab câkl u izcân
 Hikmetlerin anlamakta imkân
 Her emr irâdetinle hâsıl
 Hükümle biter bütün mesâil
 Her fi^c1 delîl-i kudretîndir
 Her şun^c güvâh-ı vahdetîndir
 Ahkâmını câkl ihâta etmez
 Esrârına hiç fikir yetmez
 Bir kuşcağıza nedendir bu gam
 Bu hüzn ü elem bu ye's ü mâtem
 Câşkın bu mudur netice kârı
 Sevdâlı gönüllere şicârı

Yoksa bu demek midir ki âhir
 Her zevkin olur fenâsı zâhir
 Ya^cnî bu çemen bu lâne kalmaz
 Bu velvele bu terâne kalmaz
 Gül-revnağın uğradır hazâne
 Âhir yıkılır bu âşiyâne
 Dünyâ eviniñ ne i^ctibârı
 Zîrâ ki türâbdır medârı
 Bu doğmağa çün ölümdür encâm
 Ma^clûmu ne hâcet etmek i^clâm
 Devr-i feleğin karârı yoktur
 Bir geçmeyecek bahârı yoktur
 Bi'l-cümle mihen-serâdır câlem
 Kâşâne-i iptilâdır câlem
 Hâsıl bu vücûd-ı halk u âdem
 Yâ zıll yâhûd bir emr-i mübhem
 Gördüm bu garîb inkilâbı
 Bu hâli bu ma^cnevî hitâbı
 Arattı dil-i zâre bir te'gîr
 Sardı beni başka bir tahayyür
 Bu hâl ile Hazmî ettiñ c'avdet
 Kaldı yine dilde tâb-ı hasret

552

Bir kabir ziyâret ederken meftûn-ı muhabbet olan muhterem
 bir reffkimiñ ihtiyârsız olarak izhâr ü ifşâdan kendini
 alamadığı girye-i sūzişkârânesini müş^cirdir

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cîlü / Fa^cülün

Ben c'ahd-ı şebâbında severdim bu vücûdu
 Derdiyle yanardım yakılırdım gece gündüz

Nâgâh ecel pençe-i kahrını uzattı

Bin üç yüz otuz dört idi mevsim dahî bir güz

İnsânlara gâye ne imiş bak şu cihâne
 Dikkat gözünü aç hele Cibret ile bir süz
 Şimdi şu hazîn vaz'ca nasıl ağlamayayım kim
 Kabri bile belli degil olmuş yeri düpdüz

553

Mecmû'a-i Hâtırât'tan

Mef'ûlü / Mefâ'ilün / Fa'ülün

Yâdımdadır ol zamân ki bir gün
 Geçmişti dem-i şebâb içinde

Bir gün idi ki hazîn sinem
 Âteşli bir ıztırâb içinde

Bir gün idi ki gönül mükedder
 Ben başka bir incizâb içinde

Bir gün idi ki ümid-i muzlim
 Âmâl-i dil irtiyâb içinde

Bir maksadı C'azm edip de çıktım
 Haylî yürüdüm şitâb içinde

Lakin yolumun uzaklığından
 Kalmıştım C'acep C'azâb içinde

Şeb geldi cihânı sardı zulmet
 Kaldı bu zemîn hiçâb içinde

Kapkara kesildi şah-ı C'âlem
 Her bir tarafı sehâb içinde

Estâr-ı zalâme girdi encüm
 Mihr-i felek igtirâb içinde

Bir köylü evinde âh meger kim
 Kalmak var imiş hesâb içinde

Kalmak bana emr-i mübrem oldu
 Ol mesken-i pür-harâb içinde

Kaldım fakat ande nerde râhat
 O ki ola âsiyâb içinde

Pür velvele idi seng-i devvâr
Bin nağme çıkardı âb içinde

Dünyâda ne dürlü varsa âheng
Dinlerdim o inkılâb içinde

Bilhâssa hücum-ı mu'ziyâttan
Râhat bütün insilâb içinde

Hâşıl o ribât-ı köhnedense
Yatmak hoş idi türâb içinde

Sarmıştı beni kemâl-i hayret
O dâr-ı keder-meâb içinde

Gönlüm uyanık gözüüm açıktı
Ben yine garîb hâb içinde

Birden bire carz-ı tal'at etti
O hâneniñ âfitâb içinde

Kalbim buna pek sevindi lâkin
Ben hâlâ o ıztırâb içinde

554

Şübbân-ı ihvânımızdan erkân-ı harbiye binbaşısı
şehîd-i merhûm Mes'ûd Beğ hakkında yazılmıştır

Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Âh ey sâha-i elem-efzâ

Âh ey kanlı vâdi-i heycâ

N'oldu ol nev-civân-ı gülşen-i nâz

N'oldu ol gül-nihâl-ı bâğ-ı vefâ

Nerde kaldı ne yerededir şimdi

Söyle n'oldu o rükn-i harb-i vegâ

Sende mi ol şehîd-i Mes'ûdum

Söyle ey carşa-i cefâ-pirâ

Sende mi Cömrüne hitâm verdi

Söyle ey rezm-gâh-ı Kerbelâ

Âsumâne çekildi ise o rûh

Hangi burc-ı şereftedir eyâ

Hâke düştü ise o cism-i zarîf
 Hangi kabr-i sükûnu eyledi câ
 Söyle ey kabr-i pür-sükûn söyle
 Sende mi sâkin o melek-sîmâ
 Sende midir o rûh-ı lâhûtî
 O ser-firâz-ı zümre-i şühedâ
 Bir haber ver bana o mazlûmdan
 Tâ ola ol haber bu derde devâ
 Etme ey Hazmi-i elem-engîz
 Yoktur âh ü vâh ü vâveylâ
 Ger sorarsan anın maqâmından
 Şimdi anın diyârı dâr-ı bekâ

جسم صار ساكنا في القبر
 روحه طار بالسماء العلا

555

Mülgâ Harpût Dârü'l-Hilâfesi Türkçe -Edebiyât
 Mu^callimi iken yazılıp talebeye ezberlettirilen
 bir manzûme-i mahşûsadır

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Seni cândan severiz ey mekteb
 Bize her vecpile sensiñ maṭlab
 Çünki sen hâce-i hürriyyetsiñ
 Mâder-i ma^crifet-i milletsin
 Bize sen feyz ü teraḳḳî evisiñ
 Şem^c-i ikbâlimiziñ pertevisiñ
 Büyürüz mehd-i ^cinâyâtında
 Yaşarız sâye-i râyâtında
 Hürmetiñ pek yücedir mâderden
 Peder ü dâder hem hâherden
 Sende tahşil eden ^cilm ü edebi
 Elde etmiş oluyor her talebi

Ey bizim rehber-i rif^catımız
 Ey bizim hâdi-i ^culviyyetimiz
 Rûhumuzdan seni artık severiz
 Koşarız saña gelirken iveriz
 Bizi tebşîr ediyorsun fi'l-hâl
 Ki münevver gelecek istikbâl
 Yaşasın meslek-i cumhûriyyet
 Parlasın kevkebe-i hürriyyet
 Vatan ey cevher-i cân-ı millet
 Vatan ey rûh-ı hayât-ı ümmet
 Yoluna terk ederiz cânımızı
 Uğruna dökeriz kanımızı
 Saña düşmen uzatırsa elini
 Süngümüz ile kırarız belini

556

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Gel gir ey tâlib- Hak dergah-i şöbettir bu
 Mecmâ-i zümre-i erbâb-ı muhabettir bu
 Bu semâ^c-hânede gel üns-i huzûr öğren
 Rehber-i mesleğ-i eşhâb-ı tarîkattir bu
 Nûr-ı tevhid ile tenvir-i derûn et bunda
 Medhâl-i dâire-i nokta-i vahdettir bu
 Ma^cla^c-ı nûr-ı füyûzât-ı Hüdâ-vend-i Kerîm
 Menba^c-ı ^cayn-ı hayât-âver-i kudrettir bu
 Kalma sûrette gel idrâk-ı ma^cânî eyle
 Ma^crifet-hâne-i esrâr-ı hakîkattir bu
 Nakd-ı enfâsını gayb eyleme beyhûde yere
 Çünkü âhir saña esbâb-ı nedâmettir bu
 Hak'dan özge ne ki var şafha-i şadrından sil
 Ehl-i ^cirfâne göre lübb-i kerâmettir bu
 Kible-i ma^ctlabe dön eyle şalât-ı daîm
 O şalât ehline mihrâb-ı imâmettir bu

Feyz-i irşâdına er hâzret-i Bedreddîn'in
 Nâib-i nisbet-i envâr-ı Nübüvvettir bu
 Müstefiz olmağa sa^cy eyle kemâlâtından
 A^czam-ı vâsıta-i sırr-ı velâyettir bu
 Hazmiyâ hâme-i cevherle yazıldı târih
 Maşrık-ı hikmet ü ^cirfân ü hidâyettir bu

557

Şemere-i nev-bâde-i gülzâr-ı fazl-ı yakîn ibn-i Şeyhinâ
 el-a^czam Bahâeddin Efendi'nin irtihâli hakkında çekide-i
 hâme-i te'essür ü elem olan târihtir

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Yine devr-i felek âyîn-i cevrin âşikâr etti
 Gam-ı firkatle erbâb-ı dili hep dâgdâr etti

Kopardı dest-i bidâd-ı ecel bâğ-ı fazîletten
 Riyâz-ı cennete bir nev-nihâli yâdigâr etti

Hezâr-ı nâle-kârı koydu hâr-zâr-ı firkatte
 Ser-â-ser gonçe-i bâğ-ı bahârı târ-mâr etti

Bir âteş saldı sanki dūdmân-ı ^cilm ü ^cirfâne
 Cigerler kan döküp hūnâbı gözlerden güzâr etti

Bu firkat Zât-ı Bedreddîn'in eyvâh ^cayn-ı hak-binin
 Übüvvet hissi şefkat sevki ile eşk-bâr etti

Nasıl yanmaz ciger bu tâb-ı dil-sûz-ı te'essürden
 Bahâeddin Efendi terk-i ^cömr-i müste^câr etti

Ziyâ^cı ol vücūd-ı nâdiriñ ağılattı dünyâyı
 Ufûlu mâteme koydu cihânı gam-güsâr etti

Yetişmez bir daha emsâli ^cismet-gâh-ı fıtratta
 O timsâl-ı zekâ kim ^cazm-ı kurb-ı Kird-Kâr etti

Kerîmü'î-^ctab^c idi tâ öyle kim ^cahd-ı şebâbında
 Hişâl-ı pâkini tatbîk-i eser-i Çâr-Yâr etti

Hüdâ bî-şüphe ol ^cankâ-yı nev-pervâz-ı ^cirfânı
 Götürdü kâf-ı kurba Zâtı için ihtiyâr etti

Tesellî-gâh-ı gaybdan yazdılar târîh-i menkûtun
Bahâeddîn Efendi Dâr-ı Huld içre karâr etti

558

Merhûm mûmâileyhiñ kitâbe-i
seng-i mezarı olarak yazılmıştır

Mefâ^cilün / Merâ^cilün / Fa^cülün

Muhakkaktır sipihr-i bî-vefânîñ

Bulur mihr-i mehi âhir zevâli

Bahâeddîn Efendi dahî işte

Gidip buldu huzûr-ı Lâ-yezâli

Gülistân-ı fazîletten kopardı

Felek ol gonce-i bâğ-ı kemâli

Dediler böyle cevher-dâr-ı târîh

Makâm etti o kurb-ı Zü'l-Celâli

559

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Birtecellî-gâh-ı miñnettir bu devr-i bî-bekâ

Herkesi zirâ birer muhabbetle eyler müptelâ

O mey-i devr-i felek az güldürür çok ağlatır

Tâ ezel bir hükûm-i cârîdir bu müşkil mâcerâ

Bak bu kabr-i pür-sükûn içre yatan necî-i edîb

Görmedi cahd-i civânîsinden aslâ bir vefâ

Geçme ey zâ'ir oku rûhu için bir fâtiha

Kim budur kabr-i hafîd-i Hazret-i Şâlih Pâşâ

Hâtif-i gayb böyle yazdı Hazmîyâ târîhini

Nûrî Beg nûr-ı harîm-i Hakk'a oldu âşinâ

560

Mefâ^cilün / Fe^cilâtün / Mefâ^cilün / Fe^cilün

Sipihr-i fânî murâd üzre dönmedi aslâ

Şabâhı derd ü kederdir leyâli renc ü canâ

Bakıp bu makber-i Cibret-nisâre ey zâ'ir
 Düşün ki herkes için sâridir bu hükmi-fenâ
 Lisân-ı hüznle cevherli geldi bu târih
 Makâm-ı kurba erişti Ferîk Reşad Pâşâ

561

Kemâhlı Tâhir Paşâ için yazılan târih
 Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Bu fenâ-hâneyi terk etti bu gün vâ esefâ
 Fahr-ierbâb-ı kerem Hazret-i Tâhir Pâşâ
 O kerep-perverin açtı der-i ihsânı
 Tab^cına sanki mahsus idi her vech-i sehâ
 Bu ziyâ^ca yeridir mâteme girsin câlem
 Bu firâk ile hemân ağlaya dursun dünyâ
 Kabr-i pâki ola gül-geşt-i riyâz-ı cennet
 Harem-i hâşş-ı İlâhî'de bula zevk ü safâ
 Câlem-i kudsün ayine-i rûhuna dâim feyzi
 Rahmetin nûru yağa merkadine şubh u mesâ
 Gaybdan rihtetine böyle okundu târih
 Mak^cad-i şidka sefer eyledi Tâhir Pâşâ

562

Târih

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Vâli-i câli Hasan Beğ kim lisân-ı câmmei
 Zât-ı fa^câlî için cidden senâ-hân eyledi
 Fikr-i pâkinden çıkan âşâr-ı câdl u re'feti
 Fıtrat-ı Culvisini işbât ü c'ân eyledi
 İşte sirâyet-i cevher-i pâkindeki Culviyyeti
 Kim bu hayrâtıyla da izhâr ü ityân eyledi
 Bu harâbe çeşmeyi luğfüyle tecdid ettirip
 Rûh-ı ibn-i Hazret-i Zehrâ'yı handân eyledi

Her su için Hazmîyâ böyle okur târihini
Vâli Beg bu halka pek câli bir ihsân eyledi

563

Târîh

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün

Bu fenâ-gâhın cacceptir kimse
Bir sebâtın göremez bu maclûm

Çünkü bu nükte müberhendir kim
وهو الباقي سواه معدوم

Lik dünyâda zarûri herkes
Oldu inşâ-ı büyüte melzûm

İşte yapıldı bu zibâ-hâne
Ede Hâk şâhibin azâd-ı gumûm

Hazmî bir çıktı mücevher-i târîh
Sa^d ede Hazret-i Rabb-i Kayyûm

564

Târîh

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Kimseye bâkî degil bu câlem-i gam-âşiyân
Kim anın her devri gam her ânı mihnettir müdâm

İşte bak zevk-i hayâta doymamış bir genc iken
Devre-i cömrüne takdîr-i ecel verdi hitâm

Hâtif-i gaybî dedi târîh-i cevher-dârını
Cennet-i Bâkî Şabiha Hânım'a ola makâm

565

Târîh

Fâ^cilatün / Fâ^cilatün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Görmedi kimse sebâtın çarh-ı mihnet-perverin
Her şü'ûnu başka mihnettir cuyûn-ı cibrete

Geldi bir zâ'ir mücevher söyledi târîhini
Vâsıl oldu Nâîme zevk-i Nâîm-; Cennet'e.

566

Târîh

Mef^cûlü / Fâ^cilâtün / Mef^cûlü / Fâ^cilâtün

Ya^ckûb Efendi ya^cnî bir fâzıl-ı Lebbeyk

Mehd-i vücûda geldi bir zâde-i *gîrâmi*

Ol necl-i pâke el-Hâk suyu semâdan indi

°Abdülhamîd Hazmî nâm pür-ihtirâmî

Geldi bir ehl-i tebşîr cevherle yazdı târîh

Ede Hüdâ mu^cammer ol necl-i nev-hîrâmı

567

Târîh

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Terk edip gitti gam u endûh ile

Her gelen bu bezm-gâh-ı miñneki

Kimse kalmaz terk eder dünyâ evin

Hîç tutup durmaz bu dâr-ı gurbeti

İşte Gûlsüm Hânım'ın da bu gelek

Safha-i °ömrüne çekti temennî

Geldi bir zâ'ir okuyup Fâtihâ

Gördü °ibretle bu kabr-i °işmeti

Dedi bin üç yüz yigirmi dördttedir

Hazmîyâ târîh-i tam-ı rihleti

568

Târîh

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cûlün

Gel ey zâ'ir göz aç dikkatle bir bak

Vefâ var mı cihân-ı bi-bekâda

Gül-i maksûde kimse ermemiştir
 Bu miñnet-gâh-ı gülzâr-ı fenâda
 Gelen durmaz gider bu fânî câlem
 Değil şâyeste çünki cîtimâde
 Bak işte dâr-ı Hulde riñlet etti
 Bu Mustafâ Efendi Dâyzâde
 Gelip bir hâtif aña dedi târiñ
 Muhalled kaldı ol şadr-ı şafâda

569

Târîñ

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Façûlün
 Bakıñ bu nev-nihâl-i bâğ-ı dehre
 Ölünden bulmadı çâre necâte
 Gören bu makber-i mañzûnı elbet
 Emîn olmaz cihân-ı bi-sebâte
 Vefâtına dediler tam târiñ
 Ulaştı Fikriye darü'l-ñayâta

570

Târîñ

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlün
 De'b-i nâ-hemvârı gerdûnuñ müdâmâ böyledir
 Âdeme bir kuşca cânıyle bile vermez amân
 Az cömre çok çekip gitti cefâ-yı câlemi
 İşte bu maçşûme Dürriye çalil ü nâtüvân
 Tesliyet tarzında yazdım Hazmiyâ târiñini
 Dürriyye şimdi civâr-ı Âdn'e yaptı âşiyân

571

Târîñ

Mefâcîlün / Mefâcîlün / Façûlün

Hayâtından henüz bir dâd almamışken
 Vedâc etti cihâna Şeyh Rifcat
 Rehâ-yâb olmadı dest-i ecelden
 Nihâyet hâke koydu hüküm-i kudret
 Vefâsız Câlemin budur rûsûmu
 Gören hiç var mı bunda rûy-ı râhat
 Gel ey zâ'ir dem-i gafletle geçme
 Ki şâmildir saña da bu Cazîmet
 Oku bir Fâtiha şâd eyle rûhun
 Makâmı olsun anın dâr-ı cennet

572

Târîh

Mefcûlü / Fâcîlâtün / Mefcûlü / FaCîlâtün
 Hiç bir sebâtı yoktur bu çarh-ı bî-vefânın
 Hüzün-âver-i gönüldür her devr-i nâ-pesendi
 Bu kabır-i pür-sükûnu gafletle geçme zâ'ir
 Bir Fâtiha okuyup şâd et bu derd-mendi
 Fevtine böyle yazdım târîh-i cevherini
 Şimdi riyâz-ı Adn'e vardı CAlî Efendi

573

Târîh

Fâcîlâtün / Fâcîlâtün / Fâcîlâtün
 Âh bu bir hüküm-i (-) cârîdir müdâm
 Her gelen gider bu dâr-ı mihnete
 Ne Cazîze rahm eder devr-i felek
 Ne zelili mazhar eyler şefkate
 CÂyn-ı Cibret aç da bak bu nâ-murâd
 Genc iken girdi bu kabır-i vahşete
 Çıktı bir târîh-i menkûf fevtine
 Göçtü Fahreddîn Efendi cennete

574

Târîh

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Defter-i hayrına yazdı yine bir ecr-i cezîl
 Mefhar-ı ehl-i kerem Hazret-i Şâkir Pâşâ
 O kerem-kâr ki her maksadı hayra maşrûf
 O kerem-kâr ki her niyyeti makrûn-ı rızâ
 Fikr-i dîn-perveri ma^ctûf-ı vücûh-ı ihsân
 Emel-i hâlisî Allâh için ibzâl-i ^catâ
 İşte bu mektebi nakdîne-i luṭfüyle yapan
 Müşfiḳe hem-seriniñ nâmını kıldı ihya
^cÖmr-i mes^cudunu memdûd ede Rabb-i ^cizzet
 Haşre dek anda okudukça fûnûn-ı şeni
 Hâyırla yâd ola durdukça bu mekteb yâ Rab
^cAyşe Hânım o merhûme o ^cişmet-pîrâ
 Mazhar-ı mağfiret nûr-ı İlâhî olarak
 Ola Firdevs'de hem-bezm Cenâb-ı Zehrâ
 Hazmî etfâl-i vaṭan böyle okurlar târîh
 Müksib-i feyz ü edeb oldu bu makbûl binâ

575

Târîh

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
 Bu cefâ-hâne-i ^câlemde felek
 Vermiyor kimseye emn ü râhat
 İşte bak Fehmî Efendi ya^cni
 Şedelezâde o ^culvî-haşlet
 Devr-i cevrenden usandı dehrin
 Etti dünyâ-yı deniden riḫlet
 Herkesin âh serencâmı budur
 Ne se^châ sûd verir ne şervet

Çıktı bir hâtif yazdı târîh
Yâ Rab olsun yeri kurb-ı cennet

576

Tarih

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün
Tarz-ı ahsenle yapıldı bu güzel kâşâne
Saklasın Hak nazar-ı hâsîd-i bed-ıyinetten
Dileriz şıdqla dergâh-ı icâbetten kim
Şâhibi sâlim ola her elem ü âfetten
Söyledi târîh-i rûmîsi bin üç yüz kırktır
Sorduk inşâsını bir hâtif-i zî-himmetten

577

Tarih

17 safer 1343 ve 17 eylül 1340 tarihine müşâdif çarşamba
gecesi sâ^cat dokuz raddelerinde Câzim-i dâr-ı bekâ nâ'il-i
ni^cmet-likâ olan Kutb-ı a^czam Mürşid-i efhem Şeyhü'l-hâc
Hâfız ^cOsmân Bedreddin Efendi Hazretleri hakkında yazılan
târihtir

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

a

El-amân ey çarh-ı bî-pervâ elinden el-amân
Devr-i cevrenden bugün ağlar zemîn ü âsumân
Bu ne âteştir ki yağdırdın cihâne nâgehân
Tâb-ı firakatten ciğerler yandı gözler döktü kan
Tuttu âfâkı bütün bir nevha vü âh ü figân
Sanki bir yem-i kıyâmettir yâhûd âhir zamân

b

Gülşen-i câlem hazân-ı gam ile oldu muşâb
Sâha-i feyz-i bahârından çekildi âb ü tâb

Âşiyân-ı intizâmı bülbülün oldu harâb
 Geldi şeb gûyâ gurûb etti felekte âfitâb
 Bedr-i tâm tâbdârî oldu gözlerden nihân
 Zevki gitti düştü artık revnaktan gülistân

c

Ṭâli^ci şem^ci hayâtı nûru söndü ^câlemin
 Rûhu uçtu sanki cisminde Cihân-ı mübhemin
 Söyle söyle ey felek vechi nedir bu mâtemin
 Yoksa bu yevm ziyâ^cı mı o Kuṭb-ı A^czâmin
 Nerde o Kuṭb-ı Kemâlâtı bize eyle beyân
^cÂlem-i lâhûte mi cezb etti Rabb-i Müste^cân

d

Sırr-ı Hakk'a âşinâ ekmel-i insân idi
 Fazl u ^cirfânı kemâl-i zâtına bürhân idi
 Nâ'ib-i Hak vâris-i Peygamber-i Zî - şân idi
 Hâsılı ser-nâme-i mecmu^ca-i ^cirfân idi
 Gitti elden âh kim ol Gavs-ı cennet-âşiyân
 Rûz-ı şeb âglarsa şâyândır gurûh-ı ^câşıkân

e

Şerh-i evşâf-ı kemâlâtından ^câcizdir makâl
 Mebhaş-ı emr-i kerâmâtında ebterdir hayâl
 Ṭab^c-ı Peygamber-şi^cârından beyan etmek muhâl
 Bi'l-vücûh zâtında cem^c olmuş idi her bir kemâl
 Vâhid-i ^caşr idi hâsıl ol re'îs-i h^vâcegân
 Cennet-i Zât-ı Hüdâ'ya âhir oldu mihmân

f

Yâreden doldu İlâhî sine-i şad-çâkimiz
 Âteş-i hicriyle yandı kalb-i âteş-nâkimiz
 Nâleden oldu perişân kuvve-i idrâkimiz
 Koydu mâtemde bizi bu ṭâli^c-i bî-pâkimiz

Ol vücûd-ı nâdire yâ Rab verseydin âmân
Fidye olsaydı n' olur ana bu cism-i nâtüvân

ğ

Ben o pîrim seyyidim için Hazmî âh eyler iken
Ka^cr-ı deryâ-yı elem içre şinâh eyler iken
Merkad-i kudsiüne hasretle nigâh eyler iken
Sâl-ı fevtini gönülden iktinâh eyler iken
Geldi bir hâtif esefle dedi târihin hemân
Mağ^cad-ı şıdka revân oldu o pîr-i Cârifân

578

Diger

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
Erzurûmî Şeyh Bedreddin Efendi kim bu zât
Sâha-i irşâdda bir pîr-i pür-temkîn idi
Hâcegân-ı Nakşibendîden bu Kutb-ı Muhterem
Mürşid-i kâmilidi Cârifti hakâik-bîn idi
Mesnedi üssu tarîkattı vücûd-ı nâdiri
Câlem-i İslâm için bir hüccet-i te'mîn idi
Kible-i âmâli zât-ı Baht-ı Hak'dı muttaşıl
Manzarı vahdet-serây-ı kurb-ı Cilliyyin idi
Zikri Hak'tı fikri Hak'tı cümle-i enfâs Hak
Zâtına Hak zikri bir sermâye-i tezyîn idi
Şohbet-i cân-bahşına hayrân ederdi herkesi
Behre-i Cîrfânı gayr-ı kâbil-i tahmîn idi
Gayrı koymazdı tecellî-hâne-i tevhîdine
Fikri sâlikten sivânın kaydını terkîn idi
Hulk-ı Peygamber-pesendî tab^c-ı hikmet-perveri
Her cihetle mazhar-ı takdîr idi tahsîn idi
Rütbe-i fazl u kemâlâtı sayılmaz hâsılı
Şeyh-i ekberdi o Pîr Cârında Muhyeddin idi

Bende-gân-ı hânkâh-ı feyzine yoktur hesâb
Anlarıñ bir kemteri de Hâzmî-i miskin idi
Etti vaqtâ ki ufûl ol Pîr-i Peygamber-zamîr
Rûmî üç yüz kırktı târîh evvel-i teşrîn idi

M Ü F R E D Â T

579

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Du^câ-yı şubh-gâh-ı ehl-i derdi kim dedi geçmez
Biz anıñ geçtiğın gördük icâbet-i bâr-gâhından

Diger

580

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Amel bâbında bir çok gizli şirki bence gâbittir
İnânmam zâhid-i hod-gâma şeyhü'l-kâinat olsa

Diger

581

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Hak seninle hâzır ammâ sen fakat gaflettesin
Dikkat et bak kim çıkar mı bir demin Allâh'sız

Diger

582

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bir demim ki geçmeye ey meh hayâlinle senin
Ol demem beyhüdedir ana hayâtımdır demem

Diger

583

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Evvelâ âyîne-i kalbi mücellâ etmeli
 Sonra ol âyineden Hakk'ı temâşâ etmeli

Diger

584

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Kalbini şâf et cemâl-i yâre karşı mü'min ol
 Şâhid ol bî-perde ol âyineden âyîneyi

Diger

585

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Ben bu leyl-i hasretiñ bir gün nehârin görmedim
 Bin hazân-ı gam geçirdim bir bahârın görmedim

Diger

586

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Her çiçekten kayd-ı istiğmâma düşme ey gönül
 Bülbüle bâğ-ı emelde tâze-ter bir gül yeter

Diger

587

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Lezzet-i hicrânı zevk-i vuslatı bilmez o kim
 Âşkî yoktur derd-i Âşkın müptelâsı olmamış

Diger

588

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Biz bu dünyâda ne devlet ne de rif^cat dileriz
 Meslek-i fakrda bir hüsn-i kanâ^cat dileriz

Diger

589

من عجب دارم از این شیخ پراکنده بدن که چو اطفال بیازمده بس میدارد

Diger

590

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Pervâne ile yanmada yok farkımız ammâ
Hazmî o perinden tutuşur ben cigerimden

Diger

591

Mefa^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Nedir ey şem^c bu süz ü güdâzın şubha dek bilmem
Seniñ de gâlibâ başında bir sevdâ-yı muhrik var

Diger

592

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Bir şerer sıçrasa âteş-gede-i sinemden
Yandırır idi ser-â-ser koca bir memleketi

Diger

593

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Tâ çıkarmayınca kendin aradan
Zâhir olmaz saña seni Yaradan

Diger

594

Mei^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Biz meygede-i dilde o cânâne eriştik
Sen tekyede ey zâhid-i hod-bîn dedelen dur

Diger

595

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Kim ki zenb-i sâbıkın tezkîr eder
Kendi şahsın yok yere tahkîr eder

Diger

596

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Bi'l-vücûh kendi necîb olmalıdır zâtında
Yoksa mansıb ile insâne meziyyet mi gelir

Diger

597

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Mündericdir hikem-i Hazret bu medînede
Şoñbet-i câlim gâfildir () eşyâ

Diger

598

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Feyz ü batında sebâtı yok bu fâni câlemin
Âdemi bir lâhzada hem güldürür hem ağlatır

Diger

599

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Çalış imân ü Islâmın kıl itmâm
Ki ان الدين عند الله الاسلام

Diger

600

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Tâ gönçaliğından severim ol gül-rûyu
Zîrâ anı gülzâr-ı hayâlimde büyüttüm

Diger

601

بكرة الصبر نال بالرام هذا الحديث من صدق الكلام

Diger

602

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Bilenler böyle eylerler ifâde
Ki nefsin kırmayan ermez murâda

Diger

603

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Ne süflî oldugun göstermek için ehline âhir
Zamân dünyâ yüzünden perde-i hevesi kaldırdı

Diger

604

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bak nasıl isbât eder Hazmî fenâ-yı câlemi
Tıfl-ı nevzâd câleme gelmekle ağlar gülmeden

Diger

605

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Fa^cülün

Eğer eyler isen nefse cadâvet
Müyesserdir saña Allâh'a vuslat

Diger

606

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Şohbet-i aḥbâbda bir özge lezzet varsa da
Vaḥdet-âbâd-ı ğamın kendimce zevki başkadır

Diger

607

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Bikarârız miñnet ü âh ü enîn ü nâleden
Şaḥs-ı dâĝ-ı sîneye gelse füzûnuz lâleden

Diger

608

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Sen kendi ḥesâbınca kesip biçme umûrun
Çarşıdan revâcın bulmaz evdeki çarşı

Diger

609

انا العقل وزيرنا صح والهوى النفس كبلنا ضاح

Diger

610

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Dâne-i ye'sdir eñ sonraki maḥşûl-ı yedi
Kim ki bu mezra^cda meslek-i kitâbe girer

Diger

611

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Nefsini yok eyle ki câşık olanın şânı budur
Baḥş-ı cân et ki kulun Hâlık'a iḥsânı budur

Diger

612

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Nihâyet ey peri ^cuşşâka ^carz-ı vuslat eylersiñ
 Alırsiñ sattığıñ evvelki istignâyı sen bir bir

Diger

613

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Nâlişim bülbülleri hep mât ü ser-gerdân eder
 Âteş-i ^caşkıñ per-i pervâneyi süzân eder

Diger

614

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Makârinmış meger bir ahter-i mes^cûda ikbâl
 O târ-ı zülfü zirâ ohşayan yok şâneden gayrı

Diger

615

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Mużtarib derler rakîbi zahm-ı şîr-pençeden
 Umarız. kurtulmasın yâ Rabbi o işkenceden

Diger

616

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 Sakın ne enfüse meyl eyle ne âfâke ikbâl et
 Hemân ol Zât-ı Baht-ı Hazret-i Hallâk'a ikbâl et

Diger

617

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Bugün ey hükm-i sevdâ bu temâşâ-yı ^cibrette
Yine bu gönlüme bir başka mihnet yâdigâr ettiñ

Diger

618

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

^cÖmrüm reh-i gaflette tebâh oldu İlâhî
Her bir nefsim cürm ü günâh oldu İlâhî

Diger

619

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün

Günâh ettimse ben şâyed sen ^cafvîñla mücâzât et
Meseldir sevdiğim bu yıkamazlar kan ile kanı

Diger

620

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Kûyunda senin bir yerim olsun da benim tek
Toprak döşegim taş başımıñ yastığı olsun

Diger

621

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Her kimi sorduksa n'oldu verdiler böyle cevâb
Kendi öldü şem^ci söndü hânesi oldu harâb

Diger

622

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Derd-i hicriñle çıkar âteş serimden reng reng
Kan akar bu dîde-i gam-perverimden reng reng

Diger

623

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün

Cevr-i gerdün kırmamış olsaydı bâl ü perrim
Semt-i yâre çoktan uçmuştum gönül bir kuş gibi

Diger

624

Mef^cülü / Mefâ^cilü / Mefâ^cilü / Fa^cülün

Hattıñ geleli hân-ı vişâliñ yasak ettiñ
Rûze gecesidir meger imsâk yanaştı

Diger

625

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Arak-ı zâtında kimin ki ola çirk-i ifsâd
Yusalar âb-ı Fırât ile yine pâk olmaz

Diger

626

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Vakt-i tengide zarûretten olur âzâde
Vakt-i vüs^catta o kim nakdini isrâf etmez

Diger

627

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

Sarf-ı sa^cy eyle de bir zâtı şeref-i tahşil et
Yoksa bu servet ü ikbâl bütün cârızîdir

Diger

628

Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilâtün / Fe^cilün

İntikâm kaydını koy sen sakın ehl-i gareze
Ugramış zâten o bu derd-i garezele maraza

Diger

629

Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilâtün / Fâ^cilün
 Her şu'ûnu gizlidir Hakk'ın ^cuyûn-ı ^cibrete
 Kimse bilmez mâverâyı perde-i hikmette. kesin

Diger

630

Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün / Mefâ^cilün
 İlâhî gam nedir bilmez iken sevdâ-yı ^caşkıyla
 Gözüm kanlar döker şimdi dilimden derd-i gam gitmez

Diger

631

Mefâ^cilün/ Mefâ^cilün/ Fa^cülün
 Bâna sen muşibet saña ben belâ
 Olümden öte yok bu derde devâ

Diger

632

, Bu beyt muktebestir '

فراق یکدی از سالها بود افزون هزار سال صالی رئیس کوتاه

GENEL BİBLİYOGRAFYA

- Ardıçoğlu, Nurettin, Harput Tarihi, İstanbul, 1964.
- Ayan, Hüseyin, Cevrî, Hayatı-Edebî Kişiliği-Eserleri ve Divânının Tenkidli Metni, Erzurum, 1981.
- Aymutlu, Ahmet, Arüz, İstanbul, 1976.
- Banarlı, N. Sâmî, Resimli Türk Edebiyatı Tarihi, C. I-II, İstanbul, 1971
- Bilgegil, Kaya, Edebiyat Bilgi ve Teorileri (I Belagat), Ankara, 1980.
- Çavuşoğlu, Mehmed, Necâtî Bey Divânı'nın Tahlili, İstanbul, 1971.
- , Yahya Bey ve Divânından Örnekler, Ankara, 1983
- Çetin, Nihat, Eski Arap Şiiri, İstanbul, 1973.
- Fuzulî, Külliyyât-ı Divân-ı Fuzûlî, İstanbul, 1308.
- İpekten, Haluk, Eski Türk Edebiyatı (Nâzım Şekilleri), Ankara, 1985.
- , Eski Türk Edebiyatı (Edebî Bilgiler), Erzurum, 1986.
- İz, Fahir, Eski Türk Edebiyatında Nazım, C.I-II, İstanbul, 1966-1967.
- İz, Mahir, Tasavvuf (Mahiyeti, Büyükleri ve Tarikatler), İstanbul, 1981.
- Kam, Ferid, Dini-Felsefî Sohbetler, Ankara, Tarihsiz.
- Karahan, A.Kadir, Eski Türk Edebiyatı İncelemeleri, İstanbul, 1980.
- , Nef'î Divânından Seçmeler, İstanbul, 1972.
- Köprülü, M.Fuad, Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul, 1981.
- Kur'an-ı Kerim ve Meâl-i Âlisi (Haz. Süleyman Ateş), Ankara, 1981.
- Levent, A.Sırrı, Divân Edebiyatı (Kelimeler, Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar), İstanbul, Tarihsiz.
- Muallim Nacî, Istılahat-ı Edebiyye (Haz: Alemdar Yalçın- Abdulkadir Hayber), Ankara, Tarihsiz.
- Onur, Naci, Harputlu Divân Şâiri Kanbalakzâde Hazmî, E.U. Ed.Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi II, İzmir, 1983, Ayrı Basım.
- Sahih-i Buhari Külliyyâtı, D.İ.B. Yayını, Ankara, 1983.

- Sunguroğlu, İshak, Harput Yollarında, C.I-II, İstanbul, 1959.
- Tansel, F. Abdullah, İyi ve Doğru Yazma Usülleri III, İstanbul, 1983.
- Tarlan, A. Nihâd, Edebiyat Meseleleri, İstanbul, 1981.
- , Şeyhi Divânını Tetkik, İstanbul, 1964.
- , Fuzulî Divânı Şerhi, C. I-II-III, Ankara, 1985.
- Timurtaş, F. Kadri, Eski Türkiye Türkçesi (XV. Yüzyıl), İstanbul, 1977.
- , Yunus Emre Divânı, İstanbul, 1972.
- Yüksel, Sedit, Şeyh Galib (Eserlerinin Dil ve Sanat Değeri), Ankara 1980.

L U G A T L E R

- Develliođlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Ankara, 1970.
- Muallim Nâci, Lugat-i Nâci, İstanbul, 1978, Tıpkı Basım.
- Özön, Mustafa Nihad, Edebiyat ve Tenkid Sözlüğü, İstanbul, 1954.
- Sarı, Mevlit, El-Mevârid - Arapça-Türkçe Sözlük, İstanbul, 1982.
- Şemseddin Sâmi, Kamus-ı Türkî, İstanbul, 1318.
- Tahirü'l-Mevlevî, Edebiyat Lügati, İstanbul, 1973.
- Yeni Tarama Sözlüğü (Haz. Cem Dilçin), Ankara, 1983.